

BIBLIO
LOGIA

BIBLIOTHECA BIBLIOLOGICA

Fondată de I. CRĂCIUN

SERIE NOUĂ

19

Florina ILIȘ și Ionuț COSTEA

BIBLIO
GRAPHIA

BIBLIOTHE
CONTRIMIA

HERMENEUTICA BIBLIOTHECARIA

– ANTOLOGIE PHILOBIBLON –

Editura Presa Universitară Clujeană
Colecția "PHILOBIBLON"
a Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga"

Cluj-Napoca, 1998

Hermeneutica Bibliothecaria
- Antologie PHILOBIBLION -

BIBLIOTHECA BIBLIOLOGICA

Fondată de I. Crăciun

SERIE NOUĂ

19 (38)

HERMENEUTICA BIBLIOTHECARIA

- ANTOLOGIE PHILOBIBLON -

Volum îngrijit de Florina ILIȘ și Ionuț COSTEA

Editura Presa Universitară Clujană
Colecția "PHILOBIBLION"
a Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga"
Cluj-Napoca, 1998

CUPRINS

INTRODUCERE

Istvan KIRALY: Dincolo și dincoace de teoria și practica informării-documentării - O hermeneutică necesară și un cadru posibil / 7

I. EXPERIENȚE ȘI STĂRI ALE PROFESIEI

Florina ILIȘ: A fi bibliotecar? Trecut .prezent și viitor în profesia de bibliotecar / 17

Sally WOOD-LAMONT: Tranziția, față-n față cu metodele moderne de muncă / 25

Ioana ROBU: Despre biblioteci și bibliotecari: gânduri dintr-o experiență americană / 33

Marius DODU: Stare de fapt- Mentalități în practica managementului resurselor umane în bibliotecile comunitare / 39

Istvan KIRALY; Adriana SZEKELY: Studiu privind starea profesiei la bibliotecarii cu studii superioare din B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca / 54

Florina ILIȘ; Istvan KIRALY; Angela MARCU: Bibliografia analitică, analiză de conținut și de gen a literaturii bibliologice din revistele românești de profil - Cercetare pentru perioada 1990-1997 / 83

II. ORIZONTURI: FORMAREA INIȚIALĂ ȘI CONTINUĂ

Ionuț COSTEA: Formarea inițială: Colegiul de biblioteconomie din Cluj. Studiu de caz / 179

Ana Maria CĂPĂLNEANU: Școlile de biblioteconomie și știința informării. Un punct de vedere / 195

Viorica SÂNCRĂIAN: Formarea continuă în B.C.U. Cluj-Napoca / 203

III. PERSECTIVE

Viorica SÂNCRĂIAN: Biblioteci universitare române în programe internaționale ale CCE - Tempus - / 213

Octavian PETRAȘCU: Schimbul internațional de publicații între deziderat și posibilități de realizare / 224

Monica LAZĂR: O posibilă evoluție a indexării tematice spre tezaurele specializate / 229

IV. IPOSTAZE

Mihai Alin GHERMAN: Începuturile lexigrafiei enciclopedice românești / 239

Doru RADOSAV: Nevoințele scrisului / 246

Ionuț COSTEA: Istoria unei istorii: Dicționarul istoric al localităților din Transilvania / 257

Florina ILIȘ: Numele trandafirului sau despre ieșirea din labirint / 268

INTRODUCERE

DINCOLO ȘI DINCOACE DE TEORIA ȘI PRACTICA INFORMĂRII ȘI DOCUMENTĂRII

- O hermeneutică necesară și un cadru posibil -

Istvan KIRALY, Editor PHILOBIBLON

B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

I. Preliminarij

Automatizarea și informatizarea nu mai reprezintă astăzi un simplu deziderat pentru bibliotecile românești. Dimpotrivă, ele sunt o realitate ce, pe zi ce trece, prinde contururi mai extinse, devenind mediul nostru cotidian. Cu cât ne sunt însă mai "apropiate" cu atât mai mult ele devin și o sursă de sfidări și de confruntare. Cu ce anume ne confruntă însă - în primul rând și în esență - automatizarea și informatizarea, în general, și cea a activității de informare, în special?

Ca orice întrebare *pusă* în mod serios și aceasta trebuie să fie însă mai întâi lămurită cu privire la *structura* și *natura* ei proprie. Ceea ce - din punct de vedere structural - ne izbește din capul locului la această întrebare este faptul că, în structura ei este cuprins deopotrivă și în mod explicit și cel care *ridică* întrebarea. Astfel spus, în ea, noi înșine suntem aceia care, aflați în fața unei confruntări, ne întrebăm despre noi înșine. Apoi: în și prin această întrebare, însăși sarcina cu care ne confruntăm - adică automatizarea și informatizarea - devine și ea dizlocată din toposul său pur destinal și se eliberează pentru *întâlnirea* unei sfidări organice.

Prin structura ei această întrebare se dovedește deci a fi o interogație propriu-zis hermeneutică, a cărei *natură* trebuie întrevăzută și păstrată în mod autentic pe parcursul tuturor demersurilor. De aceea discuțiile noastre nu mai pot deveni în nici un chip o vorbărie *despre* "ce ar fi și "ce se poartă" în profesie, ci problematizările trebuiesc re-conduse *tematic* la originile lor autentice în așa fel încât ele să treacă prin analiza propriei noastre situații aflate față-n față cu adevăratele sfidări ale timpului.

Problema necesității introducerii metodelor hermeneutice în înțelegerea și desfășurarea activității de informare - și în special a celei bibliografice - a fost pusă recent, și pentru prima oară, după știința noastră,

de către *Bruno Richardot*¹. Deși desfășurate la un nivel conceptual destul de precar, propunerile lui ținesc totuși atât o înțelegere mai profundă a esenței activităților bibliografice, cât și a tematicilor bibliografice.

Tradițional, hermeneutica este *știința interpretării*. Prin opera lui Hans-Georg Gadamer ea a fost ridicată însă la rangul de teorie universală a *înțelegerii*². Interpretând temele și problemele cu care ne confruntă tradiția și existența noastră actuală, noi de fapt realizăm o înțelegere superioară a *propriei noastre ființe* și situați. De aceea, comprehensiunea hermeneutică se desfășoară totdeauna într-un *cerc*, care este deschis de fiecare dată de către intenționalitatea interpretatorului și care, pe parcurs, se întoarce spre o mai profundă înțelegere de sine a interpretatorului însuși. Confruntându-se cu problemele tematice ale interpretării sale, interpretatorul se va găsi deci - la capătul chestionării hermeneutice - confruntat de fapt, cu sine însuși...

Din această perspectivă trebuie acum să reluăm întrebarea noastră anterioară: Cu *ce anume* ne confruntă - în esență - automatizarea și informatizarea în general, și cea a activității de informare, în special? Ea trebuie pusă și susținută în întreaga ei amploare, deschidere și profunzime. Altfel riscăm să insistăm în răspunsuri de conjunctură sau de veleitarism.

Aceste răspunsuri interpretează întrebarea de mai sus ca fiind referitoare la o chestiune *de tehnică*. Adică informatizarea reprezintă și este, în esența ei, o chestiune *de dotări* (calculatoare, soft-uri, hard-uri, programe etc.) și *de competențe tehnice*. Solicitățile și sfidările sincronizării cu ele constau deci, în primul rând - dacă nu chiar în exclusivitate - în dobândirea *resurselor* privitoare la dotare și în obținerea competențelor de "operare". Numai că, în felul acesta, dotările și operarea pot deveni *scopuri în sine*, ce-și dezvoltă "utilitatea" nu în primul rând pentru utilizator, ci pentru operator. Pe aceste structuri, lipsite în fond de orice organicitate, se pot apoi clădi multe cariere efemere...

În realitatea ei esențială informatizarea și automatizarea bibliotecilor ne confruntă însă, în primul rând, *cu noi înșine*. Altfel spus, ea se dovedește a fi o întrebare și o sfidare propriu-zis hermeneutică, care ne îndeamnă - sau,

¹ Richardot, Bruno, *Des pratiques bibliographiques à l'hermeneutique documentaire: sens et référence en documentation*, în "Documentaliste", vol.33 (1996), Nr.1.

² Gadamer, Hans-Georg, *Wahrheit und Methode*, Tübingen, 1975.

mai târziu, ne obligă - ca *prin parcursul chestiunilor tehnice să ne definim și să ne re-definim pe noi înșine*, adică propria noastră ființă, stare și disponibilitate profesională, instituțională și existențială actuală.

II. Fuga de prezent și de autenticitatea prezenței

În anii 1993 și 1994 în șase țări din Centrul și Estul Europei s-a efectuat un studiu care a sondat infrastructura informațională a acestora din perspectiva *Bibliotecii Digitale* și din cea a *Infrastructurii Informaționale Globale*. Deși sondajul nu a cuprins și România, rezultatele și mai ales concluziile lui ne pot interesa totuși în mod direct.

Aceste concluzii arată că în aceste țări carențele infrastructurii informaționale, a politicilor sociale, a standardelor de (non)interoperabilitate etc. - la ora actuală - fac practic *nerealistă și nefondată*, orice lansare în imaginarul *Bibliotecii Viitorului*. În ciuda acestui fapt însă, în această zonă persistă și insistă o stranie înclinație preponderentă și evident ficțională către tematizarea acestui subiect. Astfel spus: *in loc*, deci, ca bibliotecarii și profesioniștii informației să se angajeze și să se concentreze la problemele *organice* ce decurg din realitatea efectivă a situației *prezente* a profesiei și instituției lor, ei se refugiază - ademeniți și fascinați - în imaginarul proiectelor "ciberonetice" și "ciberospațiale"³.

La baza acestor manifestări nu se află - credem - chestiuni pur psihologice, ci ele se clădesc pe aspecte legate de *mentalitate*. Mentalitatea, mentalitățile sunt acele structuri - deopotrivă conștiente și inconștiente - care pre-judecă și pre-determină atât orientarea problematizatoare și tematizatoare, cât și comportamentul și atitudinea subiecților și a colectivităților. Ele participă în orice proces hermeneutic - desfășurat spontan sau metodic - atât cu privire la *ce anume* este problematizat și tematizat, cât și la cel al concluziilor și mai ales al *consecințelor* acestor tematizări.

Din acest punct de vedere atât fuga de propriul prezent, cât și viziunea după care automatizarea și informatizarea muncii de bibliotecă sunt privite ca fiind probleme ce vizează în mod aproape exclusiv chestiuni de dotare tehnică și de competențe de operare, sunt în fond două aspecte ale uneia și aceleași mentalități care *ne este proprie* și care ne orientează și ne

³ Borgman, Christine L, *Will the Global Information Infrastructure Be the Library of the Future? Central and Eastern Europe as a Case Exemple*, În "IFLA Journal", vol.22 (1996), Nr.2.

definește. Caracteristica cea mai importantă a acestei mentalități este însă - în mod paradoxal - *lipsa* problematizării proceselor *chiar* din perspectiva analizei și studiului mentalităților, adică lipsa cercului hermeneutic.

Și aceasta în două direcții. Pe de o parte în trecerea cu vederea asupra faptului că însăși infrastructura informațională a modernizării poartă *în/și cu sine* o anumită mentalitate, fără *doptarea și adaptarea* căreia punerea ei în funcțiune *nu poate fi organică*. Adică a faptului că trebuiesc trase și duse până la capăt nu numai *toate* concluziile și consecințele profesionale, dar și cele instituționale, administrative, de asociere, de formare și de perfecționare etc. ce decurg din acest proces. Pe de altă parte, prin nesocotirea faptului că adoptarea acestei mentalități presupune schimbarea și depășirea efectivă și suprimarea expresă a datelor propriilor noastre mentalități prezente și pre-judecative. Aceste structuri mentale - care deci trebuiesc depășite - se cer de aceea a fi *studiate*, problematizate și apoi identificate și recunoscute ca fiind, în primul rând, *ale noastre* și ca fiind - de aceea și în același timp - propriile noastre frâne și însărcinări.

În lipsa acestei orientări problematizatoare și tematizatoare, întreaga discuție și întregul proces de informatizare riscă să devină, în esență și în fond - și în pofida rezultatelor parțiale - un proces pe care Gabriel Liiceanu îl caracterizează ca fiind "încremenirea în proiect", invadat desigur de agitația "veleitarismelor" descrise de Andrei Pleșu.

Fuga de prezent și de autenticitatea prezenței înseamnă, deci, - cel puțin în parte - fuga de ceea *întrebare* care ne-ar pune față în față cu propria noastră *mentalitate actuală*, ce ne orientează totuși în modul de concepere, de organizare și de funcționare a instituțiilor, a asociațiilor și a proiectelor noastre profesionale.

Dacă însă se adeverește că această întrebare trebuie pusă - și încă în mod apăsător și explicit - atunci se ridică imediat și o altă problemă, strâns legată de ea. *Unde anume* trebuie și *poate fi* pusă întrebarea?

"Locul" potrivit pentru întrebarea hermeneutică despre mentalitățile existente și dominante în profesia noastră de bibliotecar și în organismele și în instituțiile sale, este desigur *sfera publică*. Fără a intra în conceptualizări complicate, se poate spune că ceea ce într-un domeniu sau într-o profesie aparține prin excelență sferei publice, sunt înseși *publicațiile* sale. Ele ar trebui - poate chiar ar putea - problematiza mentalitatea, situația, starea, imaginea, orientarea, recunoașterea socială și statutul profesiilor și al

instituțiilor noastre. În ele ar trebui - poate chiar ar putea fi - deci *studiate*, cu mijloace raționale și riguroase, legislația, organizarea administrativă, statutele posibile, variantele și sensurile eficiente ale asocierilor etc. al profesiei și existenței noastre.

Numai că, de exemplu, asociațiile noastre abia au reviste, sau dacă au, ele abia circulă, și este foarte interesant și edificator de studiat "bibliometric" sau "scientometric", care anume este frecvența reflexiilor și a analizelor pe aceste teme arzătoare și fundamentale în puținele publicații de care dispune profesia noastră. Și mai interesantă este studierea ponderii pe care o au în aceste publicații *dezbaterele și confruntările* explicite, argumentate și polemice, de idei, de păreri și de proiecte...

III. PHILOBIBLON: un cadru posibil

Philobiblon este titlul revistei editate de curând de către Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga" din Cluj. Primul ei volum (nr.1-2/1996) a apărut în luna aprilie 1997. Fiind destinată, în primul rând, schimbului internațional interbibliotecar - ea se publică în limba engleză - *Philobiblon* urmărește concomitent obiective programatice, pragmatice și promoționale. Ca atare ea nu-și propune, pur și simplu, umplerea unui gol existent în mod, sperăm, conjunctural în literatura "biblioteconomică" românească, ci promovează o fizionomie și o consistență proprie, particulară și - nădăjdum - durabilă.

Încadrându-se în categoria publicațiilor periodice editate de marile biblioteci - B.C.U. "Lucian Blaga" fiind una dintre marile biblioteci universitare din Centrul Europei - *Philobiblon* este, în primul rând, o revistă de *cultură majoră*. Spre deosebire, însă, de alte reviste asemănătoare, ea nu se rezumă doar la valorificarea documentară a colecțiilor bibliotecii care o editează, ci are în vedere și valorificarea și focalizarea potențialului științific și spiritual al centrului universitar și cultural în care a luat ființă.

Tot spre deosebire de revistele altor mari biblioteci, *Philobiblon* are și o rubrică dedicată problematicii profesiei de bibliotecar și a organismelor și instituțiilor sale. Nu întâmplător această rubrică se intitulează : "O profesie în schimbare; o societate în tranziție". Ea dorește să fie, în primul rând, *nu* un for de lămurire a problemelor de "manualitate" profesională, ci *un cadru* de conștientizare, de problematizare și de analiză multidisciplinară și exigentă a *re-definirilor* necesare, decisive și integrale ale profesiei. Este vorba, deci, de meditații și analize *actualizante* - dar ridicate la nivel de *conștiință* culturală - despre starea *prezentă* și despre perspectivele *realmente*

fundamentate și critic prefigurate ale profesiei noastre în propriul nostru spațiu existențial. Studiile inserate în acest volum provin - toate - din această rubrică, iar orientarea și calitatea lor ne fac să nu ne îndoim de seriozitatea acestui proiect.

Ele arată că, fără a intenționa cât de puțin să se afle în pas cu "moda" efemeră a profesiei, *Philobiblon* își nimereste totuși perfect *epoca*. Să nu uităm că, în sfârșit, IFLA își dedică în anul 1998 conferința sa anuală temei "Intersecția dintre *informație și cultură*". "Tema acestei întâlniri - citim în invitația la Conferința care are loc la Amsterdam - va permite punerea în lumină a schimburilor de experiențe despre rolul bibliotecilor și a bibliotecarilor ca "liant" intercultural la nivel local, național și internațional. Ea cheamă în același timp la o *reflexie* despre rolul profesioniștilor informației în materie de sensibilizare și de ameliorare a accesului la numeroasele "medii" disponibile în prezent pentru difuzarea informației și la o cooperare mai strânsă între actorii care alcătuiesc lanțul informației: *autori, profesori universitari, editori și bibliotecari*" (s.n.). Ori, tocmai aceasta încearcă să realizeze revista *Philobiblon* și chiar prin concepția inițială a rubricilor sale. Cum ar putea însă să se intersecteze "informația" și "cultura" dacă ele nu s-ar angaja reciproc, în primul rând, în crearea unei "culturi a informației", căci cultură autentică ne-informată nu a existat niciodată? Și ce altceva ar putea însemna această "cultură a informației" decât sondarea rosturilor ei autentice, rosturi ce se află dincolo de complicatele "servicii informaționale" furnizate "utilizatorilor" unor instituții de "deservire"? Apoi, cum am putea ajunge la conturarea acestor sensuri, dacă am elimina reflexia hermeneutică și cea critică din analiza stării și situației profesiei noastre?

Într-un cuvânt, pe baza unor analize critice și a unei comprehensiuni hermeneutice, se pledează pentru structuri mentale care sunt departe de a fi simple accesorii ocazionale ale informatizării și automatizării ei, dimpotrivă, fundamentează și dau *sens* dotărilor electronice și competențelor de operare. Iar *Philobiblon* este și va rămâne deschisă pentru colaborarea cu oricare bibliotecar, din oricare bibliotecă - din România și de aiurea - interesat și competent în deschiderea cercurilor hermeneutice care pornesc de dincoace și ajung dincolo de teoria și practica informării.

Dar și experiența cooperării cu colaboratorii-autori-bibliotecari dezgropă și ea zilnic noi probleme care și ele sunt legate de aspecte ce privesc și se înrădăcinează în probleme de mentalități. Nu este vorba doar de lipsa experienței de a utiliza în public rațiunea, ci de lipsa și de carențele nevoii de a instaura și de a fundamenta ceea ce s-ar putea numi *societatea civilă* a profesiei. Orice societate civilă autentică se poate fundamenta doar pe

baza unor indivizi *autonomi*, iar societatea civilă a unei profesii se poate clădi doar pe indivizi a căror autonomie rezidă în profunzimea mentală în cadrul căreia ei își manifestă, susțin și realizează *în public* competențele lor în raport cu situații și probleme profesionale determinate.

De aceea, Philobiblon intenționează să devină, treptat, și un cadru-*prilej* - in-formal - pentru constituirea și construirea societății civile a profesiei de bibliotecar și a instituțiilor de bibliotecă. Nevoia angajării revistei în această direcție este generată de constatarea *îngustimii spațiului nostru public profesional*, în care persoanele să se manifeste în mod argumentat și în acord cu *reala* lor competență profesională și autonomie mentală, raportându-se în același timp la *contra*-argumente raționale. În felul acesta valoarea lor s-ar constitui, s-ar impune și s-ar aprecia *nu* în funcție de "imagini construite", ci pe baza *validității existențiale* demonstrate în situații dialogale *publice*. În acest mod revista ar putea contribui nu numai la decantarea și aprecierea valorilor profesionale, dar și la ridicarea nivelului de abordare a problemelor cu care ne confruntăm și, prin urmare, la modificarea mentalităților nesincronizate cu prezentul timpului. În orice caz, din moment ce Universitatea clujeană recunoaște publicarea în paginile revistei ca făcând parte din *activitatea științifică* a cadrelor sale didactice și a cercetătorilor, ni s-ar părea nefiresc ca ea să nu se poată constitui într-un for de posibilă recunoaștere și impunere profesională pentru colaboratorii și adepții săi.

De altfel, contactul revistei *Philobiblon* cu sfera publică, nu se poate rezuma nici la simplul act al publicării și nici la cel al reprezentării unei concepții redacționale, oricât de întemeiată să fie ea. În fond orice revistă și orice redacție este în același timp și o instituție și un *for* de dezbateri publice a unor probleme determinate, dezbateri care nu au neapărat legătură directă și imediată cu actul propriu-zis al publicării.

În această direcție ne gândim și la înființarea unui cerc sau atelier de discuții profesionale in-formale, în care - pentru început - s-ar susține și s-ar dezbate articolele și studiile colegilor noștri bibliotecari, care sunt propuse spre traducere ulterioară în revistă. Participarea la întâlniri și la discuții ar fi benevolă și liberă, iar organizarea lor profesionistă și eficientă ar putea atrage și prezența colegilor noștri din toate bibliotecile clujene, dar și a studenților Colegiului de biblioteconomie. În orice caz suntem convingși că perspectiva - chiar și mediată - a publicării, va stimula totdeauna nivelul și atmosfera discuțiilor.

Majoritatea covârșitoare a cercetărilor și studiilor inserate în volumul de față au fost prilejuite, condiționate sau inițiate de existența revistei *Philobiblon*. Faptul că într-un scurt interval, de un an și câteva luni, revista

a reușit să focalizeze nu numai spațiul cultural, universitar și intelectual, dar și pe cel profesional-biblioteconomic clujean, exprimă - credem - nu doar nevoile, dar și *disponibilitățile și capacitățile* de reflexie ale profesiei noastre. Cu atât mai mult am simțit - de la început - nevoia ca aceste studii să nu fie difuzate exclusiv pe o rețea internațională, ci ca ele să fie puse și la dispoziția breslei profesionale autohtone. Altfel, cercul hermeneutic nici nu s-ar închide în mod autentic...

I. EXPERIENȚE ȘI STĂRI ALE PROFESIEI

A FI BIBLIOTECAR? TRECUT, PREZENT ȘI VIITOR ÎN PROFESIA DE BIBLIOTECAR

Florina ILIȘ
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

Parafrazându-l pe Mallarmé, dacă toate rosturile lumii duc la o carte, atunci biblioteca ar trebui să fie, ca păstrătoare a cărții, locul în care încep sau sfârșesc căile căutării înțeleșurilor lumii.

Secolul XX, secol care a smuls vălul multor taine, a reușit după mai bine de două milenii să destrame și mitul bibliotecii, mit alimentat de-a lungul vremii cu o necesară doză de mister, ce s-a ținut nevăzut în jurul cărții. Odată cu inventarea tiparului, dintr-un obiect cu virtuți multiple, cartea, devenind tot mai accesibilă unui număr cât mai mare de cititori, dobândește o valoare în sine, raportată în primul rând la conținutul său, la mesajul pe care urmărește să-l comunice. Mitul cărții și al bibliotecii începe astfel să-și piardă din rigoare, pentru ca epoca modernă să desăvârșească acest continuu proces de demitizare.

Până la un moment dat istoria bibliotecii se confundă cu istoria cărții. Rolul pe care cartea îl deține în cultura popoarelor nu se limitează la cel de memorie a umanității, cartea determinând într-o mare măsură chiar și modul de raportare la lume a omului.

Pornind de la ideea că starea ideală de a fi în lume a omului ar fi aceea în care simțurile sale să se afirme într-o adevărată armonie, Marshall McLuhan definește trei vârste ale culturii¹: o vârstă orală în care auzul are întâietate față de celelalte simțuri, o a doua vârstă care o urmează, cea vizuală, afirmând supremația văzului și o ultimă vârstă, cea contemporană, care tinde spre o afirmare deplină a tuturor simțurilor. Stadiul vizual al culturii, întemeiat în primul rând pe dezvoltarea alfabetului fonetic desăvârșește, mai ales prin inventarea tiparului, procesul de rupere al omului de celelalte simțuri ale sale. Stadiul actual al culturii, determinat de mijloacele tehnice ale erei electronice, are tendința, în concepția lui Marshall McLuhan, de a recupera, la nivel cultural și celelalte simțuri ale omului, solicitându-le

¹ Marshall McLuhan, *Galaxia Gutenberg*, Edit.Politică, București, 1975.

nediferențiat, fapt ce operează în societatea contemporană noutăți ce nu vor rămâne fără urmări în conștiința umană. Rolul pe care McLuhan îl atribuie cărții, cu precădere tiparului, în evoluția culturii și impactul pe care litera tipărită l-a avut în conștiința omului, conducea în stadiul culturii vizuale la o izolare inconștientă a individului față de semenii. Societatea contemporană supusă mijloacelor de informare electronice are tendința de a reuni indivizii prin rețeaua de comunicații, determinând noi mutații în viziunea omului asupra lumii și a raportului său cu ceilalți.

Locul bibliotecii în noua societate informațională poate fi configurat doar în măsura în care viitoarea bibliotecă își va defini cu precizie raportul său cu cei care îi vor solicita serviciile, precum și principiile de bază pe care le va utiliza în gestionarea și furnizarea informației. Biblioteca nu este astăzi numai un important centru de cultură, indispensabil în societatea contemporană procesului de cunoaștere, cât și unul dintre cei mai competenți furnizori pe piața de informații. Acoperind o semnificativă întindere în câmpul cunoștințelor umane, biblioteca, după cum afirmă Maurice B.Line, are de-a face cu cunoașterea sub toate formele sub care aceasta se manifestă, deținând în epoca actuală o putere pe care biblioteca n-ar trebui să se teamă s-o exercite².

La acest sfârșit de secol XX biblioteca actuală, incluzând aici atât bibliotecile occidentale ce și-au consolidat poziția în sistemul informațional din care fac parte, cât și bibliotecile "celeilalte" Europe, cea de Est, ce sunt pe punctul de a-și redimensiona noile exigențe, se situează într-un relevant moment de reflexie asupra locului pe care îl deține în orizontul afirmării depline a noilor mijloace de comunicare, conducând totodată și la o reevaluare a calităților viitorului bibliotecar.

Acest studiu își propune, în primul rând, să reflecte dintr-o perspectivă culturală mutațiile produse de-a lungul timpului în accepțiunea dată profesiei de bibliotecar și, în al doilea rând, să situeze într-o viziune de ansamblu tendințele actuale de afirmare a bibliotecii într-o societate ce se bazează pe apelul necondiționat la informație.

Ideea de bibliotecă s-a născut odată cu intenția de a păstra cartea (prin acest termen generic înțelegând tot ceea ce era însemnare scrisă) nu

² Maurice B.Line, *Savoir c'est pouvoir, or la pouvoir est dangereux*, în "Bulletin des bibliothèques de France", 36(1991), nr.4, p.268-279.

numai pentru un timp oarecare, dar și din dorința firească de a aduna la un loc toate cunoștințele umane. Profesia de bibliotecar pare să se confunde adeseori cu biblioteca însăși. Nu este în intenția noastră de a rezuma în acest studiu istoria bibliotecii, dar o privire retrospectivă asupra profesiei de bibliotecar este necesară cu atât mai mult, cu cât, văzută într-un firesc proces evolutiv, această profesie pare să se situeze astăzi într-un moment în care se pune tot mai mult accentul pe definirea rolului pe care biblioteca îl va deține într-o lume dominată de mijloacele electronice de comunicare, precum și capacitatea acesteia de a-și asuma noile mijloace de informare mass-media.

În spațiul european biblioteca, în accepțiunea clasică a termenului, începe să funcționeze odată cu organizarea mănăstirilor și ca școli destinate copierii manuscriselor, funcționând până la apariția universităților ca cele mai importante centre ale ofensivei culturale. Pentru a cuprinde într-o sintagmă *profilul moral* al bibliotecarului medieval, îl vom defini ca fiind *bibliotecarul cu dragoste de cărți și frică de D-zeu sau bibliotecarul la puterea întâi*. Nu există în această perioadă decât rareori în afara mănăstirii cerere de carte, numărul cititorilor fiind extrem de limitat. Cartea era, în primul rând, un obiect de cult, fiind destinată serviciului liturgic. Dar cărțile nu erau copiate numai pentru mănăstire, numeroase solicitări de copiere a manuscriselor, mai ales ale antichității greco-latine, veneau din partea laicilor.

Înființarea universităților va deschide calea către învățatură și dintr-o altă direcție decât cea strict religioasă, ceea ce va conduce într-o bună măsură și la diversificarea cererii de carte³.

Cu timpul, mai ales din vremea Renașterii, informațiile despre bibliotecari încep să se înmulțească, pe măsură ce la comanda laicilor și unor principii sau oameni de stat, vor fi alcătuite mici biblioteci moderne. Ne-au rămas astfel câteva nume de bibliotecari, care au reușit să adune colecții rare de cărți⁴.

³ Geo Haven Putnam, A.M., *Books and their makers during the Middle Ages*, New York, Hillary House Publishers Ltd., 1962, p.178-225.

⁴ Albert Flocon, *Universul cărților*, Edit. Științifică și Enciclopedică, București, 1976, p.322-332.

Astfel, Gabriel Naudé, bibliotecar al lui Richelieu și apoi al lui Mazarin, timp de 10 ani călătorise prin toată Europa în căutare de cărți și manuscrise, adunând o prețioasă colecție, și care ulterior va alcătui Biblioteca Mazarina. Etienne Baluze, bibliotecarul lui Colbert, reușește cu abilitate să achiziționeze pentru protectorul său cărți dintre cele mai prețioase de la catedrala din Metz, printre acestea aflându-se "Psaltirea" și "Biblia" lui Carol cel Pleșuv. La Saint-Germain des Prés, Congregația benedictină reformată din SaintMaur instala o bibliotecă ce va deveni și un important centru de editare a operelor Părinților bisericii. Jean Mabillon și Bernard de Mountfoucon, bibliotecari erudiți ai acestui ordin, vor străbate în acest scop toată Europa în căutarea de texte medievale în vederea editării. Acestea sunt doar câteva exemple, cunoscute, de bibliotecari care îndreptățesc integrarea acestora într-o categorie distinctă pe care o reprezintă bibliotecarul *cu dragoste de cărți și erudit* sau *bibliotecarul la puterea a doua*. Caracteristic acestei perioade, de trecere de la epoca manuscrisă la cea de consolidare a tiparului, îi este firește și "prototipul maniacului de cărți", reprezentat de bibliotecarul Antonio Magliabecchi ce se afla în slujba familiei Medici, recunoscut mai ales prin faimoasa sa memorie, care-i permitea să reproducă pe dinafară cataloagele bibliotecilor din Florența, dar și ale unor biblioteci europene.

Bibliotecarul modern, *specialist, cu respect față de cărți și supunere față de profesie*, își face tot mai simțită prezența odată cu deschiderea bibliotecilor marelui public. Dezvoltarea bibliotecilor moderne va aduce cu sine și o schimbare a mentalității cu privire la profesia de bibliotecar. Astăzi bibliotecarul modern își definește cu multă exactitate profesia, în termeni care precizează corect principiile statutului său. Viziunea actuală asupra profesiei de bibliotecar diferă simțitor față de timpurile anterioare. Într-un articol publicat în "Bulletin des Bibliothèques de France" se precizează unul dintre aspectele esențiale ale profesiei de bibliotecar, și anume "la gestion d'une collection en tant que fond et ensemble d'accès documentaires rendus vivantes, par la service à des publics identifiés"⁵. Cu cât biblioteca se organizează pe servicii hiper-specializate, al căror caracter e cu precizie stabilit în deplina ei funcționare, cu atât bibliotecarii își vor defini tranșant sarcinile și locul pe care-l vor ocupa în configurația nouă rezultată din procesul firesc de diversificare al serviciilor oferite de bibliotecă. Cu ocazia

⁵ Bertraud Ca..., *A quoi former les bibliothécaires et comment*, în "Bulletin des Bibliothèques de France, 1995, nr.6, p.41: "gestiunea colecției, ca fond și mijloc de acces documentar în servirea unui public cunoscut".

primului recensământ referitor la stratificarea profesiilor distincte dintr-o bibliotecă, recensământ realizat în Franța în 1994, s-a constatat că acestea ar putea fi grupate în cel puțin patru categorii, și anume: "métier liés aux collections, métiers liés aux publiques, métiers liés à la formation, à l'étude et à la recherche et métiers liés à la conduite de projet et de service"⁶. Fiecărei categorii îi aparține un număr specific de bibliotecari. Totalizând toate profesiile specifice din bibliotecă, enumerate în acest recensământ, se ajunge la cifra 32, ceea ce este relevant pentru mutațiile profunde pe care profesia de bibliotecar le înregistrează în ultimul timp. O definiție modernă a bibliotecarului a fost formulată astfel: "Le bibliothécaire commande les ouvrages, les classe, les conserve et les communique. Il sait faire maître le goût de la lecture informe au conseiller les lecteurs /.../ le bibliothécaire doit posséder la goût des responsabilités, de l'efficacité, de l'organisation /.../ le bibliothécaire doit être polyvalent. Il n'est plus forcément la personne qui manipule seulement des livres mais peut gérer cassettes, disques compacts, vidéos, jouets"⁷.

Indiscutabil profesia de bibliotecar se află astăzi într-un plin proces de transformare și adaptare la un context social și cultural creat de explozia informației, precum și de ofensiva fără precedent a mijloacelor de informare mass-media.

Se prefigurează însă la acest sfârșit de secol și imaginea unui bibliotecar al unui viitor nu foarte îndepărtat. În publicațiile de specialitate sintagma "biblioteca virtuală" poate fi tot mai des întâlnită în ultima vreme. Chiar dacă e prematur încă să vorbim de "biblioteci virtuale" primii pași spre "biblioteca fără ziduri"⁸ s-au făcut deja, un proiect al "bibliotecii anului 2000" intra în vigoare începând cu 1990 la Biblioteca Congresului, având în

⁶ Premier recensement des métiers des bibliothèques, în "Liaison Bibliothèques", nr.6, Juillet 1995, p.2.

⁷ *Métiers des bibliothèques et des archives*, în "Actuel", buletin editate de Centre d'informatique et de documentation Jeunesse", juin 1995, p.1: "Bibliotecarul achiziționează publicațiile, le clasifică, le conservă și le comunică. Știe să dezvolte gustul lecturii, să informeze sau să sfătuiască cititorii /.../. Bibliotecarul trebuie să aibă simțul responsabilității, al eficacității, al organizării, al preciziei, simțul comunicării /.../ Bibliotecarul trebuie să fie polyvalent. El nu este persoana ce mănuieste numai cărți, ci și casete, compact discuri, video, jocuri".

⁸ Jacky Ebréart, *Vers la bibliothèque sans murs: les actions de la Bibliothèque du Congrès*, în "Bulletin des Bibliothèques de France", 36(1991), nr.1, p.43-49.

primul rând în vedere dezvoltarea și modernizarea mijloacelor tehnice de difuzare a informației. Prin informatizarea bibliotecilor se urmărește și crearea unor cataloage electronice care pot fi consultate prin stația de utilizatori aflați la mii de kilometri distanță, și totuși, deocamdată nu poate fi concepută o bibliotecă fără bibliotecar, așadar chiar și o "bibliotecă virtuală" își va crea propriul său "bibliotecar virtual". Care va fi rolul său într-o societate ce produce și digeră informație? Acest "bibliotecar virtual" ar putea gestiona o bună parte din informația brută, structurând-o într-o manieră electronică cât mai accesibilă utilizatorului și ar întreține astfel prin intermediul calculatorului conexiuni complexe între diferitele tipuri de informații dintr-un sistem hiper-text dat. Definit ca o structură care realizează "navigarea" în spațiul informațional, construit după anumite criterii, hiper-textul se dovedește a fi modalitatea cea mai operantă de armonizare a canalelor multimedia, bazându-se pe raporturile și legăturile stabilite prin modurile de informații. Pe măsură ce tehnologia evoluează și cererea de informație se diversifică prin lărgirea fără precedent a orizonturilor cunoașterii, necesitatea configurării unui spațiu în care informația să fie selectată, stratificată și stocată în bănci de date se susține fără rezerve. În acest spațiu privilegiat tinde să se ordoneze așa numita "bibliotecă virtuală", deocamdată armonios integrată în spațiul primitiv al bibliotecii.

Privită dintr-un alt unghi, vizând în mod strict aspectul comunicării, biblioteca funcționează în cadrul unei relații triadice, presupunând astfel existența a trei termeni de referință: Bibliotecar-Carte-Public. Urmărind funcționarea acestor raporturi de-a lungul timpului se poate observa cum accentul cade când pe un element, când pe altul, al acestei relații clasice. În Evul Mediu se poate lesne sesiza o deplasare a centrului de greutate înspre carte, în funcție de carte se reorganizează în cadrul relației amintite direcțiile de comunicare, pornind, în special, dinspre carte spre Bibliotecar și mai puțin înspre Public.

Bibliotecar <----- Carte - - - -> Public

În afara mănăstirilor și a diversităților nu se poate deocamdată vorbi în Evul Mediu de public cititot.

Începând cu Renașterea și mai ales în zorii epocii moderne, accentul se fixează în cadrul triadei amintite înspre Bibliotecar. Bibliotecarul-erudit este

⁹ Hervé La Crosnier, *Une introduction à l'hypertexte*, în "Bulletin des Bibliothèques de France", 36(1991), nr.4, p.280-292.

un cunoscător de cărți, începe să întcmească cataloage accesibile deocamdată doar unui public cititor inițiat, și tot acum încep să se pună bazele primelor biblioteci în adevăratul înțeles al cuvântului. Fără ajutorul unui bun bibliotecar, cunoscător de carte, era destul de greu pentru acea vreme, din cauza mijloacelor rudimentare de informare, ca cititorul pasionat să ajungă la cartea dorită. Cărți remarcabile au rămas adeseori necunoscute, a căror valoare era ignorată chiar de proprietarii lor, cărți în căutarea cărora bibliotecarii dădeau măsura întregii lor priceperi. Schematic, aceste raporturi se pot reprezenta astfel:

Bibliotecar ----> Carte - - -> Public

În timpurile moderne asistăm la o nouă mutare a centrului de greutate în cadrul acestei relații triadice, de această dată înspre Public. Afirmarea acestui nou element în cadrul raporturilor de comunicare a bibliotecii se dovedește a fi cât mai vizibilă în prezent. A cunoaște bine publicul care frecventează biblioteca este una din cerințele necesare oricărei biblioteci moderne: "Ce n'est pas au lecteur de s'adapter à la bibliothèque [...] mais à la bibliothèque de s'adapter à ses"¹⁰

Bibliotecar <---- Carte <---- Public

Această relație triadică de comunicare, devenită deja clasică în definirea bibliotecii, tinde să se modifice în prezent, suferind o ușoară translație, în funcție de un nou termen ce-și găsește locul firesc în structura de funcționare a bibliotecii, și anume Informația.

Comunicarea se face astfel mai dinamic și cu mai multă elasticitate, făcând ca fiecare element al noilor raporturi să fie în egală măsură accentuat. Aceste noi raporturi pot fi reprezentate astfel:

Bibliotecar -----> Carte -----> Public

Informația 1

Informația 2

Informația n

¹⁰ H.Lorblanchet, *Des ... c'est encore loin l'Amérique?*, în "La lettre de la Bibliothèque Interuniversitaire de Montpellier", 1996, nr.4, p.40: "Nu cititorul trebuie să se adapteze bibliotecii /.../ ci biblioteca trebuie să se adapteze cerințelor cititorului".

Comunicațiile electronice tot mai dezvoltate vor conduce la o stratificare a raportului dintre bibliotecar și carte. Informațiile pe care Biblioteca va putea să le furnizeze prin rețeaua de calculatoare permițând și conectarea la alte rețele de informații configurează un fel de supra-bibliotecă la nivel global, o bibliotecă figurând numai în fișierele electronice. Dar Biblioteca nu înseamnă numai informație. Colecțiile de documente vor rămâne încă mult timp nucleul de bază al funcționării unei biblioteci. De asemenea, Biblioteca se constituie și ca un centru important de cultură, ca un spațiu în care libertatea de gândire, libertatea lecturii, a informării să fie asigurată și protejată. Și în această ordine de idei profesia de bibliotecar presupune astăzi nu numai adaptarea la noile tehnologii de informare, ci și recuperarea competenței unei vechi tradiții, fundamentată pe întoarcerea la carte.

TRANZIȚIA, FAȚĂ-N FAȚĂ CU METODELE MODERNE DE MUNCĂ

Sally WOOD-LAMONT
Bibliotecar consultant al Universității
de Medicină și Farmacie Cluj-Napoca

INTRODUCERE

Am venit în contact cu România ca și coordonator al mișcării **Scottish Books for Romania** (Cărți Scoțiene pentru România). Această mișcare a fost inițiată de Biblioteca Universitară din Edinburgh în ianuarie 1990, ca urmare a unor știri prezentate la televizor despre Biblioteca Universitară din București. În perioada aceea eram șef al Secției de Donații și Schimb la Biblioteca Universitară din Edinburgh. Am fost responsabilă pentru **Scottish Books for Romania**, care a adunat mai mult de 800.000 cărți din biblioteci scoțiene, edituri și librării, dintre care 100.000 au fost trimise la B.C.U. București, iar restul la biblioteci din toată țara. Cărțile au fost trimise cu camioane care mergeau în România și aveau spațiu liber. Cutiile au fost aranjate în funcție de conținutul lor (cărți pentru biblioteci universitare, politehnice, biblioteci speciale și școlare care au cerut anumite publicații).

În 1991 Ioana Robu, bibliotecar la UMF Cluj, a cerut spijin în legătură cu Biblioteca de Medicină și am invitat-o pentru o lună la Biblioteca Universitară din Edinburg, Manchester și Glasgow. În 1992 mi-am dat seama că pentru a schimba situația bibliotecilor din România trebuie să pregătim un bibliotecar român în Marea Britanie și eu va trebui să mă duc în România să lucrez acolo., pentru ca împreună să elaborăm un plan de acțiune pe baza experiențelor noastre. În 1992 Ioana Robu a avut posibilitatea să participe la un curs de masterat de Biblioteconomie de un an și jumătate la Universitatea Robert Gordon, Aberdeen. Titlul lucrării ei de masterat a fost **Automatizarea în bibliotecile medicale din România: calea cea mai bună pentru o soluție optimă**. În 1993 am obținut permisiunea de la Universitatea din Edinburg să petrec 18 luni în România. Împreună cu Ioana Robu m-am întors la Cluj să inițiem un proiect pentru Biblioteca de Medicină Cluj. Scopul ei a fost automatizarea Bibliotecii Universității de Medicină și Farmacie și transformarea ei într-un model pentru celelalte biblioteci din țară. Imediat după întoarcerea sa la Cluj Ioana Robu a fost numită Director al Bibliotecii și de atunci lucrez cu ea ca bibliotecar consultant.

Un server, zece calculatoare, o rețea Novell și un sistem Australian (ALICE) reprezintă donația pentru Biblioteca de Medicină din Cluj din partea unor instituții de caritate din Scoția. Biblioteca a mai beneficiat și de o bursă oferită de Fundația Soros. Principalul criteriu pentru alegerea acestui software a fost posibilitatea traducerii în română, este ușor de folosit și dispune de un modul flexibil de circulație. Celelalte module (rapoarte, periodice) sunt de asemenea flexibile și ușor de folosit.

În 1994 Universitatea de Medicină și Farmacie a inițiat un program amplu de modernizare pentru a fi la curent cu știința medicală. O bibliotecă medicală ar trebui să fie unul dintre focarele diseminării de informație și biblioteca noastră a realizat acest scop prin programul ei de automatizare și un proiect de educare intensivă a cititorilor. În ianuarie-februarie 1994 a fost lansat un program-pilot de mare succes și începând cu luna februarie am avut un program de instruire a angajaților. Fiecare carte din 1981-1996 a fost introdusă direct în sistem și dotată cu un barcod unic. În octombrie 1994 ALICE a început să funcționeze: studenții și angajații au primit legitimații de bibliotecă laminate în plastic. Am instalat calculatoare în sala periodicelor pentru uzul cititorilor: fiecare carte din bibliotecă se poate găsi după titlu, cuvânt-cheie, autor, subiect, sau clasificare zecimală, în română și în engleză. Cărțile medicale care pot fi găsite la British Council Library sunt marcate la Biblioteca Britanică). Astfel cititorii pot găsi titluri noi, iar noi evităm achiziționarea dublă. Avem două săli de cărți străine (peste 2500 cărți medicale de la 1987 până la 1996). Fiecare dintre ele e pe raft liber și poate fi împrumutată pe timp limitat.

În 1996 periodicele au fost introduse în baza de date. Ele pot fi consultate numai în sala de lectură. Am primit un xerox Cannon și oferim servicii de fotocopiere pe loc. Periodicele sunt la raft liber. Toate acestea sunt posibile datorită ajutorului acordat de rectorul, prorectorii și Senatul Universității de Medicină și Farmacie. Ei ne-au alocat un buget în valută (deși un buget restrâns). Astfel am putut comanda cărți și periodice direct de la agenți din Vest. Ni se acordă o reducere de 10% pentru fiecare comandă de carte și 2% pentru periodice. Achiziționarea materialului străin, care era foarte dificilă până acum, nu este o problemă; putem să folosim bugetul bibliotecii în modul cel mai avantajos. Această autonomie este unică în România, ea arată că administrația Universității de Medicină și Farmacie din Cluj este pregătită să ridice profilul Universității la nivelul informației și tehnicii din Occidentale.

Această introducere prezintă un succes rapid, neobișnuit în România, dar în spatele ei se ascund probleme inerente unei țări care se află într-o

perioadă de tranziție. Nu numai românii sunt responsabili pentru aceste probleme, ci și oamenii din Vest, atitudinile și opinia amândurora despre societatea și condițiile de muncă ale celuilalt. În biblioteconomie (dar și în alte domenii) aceste probleme se manifestă pe trei nivele: învățământ de perfecționare, relații cu publicul și atitudinea față de muncă.

PERFECTIONAREA

Începând cu 1994 Ioana și cu mine țineam cursuri de Biblioteconomie. Acestea au avut mare succes: foarte mulți s-au înscris la ele și au fost ținute și în Iași, Timișoara și Târgu Jiu în 1997. Aceste cursuri au prezentat ideile inovatoare în Management bibliotecar, Relații cu publicul, necesitățile cititorilor, servicii pentru cititori și servicii de referință, precum și practicile în bibliotecile automatizate.

Când am început aceste cursuri am observat cât de atenți erau participanții: notau tot ceea ce le spuneam. Am fost flatată - era oare atât de folositor ceea ce le spuneam încât voiau să rețină fiecare cuvânt?! Mai apoi mi-am dat seama că nimeni nu le-a dat conspecte până atunci (din lipsă de materiale și pentru că nu aveau posibilitatea să multiplieze materialele), iar ei trebuiau să noteze tot. Când am propus să distribuim conspecte Ioana Robu mi-a răspuns că aceste materiale vor fi publicate imediat în alte părți (atitudine tipică pentru majoritatea românilor). I-am spus că în Vest se distribuie conspecte la fiecare curs. Astfel, la cursurile următoare am distribuit conspecte. S-a ivit apoi problema participării la cursuri. Ce rost are ca cineva să participe la curs dacă primește rezumatul cursului?

Totuși e foarte important să participi la curs pentru că activitatea practică (rezolvarea unor probleme actuale) reprezintă 50% din acel curs. S-au format două grupe de bibliotecari: cei care erau cu adevărat interesați în Biblioteconomie și au participat la toate cursurile și cei care au venit numai să obțină un certificat de promovare a cursurilor. Cei din prima grupă au participat activ la cursuri și seminare prezentând ideile lor; ei erau de 30-42 ani, ocupând poziții mijlocii în bibliotecile lor. Cei din cealaltă grupă disprețuiau seminariile, discutau între ei în mici clicuri, nu contribuiau deloc, spuneau doar că "aceste idei nu pot fi aplicate la noi că nu vor funcționa; nu avem bani!" Atitudinea lor era împotriva oricărei schimbări. Sunt, deci, bibliotecari în România care simt nevoia schimbării și sunt pregătiți să facă ceva pentru ea și sunt cei care se opun schimbării, nu vor să lucreze și au gura mare, protestând împotriva prețurilor mari, creșterea timpului de muncă și orice schimbare. Seminariile mi s-au părut cele mai relevante. Cel mai greu era să îndemni oamenii să lucreze împreună. Societatea i-a învățat să lucreze

singuri, să nu aibă încredere în ceilalți, să comunice cu ceilalți. Scopul fiecăruia era să aibă putere și această luptă pentru putere se ascunde în societatea română ca un vierme nimitor, pătrunzând în ritualul vieții de fiecare zi. Sper că lupta pentru putere va dispărea cu noua generație, dar nu sunt sigură. Mulți dintre participanții la aceste cursuri s-au întors în bibliotecile lor cu idei noi, încercând să le discute cu colegii și directorii lor, dar peste câteva luni se simțeau frustrați din cauza: a) dezinteresului; b) apatiei (în privința schimbării); c) rezistenței împotriva schimbării. Totuși, erau și câteva succese, în Biblioteca Municipală din Brăila, de exemplu. Eforturile noastre nu erau de prisos.

Nu sunt sigură că cei care vor să schimbe societatea română au tactica cea mai bună în educare. De obicei tinerii (până la 35 ani) sunt cei care primesc burse și pot participa la stagii de pregătire. Lucrând 5 ani cu românii sunt de părere că generația celor de 35-40 de ani ar trebui educată în primul rând. Ei au deja familiile lor, sunt stabiliți și știu că viitorul lor este în România. Ei știu că nici Vestul nu e un paradis și vor să schimbe aici ce se poate schimba. Mulți dintre tinerii din România sunt pesimiști în ceea ce privește viitorul țării și devin și mai pesimiști când se întorc din străinătate și văd că nu au posibilitatea să producă schimbări sau reorganizări într-un sistem ierarhic. Unii consideră că singura soluție este să părăsească țara. Ultimul grup care poate călători în străinătate pentru studii este generația celor de 48-60 de ani: ei au trecut deja de vârful carierei lor. Ei nu au avut posibilitatea să călătorească până acum și sunt foarte hotărâți să vadă fiecare țară, fără selectare inteligentă, uneori participând la fiecare conferință, contactând fiecare expert din domeniul lor. Ei vor să recupereze lipsa lor de libertate de deplasare a celor 20 de ani într-o perioadă foarte scurtă și să stea mai mult în afara țării. Unii dintre ei îi încurajează pe colegii lor mai tineri să călătorească, alții preferă ca numai ei să ajungă în străinătate dacă cei tineri se întorc cu idei sau informații noi, necunoscute de ei. În cazuri extreme ei nu vor să împărtășească informații noi pentru a avea și mai multă putere.

RELAȚIILE CU PUBLICUL

Aceasta este prin definiție starea relațiilor între o organizație și publicul sau/și acea parte a activității unei organizații care se ocupă cu obținerea aprecierii publicului pentru ceea ce face.

"Relația cu publicul" reprezintă o dificultate în societatea română care va fi foarte greu de înlăturat. Indiferent de vârstă, vânzătorul, bibliotecarul, funcționarii de la oficiul poștal sau de la guvern consideră că oamenii fără influență sunt niște nulități. Bătrânii, tinerii și străinii sunt tratați dur și cu

dispreț. De ce? De ce străinii nu sunt tratați cu politețe în magazine și în instituții? Într-o dimineață m-am dus la poștă să cer ajutor în legătură cu un abonament TV. Deși nu vorbesc fluent românește majoritatea oamenilor mă înțeleg. Ca răspuns la întrebările mele politicoase și timide funcționara a început să urie la mine. Când am cerut explicații m-a întrebat răutăcios dacă am băut. Colegii ei au răs de mine. Când am ieșit cu indignare, o doamnă a spus cu tristețe: "Așa este în România!" În birouri guvernamentale sunt ignorată complet sau tratată (ca toată lumea care nu are un nume cu influență) ca o proastă. Nici în biblioteci nu se practică arta relațiilor publice. Bibliotecile, înainte de revoluție, dar și acum, sunt locuri unde cărțile sunt ascunse, cititorii au acces la ele doar dacă sunt persoane importante, cunoștințele bibliotecarilor sau dacă ei mituiesc bibliotecarii. Majoritatea cititorilor sunt tratați cu suspiciune ca și cum ar fi hoți. Din păcate această mentalitate domină și astăzi și bibliotecarul este tratat și el cu suspiciune de către public, el este considerat ca o persoană care încearcă să ascundă cărți. Am vizitat multe biblioteci în România: în fiecare bibliotecă sunt mulți angajați dar nu înțeleg de ce. În bibliotecile din Marea Britanie cititorul este aspectul cel mai important: principiul este *servirea cititorului*. În biblioteca UMF încercăm să aducem la cunoștința oamenilor că noi, bibliotecarii suntem acolo să ajutăm cititorul, indiferent că el este un student din anul I sau un profesor. Toți trebuie să fie tratați cu respect. Desigur, sunt și excepții, tânărul student este uneori agresiv și nepolitic, dar nici atunci nu trebuie să răspundem cu agresivitate. Sigur, profesorii trebuie tratați cu respect sau deserviți mai rapid pentru că timpul lor este limitat. Dar am văzut studenți timizi cerând ajutor de la un bibliotecar care le-a răspuns indignat că este prea ocupat, iar puțin mai târziu, când a venit un profesor sau o cunoștință s-a repezit să-l impresioneze. Nu sunt oamenii la fel de importanți? Americanii au dus arta relațiilor publice la perfecție, dar aceasta este deja excesiv. Marea Britanie are un standard incomparabil (totuși, nu imităm total Americanii). România trebuie să ajungă la un anumit nivel al relațiilor cu publicul ca să fie acceptată în Vest. *Civilizație* înseamnă 5% *civil* (în sens de politic). În fiecare bibliotecă ar trebui să fie o secretară sau un "Help Desk" (birou de informații) care ajută cititorul, îl trimite la specialistul de care are nevoie. A avea relații bune cu publicul înseamnă să faci o impresie bună. Profilul unei biblioteci, organizații, magazii, al unui oficiu de relații cu publicul va deveni modern. Aceasta înseamnă că s-au produs schimbări și că este speranță pentru viitor. A întreține relații bune cu publicul nu costă nici un ban, totuși duce la recunoaștere de către public și de către străini. Cu toate acestea, cred că majoritatea oamenilor mai în vârstă nu pot fi schimbați. Ei au nevoie de a

simți puterea lor pentru a nutri egoismul lor și pentru a avea influență. Din nefericire, când tinerii lucrează lângă acești oameni, devin și ei autoritari și tratează cu dispreț publicul mai puțin descurcăreț.

ATITUDINEA FAȚĂ DE MUNCĂ

În România sunt probleme serioase în ceea ce privește atitudinea față de muncă, dar nu sunt numai oamenii de vină, ci întreaga structură a mediului de muncă. Metodele de angajare sunt învechite și nu permit alegerea corectă a aplicanților pentru un post. În țările din Vest ne străduim să alegem candidatul potrivit pentru un anumit post. Deși sunt și alegeri greșite, structura este în stare să facă alegerea potrivită. De obicei sunt două sau trei interviuri cu aplicații - foarte rar se întâmplă ca cineva să fie angajat pe baza unei întâlniri de o jumătate de oră. În România sistemul de angajare este ocazional. Prietenia contează enorm. Concursurile sunt organizate irațional. Anunțarea unui post se face o singură dată și chiar dacă numai doi aplicanți se prezintă și patronul crede că sunt nepotrivii, unul dintre ei este angajat, pentru a economisi timp și oboseală. Mi-a povestit cineva de un interviu care a început la ora 10,00. Un singur aplicant s-a prezentat abia la 11,30, ceea ce demonstrează că atitudinea lui față de muncă nu este corespunzătoare. Totuși, el a fost angajat. De atunci el dă dovadă de un dezinteres total față de responsabilitățile lui, dar nu este dat afară. Odată angajată, persoana poate să lucreze bine sau nu, ea nu este concediată. În Vest patronul decide dacă angajatul este corespunzător. De ce nu a declarat patronul nul concursul și de ce nu l-a anunțat din nou? Ioana Robu și cu mine am procedat astfel când a fost un post vacant în Biblioteca de Medicină. A doua oară s-au prezentat mai mulți candidați, iar noi am angajat pe cineva de care suntem siguri că va fi de folos.

În ceea ce privește recomandările scrise de toți foștii patroni ai candidaților cunosc multe cazuri când aceste recomandări au fost acceptate de noul patron fără a lua legătura cu referentul pentru a întreba opinia lui reală. În România recomandările pot fi "cumpărate" cu un buchet de flori, o țuică sau o strângere de mână. Deși toți știm acest lucru, patronii nu verifică recomandările. În epoca computerelor oricine poate să falsifice o recomandare pe o hârtie cu antet. Eu personal știu de două cazuri când recomandările au fost false, dar aceasta s-a descoperit prea târziu. În Vest scrisorile de recomandare se scriu pe formulare trimise de patronul nou către fostul patron înaintea concursului. Dacă sunt mulți aplicanți formularele pentru recomandări

sunt trimise după ce s-a întocmit lista candidaților, înaintea interviului al doilea. Dacă am putea să punem în practică o astfel de metodă de angajare, probabil că am avea posibilitatea să selectăm pe cei care vor îmbunătăți atitudinea față de muncă a angajaților și să promovăm inițiativă, onestitate și angajament.

INIȚIATIVĂ

Lipsa inițiativei se datorează, în primul rând, sistemului comunist, când nimeni nu era lăsat să aibă ideile sale proprii. Supunerea față de regim, supunerea față de șefi responsabili a fost lucrul cel mai important. Va trece mult timp pentru a eradica aceste obiceiuri, în rândul celor mai puțin inteligenți. Am fost surprinsă de gradul lipsei de inițiativă din alte motive (lene, dorința pentru ne-schimbare, pentru a păstra puterea sau imaginea puterii). Domină în România practica de a respinge entuziasmul tinerilor și de a respinge ideile noi de către angajații mai în vârstă (aceasta se referă mai mult la vechimea lor în muncă). Pare să fie datoria celor mai în vârstă să distrugă orice inițiativă și să pretindă ca orice schimbare să fie aprobată de structura ierarhică învechită sau *persoana* respectivă. Tinerii trebuie să fie îndrumați, dar trebuie lăsați să dezvolte personalitatea lor și inițiativele lor trebuie încurajate. Am auzit recent despre două profesoare tinere care au fost foarte entuziaste, încercând să creeze ceva nou, dar au fost împiedicate de către superiorii lor. Chiar și elevii considerau că entuziasmul era neobișnuit. Unul dintre ei comenta cinic: "Într-un an-doi, le va pieri și lor de entuziasmul și vor la fel ca ceilalți - plictisiți și plictisitori!"

ÎNCURAJARE

Cu salarii egale pentru fiecare, cu excepția unui plus de 10% pentru directori, câteva premii alocate pentru favoriți sau pentru toată lumea, la fel și pentru cei care au nevoie de mărituri pentru pensie, ce rost are ca cineva să lucreze mai mult? Cum putem să pretindem ca cineva să lucreze mai mult fără a-i oferi ceva în schimb? Ce putem să îi oferim în afara compensației financiare este imposibilă? Încurajarea și responsabilitatea sunt o soluție; mândria este și ea un factor important în alegerea locului de muncă. Cei cu competențe lingvistice sau în folosirea calculatoarelor ar trebui promovați. Fiind interesați în ideile angajaților, în interesele lor profesionale este important. Dacă suntem interesați de tineri ca adulți putem încuraja

angajamentul lor față de muncă, responsabilitatea, mândria și plăcerea lor. Totuși, trebuie să avem grijă cu tinerii. Dacă dăm autoritate și responsabilitate tinerilor fără a-i supraveghea, rezultatul va fi un tânăr precoce care se simte prea important și începe să dejoace sistemul mai mult ca alții; atitudinea lui va fi negativă ("toată lumea dejoacă sistemul") și se va simți puternic.

ONESTITATE

Lipsa onestității este evidentă la fiecare loc de muncă, și în vest. Dar dejucarea sistemului într-o măsură așa de mare și cu o astfel de aroganță nu am văzut nicăieri. Sloganul "noi pretindem că lucrăm iar ei pretind că ne plătesc" este aplicat cu o fervoare demnă de o cauză mai bună.

Cu puține excepții oamenii nu lucrează cu adevărat. Ideea lor este să faci tot ce vrei în orele de serviciu (de la ora 8,00 la 15,00): cumpărături, probleme personale, traduceri sau orice altceva în afară de munca pentru care ești plătit. Majoritatea oamenilor fac altceva decât munca lor în timpul serviciului (trebuie să admitem că nu pot trăi fără un al doilea loc de muncă în situația actuală a țării, cu prețuri mari și salarii mici). Ceea ce nu înțeleg este de ce oamenii nu se angajează la un al doilea loc de muncă în timpul lor liber și de ce angajamentul lor pentru al doilea loc de muncă este mai mare. Majoritatea românilor nu își dau seama cât muncesc oamenii din Vest. Mulți mă întrebă de ce lucrez atât de mult, consideră că sunt nebună și nu observă că sunt un om obișnuit din Vest, poate puțin mai entuziast decât ceilalți, dar totuși nu sunt *anormală*. În Marea Britanie și în S.U.A. în special salariile noastre sunt în proporție cu munca noastră anuală. Fiecare sarcină este evaluată din punct de vedere al timpului necesar responsabilității implicate etc. Dacă cineva nu face munca pentru care este plătit, va fi concediat. Desigur sunt și excepții, fiecare patron trebuie să înțeleagă dacă angajatul are probleme personale care produc schimbări în munca acestuia pe o scurtă durată. Dar, în general, România are un viitor întunecat dacă angajații nu își schimbă mentalitatea lor față de muncă. Nu se va schimba nimic la locurile de muncă fără o reformă radicală în atitudinea oamenilor.

DESPRE BIBLIOTECI ȘI BIBLIOTECARI: GÂNDURI DINTR-O EXPERIENȚĂ AMERICANĂ

Ioana ROBU

Director - Biblioteca Centrală "Valeriu Bologa"
a Universității de Medicină și Farmacie
Cluj-Napoca

În iunie 1997 m-am întors dintr-un schimb de experiență de 4 luni în Statele Unite ale Americii. Cele ce urmează sunt câteva gânduri așternute pe hârtie "la cald", nesedimentate sau netocite, dacă vreți, de reașezarea în realitate. Mulți dintre dumneavoastră cunosc probabil această stare de spirit, ce urmează vizitelor sau schimburilor de experiență în străinătate.

Vizita mea în Statele Unite s-a datorat bursei Cunningham acordată de Asociația Bibliotecilor Medicale din SUA - MLA (Medical Library Association). Da, există o asociație a bibliotecilor *medicale* acolo - în timp ce asociațiile de breaslă naționale și internaționale au doar secțiuni medicale; aceasta demonstrează din start importanța și gradul de dezvoltare al biblioteconomiei medicale în America. Și nu e vorba doar de un moft al bibliotecarilor medicali, doar ca să se separe de "restul lumii", ci de o necesitate rezultată din specificul informării și documentării din domeniul biomedical. În România asociațiile de bibliotecari nu au nici măcar o secțiune medicală!

Bursa Cunningham - în valoare totală de 5000 \$ - se acordă o dată pe an unui bibliotecar din afara Statelor Unite ale Americii sau Canadei; câștigătorul beneficiază de un schimb de experiență și de lucru de 4 luni în bibliotecă medicală din SUA și/sau Canada. Programul și selecția bibliotecilor medicale depind de domeniile de interes exprimate de bursierul Cunningham (sau Cunningham Fellow). Selecția acestuia/acesteia se face de către un comitet desemnat de MLA și se bazează pe examinarea dosarelor de concurs trimise de candidați. De nenumărate ori mi s-a pus întrebarea în țară dacă concursul a fost greu și cum am reușit, ceea ce m-a pus puțin pe gânduri... Cât de puțini de la noi știu de fapt să completeze toate formularele și documentele necesare pentru un proiect. Am întâlnit mulți oameni cultivați, intelectuali, unii cu o remarcabilă activitate științifică, dar care nu erau în stare să completeze formulare, să redacteze o scrisoare sau un *curriculum vitae* după standarde internaționale. Chiar în timp ce eram acolo, s-a întâmplat să văd câteva scrisori ale unor studenți sau medici români în care se cereau

informații sau chiar burse de studiu sau schimburi de experiență, și trebuie să mărturisesc că mi-a fost rușine! Nu atât nivelul limbii engleze - acesta poate să difere desigur - ci forma și aspectul scrisorii dovedeau o lipsă totală de educație în acest sens. La extremă se găsește mentalitatea că asemenea cereri și documente sunt doar simplă formalitate, o corvoadă inutilă, și sunt tratate ca atare. Am auzit chiar și argumentul: "Am să trimit o cerere doar dacă sunt sigur că am să reușesc". Este o logică ce mă înfioară. Acesta este un domeniu în care educația în școli ar avea ceva de făcut - sau măcar cea universitară. După părerea mea este ABC-ul învățământului pro-activ, de care se vorbește atâta.

Fiindcă lucrez într-o bibliotecă medicală universitară, programul vizitei s-a axat pe biblioteci medicale americane din cadrul învățământului superior. Doar când am ajuns acolo mi-am dat seama de fapt că majoritatea bibliotecilor medicale americane servesc profesiunea medicală *ca atare* și nu doar învățământul și cercetarea. În România toate bibliotecile medicale importante țin de învățământul superior, ele servind necesităților de educație și cercetare ale studenților și cadrelor didactice. Informarea medicală curentă este proclamată ca fiind extrem de importantă, dar în România este prea puțin folosită în practica medicală curentă. Rețeaua documentară a sistemului sanitar este cvasi-inexistentă. Structurile vechi, printre care Centrul de Documentare Medicală din București, încă există, dar stau sub amenințarea desființării din lipsă de fonduri. Este la fel de adevărat că în condițiile bugetului extrem de redus pentru sănătate și al sistemului sanitar în sine, aflat în pragul colapsului, în care nici necesitățile minimale de îngrijire ale bolnavului, de medicamente și hrană nu pot fi satisfăcute, necesitățile de documentare medicală cad în josul listei de priorități -asta în cazul în care mai încap pe listă! În America însă informarea medicală este considerată de importanță vitală (*sic*): nici un medic american nu va prescrie vreun tratament fără a consulta ultimele noutăți din literatură. Pe de altă parte, *pacienții* au și ei acces nelimitat la literatura medicală existentă și au dreptul de a pune sub semnul *întrebării* deciziile medicului, dacă ei consideră că acesta din urmă nu a cântărit toate opțiunile terapeutice. Toate acestea aduc biblioteca medicală în prin plan, dându-i un rol central în sistemul sanitar; de fapt toate bibliotecile medicale pe care le-am vizitat erau plasate în zonele cele mai "fierbinți" ale centrelor medicale sau

spitalelor. Este un lucru devenit aproape rutină ca unul din bibliotecarii medicali să facă parte din echipa de "vizită" prin saloane, sau chiar din cele chirurgicale, pentru a putea furniza informații pertinente în cel mai scurt timp posibil. Dar acest subiect ar face poate mai bine obiectul unui articol separat, de orientare mai pronunțat medicală.

Programul în SUA a cuprins vizite de lucru și schimb de experiență în peste 25 de biblioteci, din Carolina de Nord, Washington DC, Ohio, Indiana, Illinois, Seattle, Los Angeles, New Jersey și New York. Majoritatea au fost biblioteci medicale universitare, dar nu numai. Două obiective importante nu au aparținut strict de domeniul medical, și anume OCLC (Online Computer Library Center) din Ohio - bine cunoscuta agenție internațională de servicii de bibliotecă, și Facultatea de Biblioteconomie și Studii Informaționale din Urbana-Champaign, Illinois. Dacă prima lună din cadrul programului a constat mai mult din vizite de observație, ultimele trei au constituit perioade de lucru concret la proiecte comune inițiate de bibliotecile gazdă.

Primul lucru care m-a impresionat puternic, confirmat ulterior pe tot parcursul șederii mele, a fost nivelul de profesionalism al bibliotecarilor. Toți bibliotecarii - mă refer aici la cei cu diplomă universitară în biblioteconomie și știința informației (restul personalului din biblioteci sunt considerat bibliotecari auxiliari) - pe lângă cunoștințele solide de catalogare, clasificare, indexare, bibliografie, management de bibliotecă etc. posedau aproape toate cunoștințele unui specialist în informatică: lucrau cu programe complexe de baze de date, statistici, și erau depanatorii propriilor stații de lucru sau ai rețelelor la care erau conectați. Fiecare bibliotecă are un program bine stabilit de instruire profesională de la care absolut nimeni nu este exclus. Și pe bună dreptate, în contextul dezvoltării accelerate a tehnologiei: noile programe și calculatoare necesită noi cunoștințe și deprinderi aproape de la o săptămână la alta. Sesiunile de instruire au loc în bibliotecă, în laboratoare special amenajate. Scopul principal al acestor laboratoare este însă *instruirea utilizatorilor*. Fiecare bibliotecă are un program de educație pentru utilizatori - bibliotecarii sunt cei care predau, iar cursurile oferite acoperă o mare gamă largă: de la procesare de text, la spreadsheet, căutare în baze de date, INTERNET, sau chiar programare. Participarea la cursuri este fie prin înscriere la cele preferate, fie acestea fac parte integrantă din programa universitară. Statutul bibliotecarilor în învățământul superior depinde de fiecare universitate, dar în fond depinde de opțiunea inițială a bibliotecarilor în ansamblu: ei pot fi considerați *cadre didactice cu drepturi depline*, în care

caz biblioteca formează unul din departamentele universității, iar directorul bibliotecii are statut de “decan”, de obicei numit “decan cu probleme de informație”. Acest statut poate părea foarte atractiv pentru noi (care ne luptăm să ne câștigăm identitatea, locul ce ni se cuvine și drepturile), dar este și cel mai dificil: a fi asimilat cu cadrele didactice universitare și de cercetare presupune nu doar faptul că bibliotecarii trebuie să presteze un număr de ore de activitate didactică, dar și să *întreprindă cercetare științifică*. Nivelul și calitatea orelor didactice precum și a cercetării științifice sunt supuse unui scrutin anual extrem de atent și dur de care depinde *contractul de muncă* pentru anul următor. De aceea mulți bibliotecari preferă statutul ceva mai confortabil de personal administrativ, acesta nediminuând însă în nici un fel profesionalismul: toți bibliotecarii sunt considerați personal cu înaltă și complexă calificare care îndeplinesc o activitate specializată și foarte valoroasă.

Oare de ce în România bibliotecarii sunt (încă!?) considerați “auxiliari”, capabili doar de a da și pune cărți pe raft? O explicație poate fi importanța (sau lipsa de importanță) pe care societatea o dă informației ca element de bunăstare socială și progres. Informația este poate valoroasă pentru anumiți indivizi sau grupuri atâta vreme cât o pot controla și le satisface niște necesități temporare proprii (de cercetare, promovare etc.). În momentul în care informația devine bun public - gestionată și pusă în circulație de către bibliotecă - informația este percepută ca pierzând din valoare. O altă explicație poate fi și “lunga noapte comunistă” în care cenzura și lipsa de fonduri valutare a stopat influxul dinspre occident și a zdruncinat încrederea în biblioteci ca instituții capabile de a furniza informații complete, valide și curente. În această perioadă s-a cristalizat și mentalitatea că bibliotecile sunt niște mici oaze de liniște în care nu se întâmplă nimic, iar bibliotecarii o specie aparte, majoritatea profesori ratați sau eșuați din alte motive la “țărnuțel” unei biblioteci. Unui bibliotecar nu i se cereau la angajare studii de specialitate (nici nu mai existau într-o vreme), doar eventual “să aibă dragoste de carte”, ceea ce mie personal mi se pare că nu are nimic de a face cu profesiunea de bibliotecar, nu mai mult în orice caz decât orice altă profesiune intelectuală. Într-un chestionar de rutină administrat studenților din anul I ai Colegiului de Biblioteconomie din Cluj, în care îi întrebam printre altele de ce au fost atrași de această profesie, nouăzeci la sută din răspunsuri au fost “fiindcă iubesc cărțile”. Să fiu sinceră, îmi venea să mă dau cu capul de pereți! Și de aici ajung și la altă chestiune delicată: învățământul biblioteconomic. Multă vreme - cam 20 de ani - învățământul superior în specialitate a fost întrerupt. În 1990 s-a reînființat la București Facultatea de

Bibliologie (?) și Știința Informării. Multe alte colegii, acreditate sau nu, au început apoi să apară prin țară. Colegiul de Biblioteconomie a fost înființat la Cluj în 1995. Toate aceste școli au *reluat* învățământul biblioteconomic de acolo de unde a fost lăsat în urmă cu 25 de ani. Mai bine de jumătate din programele analitice se constituie din istorie de tot felul, limbi străine și literatură. Presupun că logica se bazează pe secvența: *BIBLIOTECI --> CĂRȚI --> LITERATURĂ / ISTORIE --> BIBLIOTECONOMIE*, ceea ce este total *fals*, fiindcă bibliotecile au încetat cam de mult să fie simple depozite de cărți. Poate că această logică este convenabilă unora din cei care predau, dar în nici un caz nu face un serviciu profesiei. Biblioteconomia este la enormă distanță de ceea ce era acum 25 de ani, și nu încapă îndoială că această "nouă" generație de specialiști este total nepregătită și face față într-o bibliotecă modernă computerizată - o poartă spre informația *din lume*. În timp ce mă aflam în America și lucram în bibliotecile de acolo m-am gândit de multe ori la studenții noștri de la biblioteconomie, cât de diferit era totul, și cât de puțin din ceea ce învață ei ar putea fi de folos în occident! Mă gândeam care ar fi șansele ca un absolvent de-al nostru să fie angajat ca bibliotecar într-o bibliotecă din America, iar răspunsul era din păcate evident: NICI UNA!

Nici bibliotecarii cu oarecare vechime și experiență de la noi nu s-ar afla într-o poziție mai bună. N-ar avea de partea lor decât experiența, un argument cu valoare desigur, dar insuficient: fără educație sistematică, specializată, profesiunea s-a menținut la nivel de deprinderi dar nu de cunoaștere, deci fără suflul de perspectivă și înțelegere globală care definește orice profesiune intelectuală. Prea puțin - sau nimic - se întreprinde și la acest nivel. Încă nu există în România nici o formă de învățământ biblioteconomic *postuniversitar*, deși necesitatea este presantă. Recent această presiune s-a și legiferat, prin Statutul Cadrelor Didactice, care stipulează că orice angajat pe post de bibliotecar trebuie să urmeze cursuri de specialitate. Unde? Cum? Ministerul Educației habar n-are. E timpul ca măcar *asociațiile profesionale* să definească standardele profesiunii și să ofere programe de instruire care să acorde credite sau competențe, după modelul celor din vest. Este apoi sarcina asociațiilor "să-și vândă marfa" către instituțiile care angajează bibliotecari - de exemplu nimeni să nu poată fi considerat specializat în profesie fără acordul asociației. În România toată lumea *așteaptă* niște decizii "de sus", de

la Minister în speță, decizii care nu mai vin fiindcă Ministerul are multe altele mai importante de făcut, pe bună dreptate. Dar pe de altă parte cine sunt în măsură să știe mai bine ce trebuie profesiei decât *bibliotecarii înșiși*?

Sunt desigur foarte multe de povestit din periplul american, dar acestea ar fi “detaliile”: clădirile de bibliotecă, organizarea internă, deprinderile de muncă. Altă dată poate. Așa cum spuneam și la început acestea sunt doar primele gânduri pe care le-am așternut pe hârtie. Convinegera mea rămâne că lucrurile *se pot schimba...* deși sunt atâtea obstacole de învins, în primul rând cele *din noi...*

STARE DE FAPT - MENTALITĂȚI ÎN PRACTICAREA MANAGEMENTULUI RESURSELOR UMANE ÎN BIBLIOTECILE COMUNITARE DE STAT

Marius DODU,
Biblioteca Județeană "Octavian Goga" Cluj-Napoca

Evenimentele din decembrie 1989 au avut consecințe spectaculoase în toate sferile de desfășurare ale vieții românești, începând bineînțeles cu nivelul acut al politicului și terminând, după gradul nostru de interes profesional, cu domeniul serviciilor publice, nu ca nivel ultim al unei ierarhizări a importanței și valorii, ci ca împlinire a unui circuit determinist de tipul societate civilă - administrație publică centrală și locală - servicii publice. Dar îndepărtarea ideologicului din mecanismul intern, intim, de funcționare al unor instituții de stat care, într-un context normal, democratic, nu ar fi avut nimic de a face - în sens strict și nemijlocit - în desfășurarea activității lor specifice cu doctrina politică a grupării aflate la guvernare, nu constituie decât o premisă, într-adevăr fundamentală, dar nu și suficientă, pentru un lung drum de revenire la normalitatea profesionalismului care ar trebui să le caracterizeze.

Din păcate, stadiul actual al bibliotecilor publice de stat, la aproape 10 ani de la momentul din decembrie '89, ne obligă să ne întoarcem privirea critică asupra principalelor obstacole - handicap ale inițierii unei direcții de dezvoltare și să identificăm dintre acestea în primul rând nivelul scăzut al dotării tehnico-materiale și mai apoi problema resurselor umane, ca fiind efectele majore - primul direct iar al doilea colateral - ale insuficienței susținerii financiare, dar și ale unei inerții a schimbării mentalității, specifice de altfel perioadei de tranziție din România, și a strategiei de adaptare la noile condiții economice și socio-culturale. Dar dacă dezvoltarea patrimoniului este în mod fatal legată de problemele de repartizare a bugetului, problema resurselor umane prezintă avantajul posibilității inițierii unor transformări benefice, cum ar fi reevaluarea potențialului uman și reorganizarea unor compartimente ale instituției, poate chiar a întregii sale structuri, pe baza competenței manageriale și în asentimentul întregului personal angajat, și nu pe baza resurselor financiare.

Constatănd o lipsă totală de interes pentru recunoașterea unei stări de fapt îngrijorătoare în ceea ce privește problema managementului resurselor umane în bibliotecile publice de stat, cele câteva articole publicate în revistele

de specialitate, care ating subiectul cu sesizabilă precauție, oprindu-se la un nivel foarte general și încercând să se păstreze într-un registru al intenției în care să indice soluții pentru probleme care ar putea apărea, neîndrăznind să le punteze ca fiind existente de fapt, am considerat oportună și relevantă provocarea unei dezbateri, prin descrierea sumară a unor simptome ce se manifestă în prezent în administrarea potențialului uman în aceste tipuri de instituții, pornind de la propria experiență și îmbogățind-o cu a altor colegi și identificând pe cât posibil, manifestări comune specifice.

Un lucru important de efectuat, înainte de toate, îl constituie îndepărtarea de o tendință frecvent întâlnită, de a revendica valoare prin specificitatea organizării și desfășurării activității de profil, o premisă falsă în ceea ce privește managementul resurselor umane de bibliotecă care împiedică identificarea problemelor legate de angajații ce reacționează conform aceluiași legi și teorii psiho-sociale, ca și persoanele ce lucrează în domenii total diferite.

Criza managerială, în special criza managementului resurselor umane, nu afectează doar domeniul bibliotecar pe care îl avem azi în vedere, ci am putea spune că afectează întregul spectru organizațional național, începând cu instituțiile de stat și terminând, în mod surprinzător, cu o parte apreciabilă a celor din sectorul privat.

Totuși, observațiile făcute, chiar într-un mod nesistematic, neinvestigativ, prin experiențe și contacte avute cu ocazia diverselor colaborări, schimburi de experiență, seminarii și colocvii, susțin teza existenței unei specificități a managementului resurselor umane în bibliotecă, dar, și subliniem încă o dată acest lucru, nu generate de profilul profesional ci de cu totul alte cauze dintre care vom încerca să le identificăm pe cele mai relevante și să le descriem modul de manifestare. Suntem departe de a fi tentați de intenția unei abordări exhaustive a problemei managementului resurselor umane, întrucât orice încercare de analiză complexă trebuie să se bazeze pe rezultatele unor investigații riguroase întocmite care să aibă sprijinul sincer și total al echipei manageriale. De aceea ne rezumăm doar la intenția de a sensibiliza pe toți cei interesați de această problemă, fie că dețin sau nu funcții de conducere, pentru că, în ultimă instanță, situația actuală se datorează unor mentalități, promovate de unii, tolerate de alții, ce afectează întregul colectiv de muncă al unei

bibliotecii. Ne-am restrâns sfera analitică la domeniul bibliotecilor publice de stat, înțelegând prin termenul public adresabilitatea, iar prin apartenența statală, originea finanțării, referindu-ne la bibliotecile județene, municipale, orașenești, mai puțin la cele comunale, care intră în aceeași categorie, dar își desfășoară activitatea cu un singur angajat.

Responsabilitatea managementului resurselor umane, într-o instituție, revine în primul rând managerului general și șefului compartimentului de resurse umane, și abia mai apoi șefilor de servicii și birouri.

Vom analiza în primul rând situația compartimentului de resurse umane sau a serviciului de personal cum mai este el denumit, considerând-o principala cauză a impasului administrării eficiente a potențialului uman, fără a face referire la un caz particular, ci doar subliniind unele caracteristici și practici comune ce se regăsesc în bibliotecii. Acest compartiment are în general ca personal un singur angajat care desfășoară o activitate cu un pronunțat caracter birocratic. Sarcinile sale tradiționale sunt legate în general de menținerea în cadrele legale a tuturor activităților legate de personalul bibliotecii, începând cu înscrierea la concursuri pentru posturile vacante, completarea dosarelor pentru concurs, întocmirea actelor necesare angajării celor admiși, continuând cu salarizarea, menținerea la zi a completării vechimii în cărțile de muncă și evidența zilelor de concediu pentru fiecare individ și sfârșind cu efectuarea operațiunilor de lichidare în cazul plecărilor din instituție, fie retrageri benevole sau concedieri. După cum se observă, din acest lung șir de sarcini, de altfel apreciabile, lipsesc strategiile și politicile legate de recrutare, selecție și motivare financiară și nefinanciară a personalului, pregătire profesională, promovare etc. În general, activitatea acestei persoane angajate la compartimentul de resurse umane stă înscrisă sub semnul *menținerii* înțeleasă ca înscriere în cadrele legislației statului și conservare a echilibrului organizațional și nu sub semnul *dezvoltării*. De asemenea, aportul ei în cadrul unor procese esențiale cum este organizarea concursului de angajare, a examinării propriu-zise, este mai mult formală, aceste sarcini fiind transferate de obicei unor angajați care desfășoară activități profesionale ce definesc specificul muncii în bibliotecă, cum ar fi prelucrarea fondului cu operațiunile specifice, sau operarea pe calculator. Alte sarcini cum sunt cele legate de programele de pregătire și perfecționare profesională sunt repartizate unor alte persoane din instituție, dar care se ocupă doar de întocmirea listelor cu angajații vizați și nu cu elaborarea propriu-zisă a acestor programe care sunt realizate centralizat, pentru întreaga țară. Această stare de fapt are două explicații principale și anume volumul foarte mare de lucru pentru o singură persoană angajată în acest compartiment, ce impune

eliberarea de anumite sarcini care i-ar reveni în mod firesc și normal conform titlaturii, și sistemul de salarizare deficitar pentru instituțiile bugetare, care nu prevede salarii stimulative în raport cu amploarea acțiunilor specifice unui asemenea post. Un alt factor cauzal, dar mult mai subtil și mai difuz, este tradiția organizațională care își face simțită prezența conservator-dominatoare în aproape toate sectoarele bibliotecii.

Melanjul acesta de constrângeri obiective (financiare) și subiective (în primul rând interesul scăzut pentru potențialul uman deținut, pentru tratarea sa individualizată și nu colectivă, ce ar implica realizarea unor foarte elaborate fișe ale angajaților și apoi orientarea strategiei organizaționale, în virtutea unei păgubitoare tradiții, orientate aproape în exclusivitate spre out-put-ul instituțional), precum și numărul mediu-mic de angajați ai unei biblioteci publice, situat în jurul cifrei de 50, conduc la unica soluție de compromis a cooptării unui colaborator extern, specialist în domeniul managementului resurselor umane. Dar, surprinzător, experiența și cunoștințele acumulate până în momentul de față privitor la problemă, ne arată că această idee nu câștigă teren în sistemul bibliotecilor publice românești, motivația oficială a absenței oricărei inițiative administrative rămânând în continuare deficitul bugetar, sub care transpare însă cea reală, a unui management imatur al resurselor umane, ce nu conștientizează faptul că, la ora actuală, există un potențial intra-instituțional neexploatat din cauza unor cronice curențe de organizare și că - aspect fundamental -succesul oricărei organizații se bazează exclusiv pe succesul individului angajat, ca element constitutiv al său.

Rămânând încă în sfera atribuțiilor care ar trebui să revină în mod normal compartimentului de resurse umane, cel puțin ca și concepție și coordonare, fapt care nu se întâmplă astfel din diverse motive, mai mult sau mai puțin justificate, ne oprim asupra problemei dezvoltării personalului instituției, ce cuprinde automat procesele de stabilire a necesarului de angajați, de recrutare, selecție și angajare, evaluarea performanțelor, recompensarea, motivarea, pregătirea și perfecționarea profesională. O primă observație generală asupra acestora este că, în măsura în care sunt practicate, ele sunt realizate de către șefii de servicii și de birouri sau de către persoane numite de către aceștia ca reprezentanți (mai puțin programele de pregătire și de perfecționare), în asentimentul și cu sprijinul consiliului de administrație și al managerului general, dar că modul de aplicare reflectă o lipsă a conștientizării clare a utilității interne, scopul unic pârând a se identifica în opinia tuturor celor implicați cu realizarea unei imagini favorabile, a unei instituții de un înalt profesionalism și cu o solidă rigoare și structură organizatorică. Decalajul dintre realitate și această imagine promovată obsesiv, conform unei

mentalități moștenite din vechiul regim, se reflectă în modul de respectare și aplicare efectivă a acestor etape ale strategiei de planificare a resursei umane.

O a doua observație cu caracter general este o consecință a celei dintâi, și anume lipsa unei strategii uniforme, unitare, la nivel general, a întregii organizații și, în particular, a unei strategii a potențialului uman, cauzată de absența specialistului în domeniu și în consecință a existenței decalajului administrativ între serviciile instituției, generat de diversitatea competențelor conducătorilor acestora.

Prima problemă - specifică resurselor umane în bibliotecile publice - o constituie necesarul de personal. Spre deosebire de situația generală a instituțiilor productive din sectorul bugetar, care au înregistrat un regres treptat începând cu '90, ce se reflectă în scăderea drastică a nevoii de forță de muncă, bibliotecile publice, ca instituții bugetare prestatoare de servicii, constrânse de presiunile exercitate de elementele mediului extern (explozia producției de carte și de alte produse cultural-informative, obligația de a adopta noile tehnici de stocare masivă a informației pe suporturi moderne, economice iar pe de altă parte diversificarea cerinței utilizatorilor și creșterea exigențelor acestora conform noii orientări spre o paleță mult mai largă de interese și de pregătiri) se află într-un permanent deficit de angajați, personalul existent fiind suprasolicitat, mai ales cel care lucrează în domeniul relațiilor cu publicul. Acest fapt, corelat cu penuria actuală de locuri de muncă pe piața națională, a simplificat atât de mult problema recrutării încât, în general, aceasta se reduce doar la acțiunea pasivă de înregistrare a solicitărilor de angajare din rețeaua cunoștințelor personalului bibliotecii, și, în special, a celui aflat în funcții de conducere. Astfel, pentru unul dintre procesele fundamentale din cadrul managementului resurselor umane, bibliotecile publice de stat adoptă în mod curent metoda cea mai puțin indicată, datorită tendințelor sale negative, nemaiapelând la soluțiile alternative ale publicității, căutării active și permanente, a utilizării consilierilor profesioniști, a fișierelor cu potențiali candidați sau a activității de marketing în vederea recrutării. Metoda recrutării prin rețeaua cunoștințelor este recunoscută de literatura de specialitate ca fiind dominată de un înalt grad de subiectivism al celui care pledează pentru un candidat, existând frecvent tendința de a se exercita presiuni în vederea angajării anumitor persoane. De asemenea, un simptom foarte des întâlnit în cazul acestei metode este că persoanele susținute se dovedesc prea puțin interesate de ocuparea postului respectiv, ele fiind preocupate doar de obținerea unui loc de muncă oarecare, uneori chiar pentru o scurtă perioadă de timp. Acest lucru, cumulat cu salarizarea foarte modestă a majorității angajaților bibliotecilor publice, are ca

rezultat o fluctuație mare de personal în perioada de după 1989, creând imaginea profesiei de bibliotecar ca profesie de “provizorat”, lipsită de perspective, cu o influență deosebit de nefastă asupra angajaților stabili. În ceea ce privește procesul de selecție propriu-zisă, ca etapă principală a planului general de recrutare, strategia aplicată în bibliotecile publice presupune întocmirea dosarului completat cu actele necesare participării la concurs, conform legislației în vigoare, o probă scrisă cu subiecte din domeniul biblioteconomic (lista acestora fiind prestabilită sau indicată doar o bibliografie obligatorie) și interviul final. În ultima vreme, în bibliotecile mai dezvoltate, care au ajuns să aibă în dotare calculatoare și să înceapă gestionarea fondului cu ajutorul acestora, a fost introdusă o probă practică de verificare a unor cunoștințe minime de operare pe calculator pentru candidații pe posturi de bibliotecari și probe de specialitate mai consistente pentru candidații pe posturile din cadrul laboratoarelor de informatizare.

Dacă probei scrise în sine nu i se poate reproșa la modul general nimic, interviul sau proba orală suferă de viciul redundanței, în intenția de a verifica asimilarea unor noțiuni de bază din domeniul biblioteconomic, conținând întrebări ce vin inutil în completarea probei scrise și punând prea puțin accentul pe dezvăluirea personalității candidatului, a capacităților necesare postului pentru care concurează și, în ultimă instanță, a motivației de a lucra în bibliotecă. Practica generală dovedește faptul că prin modul în care este condus și se desfășoară interviul, transpare adesea tendința existenței unui verdict predeterminat, având un efect inhibitoriu asupra candidaților care simt că vor fi respinși.

O carență a organizării concursurilor de angajare, care se manifestă la toate nivelele de desfășurare a activităților în bibliotecă, este lipsa comunicării informației minime necesare. Un număr destul de mare de concurenți, atât respinși cât și acceptați, au reproșat faptul că nu se specifică postul pentru care se organizează concursul, nefăcându-se publice decât informațiile privind nivelul de pregătire necesar al candidatului și caracterul angajării pe perioadă determinată sau nedeterminată pe acel post. Acest fapt constituie adesea un handicap pentru participanți în faza interviului, în care se pot pune întrebări privitoare la motivarea opțiunii pentru un post nespecificat.

Pregătirea și perfecționarea profesională a angajaților bibliotecii constituie se pare o preocupare permanentă a acestor instituții. Faptul că marea majoritate a angajaților sau, mai corect spus, aproape toți cei care lucrează în serviciile de profil nu au la bază o pregătire corespunzătoare, s-a constituit într-un argument major pentru “calificarea” acestora în meseria practică. Soluția programelor naționale desfășurate centralizat în două sau

mai multe sesiuni anuale de către specialiști în biblioteconomie ar putea fi benefică dacă nu s-ar desfășura într-o manieră formalistă, având ca unică finalitate eliberarea unor diplome care să justifice pretențiile unui înalt standard de profesionalism al personalului. De fapt, formalismul acestei întreprinderi reiese nu numai din modul de desfășurare, ci și din stilul deloc economic în care este organizată. O simplă contabilizare a cheltuielilor tuturor bibliotecilor publice din rețeaua națională pentru a-și trimite angajații la aceste cursuri, raportate la condițiile cu totul improprii de cazare, deci implicit și de studiu, și asigurare a mesei, la care se mai adaugă suportarea transportului, ne înclină să credem că există un interes inerțial de menținere a acestui program, care de altfel nici nu poate da rezultate cu o echipă de doi instructori și un timp foarte scurt alocat pentru inițierea unui număr foarte mare de persoane, la un nivel la care să susțină, după participarea la două sesiuni de instruire completate cu doi ani de practică individuală a noțiunilor însușite, un examen de obținere a diplomei de bibliotecar. În plus, din experiențele mai multor generații de beneficiari ai acestor programe, rezultă și o revoltătoare subiectivitate în apreciere în timpul examinărilor, ajungându-se la situația în care o persoană mult mai bine pregătită, fie din interes sincer fie din conștiinciozitate, să obțină note finale inferioare celor obținute de persoane complet dezinteresate sau nepregătite. Acest fapt se constituie într-un factor major de demotivare, chiar dacă el este rezultatul unei experiențe interinstituționale, ținând totuși de imaginea și prestigiul profesiei de bibliotecar (adică a propriei lor profesii), care se degradează în urma unor astfel de practici.

O altă etapă deosebit de importantă a managementului resurselor umane este evaluarea performanțelor angajaților, caracterizată prin practicarea unor aprecieri “generoase”, majoritatea calificativelor date situându-se la nivelele “bine” și “foarte bine”. Se evită astfel conflictele generate de calificativele slabe date unor angajați, conflicte deschise care, neputând fi ignorate, ar trebui să cheltuie timpul prețios al manageriatului pentru rezolvarea lor. Problema evaluării este strâns legată de stabilirea normelor de muncă, ce nu se practică însă. Motivația pe care șefii de servicii o dau acestui fapt este că, întrucât activitatea bibliotecarilor, este slab plătită și nu se desfășoară în condiții optime, normarea ar fi abuzivă în aceste circumstanțe, abordându-se astfel o atitudine protectoare față de subalterni. Aceasta poate părea la o primă vedere corectă din punctul de vedere al unei etici reparatorii, în realitate fiind total incorectă profesional, întrucât se concepe normarea ca având doar conotații negative. Însă normele muncii nu sunt concepute cu un rol punitiv, ci pentru a orienta angajatul în activitatea sa profesională, pentru

a-i asigura puncte de reper la care să se raporteze și să poată astfel să-și aplice corecții în munca desfășurată. De asemenea, simptomatică este și aplicarea unidirecțională a evaluării, în timp ce în instituții similare din Occident se obțin informații deosebit de interesante și utile aplicându-se evaluările între colegii ce ocupă posturi echivalente și chiar și evaluările superiorilor, de obicei direcți, de către subalterni. O altă consecință a lipsei normelor de muncă apare în momentul în care un angajat este solicitat să se autoevalueze conform fișei de apreciere în care se confruntă cu grile de valori pe care le întâlnește explicitate pentru prima oară și pe care cu siguranță nu le-a avut în vedere exact în această structură, în ceea ce privește propria sa activitate. Astfel dezorientat, tinde din spirit de autoapărare spre o evaluare eronată a intenției și nu a rezultatelor, fapt ce este, de cele mai multe ori, în consens cu optica tolerantă a evaluatorilor, rezultatul îndepărtându-se de spiritul critic obiectiv, compromițându-se astfel în totalitate.

Există, din partea celor care apreciază, tendința de a practica verdictul predeterminat, evaluarea propriu-zisă, ca proces de colaborare ce are ca scop ajungerea la consens cu angajatul evaluat în ceea ce privește rezultatul final, neinfluențând cu nimic convingerea inițială, ceea ce denotă manifestarea ideilor preconceptuate, a incapacității de comunicare și a practicării autoritarismului.

Având în vedere modul defectuos în care se aplică evaluările individuale, recompensările prin salarii de merit sau alte forme, au puține șanse de a se face corect, chiar dacă se intenționează acest lucru. Practica ne arată că repartizarea acestora este departe de a se face conform evaluărilor, ceea ce, trebuie să recunoaștem, ar fi și foarte dificil de realizat. Numărul lor fiind limitat, salariile de merit sunt repartizate secțiilor în funcție de numărul de angajați ai fiecăreia, ceea ce constituie un criteriu cantitativ abuziv și irelevant, acolo unde intenția este aceea de a se răsplăti calitatea. O tendință extremă frecvent întâlnită este de a exista beneficiari permanenți, iar la polul opus, de a se beneficia, în interiorul unui serviciu, de acest avantaj, prin rotație, ca principiu "democratic". Se mai practică acordarea salariului de merit și unui membru al instituției care întâmpină dificultăți în viața particulară, gesturi umanitare laudabile, dar care deturneză aceste fonduri de la scopul pentru care au fost alocate. Explicația de bază a acestor practici deviațioiste este salarizarea foarte scăzută, care nu asigură standardul minim de trai decent. Aceasta rămâne o explicație dar nu poate deveni însă o scuză.

Alte tipuri de recompensări financiare suplimentare, de exemplu sub formă de premii, sunt acordate în general nu pentru activități excepționale în timpul programului, ci pentru participarea la unele acțiuni în afara acestuia, pentru efectuarea unor ore suplimentare ș.a. În consecință, putem spune că reprezintă plată suplimentară pentru muncă suplimentară, ce se îndepărtează total de ceea ce înțelegem prin recompensă.

Motivarea unui personal plătit cu salarii situate la aproape jumătate din salariul mediu net pe economie este o problemă greu de rezolvat și generează tendința managerilor de a privi problema unidimensional, prin prisma restrictivă a financiarului. Desigur, teoria ierarhiei nevoilor a lui Maslow, ce face parte din noțiunile fundamentale ale managementului resurselor umane, susține oarecum acest punct de vedere, explicând că nesatisfacerea nevoilor de bază, chiar dacă individul afectat va trece la satisfacerea nevoilor de la nivele superioare, va genera în permanență o stare de frustrare ce va persista până la rezolvarea problemei. Dar, chiar dacă nu se pune în aplicare un principiu compensatoriu, motivarea nu se oprește aici. Experiența din sistemul național de biblioteci publice ne arată însă că nu se încearcă să se practice altfel de motivare, impasul considerându-se probabil insurmontabil. Mai mult chiar, motivarea personalului nu constituie o prioritate pentru preocupările curente ale managerilor, ea făcând obiectul unor abordări pur teoretice, lăsându-se impresia chiar a unei note de idealism exagerat al celor care pretind că o practică și o recomandă ca fiind obligatorie și celorlalți.

Întinerirea actuală a personalului bibliotecar impune însă aproape de la sine, prin specificul vârstei ce dă o importanță deosebită afirmării și exploatării proaspătului său potențial, metoda de motivare prin încurajarea inițiativei. Din păcate experiența dovedește faptul că, modul în care aceasta este aplicată, o transformă mai de grabă într-o formă de demotivare și de acceptare a tradiției organizaționale, persoanele care vin cu idei noi trezindu-se în situația de a le pune în practică, fără să li se asigure însă mijloacele și colaboratorii minim necesari, toate acestea conducându-le la un eșec dezamăgitor.

Un punct nevralgic îl constituie și conservarea cuplului de forțe antagonice: personal de conducere și personal de execuție, a căror relație conflictuală cronică, chiar dacă nemanifestă, are la bază o eroare fundamentală de concepere rigidă a relațiilor profesionale pe cale strict ierarhică și ignorarea totală a faptului că toți angajații unei instituții de stat sunt colegi și nu se poate avea pretenția stabilirii unei relații de tip patron-angajați care apare în cazul sectorului privat dar care nu este indicată să se

manifeste nici aici pe baza “demonstrațiilor de forță”. Această problemă are la bază tradiția organizațională conform căreia, cu cât o persoană se află mai sus în ierarhie, cu atât șansele sale sunt mai mari în a-și păstra poziția până la sfârșitul carierei. Tot simptomatică pentru acest tip de relații între cele două categorii de personal este instituirea unei granițe cvasi-impermeabile, ce izolează nivelele corespunzătoare acestora, foarte rare fiind excepțiile care se explică prin existența unor puternice relații informale între o persoană de la nivelul de execuție și una sau chiar mai multe de la nivelul de conducere care să-i permită acesteia accesul. Foarte importantă pentru diagnosticarea relațiilor intrainstituționale ar fi compararea organigramei care prezintă structura relațiilor formale cu sociograma care relevă tipurile de relații informale existente. Dar existența celei de a doua ar reprezenta solicitarea efectuării unei diagnoze, recunoscându-se existența unui impas, a unei crize de proporții în activitatea unei organizații, procedeu neîntâlnit până în prezent la nici una din bibliotecile publice din țară. Astfel cercul causal se restrânge tot mai mult, concentrându-se în cele din urmă asupra strategiei manageriale.

După 1989, stilul de conducere autoritar, specific în primul rând instituțiilor de stat, s-a transferat din registrul dictatorial într-unul paternalist. Cauza principală a schimbării de nuanță a fost înlocuirea vechiului regim politic totalitar, care autoriza ca singură formă de conducere pe cea având la bază comanda motivată ideologic, cu unul de orientare democratică, care nu mai agreează autoritatea impusă pe considerente politice, ci pe cea bazată în primul rând pe profesionalism. Situația nou creată i-a pus în dificultate pe cei aflați în posturile de conducere, solicitându-le efortul unei veritabile reconvertiri bazate pe capacitate și disponibilitate. Cei care nu au trecut pragul capacității probabil că au fost schimbați, celorlalți rămânându-le să treacă proba dorinței de schimbare. Unii dintre cei rămași în funcțiile de conducere, nereușind să scape de mentalitatea cristalizată în anii petrecuți sub regimul totalitar, continuă să practice autoritarismul dar mai puțin radical ca până în 1989, reușind să-l umanizeze până la un nivel paternalist. Noua structură a resursei umane angajată în biblioteci prezintă tendința de întinerire la nivelul de execuție, cel de conducere păstrând o medie de vârstă destul de înaintată. Teoria analizei tranzacției din cadrul managementului resurselor umane explică într-un mod interesant tipul de comportament specific acestui nou stil de conducere ce se manifestă și este favorizat de această situație a personalului bibliotecar. Conform acestei teorii ego-ul uman se divide în trei stări ce corespund statutului de *părinte*, *adult* și *copil*, stări existente simultan într-o persoană, dintre care doar una singură se manifestă în fiecare dintre cele două relații componente ale tranzacției înțeleasă ca interacțiune între doi indivizi.

În cazul bibliotecarului și managerului, dacă relația de stimulare, de solicitare din partea celui dintâi, se realizează la nivelul comun al stării adulte a celor doi, relația de răspuns înregistrează o trecere la starea de părinte a managerului și la cea de copil a subalternului, prin modul de tratare, aceasta atrăgând după sine etalarea superiorității nivelului parental față de cel infantil. Atitudinea se caracterizează printr-o îngăduință a maturului față de imatur, ce este înlocuită în situațiile de criză cu o corecție severă neînsoțită de explicații, specifică unei relații de tip familial. Acest stil de conducere prezintă de altfel specificul unei disponibilități mai mari de înțelegere și luare în considerare a problemelor personale ale subalternilor decât a celor profesionale. Am putea spune că cele două dimensiuni specifice ale stilului de conducere se află într-o relație compensatorie, autoritarismul fiind caracterizat prin centrarea pe sarcină, pe rezultate, în detrimentul problemelor legate de personal, în timp ce paternalismul se caracterizează printr-o atenție exagerată dată problemelor subordonaților, într-o raportare greșită de la părinte la copil, atitudine ce duce la diminuarea spiritului de responsabilitate. Uneori apar și nuanțe ale unei conduceri de tip “populist”, în care soluția de armonizare a relațiilor este, de fapt, falsă iar calitatea lor este contrafăcută, conform modelului “grilei manageriale” al lui Blake-Mouton. De asemenea, simptomatic este faptul că supoziția managerială referitoare la natura umană se apropie mai mult de “teoria X” care nu creditează potențialul uman decât de “teoria Y” care este favorabilă acestuia, conform modelului lui McGregor.

Confundarea sau substituirea obiectivelor bibliotecii cu ambițiile personale ale celor care dețin funcțiile manageriale influențează puternic stilul de conducere. Tendința luării deciziilor la vârf, fără consultarea subalternilor are ca finalitate o conducere prin comandă, generatoare de frustrări, tensiuni și conflicte. Nu se percep avantajele strategiei luării deciziilor prin consens sau coparticipare, cum ar fi creșterea șanselor de acceptare a deciziei de către personal și a satisfacției în muncă ce se află la un nivel critic și, nu în ultimul rând, garantarea folosirii cu maximum de eficiență a resursei umane disponibile.

Există o neconcordanță și între etapa în care se află biblioteca publică de stat în ciclul său de viață organizațională, mărimea organizației și stilul de conducere. Cu mici diferențe nesemnificative din acest punct de vedere, bibliotecile publice se află într-o fază tranzitorie între etapele de creștere și de maturitate (deși unele prezintă simptome asemănătoare celor ale declinului,

am considerat că acestea sunt de fapt manifestări ale unor crize produse de transformările radicale impuse de contextul general), în care planificarea strategică a resurselor umane joacă, teoretic, un rol vital, în timp ce, practic, nici măcar nu se numără printre prioritățile strategiei manageriale.

În cele mai multe cazuri, se practică o strategie managerială inadecvată, de tip antreprenorial, centrată pe căutarea permanentă de noi oportunități de dezvoltare și mai puțin pe “rezolvarea problemei”, existând un “plan personalizat de atac” ce reprezintă propria perspectivă a conducătorului asupra direcțiilor de funcționare. Specifică acestui stil de conducere este centralizarea întregii puteri de decizie în mâinile unei singure persoane, la care se adaugă un număr restrâns de colaboratori care respectă însă cu strictețe linia dictată de acesta. Dar modelul antreprenorial este corespunzător etapei incipiente din ciclul de viață al unei organizații, când aceasta este de dimensiuni mici, cu personal puțin și o structură foarte simplă sau chiar nestructurată. Bibliotecile publice de stat sunt, atât din punct de vedere istoric cât și din punct de vedere al mărimii și structurii, foarte îndepărtate de această etapă, având nevoie mai degrabă de o strategie managerială orientată spre latura administrativă și spre dezvoltarea aptitudinilor în domeniul relațiilor interpersonale, care să pună accentul pe importanța factorului uman. O consecință frecventă a concentrării puterii la “vârf” este repartizarea sarcinilor fără asigurarea mijloacelor și mai ales a autorității minime necesare îndeplinirii acestora, măbind gradul birocratic de desfășurare a activităților cotidiene (prin repetate reveniri pe cale ierarhică, de jos în sus, pentru diverse aprobări sau delegări mai precise) și dezvoltând cronofagia operațională. Spre deosebire de managerul antreprenor, care trebuie să fie și un specialist în activitatea specifică organizației sale, managerii de vârf ai bibliotecii trebuie să fie în primul rând experți în planificare, coordonarea procesului de luare a deciziilor, organizare, motivare și control, fiind suficient ca stricta lor specializare să se încadreze în linii mari în specificul cultural-informativ al instituției. Faptul că mulți dintre directorii de bibliotecă sunt specialiști într-un domeniu de activitate al bibliotecii este un avantaj suplimentar dar el nu este obligatoriu. Subliniem acest lucru, pentru că există o practică des întâlnită a managerilor de a-și impune punctele de vedere în activitatea unor compartimente cu profil strict specializat, care le depășesc competențele. Aceste situații generează o stare de criză a subalternilor, care sunt puși în situația delicată de a-și dezaproba sau contrazice superiorii, de multe ori situația cerându-le s-o facă în mod categoric, manifestarea riscând interpretarea greșită a opoziției pe criterii profesionale ca fiind nesupunere pe cale ierarhică, administrativă.

De asemenea, o manifestare specifică a managementului resurselor umane în bibliotecă este și nerespectarea planificării activităților zilnice, prin practicarea stării de urgență a unor proiecte ce nu fuseseră cuprinse inițial în plan, care nu fac altceva decât să încarce sarcinile angajaților, în unele situații limită făcându-i chiar să renunțe la unele din activitățile planificate. Această practică generează un stres accentuat și o stare permanentă de incertitudine. Criza generată de aceste urgențe neprevăzute duce uneori și la nerespectarea ierarhiei organizaționale, managerii de vârf apelând, pentru a economisi timp, direct la angajatul executant, procedură care lezează autoritatea șefului direct al acestuia și poate veni chiar în contradicție cu ordinele date de acesta subordonatului.

Datorită lipsei deprinderii de planificare riguroasă a activității zilnice și a consultării planului de activitate pe termen lung, este necesară o reamintire permanentă angajaților a activităților speciale pe care trebuie să le efectueze în afara sarcinilor permanente. Simptomatic este faptul că această reamintire care ar trebui făcută în ierarhia organizațională de sus în jos, este lăsată deseori să se producă prin sistemul informal de comunicare, mai ales când subiectul lor este o problemă "nepopulară" (de exemplu, necesitatea efectuării unor ore suplimentare).

Privitor la comunicare, ca proces de transmitere a informațiilor, ce este o condiție fundamentală a înființării unei organizații, trebuie să reținem importanța suplimentară în cazul bibliotecilor, pentru care constituie, pe lângă elementul de bază al funcționării, și procesul de desfășurare a activității specifice, biblioteca publică profilându-se astăzi ca o sursă de informații de mare diversitate pentru comunitate. Având o structură tradițională de tip piramidal, nu foarte înaltă, dar mai dezvoltată pe orizontală, bibliotecile publice de stat nu ar trebui să sufere de probleme legate de comunicarea pe cale ierarhică prin sistemul de relații formale, dar realitatea ne arată că, de fapt, informația circulă mai bine pe orizontală, între compartimentele aflate la același nivel organizațional și prin rețeaua de relații informale, modul acesta fiind însă subiectiv, aleator, defectuos și ducând adesea la distorsionarea mesajului. Explicația ar putea consta în existența a două cauze, una de natură tehnică și una de natură strategică. Prima cauză cuprinde inexistența unui sistem coerent de transmitere a informației și a unei proceduri eficiente de realizare a comunicării oficiale, cu reguli stabilite până în cele mai mici detalii și stabilirea unui număr suficient de responsabili pentru a se acoperi întreaga arie organizațională. Fișele posturilor persoanelor ce dețin funcții de conducere prevăd responsabilitatea transmiterii informațiilor utile desfășurării activității subalternilor lor dar se pare că nu există o deprindere și o tradiție

a comunicării formale, cea informală realizându-se de la sine, în mod firesc, natural, cu ajutorul grupurilor create ad-hoc, pe baza simpatiilor și a intereselor comune.

A doua cauză, de natură strategic-intențională, este legată de convingerea că monopolul asupra informației asigură puterea, înțelegă ca poziție și autoritate. Așa se explică descreșterea cantității de informații transmise și deținute, odată cu coborârea nivelelor în ierarhia organizațională. Această mentalitate este atât de bine fixată în tradiția neoficială a instituțiilor de stat, deci implicit și a bibliotecilor publice, încât se propagă din inerție, bazându-se pe o atitudine pasivă generală.

Ultimele elemente în care se sesizează manifestarea unor mentalități specifice managementului resurselor umane din bibliotecile publice de stat sunt cultura și climatul organizațional. Am făcut până aici adesea referire la tradiția organizațională ce conține o serie de valori, în sensul ambivalent al termenului, care se conservă și se propagă în timp, însoțind organizația, fără a avea coerență și unitate și fără a beneficia de o recunoaștere oficială sau generală din partea tuturor membrilor instituției. Cultura organizațională este însă concepută ca un sistem de credințe și valori specifice membrilor unei organizații care determină în mare măsură eficiența stilului de conducere iar climatul organizațional ca însumând condițiile care determină această “personalitate” a organizației. Din păcate, în biblioteci, în primul rând datorită stilului necorespunzător de conducere, care favorizează tratarea discriminatorie, fie pozitivă fie negativă, a unor angajați și apoi datorită fluctuației de personal, nu putem vorbi de încheierea unei culturi organizaționale, a unei personalități bine definite. Există însă grupuri formate pe baza intereselor comune ale membrilor lor, interese fie profesionale fie de altă natură, care, luptând pentru “supraviețuire” într-un sistem dezorganizat și suferind de austeritate, se apropie de omogenitatea și coeziunea de interese și aspirații specifice unor veritabile subculturi organizaționale, aflate însă într-o permanentă relație antagonică, conflictuală. Caracterul “ascuns” este specific aproape tuturor acestor grupuri, viața și activitatea organizațională desfășurându-se preponderent la nivelul informalului, obiectivele și scopurile instituției rămânând uneori suspendate parcă la un nivel lipsit de interes pentru membrii ei. Bibliotecile publice par a se confrunta astăzi cu o criză a profesiei, care a pierdut din prestanță, dar mai ales din importanța socială și culturală de odinioară, în favoarea unor rivali proaspăt apăruiți pe aceeași piață, cum ar fi presa scrisă, radioul și mai ales televiziunea.

Am evitat, pe cât posibil, în această trecere în revistă a unor practici specifice ale managementului resurselor umane în bibliotecile publice, tendința

frecventă de a puncta o problemă și de a indica imediat, chiar în mod automat, o întreagă serie de soluții alternative de rezolvare, ce se dovedesc foarte des impracticabile, neconcordând specificului situațional, axându-ne mai mult pe aspectul descriptiv, fenomenologic am pretinde chiar, care pune parcă mai bine în evidență mentalitățile ce se află în spatele acestor manifestări. Sperăm ca demersul nostru modest, cu toate inegalitățile sale în abordare, să trezească interesul real al celor care lucrează în aceste tipuri de instituții și să se facă înțeles ca o intenție matură, justificată, nu de a combate anumiți indivizi, ci mentalități care se perpetuează inerțial, amplificându-și efectele de la o zi la alta.

BIBLIOGRAFIE:

Drucker, P.F. - *Inovația și sistemul antreprenorial*, Editura Enciclopedică, București, 1993

Mathis, R.L., Nica, P.C., Rusu, C. - *Managementul resurselor umane*, Editura Economică, 1997

Rubin, R. E. - *Human Resource Management in Libraries. Theory and Practice*, Neal-Schuman Publishers, Inc., New York, 1991

Ursu, I., Stegăroiu, D., Rus, I. - *Stiluri de muncă ale cadrelor de conducere din unitățile economice*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1978

Vlăsceanu, M. - *Psihosociologia organizațiilor și conducerii*, Editura Paideia, București, 1993

STUDIU PRIVIND STAREA PROFESIEI LA BIBLIOTECARII CU STUDIUL SUPERIOARE DIN B.C.U. "L.BLAGA" - CLUJ-NAPOCA

Istvan Kiraly; Adriana Szekely
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

Motto:

"Cu riscul de a fi acuzat de nihilism, eu cred că la noi în țară... nici nu există încă profesia de bibliotecar, deși funcționează câteva mii de biblioteci publice, școlare, sindicale, tehnice, militare... E paradoxal, dar totuși e o realitate pe care ne îndărim să nu o recunoaștem, deși în ceasurile noastre intime ne-o mărturisim, e drept stingheriți și cu o imensă părere de rău. E de ajuns să ne gândim fiecare cum am devenit *noi înșine bibliotecari* pentru a ne convinge că suntem aproape toți, produsul *hazardului*, produsul unor întâmplări *nu tocmai favorabile nouă*" (s.n.)

Corneliu Dima-Drăgan

"... Bibliotecarii sunt, de obicei, oameni pregătiți pentru alte cariere, decât pentru cariera de bibliotecar, și intră aci (în biblioteci - a.n.) la întâmplare, fără nici un stagiul de pregătire..."

Ioachim Crăciun

I. MOTIVAREA TEMEI

Studiul nostru a pornit din dorința de a reaminti breslei bibliotecare un adevăr cunoscut, dar nu îndelung discutat - acela că formarea de specialitate biblioteconomică a personalului din biblioteci trebuie să fie determinată de existența unui învățământ superior de specialitate, organizat la toate nivelele, inclusiv postuniversitar și doctorat, iar proiectarea formelor de învățământ biblioteconomic trebuie să pornească de la *cunoașterea stării actuale* a profesiei de bibliotecar în România.

În intenția de a cunoaște și schimbările ce vor interveni în viitor în interiorul bibliotecii universitare clujene, la nivelul mentalității și a atitudinii față de profesia de bibliotecar, s-a realizat acest studiu privind starea actuală a profesiei.

Prin "stare a profesiei"- înțelegem pregătirea atestată - specifică și nespecifică - a profesioniștilor, care în fața unor sarcini determinate, își articulează propriile structuri mentale (și de mentalitate), în funcție de care se clădesc apoi atât elementele conștiinței lor de sine, cât și cele prin care sunt receptate și sfidările actuale și de perspectivă ale profesiei.

S-a considerat că, schimbarea atitudinii față de această profesie, depinde în mare măsură, de schimbările din interiorul instituției bibliotecare, mai ales sub aspectul competenței profesionale a personalului și al modului ei de funcționare.

Profesiunea de bibliotecar nu se bucură de multă simpatie și considerație , deoarece mulți o găsesc lipsită de dinamism, birocratică, iar formele de învățământ din domeniul biblioteconomic nu se află nici ele în cele mai bune poziții, nici din punct de vedere academic, și nici a importanței în cercetarea științifică. De aceea, nu este surprinzător că, profesia este subevaluată, iar bibliotecarii sunt nemulțumiți pentru că, pe de-o parte ei sunt convingși de valoarea muncii lor, iar pe de altă parte, conștienți de minimalizarea acesteia de către mediul social în care își desfășoară activitățile.

Cercetarea intenționează însă și identificarea principalelor probleme legate de funcționarea instituției, în special din punct de vedere al managementului ei general, comunicarea ascendentă și descendentă a informației în instituție, formarea și informarea profesională a personalului bibliotecar etc.

Un loc deosebit se acordă problemelor de *mentalitate*, și în special, factorilor care determină și acționează în *mentalitatea profesională*.

Făcând o scurtă incursiune în istoricul **ultimilor 30 de ani** ai acestei profesii, mai precis în problematica pregătirii profesionale instituționalizate a bibliotecarilor, s-au constituit următoarele repere:

* La noi în țară, multă vreme, pentru această profesie nu se cerea o pregătire specială , deși pe parcursul a șapte decenii de învățământ, au fost organizate - în salturi - diferite forme de studiu, la nivel mediu, postliceal și superior.

- La Institutul Pedagogic cu durată de studii de 3 ani, în cadrul Facultății de Filologie București a funcționat între 1963 și 1970 *Secția de Biblioteconomie*, condusă de profesorul Dan Simonescu. Institutul a format tehnicieni de bibliotecă, cu orizont bibliologic și preocupări pentru teoria biblioteconomică.

- Cursul facultativ de bibliologie, susținut de profesorul Simonescu, la Facultatea de Filologie -București a fost continuat, după 1972, de Corneliu Dima-Drăgan (până în 1980) și de Eugen Marinescu (până în 1990).

- În perioada 1969-1975 a funcționat *Școala Postliceală de biblioteconomie* de pe lângă Grupul Școlar poligrafic "Dimitrie Marinescu" din București, care pregătea bibliotecari pentru rețeaua bibliotecilor publice.

* În ultimele decenii, însă, problema pregătirii profesionale a personalului din biblioteci a fost marcată de lipsa acută a unui învățământ bibliologic universitar și postuniversitar. Majoritatea specialiștilor din rețelele universitare au absolvit facultăți cu profil filologic.

În ceea ce privește pregătirea de specialitate - biblioteconomică -, aceasta se realiza, în mod preponderent, în cadrul bibliotecii, datorită lipsei legislației de bibliotecă, care să prevadă formarea unui personal de specialitate, prin structurile unui învățământ organizat multinivelar și sistematic.

* Problema cea mai acută a fost și este, deci, cea a pregătirii de bază a bibliotecarului. Întrucât, multă vreme, nu a existat o formă organizată și permanentă a învățământului biblioteconomic, calificarea personalului se făcea (și se face !) "la locul de muncă".

Au fost totuși elaborate programe de formare profesională, pe nivele de pregătire, care s-au desfășurat regulat în bibliotecă. În esență, programul de pregătire profesională a cuprins cursuri și aplicații practice destinate, pe de o parte bibliotecarilor începători, mai precis, noilor angajați, iar pe de altă parte, bibliotecarilor cu o anumită vechime în munca de bibliotecă. Ele au asigurat o orientare generală asupra bibliotecii și însușirea elementelor practice de bază ale biblioteconomiei, bibliografiei și documentării.

* În anii '80, pregătirea personalului s-a redus, în principal la studiu individual eventual, și la susținerea și audierea unor referate pe probleme de specialitate, în cadrul Cercului de referate ad-hoc, care a funcționat în B.C.U., sau la participarea la unele Simpozioane locale și naționale, dar și pe baza unui program oficial, central și formal, eșalonat pe 5 ani.

* După 1990, învățământul biblioteconomic românesc cunoaște o nouă etapă de organizare și funcționare, prin înființarea colegiilor de biblioteconomie în mai multe orașe din țară.

Din anul universitar 1991-1992, funcționează la București, pe lângă Facultatea de Litere, o secție de profil bibliologic și un Colegiu de biblioteconomie. În anii următori au apărut și în alte centre universitare din țară - Colegiile de biblioteconomie - la Brașov, Sibiu, Târgoviște. Din anul universitar 1995-1996 funcționează și la Cluj-Napoca, pe lângă Facultatea de Istorie- Filosofie a Universității "Babeș-Bolyai" - *Colegiul de biblioteconomie*.

Practic, până în prezent, activitatea de formare profesională a bibliotecarilor din bibliotecile universitare, inclusiv cea clujeană, s-a desfășurat într-un mod tradițional, prin organizarea de cursuri de inițiere în biblioteconomie, cu participarea tuturor bibliotecarilor noi intrați în bibliotecă. Pe lângă aceste cursuri introductive și generale de biblioteconomie, au fost organizate și cursuri legate de informatizarea bibliotecii.

Mulți bibliotecari au mai participat și la o serie de cursuri de perfecționare în țară și străinătate. Cu toate acestea, perfecționarea profesională rămâne încă, în acest moment, în primul rând, un efort propriu al fiecărui individ care are loc în funcție de gradul în care el înțelege că fără această competență profesională, în societatea de azi și, mai sigur, în cea de mâine nu mai poate exista.

* * *

Implicată direct în procesul informațional, ca mediu de comunicare și de diseminare a informațiilor, biblioteca este supusă permanent schimbării. Schimbările au loc, și nu în ultimul rând, în mentalitățile și comportamentele profesionale. Automatizarea bibliotecilor impune o reorganizare a acestora, o schimbare a funcțiilor sale, o regândire a profesiei. Bibliotecarul român s-a văzut în fața unor situații noi, în raport de care profesia sa se modifică profund. Acestea presupun combinarea unor sarcini specializate cu altele mai complexe, mărindu-se astfel scala de responsabilități specifice fiecărui individ.

Totuși, în bibliotecile românești, oameni cu studii superioare, de diferite specialități și cu abilități de un anumit tip, fac încă de cele mai multe ori lucruri amestecate, nu foarte distincte de cele ale personalului cu studii medii.

Asemenea situații, care nu încurajează nici ideea de ierarhie valorică și nici nu realizează o satisfacție intelectuală la bibliotecarul cu studii superioare, fac parte totuși din elementele ce compun starea actuală a profesiei lor. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât *neutilizarea* capacităților individuale ale bibliotecarilor, generează o risipă atât pentru societate, cât și pentru bibliotecă, unde se înregistrează un randament nespecific și scăzut al bibliotecarilor, mai ales atunci când desfășoară activități mecanice.

II. METODOLOGIA CERCETĂRII

Cercetarea de față a fost deci proiectată având ca obiective principale, pe de-o parte, reflectarea situației profesionale a bibliotecarilor cu studii superioare din B.C.U. Cluj-Napoca, iar pe de altă parte, relevarea unor concluzii care să poată fundamenta unele sugestii, care se vor putea regăsi atât în planurile de formare profesională, ca obiective concrete, cât și, în acțiunile practice și de concepție ale managementului din biblioteca universitară clujeană, și nu numai.

Factorii de formare profesională sunt însă avuți în vedere în primul rând ca factori *explicativi* pentru starea actuală a profesiei și doar în al doilea rând ca sugestii pentru îmbunătățirea acestei formări.

Pe baza temei de cercetare s-au stabilit :

* **metoda de investigare:** anchetă indirectă - pe bază de chestionare;
- * **lotul investigat** - a cuprins 117 subiecți, (dintr-un total de 219 persoane angajate) reprezentând întreg personalul cu studii superioare (respectiv 53,42 %) existent în bibliotecă, la data investigației. Lotul este format din bibliotecari, redactori, informaticieni.

* **durata investigației** a fost perioada: 27 IX - 25 X 1996

* **Chestionarul a fost alcătuit din** 29 de întrebări, majoritatea precodificate, grupate după formă (întrebări închise, deschise și mixte) și după conținut : de opinie și factuale, iar structura chestionarului a permis colectarea a două tipuri de date, cantitative și calitative. (Vezi: **Anexa**)

Rezultatele investigației au relevat frecvențele simple ale răspunsurilor date la întrebările chestionarului, care au fost etichetate și notate de la Q 1 la Q 28 , iar răspunsurile la întrebarea 29 - " Observații și sugestii la problemele chestionarului" - au fost reținute, analizate și vor fi prezentate în concluziile prezentului studiu-raport de cercetare.

III.PREZENTAREA ȘI INTERPRETAREA DATELOR

Vom prezenta mai jos, într-o formă sintetică, datele principale obținute în urma răspunsurilor la întrebările chestionarului.

Primul set de întrebări (nr. 1-4) a ținut identificarea factorilor care *au motivat* subiecții în angajarea lor în bibliotecă.

Este semnificativ faptul că 70 % dintre respondenți nici *nu s-au gândit* în perioada studiilor universitare că destinul lor ar putea lua forma unei cariere bibliotecare.

Indiferent însă dacă s-au gândit sau nu , 28,9% din subiecți s-a angajat în B.C.U. din cauză că aceasta le-a asigurat un loc de muncă în municipiul Cluj, iar încă 22,2% s-au angajat considerând că nu au altă alegere. *Peste 50% deci dintre respondenți au ajuns bibliotecari din motive extra-profesionale, adică sub presiuni sociale.* Totuși, 30% din subiecți consideră că angajarea lor în bibliotecă este în conformitate cu pregătirea lor, aceasta figurând în opțiunea lor ca un factor motivant. Însă doar 10% apreciază că actul angajării pe calea carierei de bibliotecar reprezintă realizarea "visului vieții" lor. Iar numai 4,4% din subiecți consideră încadrarea în bibliotecă ca fiind un *salt* în cariera lor.

Dintre subiecții investigați 83,3% au avut locuri diverse de muncă înainte angajării lor în bibliotecă, și numai 15,6% dintre ei au venit, la data investigației, direct de pe băncile facultăților.

Setul următor de întrebări al chestionarului s-a referit în mod expres la *pregătirea profesională* a subiecților. Subliniem faptul că nu am considerat necesară departajarea rigidă a specialității inițiale și atestate de o diplomă universitară, de acea formare, pe calea căreia ei s-au angajat prin încadrarea lor în bibliotecă. Dimpotrivă, ceea ce ni s-a părut important a fost chiar chestiunea *raportului* ce se instalează între cele două tipuri și direcții de pregătire și de formare. De aceea, setul întrebărilor cu privire la această problematică se structurează în *trei* subdiviziuni, focalizând aspecte complementare, dar neidentice.

A. Prima subdiviziune (întrebările.5-9) se referă la *legătura* pe care subiecții o mențin sau nu, cu specialitatea lor *inițială*. Pare un fapt îmbucurător că 75,6% din subiecți declară că au menținut și mențin pe parcursul activității lor în bibliotecă, contactul cu specialitatea inițială și numai 24,6% afirmă că *au pierdut* acest contact. Intrând însă mai adânc în înțelegerea semnificației acestor procente, constatăm că doar 35,6% din subiecți declară că menținerea contactului este determinată sau solicitată de către *sarcinile lor de serviciu*. Ponderea cea mai mare din totalul respondenților o au însă cei care se străduiesc la menținerea acestei legături dintr-o *nevoie individuală*, confruntată puternic cu o tendință de *descalificare* (41,1%). Acest procent, considerabil, trebuie deja să ne pună în gardă cu privire la o altă chestiune, care atinge structurarea efectivă a stării profesiei. Dacă 41,1% din subiecți sesizează prin funcționarea lor în bibliotecă, existența unui "curent" descalficator vis-à-vis de pregătirea lor inițială, atunci acest fapt trebuie să fie considerat un avertisment atât pentru cadrele *administrative* ale activității lor, cât și pentru cercetarea stărilor viitoare ale profesiei. Deoarece, pentru o profesie aflată în schimbare, într-o societate în tranziție, nu poate fi deloc indiferentă nici lupta lor solitară și nici deznodământul acestei lupte purtate cu un vârtej descalficator.

Tot ca o rezultantă a acestor tendințe, apare un procent de 6,7 subiecți, care au menținut legătura cu specialitatea lor inițială, cu scopul de a nu exclude posibilitatea găsirii unui *alt loc de muncă*.

Este la fel de îngrijorător și faptul că numai un procent de 7,8 de subiecți declară că mențin acest contact cu scopul de a promova "în grad" în cadrul instituției. Adică, doar 7,8% *văd o legătură* între menținerea/perfecționarea specializării lor inițiale și posibilitatea efectivă de a fi *promovați*. La acestea se mai adaugă un procent de 11 subiecți pentru care factorul motivator al menținerii contactului cu specialitatea inițială este de *ordin financiar*.

La întrebarea despre legătura existentă între sarcinile *de serviciu* și specialitatea inițială a subiecților (indiferent dacă ei mențin sau nu legătura cu ea) s-a înregistrat un procent de 52,2 subiecți care au considerat că această legătură este *strânsă*; 34,4% au apreciat că ele coincid doar *sporadic*, iar 11,1% au declarat că între ele *nu există nici o legătură*.

Majoritatea covârșitoare a angajaților cu studii superioare n-au urmat nici în liceu (82,2%) și nici în facultate (76,7%) vreun curs de biblioteconomie. Totuși, din totalul subiecților investigați, un procent de 42,2 au audiat la facultate, cursuri care - într-un fel sau altul - se pot lega de esența activității de bibliotecă. Fără să constituie o pregătire anterioară de specialitate bibliologică, ele sunt, în ordinea frecvenței menționării lor, următoarele: informatica, sociologia culturii, arhivistica și paleologia. Majoritatea subiecților (51,1%) *nu* au urmat însă nici măcar un asemenea curs.

Toate aceste date ne arată că - având în vedere și situația învățământului bibliologic la care ne-am referit în partea introductivă a studiului nostru - în fond, pregătirea *bibliologică propriu-zisă* a majorității personalului cu studii superioare din bibliotecă, este într-adevăr cea a unei *calificări la locul de muncă*. Prin urmare, trebuie formulate întrebări critice și de principiu la calificarea bibliologică *efectivă* a acestei majorități. În definitiv, calificarea la locul de muncă este tipul specific de calificare a forței de muncă *necalificate*! Acest lucru este, desigur, valabil și pentru autorii acestei cercetări.

B. De aceea, a doua subdiviziune (10-14) din acest set de întrebări se referă tocmai la cursurile de *inițiere bibliologică și la cele de formare continuă*. În mod firesc 93% dintre subiecți au participat cel puțin la cursurile de inițiere organizate în bibliotecă. Iar 74,4% din acest procent de subiecți au participat, dincolo de cele inițiale, și la cursuri de "reciclare" și de perfecționare profesională continuă.

Având în vedere faptul că după 1990 s-a deschis și posibilitatea organizării și/sau participării la cursuri în străinătate sau cu lectori proveniți din străinătate, a fost formulată și întrebarea (nr.12) cu privire la proveniența lectorilor. 57,8% dintre subiecți au participat la cursuri susținute de lectori proveniți atât din țară, cât și din străinătate, și doar 22,2% la cele ținute de lectori autohtoni.

În mod firesc s-a pus problema aprecierii eventualelor *diferențe* existente între cursurile lectorilor din țară și a celor din străinătate. Ceea ce ne-a interesat a fost, desigur, natura eventualelor diferențe, fixată în indicatorii "*competenței*" și ai "*mentalității*". Numai un procent de 8,9% dintre subiecți au apreciat că între cursurile lectorilor nu există nici o

diferență. Este însă de remarcat numărul relativ mare al subiecților (28,9%) care consideră că între cursurile lectorilor există doar o diferență de mentalitate, nu și de competență. La fel trebuie remarcată sensibilitatea generală a subiecților față de problemele și diferențele de mentalitate. Pentru că și restul respondenților (22,2%) au considerat că dincolo de diferențele de mentalitate există și o diferență de competență a lectorilor. *Adică, 51,1% din subiecți au stabilit în mod explicit o diferență de mentalitate în modul de tratare a cursurilor de către lectorii străini și cei autohtoni.*

Ceea ce ne-a interesat în continuare a fost problema *statutului* pe care subiecții investigați îl acordă și/sau atribuie acestor forme de pregătire profesională (inițială și/sau continuă) bibliologică. Altfel spus, ne-a interesat felul și nivelul la care, subiecții își conștientizează în fond starea de fapt a profesionalității lor din punctul de vedere al modalităților de formare.

Distribuția frecvențelor răspunsurilor la această întrebare este extrem de interesantă și edificatoare. Se poate spune că - în mod diferit articulat, dar - majoritatea subiecților *au un* sentiment și o conștiință a neîmplinirii pregătirii/formării lor profesionale bibliologice; 7,8% afirmă că aceste forme de pregătire nu reprezintă în mod expres decât o calificare la locul de muncă, iar 24,4% consideră că aceste cursuri nu oferă decât cunoștințe necesare practicilor zilnice și 27,8% spun că ele nu oferă o respecializare superioară, ci doar posibilitatea de a se orienta printre tendințele profesiei. *Deci, un total de 60% dintre profesioniștii cu studii superioare din bibliotecă, resimt lipsa unei formări superioare de specialitate bibliologică.*

Totuși, un procent important de 33,3%, apreciază în mod ciudat, că aceste tipuri de formare și de perfecționare *satisfac* pretențiile obținerii unei noi specializări, tot *superioare*, în bibliologie.

De aici rezultă că, există un procent semnificativ de angajați cu studii superioare care consideră că astfel de forme de pregătire le pot asigura o specializare "echivalentă" cu una obținută prin programe curriculare sistematice și prin examene dificile. Ceea ce înseamnă, că în optica acestor subiecți, formarea superioară bibliologică s-ar putea rezuma în fond la absolvirea unor trepte inițiale și apoi de formare continuă în interiorul instituțiilor.

Această întrebare, atât prin structura ei, cât și prin distribuția frecvențelor răspunsurilor la ea, ne conduce mai departe în două direcții interdependente și complementare. Prima este aceea a principalelor mentalități

ce se afirmă ca elemente ale stării profesiei, iar a doua este cea a factorilor de experiență și de informație *alternativă* care, pe de o parte împlinesc orice formare profesională autentică și, pe de altă parte, structurează constituirea mentalităților.

C. De aceea, a treia subdiviziune a acestui set de întrebări a vizat, în mod sintetic, modalitățile de împlinire a formării profesionale prin contact direct, pe calea vizitelor în străinătate, efectuate în diferite scopuri profesionale.

Evident, marea majoritate a bibliotecarilor cu studii superioare (72,2%) *nu* au avut acces la aceste forme de deschidere și împlinire profesională. Numai 26,7% dintre subiecți au beneficiat de ele.

Deplasările au vizat participarea la cursuri profesionale (13,3%), la congrese și manifestări științifice (12,2%) și la schimburi de experiență și de informație. Doar 1,1% dintre subiecți s-au deplasat însă în scopul efectuării unor studii de cercetare și în așteptarea pentru *cercetare*. Această *nedeterminare* - de tranziție - a *finalităților* deplasărilor se reflectă și în distribuția finanțării și a "trimiterilor" călătoriilor. Subiecții au călătorit preponderent pe baza unor burse oferite de diferite fundații, guverne și universități (11,1%) și "altfel" (10%) și doar 7,8% dintre ei au fost în mod explicit *trimiși* de către bibliotecă și/sau de către ABIR (5,6%). Oricum, deplasările în străinătate *nu* s-au efectuat în mod preponderent pe baza unor *programe* prevăzute să asigure apoi și deplina lor *eficientizare*, atât pe plan instituțional, cât și pe cel profesional-mental.

Aceste analize ne conduc mai departe la următorul set compact al întrebărilor chestionarului (întrebările 18-20), care încearcă să pătrundă în câteva elemente ale *structurilor mentale* ce articulează starea profesiei la bibliotecarii cu studii superioare din instituție.

Pornind de la faptul că sarcina principală actuală a profesiei de bibliotecar este modernizarea și sincronizarea efectivă cu marile tendințe internaționale ale profesiei, ne-a interesat modul concret de raportare a subiecților la această sfidare. Un procent ridicat (74,4%) consideră că experiența străinătății trebuie aplicată și în Biblioteca Centrală Universitară din Cluj. În mod semnificativ însă, 24,4% din subiecți *nu* au răspuns la această întrebare, fapt care arată, cu siguranță, că *nu și-au pus-o încă*, și - cu probabilitate - că sunt *indecizi* în această privință. Numai 1,1% dintre subiecți, s-au pronunțat în mod clar (în octombrie 1996 !) *împotriva* introducerii experiențelor din străinătate.

Pentru a identifica și a ilustra amploarea modificărilor și a măsurilor *efective* ce se impun, în opinia subiecților ca fiind condiții ale aplicării experienței din străinătate, am construit următorul tabel.

Tabelul nr.1: Rezumatul statistic al variabilelor legate de condițiile aplicării experienței străinătății în instituție - schimbarea mentalității și pregătirii profesionale, a organizării instituției

Variabila	Frecvența %
Schimbarea mentalității și a organizării instituției	35.6
Schimbarea mentalității și a pregătirii profesionale a bibliotecarilor	32.2
Nu este necesară schimbarea mentalității, ci doar a pregătirii profesionale	3.3
Nu este necesară schimbarea pregătirii profesionale, ci doar a mentalității	12.2
Suntem suficient de pregătiți pentru a aplica experiența străinătății, direct, fără a schimba ceva	4.4

TOTAL: 87.7

Tabelul arată foarte clar, că majoritatea subiecților consideră că pentru aplicarea experiențelor internaționale sunt necesare *schimbări majore în instituție*. Adică 35,6% sunt de părere că aceste schimbări trebuie să vizeze atât planul *mental*, cât și cel *organizațional* al instituției. Iar 32,2% consideră că schimbările trebuie să atingă în primul rând, mentalitățile și pregătirea profesională a bibliotecarilor.

Însă ponderea răspunsurilor la celelalte variante se constituie deja într-un posibil *avertisment* cu privire la modul în care subiecții *judecă* raportul dintre pregătirea profesională și mentalitate. Fiindcă pentru un procent cumulativ de 15,5% subiecți, chestiunile de mentalitate și cele profesionale *nu merg mână-n mână, ci paralel*, și de aceea ei consideră că pentru introducerea experienței internaționale este suficientă ori *numai* schimbarea mentalității, ori *doar* a pregătirii profesionale (3,3%).

Acest avertisment nu este decât întărit și subliniat de către configurația răspunsurilor subiecților la întrebarea nr.20. Cum reiese și din chestionarul anexat, în această întrebare ei au fost rugați să aprecieze (prin note de la 1 la 10) diferitele servicii *centrale* ale bibliotecii, fiind în mod

expres și semnificativ prevăzută și posibilitatea *necunoașterii* acestor servicii. Ceea ce ne-a interesat nu a fost constituirea unui "top" al acestor compartimente, ci, pe de o parte configurarea câtorva dintre elementele structurilor mentale care "intră în funcțiune" atunci când un bibliotecar cu studii superioare *apreciază* departamentele instituției în care lucrează și, pe de altă parte, identificarea factorilor care influențează efectiv și în mod hotărâtor evaluările.

Tabelul următor înfățișează sinoptic distribuția frecvențelor răspunsurilor obținute la această întrebare.

Tabelul nr.2: Frecvențele opțiunilor în evaluarea compartimentelor din centrală

Compartiment	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	99 *	0
ACHIZIȚII Frecv.	13	5	7	8	12	7	3	6	4	1	11	1 3
CATALOGARE- CLASIFICARE Frecv.	-	1	-	1	2	2	11	20	11	17	12	1 3
DOCUMENTARE Frecv.	3	2	2	2	7	5	6	8	9	6	23	1 7
LAB.INFORM. Frecv.	-	-	2	1	3	1	6	13	15	17	14	1 8
REL. CU PUBLICUL Frecv.	2	1	2	3	4	7	8	23	7	9	10	1 4
ÎMPRUMUT Frecv.	1	1	1	6	5	3	15	17	9	4	12	1 6
DEPOZIT Frecv.	1	1	2	2	3	3	11	18	8	7	17	1 7
PERIODICE Frecv.	1	2	1	2	2	7	8	14	13	6	20	1 4
SCHIMB INT. Frecv.	2	3	5	1	5	5	8	11	10	4	22	1 4
COLECȚII SP. Frecv.	-	-	2	-	6	3	3	8	11	17	25	1 5

Referitor la această întrebare s-au înregistrat și o serie de *comentarii* din partea subiecților. Din punctul de vedere al analizei mentalităților pe care

încercăm s-o întreprindem aici, comentariile lor sunt tot atât de relevante și simptomatice, cât sunt de expresive răspunsurile sau chiar informațiile *negative* pe care ele le comportă.

În general, trebuie spus că acesta a fost *primul* chestionar pe care bibliotecarii l-au completat în calitatea lor de angajați ai instituției. Ei nu au deci, *deprinderea* de a răspunde la chestionare în care li se pun întrebări concrete cu privire la instituția lor și cu privire la modul ei de organizare și de funcționare... Însă "comentariile" la această întrebare - dintre care o bună parte motivează necunoașterea unor departamente prin faptul că "nu au lucrat acolo efectiv", invocând apoi și intervenția factorului "subiectiv" în procesul evaluării (ca și cum anonimatul chestionarului ar pretinde și renunțarea la personalitatea proprie) - ne pot sugera și ipoteza că, împreună cu lipsa deprinderii completării chestionarelor, să lipsească și cea a *elaborării și susținerii de păreri apreciative*...

Din acest punct de vedere, una dintre rubricile cele mai semnificative ale acestui tabel este cea în care subiecții declară *necunoașterea* lor vis-a-vis de anumite compartimente și servicii. Pentru a o vizualiza, s-a construit următorul tabel:

Tabelul nr.3: Frecvențele răspunsurilor legate de compartimentele declarate *necunoscute* de către subiecți

Compartimentul	Frecvență	Procent
Achiziții	11	12.2
Catalogare-Clasificare	12	13.3
Documentare	23	25.6
Lab. de informatică	14	15.6
Rel.cu publicul	10	11.1
Imprumut	12	13.3
Depozit	17	18.9
Periodice	20	22.2
Schimb internaț.	22	24.4
Colecții speciale	25	27.8

Așa cum reiese din tabel, serviciile cele mai necunoscute, cele mai puțin transparente și vizualizate ale instituției pentru colegii lor bibliotecari cu studii superioare, sunt cele ale *Colecțiilor speciale* (27,8%), ale *Documentării și informării* (25,6%) ale *Schimbului internațional* (24,4%) și ale *Periodicelor*. Scala acestor procente nu trimite însă pur și simplu la caracterul "mai specializat" al activităților desfășurate în cadrul diferitelor compartimente. Fiindcă *Laboratorul de informatică* sau departamentul de *Catalogare și clasificare*, unde la fel, se desfășoară activități specializate, apar aici ca fiind mult mai cunoscute și mai transparente decât cele aflate pe primele locuri. Mai degrabă este vorba, probabil, de deficiențe în *managementul acestor departamente*, care nu reușesc să se impună cu o *image* clară și proprie în rândul colegilor lor și în cadrul instituției, rămânând și operând în opacitatea determinată de către necunoașterea profesională a colegilor.

Dar, care este atunci principalul factor care determină și modelează *cunoașterea* departamentelor instituției de către angajații săi cu studii superioare? Tabelul următor (nr.4) arată cu claritate că unul dintre factorii principali care influențează cunoașterea diferitelor compartimente este *vechimea în bibliotecă*.

Tabelul nr. 4: Rezumatul statistic al valorilor procentuale înregistrate prin corelarea răspunsurilor la întrebările legate de vechimea în bibl. și necunoașterea compartimentelor

Vechime	Sub 5 ani	Intre 6-10 ani	Intre 11-15 ani	Intre 16-25 ani	Peste 25 ani
Compartiment necunoscut					
Adizajiți	41.2	16.0	-	-	-
Catal.-Clas.	29.4	20.0	10.0	6.3	-
Document.	52.9	40.0	33.3	6.7	-
Lab.inform.	23.5	19.2	22.2	14.3	20.0
Rel.cu publicul	11.8	20.0	20.0	6.3	-
Imprumut	18.8	29.2	10.0	6.3	-

Depozit	17.6	37.5	30.0	13.3	-
Periodice	35.3	34.6	40.0	6.7	-
Schimb int.	41.2	34.6	40.0	6.7	14.3
Col.spec.	50.0	37.0	40.0	14.3	14.3

Acest tabel indică în mod limpede, că necunoașterea legată de diferitele servicii ale bibliotecii *se elimină treptat pe calea naturală a îmbătrânirii în instituție*, și că ea *nu se datorează vreunui proiect managerial* - nici la nivelul celui general și nici la cel departamental - care ar regla comunicarea organizatorică între serviciile și angajații instituției, solicitând acțiuni orientate către creerea unor imagini conturate în fața publicului *intern* al angajaților colegi.

Rămânând în continuare în cadrul problematicii parametrilor ce structurează mentalitățile aprecierilor, am considerat necesară lansarea și analiza și a unei alte ipoteze. Am presupus astfel, că vizitele și contactele profesionale directe, efectuate pe parcursul anilor, vor influența semnificativ *criteriile mentale* ale aprecierilor. În vederea verificării acestei ipoteze s-a construit următorul tabel:

Tabelul nr. 5: Repartizarea mediilor evaluărilor compartimentelor centrale în funcție de răspunsurile subiecților la întrebarea 15 - "Dacă după 1989 ați făcut vizite profesionale în Străinătate ? "

Compartim. evaluat	A fost în vizită profesională în străinătate				Diferența mediilor aprecierilor raportate la cei care au fost în străinătate
	DA		NU		
	Medii	Cazuri	Medii	Cazuri	
Achiziții	4.89	19	4.25	47	+ 0.64
Catalog.- Clasif.	7.88	18	8.34	47	- 0.46
Documentare	6.06	16	6.94	34	- 0.88
Lab.inform.	8.37	16	8.28	42	+ 0.09

Rel.cu publ.	6.50	18	7.51	47	- 1.01
Imprumut	6.94	19	7.04	42	- 0.10
Depozit	6.81	16	7.61	39	- 0.8
Periodice	7.17	17	7.46	39	- 0.29
Schimb int.	5.46	15	7.02	39	- 1.56
Col.spec.	8.06	15	8.20	35	- 0.14

Analizând mediile evaluărilor compartimentelor bibliotecii, în funcție de efectuarea unor vizite profesionale în străinătate, se poate observa - din acest tabel - o tendință *foarte ușoară* și *neunivocă* a subiecților care au efectuat asemenea vizite, de a aprecia *mai sever* departamentele instituției. Faptul că această tendință este nu numai neunivocă, ci chiar *contradictorie* (vezi *Achiziții și Laboratorul de informatică*) ne avertizează asupra faptului - amintit deja - că, probabil, zona mentalităților profesionale se constituie, în situația dată, într-o sferă relativ *independentă*, care *nu se modifică* automat *nici* prin îmbogățirea cantității de informație și *nici* prin experiențe personale dobândite în zone "paralele". Se pare că nici dotările tehnice, nici plusul de informații dobândite și nici experiența directă prin contactul cu tendințele internaționale ale profesiei, *nu conduc de la sine* și în mod *automat* și la modificările mentalităților. De aceea trebuie ridicată și susținută întrebarea: Cum și prin ce mijloace, pot fi totuși atinse și influențate în fond mentalitățile?

Răspunsul la această întrebare solicită, desigur, cercetări suplimentare și speciale. Ceea ce se conturează totuși - credem - din cercetarea noastră, este constatarea lipsei unui *spațiu public* adecvat, în care tendințele mentale *existente* să poată ieși la suprafață pentru a fi *identificate* și apoi validate sau invalidate - la cota adevăratei lor consistențe - în funcție de situații dialogale argumentative.

Răspunsurile la următorul set al întrebărilor chestionarului nostru (nr.21-24) ne atenționează însă și asupra faptului că nu este vorba doar de lipsa sferei publice adecvate manifestărilor și limpezirilor mentale, ci și de lipsuri ale *publicității în genere*, cu privire la funcționarea instituției. Aspectul privind netransparenta anumitor servicii a fost deja amintit.

Însă, din răspunsurile subiecților la întrebarea nr.21 despre faptul că sunt sau nu la curent cu *programele* elaborate de către *conducerea bibliotecii*, reiese că un procent de 57% subiecți *nu cunosc* aceste programe și numai 34,4% se declară a fi la curent cu ele. Mai semnificativ este faptul că numai 45,2% dintre cei care cunosc programele instituției, declară că le-au aflat pe

căi oficiale și că 59,6% ! (deci *majoritatea*) le-au aflat *întâmplător*. Apoi, numai 32,2% din cei care declară că cunosc programele instituției, au fost și *solicitați* la realizarea lor. Majoritatea de 58% *nu* a primit însă vreun *apel* de solicitare.

În ciuda acestui fapt, 50% din totalul subiecților susțin că au înaintat, din proprie inițiativă, sugestii și propuneri pentru îmbunătățirea diferitelor activități din bibliotecă. Un procent foarte important - 40% - din angajații cu studii superioare ai instituției își recunosc însă *pasivitatea* în această privință. Motivele acestei pasivități ar merita, desigur, investigații speciale.

Până atunci, însă, distribuția frecvențelor răspunsurilor la întrebarea nr.24, care se referea la modul în care au fost *primite* propunerile înaintate, arată după cum urmează în tabelul de mai jos (nr.6).

Tabelul nr. 6: Frecvențele răspunsurilor legate de modul în care au fost primite propunerile subiecților de către conducerea bibliotecii

Q 24 - Cum a fost primită propunerea Dvs.?	Frecvența	Procent
Apreciată dar nerealizată	20	44.4
Neglijată	16	35.5
Realizată	6	13.3
Respinsă	1	1.1
Non/răspuns	2	2.2
TOTAL:	45	96.5

Deci, doar 13,3% dintre respondenți declară că propunerile lor au fost *realizate* în practică. Însă 44,4% consideră că sugestiile lor au fost *apreciate*, dar nerealizate. Este foarte ridicat și procentul acelor care au simțit propunerile lor *neglijate* (35,5%).

Ultimul set al chestionarului a fost cel al întrebărilor referitoare la *identificarea* subiecților.

Majoritatea respondenților (64,4%) au *vârsta* între 31-50 de ani. Procentul acelor care la data cercetării aveau peste 51 de ani este de 18,9%,

iar 11,1% dintre bibliotecarii cu studii superioare în instituție, aveau vârsta sub 30 de ani.

Aproximativ jumătate (52,2%) dintre angajații cu diplome universitare aveau o *vechime* de până la 10 ani în instituție și 33,3% dintre respondenți lucrează în bibliotecă, având o vechime între 10 și 25 ani, iar 10% dintre subiecți dispun de experiența unei vechimi de peste 26 ani.

În rândul *facultăților absolvite* de către profesioniștii cu studii superioare, domină *Filologia* (37,8%), fiind urmată - la distanță - de *Istorie-Filosofie* (16,7%); iar ca o expresie a situației generale a economiei, pe locul trei a ajuns *Universitatea Tehnică*, cu 12,2 procente, fiind urmată apoi de vreo disciplină de *Științe Naturale* (7,8%). La rândul său, aceștia îi urmează *Științele Economice* (4,4%) și *Dreptul* (2,2%).

La 52,2% dintre respondenți au *locul de muncă* la serviciile centrale ale orașului și 27,8% lucrează la filialele bibliotecilor facultăților. Procentul ridicat - 20% - de *non-răspunsuri* la această întrebare numai întăresc considerațiile noastre anterioare cu privire la lipsa deprinderii subiecților cu practica chestionării, fiind în același timp și un avertisment *autocritic* la adresa celor care, întocmind chestionarul, nu au luat în considerare acest fapt într-o manieră suficient de circumspectă.

Aceeași notă autocritică trebuie susținută și în privința timpului îndelungat care s-a scurs de la aplicarea chestionarului până la elaborarea și publicarea studiului.

La sfârșitul chestionarului (vezi Anexa) s-a introdus și posibilitatea ca subiecții investigați să-și poată exprima observațiile și sugestiile cu privire la chestionar, cu privire la problemele ridicate în chestionar și cu privire la temele *viitoare* de cercetare.

Ca o concluzie generală, rezultată din analiza observațiilor este evidențierea acelei *asteptări* din partea subiecților, ca rezultatele obținute în urma anchetei să aibă *finalitate* și prin luarea unor *măsuri determinate* la nivelul conducerii bibliotecii.

Aceste măsuri ar trebui - în opinia subiecților - să vizeze, printre altele, dinamizarea pregătirii profesionale a bibliotecarilor și elaborarea unor metode mai riguroase de *evaluare* a activității lor.

Tot aici subiecții au făcut și propuneri pentru tematica *viitoarelor* anchete. Sugestiile vizează:

- urmărirea destinului propunerilor de soluții înaintate de către angajați conducerii;

- analiza aspectelor legate și de activitatea compartimentelor funcționar-administrative ale instituției, compartimente care într-adevăr nu au fost incluse în prezenta cercetare.

Unii subiecți mai propun și analiza, pe bază de chestionare, a *problemelor concrete* ale serviciului din care fac parte.

În ansamblu deci, propunerile subiecților vizează punctele nodale, *decisive* din punct de vedere managerial, ale funcționării instituției.

Este de remarcat faptul că sugestiile solicită studierea acestor aspecte la *toate nivelele ierarhice* (șefi de compartimente, serviciul ca atare, serviciile administrative anexe etc.).

Mai este de remarcat apoi că, tot ca un factor de importanță managerială, se cere *urmărirea* comunicațional-informațională a căilor administrative pe care propunerile le parcurg în instituție.

Pentru cercetarea noastră, se poate de aici concluziona că, în strânsă legătură cu nelămuririle mentale legate de specificul și rostul propriu-zis al chestionarelor sociologice, subiecții cer de fapt *studii aplicate de management la toate nivelele* structurii formale a instituției.

VI. DISCUȚII ȘI CONCLUZII

Principalele probleme ridicate prin răspunsurile la întrebările chestionarului au fost deja discutate cu ocazia expunerii și analizei datelor. Credem că ele au evidențiat deja într-un mod convingător nevoia și importanța întreprinderii unor studii *sistematice și periodice* ce vizează starea profesiei la diferitele ei nivele de desfășurare. Întreprinderea noastră - neavând cunoștință despre alte studii autohtone asemănătoare - nu a făcut însă decât primii pași în creionarea "hărții problematice" a tematicii.

Astfel, pe parcursul analizelor s-au precipitat în mod clar *trei* centre problematice de greutate, care au și vor avea un rol hotărâtor în configurația prezentă și viitoare a stării profesiei la bibliotecarii cu studii superioare.

Primul centru problematic de greutate este cel al raportului specialității inițiale a bibliotecarilor cu diplome universitare, cu noua lor specializare solicitată de sfidările reprezentate de angajarea lor în instituția bibliotecară. Tensiunile și oscilațiile conștiinței lor în această privință indică existența și receptarea unor *pericole* și a unor *capcane* destul de conturabile. Fiindcă, dacă formarea în *noua* specialitate a subiecților *nu* oferă în fond nici

o nouă *specializare* superioară și nici o *dublă* *specializare superioară*, atunci căile ce li se deschid în mod *real* nu mai pot fi - pentru majoritatea lor - decât ori cea a unei *duble despecializări*, ori cea a angajamentelor *veleitare*. Realitatea proliferării *veleitarismelor* în instituția bibliotecară este în mod semnificativ ilustrată de către procentul considerabil de aproximativ 30% - dintre subiecții care, fără un exercițiu critic, consideră, că câteva cursuri și vizite "*echivalează*" cu o educație "*superioară*" în profesie. Nici o dezapreciere mai profundă nu i se poate aduce, în fond, profesiei de bibliotecar.

Al *doilea* centru de greutate, se constituie din problematici vizând chestiunile de mentabilitate. Evident, problema mentabilităților, a diversității și mai ales a *incoerenței* și a *anacronismelor* lor este, la ora actuală, o problemă mai generală a întregii societăți românești. Cu privire la acest aspect mai general, studiul nostru a evidențiat încă o dată relativa *independență* și *autonomie* a sferei mentale de cele ale experienței și ale informației (adică a cunoștințelor factuale). Este însă tot atât de limpede și faptul că, în etapa actuală, se resimte, pe zi ce trece mai acut nevoia modificărilor și chiar a mutațiilor de mentalitate. Se cer, deci, identificate și *utilizate* în mod concret *căile de acces la mentalități*. Ipotetic, studiul nostru a arătat că una dintre aceste căi este crearea *societății publice și civile* a profesiei. O altă cale este însă, în mod cert, calea *managerială*.

Managementul este al *treilea* nod de greutate problematică. De la început unul dintre scopurile firești ale cercetării noastre a fost aceea de a contribui la scoaterea la iveală - și încă într-un mod articulat - a problemelor existente, și de a oferi managementului date și imagini despre natura, conținutul și amploarea lor. De altfel, întreaga cercetare - inclusiv aplicarea chestionarului - s-a desfășurat cu aprobarea și cu sprijinul conducerii instituției.

Concluziile analizei stării profesiei la bibliotecarii cu studii superioare în B.C.U. "Lucian Blaga" din Cluj-Napoca pot și trebuie să fie discutate însă și din alte perspective.

Reamintim că această categorie de profesioniști au format - la ora cercetării - 53,4% ! din totalul angajaților instituției. Adică, majoritatea lor. Iar starea *reală* a pregătirii lor de specialitate bibliologică este - suntem convinși - cea scoasă la iveală de către studiul nostru. Dacă la aceste considerente mai adăugăm și constatarea - făcută tot pe parcursul studiului - că peste 40% dintre acești angajați aveau vârsta *sub* 40 de ani și încă aproximativ 35% *sub* 50 de ani, atunci avem de-a face cu o populație pentru care există șansa ca - cel puțin în principiu - să *mai lucreze* încă unul sau

chiar mai multe *decenii* în bibliotecă. Ori, aceasta înseamnă că problema dublei lor specializări *autentice* cere o soluție atât *urgentă*, cât și *serioasă*. Cel puțin pentru o parte din această categorie, studiile *post-universitare* sunt nu doar iminente, dar și șanse de realizare și de valorificare deplină. Credem că, din această perspectivă, orientarea către pregătirea uni-specializată și pur bibliologică a viitoarei generații trebuie *regândită* atât din punctul de vedere al concepției, cât și din cel al stărilor de fapt a situației date de configurația funcțiilor *ocupate deja* de către bibliotecarii actuali și - încă mult timp - viitori, cu studii superioare.

Până atunci, însă, nu ne este îngăduit să alungăm ecoul spiritual al avertismentului lansat de Corneliu Dima-Drăgan, care ne atenționează obsesiv - și în *Motto-ul* acestui eseu - că: "...la noi în țară... nici nu există încă profesia de bibliotecar, deși funcționează câteva mii de biblioteci...".

Ca orice exercițiu de luciditate, și acest avertisment este - desigur - apăsător. Apăsările au însă și darul de a ne provoca. Dacă într-adevăr înțelegem "trimiterea" provocării, atunci avem - totuși - și șansa de a ne conecta la aceea speranță - ce-i drept, romantică - după care ... unde crește pericolul încolțește întotdeauna și ceea ce *salvează*. Încolțite deja, pentru meseria de bibliotecar, "salvările" par - sau apar? - a fi, facultățile și colegiile de biblioteconomie. Chiar în acest volum se află mai multe lucrări, care dezbate și/sau studiază problematica instituțiilor de învățământ superior bibliologic.

Natura și rezultatele studiului nostru ne permit și ne obligă însă, să ridicăm chestiunea lor într-un mod mult mai "pliat" pe realitățile, pe posibilitățile și pe cerințele *efective*. Fiindcă, se pune totuși întrebarea dacă, într-adevăr, profesioniștii formați în aceste instituții, vor putea înlocui, sau - mai precis, cum se prefigurează astăzi - *elimina*, pe acele cadre ale bibliotecii, care au la bază o altă specializare inițială superioară decât cea bibliologică?

Această întrebare nu este nici simplă și nici pur factuală. Ea are cel puțin *două* ipostaze. În prima, ea trebuie susținută *independent* de nivelul academic *actual* al acestor facultăți sau colegii, căci se referă și la poziționarea veritabilă a unor "activități" ce se desfășoară în mod "clasic" în multe biblioteci, dar și la altele, care se articulează chiar acum în deschiderile contemporaneității. Există, de exemplu, în literatura autohtonă de "specialitate", o opinie destul de răspândită, după care, pentru activitățile de clasificare-indexare, sau pentru cele ale bibliografierii, bibliotecarului i se cere - în afară de "iubirea" lacrimogenă obligatorie "de carte" - și o "vastă cultură generală" etc...etc...

Se pune de aceea întrebarea, dacă nu cumva, fondarea și concepția acestor școli de bibliologice, va servi de fapt la validarea și la răspândirea unor concepții, care *nu* au fost în fond *nicicând* corecte, dar care, mental, domină totuși statistic în segmentul teritorial al literaturii noastre? Pentru că, oricare profesionist, care lucrează (serios) într-o bibliotecă enciclopedică, specializată sau într-un centru de documentare, ar trebui să-și dea seama că, de exemplu, pentru clasificarea, indexarea și/sau prelucrarea unei teze de doctorat, dedicate unei chestiuni extrem de speciale de fizică nucleară, nici o cultura generală nu-i este de folos, pentru simplul motiv, că ceea ce-i solicită documentul - iar mai târziu și utilizatorul - este o competență *de specialitate*. Numai pe baza acesteia se poate - *apoi* - orienta clasificatorul sau indexatorul în tabelele, în vocabularele sau în tezaurele de indexare!!! La fel - însă mult mai complicat - stau lucrurile, și cu *bibliografiile de specialitate* (numite mai impropriu "speciale"), ne mai vorbind de *bazele de date* autentice, care presupun nu numai indexări multiple dar și elaborări de rezumate etc...

Absolvenții facultăților și ai colegiilor de biblioteconomie și de știința informării (sau, chiar a informației!?), vor putea oare face față - luând în considerare curricula acestor instituții - unor asemenea solicitări, care sunt totuși *speciale*, deși fac parte în fond din resorturile *tradiționale* ale desfășurării complete ale activităților din bibliotecile științifice? Nici vorbă, chiar dacă - cum se pare - pe acest teren nimeni nu-și pune asemenea întrebări și, mai ales, nu-și "face" asemenea probleme.

În cea de a *doua* ipostază a întrebării care formulează problema posibilității înlocuirii sau a eliberării angajaților actuali având studii superioare în alte discipline decât cea bibliologică, *nu se mai poate însă face abstracție de nivelul academic* de specialitate al acestor instituții de învățământ superior. Rezultatele acestei cercetări, coroborate cu cele ale unei alte investigații - publicate tot în acest volum - și care analizează, printre altele, nivelul *științific și mental* al literaturii bibliografice autohtone, jalonează în fond și paradimele actuale ale orizonturilor *de specialitate* ale acestui învățământ.

Dincolo ce faptul că - în principiu - nici un învățământ nu poate depăși substanțial nivelul practicat în *literatura de profil* căreia îi aparține, trebuie precizat și faptul că, majoritatea cadrelor didactice care predau - la Cluj - discipline de "specialitate" bibliologică, *nu au* nici o activitate propriu zis științifică și de cercetare, care să fi dat naștere la studii și articole validate prin publicarea lor în reviste sau volume dedicate domeniului. Există un singur caz - Ioan Robu - care dispune de un *masterat* de specialitate, și tot singular este și cazul lui Sally Wood-Lamont, care și-a articulat pregătirea bibliologică în instituții de învățământ propriu zis de specialitate în Anglia.

Evident, această situație este explicabilă, iar studiul lui Ionut Costea, dedicat colegiului clujan de biblioteconomie - publicat tot în acest volum - chiar aduce lămuriri în această privință. Totuși acest aspect aparține tematicii pe care o cercetăm, adică problemei stării profesiei, care nu poate fi surprinsă în adevărul ei hermeneutic, decât dacă avem în vedere și configurațiile actuale ale orizonturilor ei viitoare, *reale*. Fiindcă, problema - care nu mai poate fi ocultă - este: cum vor putea fi educați și îndrumați în și spre *cercetare și producție științifică*, viitorii "specialiști", dacă ei sunt "învățați" de niște cadre dintre care prea mulți nu dispun de experiență și de exercițiu în acest sens esențial pentru orice instituție de învățământ superior? Deci, și aici, "pericolul" se află în creștere, iar "salvarea" care - sperăm - îl însoțește, se pare că nu poate veni - în principal - decât din partea aceluia, care au *altă* specialitate, decât cea "bibliologică". Ne aflăm deci, iarăși, într-un *cerc*, care - lăsat la voia întâmplării - nu crește hermeneutic ci, *vicios*.

Și asta cu atât mai mult, cu cât *Internetul* așează astăzi bibliotecile în fața unei situații cu totul inedite. Ineditul ei nu se reduce însă nicicum la probleme de "navigare", de "regăsire" și de "contact" etc., ci constă în primul rând în faptul că, pe de o parte, elimină multe din activitățile tradiționale de "referință", și, pe de altă parte, aduce la reședința utilizatorului multe din informațiile pentru care el, până atunci, se adresa bibliotecilor. De aceea, *Internetul* lansează bibliotecilor și centrelor de documentare în primul rând *sfidarea* ca ele însele, să devină atât *producători cât și creatori de informație*. Or, aceasta înseamnă mult mai *mult*, decât diseminarea informațiilor prin accesibilizarea propriilor cataloage, sau prin crearea unor baze de date pe fundalul propriilor colecții... Oricâtă confuzie se vehiculează în această privință în folosul mediocrităților și a pescuitorilor în ape tulburi, ea înseamnă în primul rând *valorificarea* pe de o parte, documentară - prin *cercetare* - a acestor colecții și, pe de altă parte, prin *creații*, ce se nasc într-un orizont al cărui nucleu focalizator este și va rămâne *biblioteca*.

Între atâtea vorbe goale - scrise și rostite - despre *Biblioteca Viitorului*, trebuie spus - odată - răspicat, că în nici o altă ipostază și epocă, *cercetarea și creația din interiorul bibliotecii* nu a câștigat și nu va dobândi un rol atât de decisiv și esențial ca cel pe care și l-a asigurat în perioada actuală și în cea care ne "așteaptă". Aceasta este de fapt *esența* mesajului ce ne este transmis - pe fundalul modelor purtate - prin ecranele luminoase ale celor mai performante instrumente tehnice!

De aceea nu este nimic mai firesc, ca și cercetarea noastră - ca de altfel orice investigație hermeneutică autentică - să se încheie de fapt cu un șir, incomplet, de *întrebări*. Adică: Știind și indentificând deja *carențele* stării

noastre profesionale, cum am putea pune *mai mult în valoare* articulațiile, aspectele și posibilitățile *pozitive* ale situației *actuale* a bibliotecarilor cu studii superioare? Apoi, câte din activitățile efective și din cele de perspectivă, vor putea fi acoperite *în realitate* de către viitorii bibliotecari "supuși" tipurilor actuale de pregătire superioară bibliologică?

Ce fel de "salvare" crește deci - aici, acum, și în stare de *urgență* - la acel pericol, căruia, pentru a crește, istoria i-a "dăruit" un timp nejust de îndelungat.

A N E X A
CHESTIONAR
PENTRU PERSONALUL CU STUDII SUPERIOARE DIN B.C.U.
CLUJ-NAPOCA

Stimate coleg,

Oficiul de cercetări sociologice din biblioteca noastră efectuează o investigație asupra problematicii situației și informării profesionale a personalului.

Datele culese prin aplicarea acestui chestionar vor servi pentru elaborarea unor studii ce vor fi publicate în revista bibliotecii, precum și pentru managementul bibliotecii.

Totodată, prin aplicarea chestionarului, se urmărește identificarea principalelor probleme cu care se confruntă instituția noastră și personalul ei, cu scopul ca ele să fie cuprinse în cercetări succesive ulterioare.

Vă rugăm să răspundeți cu atenție și sinceritate la întrebările care urmează, marcând un x în dreptul răspunsului pentru care optați.

Chestionarul este anonim !

Vă mulțumim pentru colaborare.

1. În studenție v-ați gândit că ați putea deveni bibliotecar?
 - 1.1 DA
 - 1.2 NU

2. Înainte de angajarea Dvs. în bibliotecă ați mai fost angajat(ă) altundeva?
 - 2.1 DA
 - 2.2 NU

3. Dacă DA : locul Dvs. anterior de muncă a fost în orașul Cluj?
 - 3.1 DA
 - 3.2 NU

4. Ce v-a determinat să vă angajați la bibliotecă?
 - 4.1 Este conform pregătirii mele
 - 4.2 Este un loc de muncă în orașul Cluj
 - 4.3 Este un salt în cariera mea
 - 4.4 Este " visul vieții mele"
 - 4.5.Nu am avut de ales

5. După angajarea în bibliotecă ați mai menținut contactul cu evoluția specialității Dvs. inițiale?

5.1 DA

5.2 NU

6. Dacă DA: Care este motivația acestui contact?

6.1 Sarcinile mele de serviciu îl pretind

6.2 Nevoia mea individuală de a contracara tendințele de descalificare

6.3 Pentru a nu exclude posibilitatea de a găsi un alt loc de muncă în specialitatea mea

6.4 Pentru a promova în grad în cadrul bibliotecii noastre

6.5 Alte motive. Care anume?.....

.....

7. Ce legătură există între specialitatea Dvs. și sarcinile de serviciu pe care le îndepliniți zilnic în bibliotecă?

7.1 Există o legătură strânsă

7.2 Ele coincid doar sporadic

7.3 Nu există nici o legătură

8. Dacă în liceu sau facultate ați urmat vreun curs de biblioteconomie?

A. În liceu: 8.1 DA

8.2 NU

B. La facultate: 8.3 DA

8.4 NU

9. Dacă la facultate ați frecventat vreun curs care, deși nu se referă în mod expres la biblioteconomie, este, totuși, legat de esența și sensul unor activități din bibliotecă (ex.: filosofia informației, arhivistică, sociologia culturii, informatica etc.)?

9.1 DA Care anume?.....

9.2 NU

10. După angajare ați participat la cursuri de inițiere în biblioteconomie organizate în bibliotecă?

10.1 DA

10.2 NU

11. Dacă DA: După cursuri de inițiere ați mai urmat cursuri de "reciclare" și de perfecționare profesională?

11.1 DA Câte?.....

11.2 NU

12. Dacă DA : Cursurile au fost ținute de lectori proveniți din străinătate sau țară?

12.1 Din țară

12.2 Din străinătate

12.3 Și din țară și din străinătate

13. Dacă 12.3 : Cum apreciați diferențele dintre cursurile lectorilor străini și ale celor din țară?

13.1 Există o diferență de mentalitate și de competență?

13.2 Există doar o diferență de mentalitate, nu și de competență

13.3 Există doar o diferență de competență, nu și de mentalitate

13.4 Nu există nici o diferență

14 Cursurile de inițiere, de perfecționare etc. la care ați participat în decursul timpului v-au asigurat - pe lângă specialitatea Dvs. inițială - și o nouă specialitate, tot superioară?

14.1 DA

14.2 Nu oferă o nouă specializare, ci doar cunoștințe necesare practicilor zilnice

14.3 Ele oferă posibilitatea de a se orienta printre tendințele profesiei, dar nu este vorba de o respecializare superioară

14.4 Nu oferă decât o calificare la locul de muncă

14.5 Alte aprecieri. Care anume?.....

.....

15. Dacă după 1989 ați făcut vizite profesionale în străinătate?

15.1 DA

15.2 NU

16. Dacă DA : Scopul vizitei a fost:

16.1 Participarea la cursuri profesionale

16.2 Documentare și schimb de experiență

16.3 Îndeplinirea unor sarcini concrete

16.4 Cercetare

16.5 Participarea la congrese și manifestări profesional - științifice

17. Dacă DA :

17.1 Ați fost trimis(ă) de către bibliotecă?

17.2 Ați fost trimis(ă) de către A.B.I.R?

17.3 Ați obținut vreo bursă de la o fundație, de la un guvern sau de la o universitate? Care anume?.....

17.4 Ați călătorit altfel. Cum anume?.....

.....

18. Considerați că experiența străinătății trebuie aplicată și la noi în instituție?

18.1 DA

18.2 NU

19. Dacă DA*: Considerați că pentru aplicarea și valorificarea acestei experiențe este nevoie de:

19.1 Schimbarea mentalității și organizării instituției

19.2 Schimbarea mentalității și a pregătirii profesionale a bibliotecarilor

19.3 Nu este necesară schimbarea mentalității, ci doar a pregătirii profesionale

19.4 Nu este necesară schimbarea pregătirii profesionale, ci doar a mentalității

19.5 Suntem suficient de pregătiți pentru a le aplica direct, fără a schimba ceva

20. Care dintre compartimentele centrale ale bibliotecii considerați că sunt cel mai bine organizate și funcționează după standardele profesionale cele mai solide ? Utilizând o scală de evaluare de la 1 (= cel mai slab) la 10 (= cel mai bine), marcați opțiunea Dvs. pentru fiecare din compartimentele menționate mai jos:

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

- Nu cunosc compartimentul-----
20.1 Achiziții-----
20.2 Catalogare-Clasificare-----
20.3 Documentare-----
20.4 Laborator informatică-----
20.5 Relații cu publicul-----
20.6 Împrumut-----
20.7 Depozit-----
20.8 Periodice-----
20.9 Schimb internațional-----
20.10 Colecții speciale-----

21. Sunteți la curent cu programele elaborate de către conducerea bibliotecii ce ghidează activitatea de dezvoltare?

21.1 DA

21.2 NU

22. Dacă DA :

A. 22.1 Le-ați aflat pe căi oficiale ?

22.2 Le-ați aflat întâmplător sau pe căi informale?

B. Ați fost solicitat(ă) expres să participați la realizarea acestor programe ?

22.3 DA

22.4 NU

23. Ați înaintat, din proprie inițiativă, vreo propunere sau sugestie pentru îmbunătățirea activității în bibliotecă ?

23.1 DA

23.2 NU

24. Dacă DA : Propunerea Dvs. a fost :

- 24.1 Apreciată, dar nerealizată
- 24.2 Neglijată
- 24.3 Realizată
- 24.4 Respinsă

25. Vârsta :

25.1 Până la 30 ani	25.4 Între 51- 55 ani
25.2 Între 31-40 ani	25.5 Între 56- 65 ani
25.3 Între 41-50 ani	

26. Vechimea în bibliotecă :

26.1 Sub 5 ani	26.4 Între 16 - 25 ani
26.2 Între 6 - 10 ani	26.5 Peste 26 ani
26.3 Între 11 - 15 ani	

27. Facultatea absolvită :

27.1 Filologie	27.6 Informatică
27.2 Istorie-Filosofie	27.7 Ştiinţe naturale
27.3 Economie	27.8 Univ. tehnică
27.4 Drept	27.9 Alte facultăţi
27.5 Matematică	Care anume?

.....

28. Serviciul la care lucraţi.....

**29. OBSERVAȚII ȘI SUGESTII LA PROBLEMELE
CHESTIONARULUI :**

.....
.....
.....
.....

VĂ MULȚUMIM PENTRU COLABORARE !

BIBLIOGRAFIA ANALITICĂ, ANALIZA DE CONȚINUT ȘI DE GEN A LITERATURII BIBLIOLOGICE DIN REVISTELE ROMÂNEȘTI DE PROFIL

- Cercetare pentru perioada 1990-1997 -

Florina ILIȘ; Istvan KIRALY; Angela MARCU
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

I. INTRODUCERE

Scopul acestei cercetări este de a analiza literatura bibliologică românească așa cum se prezintă ea în publicațiile periodice de specialitate. Ca interval temporal al studiului am stabilit perioada 1990-1997 deoarece ea este - istoric vorbind - perioada unei șanse, a unei deschideri și a unei sfidări a transformărilor. De aceea, nici obiectivul investigației nu a putut fi fixat doar din motive pur "epistemologice" și oarecum exterioare, oricând actuale. Dimpotrivă, realizatorii cercetării au fost de la început pe deplin conștienți de faptul că, prin analize de acest fel se dobândește nu numai un "teaur" de informații, dar și o șansă și o cale către autenticitatea înțelegerii de sine.

De aceea - strict vorbind - cercetarea noastră ar trebui numită "o hermeneutică a literaturii bibliologice românești", hermeneutică condusă pe mai multe trepte în vederea înțelegerii preocupărilor și a stărilor acestei literaturi, adunându-i-se datele, semnalându-i-se carențele și depistându-i-se potențialitățile. Deși majoritatea treptelor acestui parcurs - bibliografierea analitică, metoda bibliometrică, analiza de conținut etc. - se află, gata elaborate și la îndemână oricărei cercetări, nu cunoaștem totuși altă investigație care să le asambleze și să le direcționeze în sensul hermeneutic mai sus precizat.

II. METODOLOGIA CERCETĂRII

La baza metodologiei utilizate au fost așezate trei idei fundamentale. *Prima* este aceea că, în final, orice bibliografie analitică - care constituie de fapt o bază de date - se pretează, aproape de la sine, la analize bibliometrice și la analize de conținut. Aceste analize aduc informații suplimentare extrem de importante nu numai despre structura tematică a bazei respective de date,

dar permit și analiza literaturii bibliografiate. (De exemplu, permit urmărirea evoluției frecvenței unei tematici în interiorul timpului intervalului stabilit etc.). *A doua* a fost ideea că fiecare bază de date astfel constituită conține de fapt "materiale" ce au *proprietăți epistemologice* bine precizate și care caracterizează practic *nivelul și/sau modalitatea* de abordare a tematicilor care au fost identificate și incluse în baza de date cu ajutorul indicelor sau a descriptorilor tematici. La o analiză mai atentă se observă că aceste proprietăți epistemologice se disociază și se grupează atât din punct de vedere logic, cât și pragmatic, constituindu-se în veritabile *categorii*. Ca atare, ele asigură, pe de o parte, un unghi autonom pentru ordonarea unui anumit material bibliografiat (ex.: cărți sau periodice, tipuri de periodice etc.), iar pe de altă parte, se pretează și la subdiviziuni bine circumscriptibile (dar nu autonome) (De exemplu, "Studiile" se împart în: empirice, conceptuale, de sistem etc.). A treia idee de bază a fost cea *aindependenței de principiu* a caracteristicilor tematice și a nivelului de abordare. Ea se bazează pe convingerea că în esență "producerea de texte" (de orice fel) *oferite publicării* este un *act existențial* fundamental, ce constă în *asumarea liberă* a unei tematici (oarecare), autorul (autorii) purtând întreaga responsabilitate atât pentru alegerea tematicii, cât și pentru nivelul efectiv al abordării ei. Nici un nivel de abordare *nu* predetermină - logic vorbind - anumite tematici și *nici* o tematică anumită aleasă, *nu* predetermină un anumit nivel de abordare. De aceea, întreaga responsabilitate pentru *corelația* dintre tematică și nivel de abordare, le revine autorilor. Altfel spus, această corelație *îi caracterizează și îi califică*, în fond, pe autori.

Acesta este spiritul în care cercetarea noastră vizează literatura bibliologică românească așa cum se desfășoară ea în publicațiile periodice de specialitate ale profesiei. În acest scop au fost bibliografiate doar acele publicații care - cel puțin în principiu și în intenție - au în vedere difuzarea pe scară națională. Este vorba despre revistele: "Biblioteca", "Probleme de informare și documentare", "Revista Bibliotecii Naționale", "Buletin ABIR" și "Anuarul ABIR"¹.

¹ Au fost desigur prelucrate doar numerele le-am regăsit efectiv. Sunt însă publicații al căror numere *lipsesc în bloc* din bibliotecile clujene. Este vorba de câțiva ani ai *Anuarului ABIR* și al *Buletinului ABIR*. Lipsa în bloc a numerelor nu este însă doar surprinzătoare ci - probabil - un simptom al difuzării lor. Vezi și nota nr.3.

Din paginile acestor publicații au fost bibliografiate doar *articolele de autor*. Prin "articol de autor" înțelegem orice lucrare dintr-o publicație periodică oarecare, în care unul sau mai mulți autori își asumă o temă sau un complex tematic determinat și precizat. Nu au fost, de aceea, incluse în lucrarea noastră recenziile, documentele provenite de la asociații și instituții etc., precum și materialele nesemnate.

Fiecare articol bibliografiat a fost indexat simultan prin doi descriptori: unul *tematic* și unul *de gen*. Descriptorii tematici au fost obținuți - pe principiul validității literare - pe baza textelor, îngrijindu-se de utilizarea lor controlată. Ulterior descriptorii tematici au fost post-coordonați: 1. analitic (pentru baza de date) și 2. sintetic (pentru facilitatea prelucrării statistice). Astfel, prin post-coordonarea sintetică, descriptorul "Bibliotecii publice" a ajuns să cuprindă materialele despre Bibliotecii județene, municipale, orașenești, comunale, sătești etc. Prin urmare, sistemul descriptorilor tematici obținuți și utilizați are un pronunțat caracter *a posteriori*.

Trăsătura descriptorilor tematici de a se constitui à posteriori poartă însă și posibilitatea valorificării lor critic-hermeneutice. Ea ne trimite spre terenul acelei *experiențe*, care ne este comună, și care, prin urmare, ne confruntă cu probleme profesionale și situaționale determinate. Desigur, această confruntare ne și îndeamnă să căutăm prezența acestor probleme în literatura de specialitate sau de profil a profesiei; iar dacă nu le regăsim acolo, atunci această informație negativă se va constitui într-una foarte importantă cu privire la această literatură. "Producerea de texte" destinate publicării fiind o asumare, lipsa ei în raport cu *probleme existente*, devine calificativ.

Prin urmare, cu ajutorul descriptorilor tematici, s-a constituit baza de date a literaturii bibliologice românești din periodicele de profil, cuprinzând perioada anilor 1990-1997. În varianta ei tipărită, ea prinde forma unei bibliografii analitice.

Spre deosebire de descriptorii tematici, descriptorii *de gen* se cer construiți *a priori*. Orice construcție a priori are în vedere doar *pura posibilitate* a ceva, surprinsă însă în articularea ei exhaustivă. De aceea, dat fiind faptul că în cercetarea noastră avem de a face cu publicații periodice deopotrivă profesionale și de specialitate, în ele - à priori - vom putea întâlni doar următoarele *genuri tipice* de articole de autori: *cronică, sinteză documentară, comentariu, dezbatere, studiu, eseu*.

Fiind construiți a priori, descriptorii de gen se introduc și se utilizează prin definiții. Înaintea definirii lor este însă important să subliniem semnificația lor hermeneutică. Natura a priori a acestor descriptori nu

înseamnă deloc că ei nu ar avea caracter existențial. Dimpotrivă, ei indică felul în care un existențial *realizează* o posibilitate prefigurată a priori.

III. DEFINIȚII

1. *Cronica* este semnalarea, redarea, prezentarea unui eveniment, proces, inițiativă etc. aflate la ordinea zilei și/sau în curs de desfășurare.

2. *Sinteza documentară* este prezentarea unei probleme sau a unui complex problematic determinat, în forma în care el se configurează analitic și sintetic în literatura sa, *fără* angajarea unei cercetări sau puncte de vedere proprii.

3. *Comentariul* este expunerea, prezentarea și analiza unui proces sau probleme, realizată pe marginea literaturii ei de profil și/sau pe baza experienței autorului, cuprinzând și interpretarea acestei literaturi ori probleme.

4. *Dezbaterea* este o exprimare prin care se inițiază și/sau se participă în *discutarea publică* a unei teme ori probleme cu caracter teoretic și/sau practic, constituindu-se într-un *impuls* consistent și argumentat în direcția clarificării și/sau soluționării problemei respective.

5. *Studiul* reprezintă analiza detaliată a unei probleme sau a unor stări și procese, efectuată atât pe baza bibliografiei ei de specialitate, cât și prin *cercetări proprii*, ale căror *rezultate* sunt expuse în mod teoretic și/sau faptic argumentat.

6. *Eseul* este o inițiativă efectuată în deplina libertate a spiritului de a ordona, a asocia, a explica și a interpreta datele unei probleme dintr-un *punct de vedere personal* și adesea *individual*, plasând problema în cauză în diferitele ei contexte teoretice, intuitive și factuale, evidențiate deopotrivă ipotetic și argumentat.

* * *

Atât lista acestor concepte-descriptori de gen, cât și definițiile lor, solicită și comportă câteva observații și precizări:

- În ceea ce privește *lista*, prima observație care se impune este relevarea caracterului ei *exhaustiv*. Ea are în vedere *totalitatea* articolelor de autor dintr-o publicație periodică oarecare. Aceasta înseamnă însă, în același timp, și faptul că *orice* articol de autor dintr-o publicație periodică oarecare, se va încadra în *una* din categoriile descriptorilor de gen.

- Categoriile din interiorul listei sunt *exclusive*. Ele permit înregistrarea pertinentă a unei unități numai și exclusiv într-o *singură* categorie².

- Mergând de la simplu la complex, diferitele trepte ale listei descriptorilor de gen surprind, de fapt, diferitele *nivele posibile*, de abordare a tematicilor asumate în articolele de autor.

- Luată în parte, categoriile listei sunt susceptibile de *subdiviziuni*, în funcție de *specificul generic* al periodicelor indexate, adică al literaturii supuse bibliografiei hermeneutice, Exemplul "studiului" a fost deja amintit. Este însă limpede că și celelalte categorii se structurează - atât ca pondere, cât și din interior - în funcție de specificul periodicelor la care se aplică.

- Cum am mai spus, tabelul categoriilor reprezintă un parcurs de la simplu la complex. Pe această desfășurare șirul conceptelor traversează *două* planuri existențiale. Primul este preponderent un plan de *mentalitate* (atitudinal), iar celălalt preponderent *epistemologic*. Se observă că planul mentalității este focalizat de către categoria "dezbateri". Fiindcă ea realizează acea "aspirație" existențială a *problemelor* de a se înfățișa în sfera discursului public. Iar *asumarea* lor în această sferă se efectuează - din punct de vedere al mentalității - prin aducerea lor la lumina publică sub forma intelectuală a dezbaterilor. De aceea, ponderea frecvenței dezbaterilor într-o literatură este un indicator foarte important pentru caracteristicile *consistenței mentale* (și chiar de vertebralitate) a nivelului de asumare a problemelor întâmpinate de această literatură.

- Planul epistemologic este focalizat de categoria "studiu". Este nivelul cel mai elaborat și mai potrivit pentru realizarea și expunerea *valorii de adevăr*. De aceea, nivelul epistemologic al unei literaturi va fi indicat, cel mai precis, de ponderea frecvenței studiilor. De aceea este firesc ca analiza literaturii să aibă în vedere, înainte de toate, *ponderea acestor* doi descriptori de gen. Adică: "dezbateri" ca indicator al *profilului mental* și "studiu" ca indicator al *nivelului epistemologic* al literaturii respective.

- Definițiile date categoriilor din lista descriptorilor de gen sunt desigur definiții deopotrivă analitice și funcționale. Ele se constituie deci în *reguli de aplicare* a noțiunilor respective. Se va urmări deci aplicarea lor cât mai conformă cu sensul definițiilor.

²Cu privire la această condiție a se vedea mai pe larg: Rotariu, Traian, *Curs de metode și tehnici de cercetare sociologică*, Cluj-Napoca, 1994, p.120-144.

- În aparență, caracterul apreciativ al descriptorilor de gen deschide un spațiu mult prea larg interpretărilor subiective. În realitate însă este limpede că, de exemplu, nu poate fi numit "studiu" un articol care *nu* conține cercetări proprii ale autorului și a căror rezultate nu sunt expuse și interpretate în mod argumentat. Iar inițiatorii și/sau participanții la "dezbateri" precizează, de regulă, ei însuși motivele pentru care ridică, în și pentru sfera publică, problemele vizate. Este tot atât de clar că descrierea celor întâmplate cu ocazia unui eveniment este o "cronică", iar parcurgerea literaturii unei tematici, fără precizarea vreunui aport din partea autorului, trebuie considerată "sinteză documentară". Este evident și faptul că "comentariul" este exercițiul "bunului simț" profesional și de specialitate (în sensul cel mai *nobil* al termenului) acționat pe marginea frecventării unor bibliografii și/sau pe cea a observării unor procese... Aceasta nu înseamnă, desigur, că din procesul indexării au putut fi eliminați în întregime factorii subiectivi. De altfel aceasta este o pretenție tot atât de absurdă, cât sunt de sterile concluziile studiilor obiectivist-pozitiviste. Însă - pragmatic vorbind - gradul de intervenție a factorilor subiectivi poate fi redus la un nivel la care el nu mai influențează hotărâtor distribuția *proporțiilor*.

* * *

Sintetizând, drumul hermeneutic al unei asemenea cercetări parcurge - deocamdată - următoarele etape: prima este cea a constituirii unei *baze de date*. A doua este analiza *bibliometrică* și *de conținut* al acestei baze de date. Iar a treia etapă este cea a stabilirii *nivelului de abordare*, adică a validării existențiale (mentale și epistemologice) a bazei respective de date.

IV. BIBLIOGRAFIA ANALITICĂ A LITERATURII BIBLIOLOGICE DIN REVISTELE DE PROFIL

ABBPR

1. *** Conferința Națională a Asociațiilor Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 14.
2. CLINCA, Georgeta. Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România și-a întrunit Biroul Executiv, marți, 7 mai 1991, la sediul Bibliotecii Naționale. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 7.
3. CLINCA, Georgeta. Conferința Națională a ABBPR. Târgoviște, 10 noiembrie 1995. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 42.

4. CLINCA, Georgeta; ȚAPU, Aura. Asociația Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice din România- un forum în care să ne regăsim permanent. Interviu cu dna. Georgeta Clinca, secretar al Asociației. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 8-9.

5. LUPU, Ioana. Între miniparlament și miting popular. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 14-15.

6. MOSCOVICI, Liviu; VASILESCU, Emil. Să gândim la avantajele unei uniuni a asociațiilor de biblioteci. Convorbire cu dl. Liviu Moscovici, vicepreședinte al Asociației Bibliotecarilor din Bibliotecile Publice. Interviu realizat de Emil Vasilescu. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 10-11.

ABIR

7. *** Ședința consiliului de conducere a ABIR. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 14.

8. *** Raport la a IV-a Conferință Națională a ABIR. Iași, 8-9 noiembrie 1993. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 11-12.

9. *** Raport la a V-a Conferință Națională a Asociației Bibliotecarilor din Învățământ- România (ABIR). Cluj-Napoca, 20-22 octombrie, 1994. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 3-5.

10. *** Scrisoare deschisă către Domnul Ministru al Învățământului, Liviu Maior. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 6-7.

11. BUZ, Maria; ȘERBĂNESCU, Gabriela. ABIR- Filiala Oltenia. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 31.

12. CÂMPEANU, Florica. Ședința Consiliului de conducere ABIR. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 21.

13. COSTOPOL, Corina. Problemele profesiei în direct. A VII-a Conferință Națională a Asociației Bibliotecarilor din Învățământ. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 10, p. 268-270.

14. DUMITRU, Silvia; LUPU, Ioana. Activitatea ABIR la nivelul unei comisii. Convorbire cu dna Silvia Dumitru, președinta Comisiei de colecții speciale și carte veche. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 5-6.

15. LUPU, Ioana. A II-a Conferință națională a ABIR. În: Biblioteca. Vol. 1-2, 1992, p. 28.

16. OLTEANU, Dana. Sesiune ABIR. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 142.

17. PETRESCU, Mihai; TĂUTU, Ioana. Cu Mihai Petrescu despre viața de asociație așa cum este și cum se dorește a fi. [interviu de Ioana Tăutu]. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 5-9.

18. REGNEALĂ, Mircea. ABIR. Primele manifestări naționale. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 10-11, p. 31-32.
19. ȘTEFANACHE, Corneliu. Asociația ne reprezintă dar nu ne și apără. Convorbire cu dl. Corneliu Ștefanache, directorul BCU din Iași. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 9-10.
20. STOICA, Ion. ABIR, Asociația Bibliotecarilor din Învățământ- România, o formă căutându-și fondul. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 11-13.
21. STOICA, Ion. Raportul președintelui ABIR. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 293-295.
22. STOICA, Ion. ABIR la o nouă răscruce. A VIII-a Conferință Națională ABIR. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 307.
23. TOMA, Doina. Brașov- o nouă filială ABIR. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 31.
24. VASILESCU, Emil. A III-a Conferință Națională a ABIR. Craiova, 29-30 octombrie 1992. Priorități și rezolvări. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 16-17.
25. VASILESCU, Emil. A IV-a Conferință Națională ABIR. [Iași, 8-9 noiembrie 1993]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 8-9.
26. VASILESCU, Emil. A VI-a Conferință Națională ABIR. Timișoara, 20-21 septembrie 1995. Pași spre maturitatea necesară. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 922-293.
27. VASILESCU, Emil. Noi orizonturi de performanță. A VIII-a Conferință Națională ABIR. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 305-306.

Accesul la informație

28. BOEKHORST, Albert K. Noi tehnologii și instruirea în domeniul informațiilor (I-II). În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9(I); 10(II), p. 254-255(I); 287-288(II).
29. BUIFKRIMENKO, A.; SOROKIN, A. Schimbul internațional de informații în perioada de trecere la economia de piață. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 51-54.
30. MOLDOVEANU, Maria. Libertatea de acces la informație și alte libertăți publice (I-VI). În: Biblioteca. Vol. VI(I); VII(II-VI), 1995(I); 1996(II-VI), nr. 10(I); 4-5-6(II); 7(III); 8(IV); 9(V); 12(VI), p. 301-302(I); 111-112(II); 167-168(III); 209-210(IV); 231-232(V); 340-341(VI).
31. NICULESCU, Mihai. Accesul la informație prin fișierul tematic. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 37-39.
32. SCURTU, Ioan; VASILESCU, Emil. Arhivele Statului- instituție a redeschetării naționale. [convorbire cu prof. univ.dr. Ioan Scurtu, directorul general al Arhivelor Statului]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 14-16.

33. STOICA, Ion, Informație și cultură. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 161-162.
34. STOICA, Dan, Probleme ale accesului la informația științifică și tehnică prin bibliotecile specializate din România. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 13-14.
35. STROE, Emil, Rețeaua europeană de biblioteci. Proiecte de perspectivă. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 250-252.

Activitatea științifică în biblioteci

36. LUPU, Valentina, Biblioteca în actualitate. În: Bibliotecă. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 221.
37. MÂRZA, Eva; MÂRZA, Iacob, O adevărată "sărbătoare a cărții". Alba Iulia, 23-25 noiembrie 1990. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 4-6.
38. MIHIȚ, A. M., Cu privirea spre secolul XXI. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 275.
39. STOICA, Ion, Bibliotecile și informația în sprijinul dezvoltării umanității. Pseudo-reportaj de la Congresul IFLA. Copenhaga, 1997. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 271-272.
40. VASILESCU, Emil, Consecvență și diversitate. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 213-214.
41. VASILESCU, Emil, Tradiții incipiente. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 246-247.

Asociații profesionale

42. BALABAN, Claudia, Asociația Bibliotecarilor din Moldova după doi ani de activitate. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 2-5.
43. BUBA, Izabela Avari, Asociația Tinerilor Bibliologi. Cine sîntem? Cum am apărut? Ce susținem? În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 22.
44. LUPU, Ioana, Federalizarea asociațiilor de bibliotecari - șansa de a da coeziune și forță profesiei. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 9.
45. REGNEALĂ Mircea, Asociație sau uniune...? În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1, p. 6-7.
46. REGNEALĂ, Mircea, Seminar IFLA privind managementul asociațiilor de bibliotecari din Europa Centrală și de Est. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-7, p. 59.
47. REGNEALĂ, Mircea, Asociația Europeană pentru Învățământ și Cercetare în Biblioteconomie și Știința Informării (EUCLID) - o organizație profesională a unei Europe viitoare. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 153-154.

48. STOICA, Dan, Et in Arcadia ego. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 60-61.
49. TĂUTU, Ioana, S-a întimplat ieri, s-a întimplat mâine. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1, p. 8-9.
50. BALABAN, Claudia; COSTOPOL, Corina, Gânduri la un nou început de an. Interviu cu dna. Claudia Balaban, directoarea Bibliotecii de Copii "Ion Creangă", președinta Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova [realizat de Corina Costopol]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 46-47.
51. BALABAN, Claudia; VASILESCU, Emil, Convorbire cu dna. Claudia Balaban, președinta Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova [realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 331-332.

Automatizarea și informatizarea bibliotecilor

52. *** Plan director pentru informatizarea bibliotecilor din România. Proiect. (Martie, 1995). În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 31.
53. *** BIBEX '94. Feed back. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 51-54.
54. *** Serviciul de achiziții și utilizarea programului automatizat VUBIS. [grupaj]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 205-210.
55. *** Programul de informatizare a bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 227-228.
56. ANDRIAN, Alexandru, Considerații practice în legătură cu utilizarea calculatorului electronic în activitatea de informare și documentare (I-II). În: Probleme de informare și documentare. Vol. 25, 1991, nr. 2(I);3(II), p. 45-46(I); 99-118(II).
57. ATANASIU, Pia; TEODORU, Vitalie, Aspecte ale introducerii tehnicii de calcul în activitatea de bibliotecă (I-II). În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6(I); 7(II), p. 32(I); 30-31(II).
58. BANCIU, Doina, Concepția sistemului informatic integrat al BCU București. Realizări și perspective. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 42-45.
59. BANCIU, Doina, Accesul la bazele de date full-text. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 79.
60. BANCIU, Doina; BORA, Mihaela; CLINCA, Georgeta, Plan director pentru informatizarea bibliotecilor din România. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 29, 1995, nr. 2-3, p. 99.
61. BERCAN, Gheorghe; ANGHELESCU, Hermina; VASILESCU, Emil, Informatizarea bibliotecilor - un proces la început de drum. Convorbire cu Gheorghe Bercan și Hermina

- Anghelescu [Interviu de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 21-22.
62. BULUȚĂ, Gheorghe, De la cititor la utilizator. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 197.
63. CLINCA, Georgeta; BORA, Mihaela; Bercan Gheorghe- Iosif, Biblioteca Națională - coordonator al programului de informatizare a bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 337-339.
64. CORAVU, Robert, Regăsirea și diseminarea on-line a informației în bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 125-126.
65. DEDIU, Liviu Iulian, BVAV - INFO. Proiectul de informatizare a Bibliotecii "V.A.Urechia". În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 22-23.
66. DIMCEA, Costică, Ce este INTERNET. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 24-26.
67. DOBRESCU, A.; FIERBINTEANU, R.; SAMOIL, A., O abordare a automatizării informării în construcții în România. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 4, p. 158-160.
68. DRAGOMIR, Voichița, Sistemul integrat de bibliotecă VUBIS. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 29, 1995, nr. 1, p. 7.
69. DRAGOMIR, Voichița, Etapele informatizării Bibliotecii Centrale Universitare București. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 303-305.
70. ENACHE, Ionel, Prelucrarea cărților de profil în regim automatizat la Biblioteca Facultății de Matematică a Universității din București. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 13-20.
71. FLOREA, Alexandrina; CRAUS, Mitică, Modernizarea serviciilor de informare la Biblioteca Universității Tehnice Iași. Realizări și perspective. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11/12, p. 322-324.
72. GĂBUREAC, Sergiu, Automatizarea și informatizarea în bibliotecile publice din România. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 158-159.
73. LUPU, Ioana, Inaugurarea sistemului informatic al BCU București. Grupaj de interviuri realizat de Ioana Lupu. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 1-7.
74. LUPU, Ioana, Informatizarea bibliotecilor din România începe să prindă coerență. În : Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 151.
75. MAILAT, Gabriela; TOMA, Doina, Informatizarea bibliotecii - o realitate. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 21-27.
76. MARINESCU, Nicoleta, Retroconversia - un punct de vedere al unui catalogator ieșean. În:

Anuarul ABIR. 1996, p. 89-95.

77. MATEI, Dan, Propuneri privind informatizarea bibliotecilor românești. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 34.

78. MATEI, Dan, Raport privind elaborarea formatului bibliografic ROMARC. mai, 1994. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 10-11.

79. MATEI, Dan; TEODORESCU, Bogdan, Tehnica de calcul utilizată în bibliotecă(I,II). În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5(I); 6-7(II), p. 29-30(I); 24-25(II).

80. MATEI, Dan; TEODORESCU, Bogdan, Cataloage informatizate. Fiecare cititor poate avea un catalog pe măsură (I,II). În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10(I); 11-12(II), p. 20-21(I); 38(II).

81. MOLDOVAN James, Utilizarea în comun a resurselor și automatizarea bibliotecilor: cu o scurtă prezentare a rețelei OCLC. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 1, p. 21-23.

82. MOLDOVEANU, Maria, Biblioteca viitorului. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 161.

83. MOWAT, Ian R. M., Automatizarea bibliotecilor în Marea Britanie. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 62-64.

84. NĂSTASE, Daniela, Procesul de informatizare în Biblioteca Universitară din Craiova. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 161-165.

85. OLTEANU, Florin; GORUN, Edith, Pachetul de programe FOCUS. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 31-32.

86. PETRESCU, Mircea; VASILESCU, Emil, Suntem preocupați să susținem o strategie națională de informatizare a bibliotecilor. Convorbire cu dl. prof. dr. ing. Mircea Petrescu, președintele Comisiei Naționale de Informatică [realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 3, p. 70-71.

87. PETRUESCU, Niculina, Unele aspecte ale informatizării Bibliotecii Județene Constanța. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 31-32.

88. POPA, Cristi, Exploatarea bazelor de date la Biblioteca "Gh. Asachi" Iași. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 43-44.

89. ROBU, Ioana, Aspecte ale procesului de modernizare și automatizare la Biblioteca Centrală UMF Cluj- Napoca. Realizări și perspective. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 43-48.

90. RUSEA, Lili, De la colecțiile tradiționale la colecțiile de informații. În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 3, p. 17-18.

91. SÂRB, Teodor, Strategii de automatizare într-o bibliotecă specializată. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 49-60.
92. SCARLAT, Tania, Informația - tezaur de cunoștințe - resursă fundamentală a societății. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 116-119.
93. SILVESTRU, Doina; ANA, Angela, Facilități oferite de către programul ALEPH utilizatorilor săi. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 120-122.
94. SILVESTRU, Doina; ANA, Angela, Facilități oferite de către programul ALEPH utilizatorilor săi. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 48-49.
95. ȘINCAI, Ana, Aplicațiile informaticii la cercetarea documentară. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 4, p. 219-223.
96. STOICA, Adrian, Aspecte ale alfabetizării informatizate. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 32-33.
97. ȘTOICA, Dan, Căutări - în franceză, recherches. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 73-75.
98. STOICA, Dan, Costurile informatizării într-o bibliotecă centrală universitară. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 211-213.
99. STOICA, Ion, O întâlnire europeană: " East West Information Transfer Conference". În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 51-52.
100. STOICA, Ion, Transferul de informații. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 27.
101. STOICA, Ion, Universul informațional. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 20-21.
102. STOICA, Ion, Interferențe biblioteconomice contemporane. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 8-9.
103. STOICA, Ion, Unele aspecte ale informatizării bibliotecilor românești. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 36-37.
104. STOICA, Ion; BANCUI, Doina; LUPU, Ioana, Interviuri paralele despre o nouă realitate biblioteconomică românească. [Interviuri realizate de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 8-15.
105. TÂRZIMAN, Elena, Corelații între UNIMARC și ISBD. Prezentare generală. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 15-17.
106. TÂRZIMAN, Elena, Implicațiile noilor tehnologii în procesele biblioteconomice. În:

Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 123.

107. TEODORESCU, Bogdan; MATEI, Dan, Este calculatorul util bibliotecii? În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 35-36.

108. TEODORESCU, Bogdan; MATEI, Dan, Probleme generale ale controlului informației. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 30-31.

109. TUDOR, Emil, Note pe marginea Atelierului de informatizare a Bibliotecii Universitare - UNESCO 1995. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 195.

110. VASILESCU, Emil, Al doilea Seminar Internațional. Controlul Bibliografic Universal. București, 11-14 august, 1993. Bibliotecile la confluența cu știința informaticii. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 18-19.

Bibliofilie

111. BĂDĂRĂ, DORU, Un argument pentru o bibliotecă. O carte cu supralibrosul lui Nicolae Mavroghenie în colecțiile BCU București. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 40-41.

112. BAICA, Hortenzia, Valori bibliofile din patrimoniul cultural național. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 7.

113. CIOCULESCU, Șerban, Din experiența unui bibliofil. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 46-48.

114. DIMA-DRĂGAN, CORNELIU, O carte din biblioteca lui Ion Creangă. Articol reprodus din "Revista bibliotecilor", anul XXIV, oct.1971, p.617-618. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 48-49.

115. OLTEANU, Virgil, Avangardismul românesc. Ediții de interes bibliofil. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 53.

116. OPREA, Nedelcu, O raritate bibliofilă centenară: "Voci latine. De la frați la frați". În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 41-42.

Bibliografie locală

117. BRATU, Mariana, Bibliografia Prahovei. Tradiții și perspective. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 28.

118. MOTOC, Stela, Informarea bibliografică locală. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 16.

119. PARIZA, Maria, Bibliografia locală - componentă a sistemului național de informare

(I,II,III,IV). În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6(I); 7(II); 8(III); 9(IV), p. 122-123(I); 177-178(II); 213-214(III); 235-236(IV).

120. ZAMFIR, Constantin Dumitru, Bibliografia locală. Schiță de sistematizare. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 6-8.

121. ZAMFIR, Constantin Dumitru, Bibliografie locală. Antecedente, concepte, obiective, strategii, împliniri, așteptări. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 28-30.

Bibliografie națională

122. *** Bibliografia Națională, azi. [Grupaj realizat de Ioana Lupu și Neonila Onofrei pe marginea colocviului cu tema: Evoluția domeniului bibliografic, organizat de revista Biblioteca]. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 11, p. 1-15.

123. CIORCAN, Marcela, Bibliografiile naționale: automatizarea procesului de elaborare. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 28, 1994, nr. 3-4, p. 111-113.

124. DESA, Stanca, Aspecte metodologice privind elaborarea bibliografiei naționale a periodicelor. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 12.

125. LUPU, Ioana, Bibliografia română, azi. Constanța, iunie 1994. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-10, p. 1-2.

126. OPREA, Nedelcu, Din nou despre Bibliografia Națională Retrospectivă. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 234-235.

127. PERȘINARU, Aurelia; DOBRESU, Marius, Da, un drum nou. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 152.

128. SFRANGEU, Elena, Aspecte ale bibliografiei naționale curente. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 26-27.

129. ȘTEFANCU, Mircea, Bibliografia Națională Română, azi. Structură și opțiune. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-10, p. 3-4.

130. ȘTEFANCU, Mircea, Bibliografia națională română curentă. Scurtă prezentare. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 23-24.

Bibliografie specială

131. BUZ, Maria, Limba noastră pentru vorbitori străini. Bibliografie deschisă. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 55-57.

132. FODOR, Bela, Activitatea Bibliotecii Municipale "Szabó Ervin"(Budapesta) la întocmirea

bibliografiei istoriei capitalei. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 78.

Bibliologie

133. ANGHELESCU, Hermina; COSTOPOL, Corina, Tendințe contemporane în biblioteconomie și știința informării. Iași, 30 mai - 2 iunie 1996. [Interviu de Corina Costopol]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 182-183.

134. ONOFREI, Neonila, Contribuția bibliografiei românești moderne (1831-1918) la completarea, rectificarea și precizarea unor informații privitoare la cartea românească. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 35-36.

135. PĂSĂILĂ, Marioara; RĂDUȚOIU, Elena, Biblioterapia, prezențe și perspective. Interdisciplinaritate : Bibliologie, Psihologie, Medicină - Biblioterapia. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 21-22.

136. SIMONESCU, Dan; LUPU, Ioana, "Bibliografia e cea mai însemnată și cea mai necesară bibliografului". [interviu realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 49-50.

137. ȘINCAI, Ana, Biblioteconomia - azi. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 82-92.

138. ȘINCAI, Ana, Biblioteconomia contemporană. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 92-94.

139. STOICA, Ion, Unele probleme actuale ale biblioteconomiei românești. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 2.

140. TOMESCU, Mircea, Bibliologie. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 63.

Bibliometrie

141. ROMAN, Eliza, O eficiență modalitate științifică. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 32-33.

142. ROMAN, Eliza, O lege de bază a științei descoperită de către un bibliotecar. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 38-39.

143. ROMAN, Eliza, Legi ale științei informării. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 2, p. 69-75.

144. ROMAN, Eliza, Cuvintele și informarea. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 25, 1991, nr. 3, p. 138-142.

145. ROMAN, Eliza, Literatura americană în limba română până în 1918. Studiu statistic. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 27, 1993, nr. 3, p. 138-150.

146. ROMAN, Eliza, Câteva observații statistice asupra începuturilor traducerilor franceze în presa românească. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 27, 1993, nr. 1-2, p. 43-54.

147. ROMAN, Eliza, Biblioscintometria. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 28, 1994, nr. 2, p. 53-65.

148. ROMAN, Eliza; TRIFU, Valeria, Câteva considerații privind bio-bibliografia lui Mihai Eminescu. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 25, 1991, nr. 1, p. 13-16.

Biblioteca Academiei Române

149. BÂRLĂDEANU, Al., Cuvînt de deschidere la jubileul Bibliotecii Academiei Române. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 2-3.

150. LUNGU, Larisa, O sărbătoare pentru minte și suflet. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 248.

151. MANOLE, Mihaela, Biblioteca Academiei Române își deschide noi porți. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 155.

152. RAFAILĂ, Maria, Conștiința datoriei față de posterioritate. Criterii în dezvoltarea colecțiilor Bibliotecii Academiei Române. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 30-31.

153. SAHINI, Victor Emanuel, Biblioteca Academiei - Instituție majoră a culturii românești. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 4-8.

154. SAHINI, Victor; VASILESCU, Emil, Va trebui să muncim imens pentru a ne sincroniza cu bibliotecile importante ale lumii. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 2-3.

155. SPĂTARU, Ioan, O "monografie" prin documente. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 15.

156. ȘTREMPEL, Gabriel, Cercetarea științifică în Biblioteca Academiei Române. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 9-13.

157. ȘTREMPEL, Gabriel, Biblioteca Academiei la 130 de ani. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 262-266.

158. VASILESCU, Emil, Vivat Academia! În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 46-47.

159. VASILESCU, Emil, Pro memoria. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 36.

160. VASILESCU, Emil, Biblioteca Academiei Române la un nou început. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 25-26.

Biblioteca Militară Națională

161. *** Biblioteca Militară Națională la ceas de sărbătoare. [grupaj]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 173-179.
162. RĂDULESCU, Theodor; LUPU, Ioana, Biblioteca Militară Națională la 135 de ani. Interviu cu dl. colonel Theodor Rădulescu, directorul bibliotecii [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 133-137.

Biblioteca Națională a României

163. *** Noul edificiu al Bibliotecii Naționale așteaptă impulsul salvator. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 16-17.
164. BERCAN, Gheorghe Iosif, Biblioteca Națională în contextul automatizării și modernizării bibliotecilor publice. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 26-27.
165. BERCAN, Gheorghe Iosif, Raporturile dintre Biblioteca Națională și bibliotecile publice. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 22-23.
166. BERCAN, Gheorghe Iosif, Biblioteca Națională a României în perioada de tranziție. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 3-5.
167. BERCAN, Gheorghe Iosif, Biblioteca Națională a României. 160 de ani de la înființare. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 10, p. 257-261.
168. BERCAN, Gheorghe Iosif; VASILESCU, Emil, Pe șantierul Bibliotecii Naționale ritmul lucrărilor depinde de organizarea activității. Convorbire cu dl. Gheorghe Iosif Bercan, directorul general al Bibliotecii Naționale, [realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 18-19.
169. BERCAN, Gheorghe; LUPU, Ioana, Cum își (re)gândește Biblioteca Centrală de Stat structurile și funcțiunile. Interviu realizat de Ioana Lupu cu Gheorghe Bercan, directorul B.C.S. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 10-12.
170. BORA, Mihaela, Prezentarea generală a activității automatizate în Biblioteca Națională. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 5-8.
171. DOBRESCU, Marius, Noua Bibliotecă Națională. Cum va fi? În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 5-7.
172. DOBRESCU, Marius; VASILESCU, Emil, A luat ființă Fundația Bibliotecii Naționale. Convorbire cu dl. Marius Dobrescu, director general adjunct al Bibliotecii Naționale, [realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 39.
173. ERCEANU, Dan; VASILESCU, Emil, Creativitatea și imaginația - determinante ale

modernizării. Convorbire cu dl. Dan Erceanu, directorul general al Bibliotecii Naționale [realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 310-311.

174. FINȚESCU, Traian, Biblioteca Națională - Centre "serveur" național BIEF/România. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 21-23.

175. GHIȚĂ, Doina, Filiala OMNIA- Craiova. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 1, p. 19-20.

176. IORDACHESCU, Iuliana, Câteva cuvinte despre Cabinetul de stampe și grafică a Bibliotecii Naționale a României. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 44-45.

177. LUCUȚ, Elena Luminița, Secția audio-vizual a Bibliotecii Naționale. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 1, p. 21-23.

178. LUNGU, Larisa, O privire în depozitele Bibliotecii Naționale. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 219.

179. MAMINA, Ion, Colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale se prezintă... În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 7-9.

180. MATEI, Dan; TEODORESCU, Bogdan, Biblioteca Națională are nevoie de clădirea care i-a fost destinată. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1, p. 10-11.

181. NEMEȘ, Doina, Valorificarea patrimoniului la secția audio-vizual: posibilități și mijloace. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 1-3.

182. NESTORESCU, Silvia, Activitatea editorială la Biblioteca Națională a României. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 1, p. 24.

183. NICULESCU, Zenovia, Biblioteca Națională a României - între azi și mâine. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 3-4.

184. POPA, Mihaela, Ceea ce nu se vede. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 11-13.

185. VASILESCU, Emil, Dacă vor fi nouăzeci de miliarde de lei, peste trei ani, noul edificiu al Bibliotecii Naționale ar putea funcționa. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 66-67.

Biblioteci din alte țări

186. ALMĂȘAN, Mariana, Biblioteca - a fi sau a nu fi -. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 66-68.

187. ANCA, George, Prin biblioteci străine. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 75-76.

188. BRAD, Traian, Modele de organizare a bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 124-125.

189. BULUȚĂ, Gheorghe, Stat, comunitate, bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 95.

Biblioteci din alte țări - Albania

190. DOBRESCU, Marius, Albania - impresii de călătorie ale unui bibliotecar. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 61.

Biblioteci din alte țări - Anglia

191. DUȚESCU, Victor, Bibliotecile publice din Birmingham. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 73-74.

Biblioteci din alte țări - Belgia

192. ANDRONACHE, Ștefan, Biblioteca Publică Centrală din Anvers. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 62-64.

193. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Bibliotecile din Belgia. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 60-63.

Biblioteci din alte țări - Cehia

194. NIȚU, Elena, O mare bibliotecă europeană: Klementinum, Praga. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 34.

Biblioteci din alte țări - China

195. BULUȚĂ, Gheorghe, Biblioteca Națională a Chinei. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 35.

196. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Bibliotecile din China. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 90-96.

Biblioteci din alte țări - Elveția

197. NIȚĂ, Sorina, Bibliotecile universitare din Lausanne în societatea informației. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 140.

Biblioteci din alte țări - Franța

198. ALEXANDRESCU, Camelia, "Spioni" bibliotecari români la lucru în Franța. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 56-57.
199. ANDRONACHE, Ștefan, Biblioteca viitorului. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 61-62.
200. ANDRONACHE, Ștefan, Rețeaua bibliotecilor publice din Paris. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 31-32.
201. IOIL, Nora, Un pariu câștigat în fața modernității, diversității și deschiderii culturale. Casa cărții, imaginii și sunetului din Villeurbanne - Franța. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 63-64.
202. REGNEALĂ, Mircea, Bibliotecile universitare franceze și contextul european (I,II). Pe marginea unui incitant raport. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7(I); 8(II), p. 28-29(I); 27-29(II).
203. RUCĂREANU, Rodica, Biblioteca Lycée des Parc - Lyon. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 65-72.
204. SCUTARU, Viorica, Centrul internațional de documentare, informare și de reflectare prospectivă de la Bordeaux. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 73-76.
205. TUDOR, Emil, Biblioteca municipală Part-Dieu din Lyon. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 143.

Biblioteci din alte țări - Italia

206. MIHĂILESCU, Alexandrina, Biblioteca Universitară din Bologna sau paradisul într-o bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 79-80.
207. NICOLESCU, Maria, Serviciul Bibliotecar Național (SBN) din Italia, la cea de-a III-a Conferință. Torino, 26-28 aprilie, 1990. Realizări și perspective. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 62-64.

Biblioteci din alte țări - Marea Britanie

208. LUNGU, Larisa, Tehnologia informației în bibliotecile specializate din Marea Britanie. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 90-91.
209. LUNGU, Larisa, Tehnologia informației în bibliotecile specializate din Marea Britanie. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 90-91.

210. MOWAT, Ian R. M., **Constituirea bugetului bibliotecilor universitare din Marea Britanie**. În: *Biblioteca*. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 62-63.

211. POPA, Mihaela, **Tradiție și modernitate în restaurarea de carte din Marea Britanie**. În: *Revista Bibliotecii Naționale*. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 16-18.

Biblioteci din alte țări - Norvegia

212. FRÂNCU, Victoria, **Norvegia văzută cu un "ochi de bibliotecar"**. În: *Biblioteca*. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 66.

Biblioteci din alte țări - Olanda

213. BUBA, Izabela; VOICU, Simona, **Biblioteci olandeze privite cu "ochiul proaspăt" al tinerilor studenți de la bibliologie**. În: *Biblioteca*. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 18-19.

214. CÂMPEANU, Florica, **Biblioteca Universității din Leiden**. În: *Biblioteca*. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 57-62.

215. REGNEALĂ, Mircea, **Prin bibliotecile din Olanda**. În: *Biblioteca*. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 55-56.

Biblioteci din alte țări - Republica Moldova

216. BALABAN, Claudia, **O instituție ce își respectă statutul. 50 de ani de activitate a Bibliotecii pentru copii " Ion Crangă" Chișinău**. În: *Biblioteca*. Vol. V, 1994, nr. 11, p. 28-30.

217. BALABAN, Claudia, **Asociația bibliotecarilor din Republica Moldova - realizări și perspective**. În: *Biblioteca*. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 99-103.

218. CHINCULOV, Silvia, **Biblioteca Academiei de Studii Economice din Chișinău**. În: *Biblioteca*. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 284.

219. CORGHENCI, Ludmila, **Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Funcțiile și direcțiile principale de activitate**. În: *Biblioteca*. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 52-54.

220. CORGHENCI, Ludmila, **Biblioteca Națională a Republicii Moldova în cadrul confederației culturale românești**. În: *Biblioteca*. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 71-72.

221. CORGHENCI, Ludmila, **Activitatea științifică a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova. Starea actuală, perspective**. În: *Biblioteca*. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 20-21.

222. COȘTIUC, Tatiana, **Biblioteca Națională - centru de zămislire a noii culturi**. În: *Biblioteca*. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 30.

223. IOIL, Eleonora; COJOCARU, Laura; CULICEA, Vaughele, Dăruire și profesionalism. Impresii în urma unei vizite prin câteva biblioteci publice din Chișinău. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 301-302.
224. IȘAEV, Maria, Biblioteca Centrală din Chișinău. Reconstituirea istoriei unei biblioteci românești din Basarabia interbelică. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 50-52.
225. KULIKOVSKI, L.; ROȘCA, E., Serviciul de bibliotecă pentru minoritățile naționale din municipiul Chișinău. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 4-5.
226. OSOIANU, Vera, O colaborare cu ecou în viitor. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 107-108.
227. RĂU, Alexa, Anul bibliologic 1992. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 28-30.
228. RĂU, Alexe, Schimbarea la față a bibliotecilor moldovene. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 5-7.
229. RĂU, Alexe, Ispitirea lui Harap Alb sau Anul bibliologic 1993. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 28-29.
230. RĂU, Alexe; LUPU, Ioana, Visul nostru este ca fiecare bibliotecar basarabean să aibă acasă și la serviciu revista Biblioteca. Interviu cu dl. Alexe Rău [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 48-50.
231. TODEA, Silvia, "Un pod de cărți" peste Prut. Inaugurarea Bibliotecii de carte românească din Ungheni. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 222.
232. UNGUREANU, Ion; LUPU, Ioana, Pod de cărți peste Prut. Interviu cu dl. Ion Ungureanu, ministrul culturii și al cultelor din Republica Moldova [realizată de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 61-64.
233. VASILESCU, Emil, Congresul bibliotecarilor din Republica Moldova. Probleme dramatice, persistente în existența bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 328-330.
234. VASILESCU, Emil, Modernizarea serviciilor de informare. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 274-275.

Biblioteci din alte țări - R.F. Germania

235. BODE, Andreas; SINGER, Alexandru, Un castel pentru minunile copilăriei. [Interviu cu Andreas Bode, realizat de Alexandru Singer]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 77-78.

Biblioteci din alte țări - R.F. Germania

236. FŪLŌP, Maria, În vizită la Stadsbibliotek Göteborg. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 58-60.

237. THUN, Hans Peter, Sistemul bibliotecilor în Republica Federaă Germania (I,II). În: Biblioteca. Vol. VI(I); VII(II), 1995(I); 1996(II), nr. 10(I); 1-2-3(II), p. 314-318(I); 82-86(II).

Biblioteci din alte țări - SUA

238. CHAPMAN, Ronald, Dezvoltarea personalului în bibliotecile din SUA. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 30.

239. CHAPMAN, Ronald F., Bazele teoretice ale activității bibliotecilor în S.U.A. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 28-29.

240. COSTEA, Anca, Biblioteca publică din Queens. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 350-351.

241. FŪLŌP, Maria, Impresii din America. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 366-367.

242. MATEI, Dan, Către parlamentarii noștri. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 36-37.

243. POPA, Opritsa Dragalina, Sectorul de referină. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 54-60.

244. REGNEALĂ, Mircea, Rețeaua Națională de Informare în domeniile cercetării și învățământului (NREN) și impactul ei asupra bibliotecilor. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 61-75.

Biblioteci din alte țări - Suedia

245. ANGHELESCU, Hermina, Suedia: rețeaua bibliotecilor publice. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 54-56.

246. ANGHELESCU, Hermina, Lectura copiilor în Suedia. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 64.

247. ANGHELESCU, Hermina, Suedia: servicii de bibliotecă pentru emigranți. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 64.

248. FŪLŌP, Maria; POPTĂNAS, Dimitrie, Călătorie de studiu în Suedia. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 382-383.

Biblioteci din alte țări - Țările de Jos

249. BOSSERS, Anton, PICA - rețeaua de automatizare a bibliotecilor în Țările de Jos. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 63-64.

Biblioteci din alte țări - Ungaria

250. FÚLOP, Mária, Am fost invitații bibliotecii budapestane "Szabó Ervin". În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 62-63.

251. HAVASI István; OLTEAN, Florentina, Sprijinirea culturală a populației cu limba maternă română, de către Biblioteca Orășenească "Magyórossy János" din Gyula. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 54-55.

Biblioteci din alte țări - Ungaria, Finlanda

252. VINȚANU, N., Finlandezii și ungerii ca cititori. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 30.

Biblioteci publice

253. *** La sărbătoarea primei biblioteci publice românești din Transilvania. 135 de ani de existență a Bibliotecii "Astra". În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 323-324.

254. *** O bibliotecă precum oamenii săi. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 201-202.

255. *** O bibliotecă între paradoxuri. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 199.

256. *** Noi cercetări în cadrul Proiectului Pentru Dezvoltarea Bibliotecilor Publice (PLDP). Traducere de Larisa Lungu din : Phare-Public Library Development Project, Cluj. Seminar Conference Proceedings Cluj, 10-11th, septembrie 1996. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 240-241.

257. *** Dezbaterile seminarului din Cluj-Napoca, pe tema bibliotecilor publice. Selecție și traducere de Larisa Lungu din Information Europe Spring 1997 Vol 02, issue 01. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 144.

258. AGACHE, Catinca, Spații ale spiritualității. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 149-150.

259. ANDRONACHE, Ștefan, Instituția Bibliotecii Publice la Tecuci. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 20-21.

260. ANDRONACHE, Ștefan; LUPU, Ioana, Investiții de suflet, de inteligență și de muncă. Interviu cu dl. Ștefan Andronache, directorul Bibliotecii Municipale Tecuci [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 22-25.

261. BALACI, Alexandru, La o mare sărbătoare a cărții. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 10-11.
262. BERCAN, Gheorghe Iosif, Precizări la tema generală de proiectare a unei biblioteci publice. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 25-26.
263. BULUȚĂ, Gheorghe, BIBLIOROM. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 24-25.
264. BUNESCU, Vasile, Bibliotecile și învățătura poporului. Interviu cu prof. univ. dr. Vasile Bunescu, prim vice-președinte al Societății Naționale pentru Învățătura Poporului [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 16-17.
265. BUSUIOC, Nicolae, Biblioteca publică - un sistem deschis, dinamic, eficient. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 6-7.
266. BUSUIOC, Nicolae, Biblioteca publică în tranziție ? În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 193.
267. BUZLA, Ileana, Biblioteca Casei Corpului Didactic - suport al perfecționării profesionale. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 333-334.
268. CIOROIU, Constantin, Evantaiul cultural al activității bibliotecii publice. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 243-244.
269. COJOCARU, Laura, Aportul materialului audio-vizual la aprofundarea bibliografiei școlare. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 240-241.
270. COSTIUC, Tatiana, Trecut, prezent și mari speranțe pentru viitor. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 22-24.
271. COSTOPOL, Corina, O sărbătoare a cărții. La Centrul Cultural "Aman". În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 332-333.
272. DRIVA, Fenia, Personalizarea unei biblioteci. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 41.
273. GHIȚĂ, Dumitru, Normal și anormal în rețeaua de biblioteci publice din Călărași. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 290-291.
274. GLUH, Ludmila, Biblioteca publică în condițiile trecerii la economia de piață. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 14-15.
275. HOLHOȘ, Ioan, O istorie trăită a bibliotecilor (I-V). În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7(II); 8(III); 9-10(IV); 11-12(V), p. 19-20(II); 21(III); 41(IV); 46-47(V).
276. LUPU, Ioana, Zilele Bibliotecii "Ion Heliade Rădulescu". În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 43.

277. LUPU, Ioana, Biblioteca publică - instituție de protecție socială în domeniul culturii. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 16-17.
278. LUPU, Ioana, Portret în mișcare: Florica Leho. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 216-218.
279. MATEI, Dan, Planul șesenal sau cum ar putea să arate biblioteca publică românească la anul 2000. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 46-50.
280. MATEI, Dan, Planul șesenal, sau cum ar putea să arate biblioteca publică românească în anul 2000 d. H.(I,II). În: Probleme de informare și documentare. Vol. 29, 1995, nr. 1(I); 2-3(II), p. 35-42(I); 79-88(II).
281. MIHAI, Ecaterina, Rolul bibliotecii publice în stimularea intereselor de lectură prin organizarea fondului de publicații. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 41-42.
282. NESTORESCU, Silvia, Consătuirea directorilor din bibliotecile publice din România. Târgoviște, 9-11 noiembrie 1995. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 150.
283. NICOLESCU, Valeriu, Biblioteca "Vasile Voiculescu" Buzău. Un veac de existență. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 18-20.
284. OANCEA, C-tin; LUPU, Ioana, "Visez ca centenarul bibliotecii să-l fac între cărți". [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 2.
285. OPREA, Nedelcu, Biblioteca publică Galați. Repere istorice. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 10, p. 262-265.
286. PÂNZAR, Ioan, Biblioteca publică - deziderate și orizonturi ale lecturii. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 215-216.
287. POSTOLACHE, Doina Lelia, Să aducem în activitatea noastră cotidiană imaginea ideală a bibliotecii publice. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 194-198.
288. RÂPEANU, Valeriu, Focar spiritual, factor al rezistenței morale, de afirmare a valorii noastre spirituale. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 11-12.
289. ROZOREA, Viorica, Timp și modernizare în redarea informației la Biblioteca "Astra" Sibiu. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 69-73.
290. VASILESCU, Emil, Contemporani cu depășirea unui tabu. Slatina, în așteptarea inaugurării unei noi biblioteci publice. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 27.
291. VASILESCU, Emil, Contemporani cu depășirea unui tabu. La Adjud se naște o nouă bibliotecă publică. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 4.
292. VASILESCU, Emil, Secția pentru copii a bibliotecii publice - o instituție de suflet și minte.

- În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 44-45.
293. VASILESCU, Emil, Bibliotecile publice în orizontul european. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 10, p. 275-276.
294. VASILESCU, Emil, Atitudini diferite față de bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 181.
295. VASILESCU, Emil, Tradiții renăscute la Găești. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 276-277.
296. VASILESCU, Emil, Biblioteca - echilibru funcțional. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 192-193.
297. VASILESCU, Emil, O insulă de cultură. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 214-215.
298. VASILESCU, Emil, Aspecte ale lecturii în bibliotecile publice. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 209-212.
299. VASILESCU, Emil, De la zidire spirituală la buget. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 148.
300. VINȚANU, N., Menirea bibliotecii publice într-o lume în schimbare. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 28-29.
301. VINȚANU, N., Biblioteca publică și inteligența grupurilor sociale. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 5-6.

Biblioteci publice - județene

302. *** Fișe de istorie. Grupaj realizat pe baza materialului documentar oferit de conducerea bibliotecii "A. Urschia" - Găești. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 8-15.
303. *** Fișe de istorie pe baza "Bibliotecă" în județul Maramureș. Interferențe cultural-istorice. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 33-35.
304. *** Pornind de la o consătuire sau despre responsabilitățile bibliotecii județene în teritoriu. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 200.
305. ANDRIESEI, Monica, Servicii pentru public în Biblioteca Județeană "G. Barițiu" Brașov. Prezent și perspective. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 247-248.
306. BRAD, Traian, Biblioteca Județeană "O. Goga" în fața reformei. Realizări, priorități și urgențe programatice. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 16-17.
307. BRAD, Traian, Programul "Phare" la Cluj. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 51.

308. BRAD, Traian, Biblioteca Județeană "O. Goga", partener în programul PHARE de modernizare a bibliotecilor publice. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 178-179.
309. BRAD, Traian; LUPU, Ioana, Visând cu ochii deschiși. Interviu cu Traian Brad, directorul Bibliotecii Județene "O. Goga", Cluj.[realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 354-358.
310. BRAD, Traian; VASILESCU, Emil, Un program viabil cu adresabilitate națională. Convorbire cu dl. Traian Brad, directorul Bibliotecii Județene " O. Goga" Cluj, [interviu de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 10, p. 276-277.
311. BUSUIOC, Nicolae, "75 de ani, această bibliotecă s-a străduit să-și formeze un public al ei". Interviu cu directorul Bibliotecii "Gh. Asachi" Iași, Nicolae Busuioc [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 348-351.
312. CHIRULESCU, Marian; LUPU, Ioana, Unul din acei oameni minunați dăruți profesiei. Interviu cu bibliotecarul Marian Chirulescu. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr.1-2, p. 8-9.
313. COSTOPOL, Corina, "ASTRA" 130 ani. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 30.
314. CRAMANCIUC, Gheorghe, Biblioteca - loc sacru, cerul de deasupra noastră. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 38-39.
315. CREANGĂ, Mihai; VASILESCU, Emil, Spre o redefinire a rosturilor bibliotecii. Interviu cu Mihai Creangă, directorul Bibliotecii Județene Vâlcea. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 8-10.
316. DRĂGHICI, Rodica, Zilele Bibliotecii Județene "Panait Istrati" Brăila. 2 noiembrie 1994. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 14.
317. DRIG, Liliana, Iubind tradiția, visând la viitorul bibliotecii. De vorbă cu Liliana Drig, directorul bibliotecii "A. D. Xenopol" din Arad [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 181-185.
318. GHEORGHIADE, Gheorghe, "Ne aflăm într-un moment al schimbărilor decisive". Convorbire cu dl. Gheorghe Gheorghiaide, directorul Bibliotecii Județene Satu Mare. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 295-296.
319. GHIȚĂ, Dumitru, "M-am atașat atât de mult de bibliotecă încât consider că ar fi o trădare din partea mea s-o părăsesc înainte de a vedea problema spațiului rezolvată". [Interviu de Corina Costopol cu Dumitru Ghiță, directorul Bibliotecii Județene din Călărași]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 16-17.
320. IOIL, Eleonora, Demers pentru ziua de mâine. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 33-34.
321. IONESCU-QUINTUS, Mircea; OBROCEA, Ioana, Un om care iubeste cartea: Mircea

- Ionescu Quintus. Micro-interviu. "La o aniversară" [interviu de Ioana Obrocea]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 14.
322. LAZIA, Liliana, La început de an. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 32-33.
323. LUPU, Ioana, Biblioteca "V. A. Urechia" Galați. 1890-1990. O mare sărbătoare a cărții. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 4-5.
324. LUPU, Ioana, (Încă) un Consiliu al directorilor de biblioteci. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 9-10.
325. LUPU, Ioana, Sărbătoarea de dincolo de sărbătoare. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 340-341.
326. LUPU, Ioana, O aniversare cu repetiție. Biblioteca Județeană "N. Iorga" Ploiești 1921-1996. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 133-134.
327. MACSIM, Gheorghe; LUPU, Ioana, Permanență și dăruire la două niveluri esențiale ale activității [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 4-8.
328. MĂLINAȘ, Constantin; VASILESCU, Emil, Biblioteca - între deciziile locale și necesitățile dezvoltării moderne. Convorbire cu dl. Constantin Mălinaș, directorul Bibliotecii Județene "G. Șincai" Bihor [realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 314-315.
329. MARIS, Ion; VASILESCU, Emil, Cercetarea științifică - funcție tradițională a bibliotecii. Convorbire cu dl. Ion Mariș, directorul Bibliotecii "Astra" din Sibiu [interviu de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 7.
330. MARIȘ, Ion; VASILESCU, Emil, ASTRA - o legendă vie înscrisă în circuitul modernității. [convorbire cu dl. Ion Mariș, directorul Bibliotecii Județene ASTRA din Sibiu]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 325-328.
331. MIRCEA, Mihail Art; POPTĂMAȘ Dimitrie, Cantitate și calitate în consultarea colecțiilor la sala de lectură a Bibliotecii Județene Mureș. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 31-34.
332. MOLDOVEANU, Maria, Biblioteca și intelectualii. Convorbire cu Ecaterina Țurcanu, director al Bibliotecii Județene Bacău, Radu Stoian, șef serviciu și Maria Petrovici, șef serviciu. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 36-37.
333. MOLDOVEANU, Maria, "Idealul de ridicare prin carte". În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 10, p. 266-267.
334. MURGU, Gabriela, Modernizări la biblioteca "G. Asachi". Microcalculatorul. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 11-12, p. 35.

335. OPREA, Nedelcu; LUPU, Ioana, Să ne cunoaștem istoria, inclusiv a profesiei. Convorbire cu dl. Nedelcu Oprea, directorul Bibliotecii 'V. A. Urechia din Galați [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 10-11-12, p. 16-20.
336. PETRESCU, Victor; VASILESCU, Emil, Tradițiile lecturii publice dâmbovițene ne obligă la modernizare continuă. Convorbire cu dl. Victor Petrescu, directorul Bibliotecii Județene "I. H. Rădulescu" Dâmbovița [realizat de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 338-339.
337. PÎNZAR, Ioan; MOLDOVEANU Maria, Adresabilitatea - indicator global al activității bibliotecare. Interviu cu dl. Ioan Pînzar, directorul Bibliotecii Bucovinei "I.G.Sbiera" [realizat de Maria Moldoveanu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 359-360.
338. POP, Mioara; VASILESCU, Emil, Biblioteca Județeană între propriile aspirații de modernizare și responsabilitățile în teritoriu [interviu de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 165-166.
339. POSTELNICU, Ioana, Per aspera ad Astra. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 31.
340. PUNDICHI, Otilia; PIȘTA, Laura, Impresii la primul contact cu biblioteca într-un moment de sărbătoare. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 17-18.
341. ROMAN, Ileana, Moștenirea ne obligă să avem permanent în față viitorul. Convorbire cu dna. Ileana Roman, directoarea Bibliotecii Județene "Ioan G. Bibicescu" Mehedinți. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 291-293.
342. STOIAN, Valeria, Localurile de bibliotecă - o problemă vitală. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8, p. 12.
343. STOICA Ion, A iubi cărțile. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 12.
344. TALEX, Corina, A se mira - mirare!?! În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 28.
345. TĂUTU, I., Otlul în conștiința românească. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 37.
346. TEMIAN, Laura, Dacă mă întrebați, ce personalizează biblioteca noastră, vă răspund fără ezitare: activitatea de bibliografie locală. Interviu cu dna. Laura Temian, directoarea Bibliotecii Județene Maramureș. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 36-38.
347. TODUȚ, Gheorghe, Tinerețea bibliotecii. Convorbire cu Gh. Toduț, directorul bibliotecii județene Satu Mare. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 10-12.
348. TUDORAN, Radu; LUPU, Ioana, "Un bibliotecar e biblioteca însăși" [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 13-15.
349. ȚURCANU, Ecaterina; MOLDOVEANU, Maria, Managementul echilibrului. Interviu cu

- dna. Ecaterina Țurcanu, director al Bibliotecii Județene "C. Sturdza" din Bacău. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 105-106.
350. VASILESCU, Emil, Soluția există: ea trebuie doar aplicată. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 8.
351. VASILESCU, Emil, Contemporani cu depășirea unui tabu. Un lăcaș meritat și așteptat. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 5.
352. VASILESCU, Emil, Îngrijorări și nedumeriri organizatorice. Convorbire cu dl. Marian Creangă, directorul Bibliotecii Județene Vâlcea. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 23-24.
353. VASILESCU, Emil, O sărbătoare a cărții. 90 de ani de la înființarea Bibliotecii Județene Timiș. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 19-20.
354. VASILESCU, Emil, Tinerețea unei vechi instituții de cultură. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 331-332.
355. VASILESCU, Emil, Despre nevoia de înțelegere și implicare. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 297-298.
356. VASILESCU, Emil, Ziua cărților. Biblioteca Județeană "Antim Ivireanul" Vâlcea - 45 de ani. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 50.
357. VASILESCU, Emil, Biblioteca - monument al spiritului. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 4-5.
358. VASILESCU, Emil, Un topos spiritual. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 312-313.
359. VASILESCU, Emil, O sărbătoare botoșăneană. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 192-193.
360. VASILESCU, Emil, O deschidere necesară. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 177-178.
361. VOINESCU, Silvestru; LUPU, Ioana, Personalitatea unei biblioteci. [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8, p. 6-10.
362. ZAMFIR, Dumitru Constantin, Un nou templu al cărții. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 36-37.
363. ZAMFIR, Dumitru Constantin; LUPU, Ioana, Omul și opera [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 20-27.
364. ZAMFIR, Dumitru Constantin; TĂUTU, Ioana, Cultele contra culturii. Cu Dumitru

Constantin Zamfir despre noul destin al Bibliotecii Județene Constanța. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 6-8.

365. BANCIU, Paul Eugen; VASILESCU, Emil, "Biblioteca va deveni un templu cultural". Convorbire cu dl. Eugen Banciu, directorul Bibliotecii Județene Timiș [Interviu de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 299-300.

Biblioteci publice - rurale

366. *** "Biblioteca și tranziția satului românesc". Cotnari, 4 mai 1993 [colocvii]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 3-12.

367. COSTIN, Corina, Prezență permanentă în viața comunei. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 106.

368. COSTOPOL, Corina, Două zile din cinci, cu mâinile încrucișate. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 14-15.

369. FURTUNĂ, Carmen, Bibliotecile sâtești: tradiție și actualitate(I-VI). În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4(I); 5(II); 6(III); 7(IV); 8(V); 9-10(VI), p. 44-45(I); 24-25(II); 18(III); 17-18(IV); 20(V); 38-39(VI).

370. GĂBUREAC, Sergiu, O bibliotecă rurală la 95 de ani. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 3.

371. GOCI, Aureliu, Biblioteca și Dimitrie Bolintineanu la Bolintin-Vale. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 29.

372. LUPU, Ioana, Undeva într-o comună din Bărăgan. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 29.

373. MANOLE, Mihaela, Zilele bibliotecilor comunale. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 278.

374. MARUS, Georgeta; DEDIU, Liviu Iulian, La 45 grade 42 minute lat. N și 27 grade 38 minute long. E, pe harta bibliotecilor țării veți găsi: Biblioteca comunală Grivița. [interviu de Liviu Iulian Dediu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 27-29.

375. MOLDOVEANU, Maria, Biblioteca și anotimpurile. Condiția bibliotecilor comunale în procesul tranziției satului românesc. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 1-2.

376. MOLDOVEANU, Maria, Puterea statorniciei. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 254-255.

377. MOSCOVICI, Liviu, Educația pentru lectură. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 33, p. 74.

378. MOSCOVICI, Liviu, Încercarea de a depăși tiparele rutinei. Biblioteca comunală Mogoșești-Iași, între clasic și modern. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 218-219.

379. SABĂU, Doru, Un primar pentru bibliotecă. Interviu cu dl. Doru Sabău, primarul comunei Cernești. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 40.

380. ȚAPU, Aura, Resurecția bibliotecii începe de la sate. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 6-8.

381. TOADER, I., Mai mult despre istorie. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 38-39.

382. VASILESCU, Emil, Bibliotecile comunale - instituții culturale vii. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 13-14.

383. VASILESCU, Emil, O instituție vie. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 107.

384. VASILESCU, Emil, În căutarea echilibrului funcțional. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 217.

Biblioteci românești în alte țări

385. COSMA, Viorel, Biblioteca românilor din emigrație. Însemnări pe marginea Forumului de la Neptun. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 33.

386. POP, Ioan; LUPU, Ioana, Biblioteca Română din Paris - un centru de iradiere culturală. Convorbire cu dl. Ioan Pop, directorul bibliotecii [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 69-71.

Biblioteci școlare

387. COSTOPOL, Corina, Întâlnirea bibliotecarilor școlari. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 150-151.

388. COSTOPOL, Corina, Biblioteca școlară - trecut, prezent, viitor. A doua sesiune națională a bibliotecarilor școlari. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 4-6.

389. COSTOPOL, Corina, Poezia toamnei. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 336.

390. COSTOPOL, Corina, Pornind de la un examen... În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 151-152.

391. LUPU, Ioana, Mesaj către mîine, la 1 iunie sau să ne alungăm toată zădărnicia. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 55-6-7, p. 1.

392. LUPU, Valentina, Biblioteca școlară și reforma învățămîntului. În: Biblioteca. Vol. VIII,

1997, nr. 11-12, p. 349-350.

393. LUPU, Valentina, Biblioteca - liant între sufletele cărților și sufletele copiilor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 278.

394. MORĂRESCU, Viorica, Biblioteca, laborator de educație permanentă. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 38-42.

395. MORĂRESCU, Viorica, Pregătirea elevilor pentru concursurile școlare. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 21-22.

396. NALAȚ, Victoria, Rolul bibliotecii școlare în antrenarea cadrelor didactice și elevilor la activități creativ-culturale, la Grupul Școlar Industrial Construcții de Mașini, Bistrița. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 43-49.

397. NICOLESCU, Neti, Metode de lucru pentru deprinderea elevilor cu studiul individual. Din experiența bibliotecii de la Școala nr. 51, cl.I-VIII, cu predare în limba franceză intensiv. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 297-298.

398. POPESCU, Liliana, Locul bibliotecii școlare în sistemul de învățământ. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 50-51.

399. PUENEA, Rozica, Contribuția bibliotecii în formarea la elevi a deprinderilor de muncă intelectuală independentă. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 55-60.

400. PUENEA, Rozica; MORĂRESCU, Viorica, Preocupări ale ABIR Olt. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 108.

401. RAFAILĂ, Elisabeta, Educarea și informarea cititorilor în biblioteca școlară. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 160-163.

402. RAFAILĂ, Elisabeta, Educarea și informarea cititorilor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 76.

403. RAFAILĂ, Elisabeta, Stimularea lecturii în biblioteca școlară. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 251-252.

404. ȘINCAI, Ana, Subsistemul bibliotecilor școlare în sistemul de reformă a învățământului. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 38-39.

405. VASILESCU, Emil, Cine ajută bibliotecile școlare ? În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 13-14.

406. VASILESCU, Emil, Bibliotecile școlare la orizontul sfârșitului de mileniu. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 129-130.

407. VILĂU, Elena, Bibliotecile școlare și formarea deprinderilor de autodidacție la elevi. În:

Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 296.

408. VINTILĂ, Cristian, Biblioteca școlară - între deziderat și realitate. Colaborarea dintre profesori și bibliotecarii școlari. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 75.

409. VLAIC, Florența, Biblioteca și educația. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 91-96.

Biblioteci specializate

410. ALMĂȘAN, Stelian, Realitate și deziderate. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 8.

411. ANCA, George, O carte de I.C. Petrescu sau biblioteca de învățământ în democratizarea sistemului de educație. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 1-7.

412. BÁKAI, Magdolna, Biblioteca pentru copii - loc pentru lectură, joc și recreere. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 348.

413. BALABAN, C.; RUSU, L., Activitatea formativă a bibliotecii pentru copii. Între deziderat și realitate. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 24-26.

414. BALABAN, Claudia, Biblioteca pentru copii în universul bibliologic. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 37.

415. BĂLĂȘESCU, Sevastia, Bibliotecile Asociației Nevăzătorilor din România. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 18-19.

416. BANCIU, Doina, Proiectul MEDLIS - RO. Proiectul de informatizare a bibliotecilor medicale din România. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 74-75.

417. CATRINA, Constantin, Colecții și biblioteci muzicale. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 45.

418. COSTOPOL, Corina, Universul copilăriei. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 40-41.

419. COSTOPOL, Corina, Biblioteca de francofonie "Elena Văcărescu". În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 109.

420. DIACONESCU, Ioana, Biblioteca Uniunii Scriitorilor, o instituție de cultură. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 30.

421. DREGHICIU, Doina, Biblioteca Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 84-85.

422. IOIL, Eleonora, Biblioteca pentru copii între prezent și viitor. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 172-175.

423. LIGOR, Alexandru, Bibliotecile muzeelor. Cândva - acum - la viitor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 290.
424. MANOLE, Mihaela, Proiectarea cititorului adult în biblioteca pentru copii. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 220-221.
425. MANOLE, Mihaela, Bibliotecile sindicale pe cale de dispariție? În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 68.
426. MILLER, Marilyn, O invitație indirectă la meditație asupra bibliotecilor pentru copii. Interviu cu dna. Marilyn Miller, viitoarea președintă a asociației bibliotecilor americane. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 61-62.
427. MOLDOVEANU, Valentin Iulian; VASILESCU, Emil, Interesele generale ale profesiei sînt aceleași. Convorbire cu dl. col. Valentin Iulian Moldoveanu, directorul Bibliotecii Centrale a Ministerului Apărării Naționale [interviu de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 18-19.
428. MOTOC, Stela, Pledoarie pentru înființarea unei biblioteci în limbi străine. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 11-12, p. 15-18.
429. PARIZA, Maria, Pledoarie pentru constituirea unei biblioteci macedo-române. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 12-13.
430. PÖRNER, Andrea; LUPU, Ioana, Biblioteca "Institutului Goethe". [interviu realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 86-88.
431. ROBU, Ioana, Biblioteca Institutului de Medicină - centru important și modern de documentare medicală. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 57-64.
432. VASILESCU, Emil, Bibliotecile sindicatelor pe toboganul indiferenței. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 15-16.
433. VASILESCU, Emil, Cartea religioasă - între librărie și bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 40-41.
434. VASILESCU, Emil, Un tezaur peste hotare. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 21.

Biblioteci străine în România

435. *** "Bibliotecile ambasadelor și centrelor culturale din România - ambadori ai culturilor naționale". [colocviu]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 3-18.
436. COSTOPOL, Corina, Redeschiderea Bibliotecii Britanice și a Centrului Cultural. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 5-7.

437. MASACI, Gabriela, Consiliul Britanic în România: rețeaua de biblioteci. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 131-132.

Biblioteci universitare

438. *** Biblioteca Centrală Universitară București. Un simbol renăscut. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 20-22.

439. *** Centenar B.C.U. [București]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 109-128.

440. BĂDĂRĂ, Doru, Un centenar. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 33-35.

441. BANCIU, Doina, Automatizarea Bibliotecii Centrale Universitare din București. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1997, nr. 1, p. 17-18.

442. COSTOPOL, Corina, Biblioteca Centrală Universitară "Mihai Eminescu", Iași. 350 de ani de existență. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 38-39.

443. GĂLĂTESCU, Cornelia, Între tradiție și modernitate. Fișă de identitate. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 57.

444. HENTEA, Ioan, "Am speranța că cei care vor veni după noi vor continua munca noastră". Interviu cu dl Ioan Hentea, director adj. al BCU "Lucian Blaga" Cluj-Napoca. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 53-55.

445. LOHON, Octavian; VASILESCU, Emil, Niciodată biblioteca nu va putea fi dezumanizată. [convorbire cu dl. Octavian Lohon, directorul Bibliotecii Universității din Craiova, realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 22-23.

446. LUPU, Ioana, Biblioteca Universitară [din Constanța] la început de drum. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 9-10.

447. LUPU, Ioana, Povestea unei mari iubiri sau despre medioteca Norbert Detacye. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 34-35.

448. RADOSAV, Doru; COSTOPOL, Corina, "Într-o bibliotecă universitară tradiția își pune amprenta asupra activității curente". Interviu cu Doru Radosav, directorul BCU "Lucian Blaga" Cluj-Napoca. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 48-49.

449. RADOSAV, Doru; LUPU, Ioana, Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga" din Cluj-Napoca între tradiție și modernitate. [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 2-3.

450. SÂRBU, Mariana, Între supraviețuire și renaștere. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 9-10.

451. STAVARACHE, Dumitru, Biblioteca Academiei de Înalte Studii Militare. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 184-185.
452. STOICA, Ion, Biblioteca Centrală Universitară din București - un trecut privind spre viitor. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 1, p. 3-8.
453. STOICA, Ion, Gândind la prieteni. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 42-43.
454. STOICA, Ion; VASILESCU, Emil, Nu suntem un beneficiar care așteaptă doar cheia. Convorbire cu dl. conf. univ. dr. Ion Stoica, Directorul General al B.C.U. București. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 24-25.
455. SWOBODA, Petre; VASILESCU, Emil, "Reconstruim un monument al culturii române". Convorbire cu dipl. arh. Petre Swoboda, directorul Princer S.A., proiectant general al B.C.U. București. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 26-27.
456. ȚAPU, Aura, Debut promițător la universitățile particulare, dar bibliotecile lor reprezintă încă un deziderat. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 22-23.
457. ȚĂRĂ, Vasile, Biblioteca Centrală Universitară Timișoara la început de drum. Convorbire cu prof. univ. dr. Vasile Țără, directorul general al Bibliotecii Centrale Universitare din Timișoara. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 16-19.
458. UNGUREANU, Florentina, Contribuții la istoricul Bibliotecii de Pedagogie-Psihologie, Filiala BCU "Mihai Eminescu", Iași. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 39-41.
459. VĂCARIU, Elena, Dialectica raportului bibliotecă-creativitate. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 12-13.
460. VASILESCU, Emil, Biblioteci universitare la început de drum. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 10-11, p. 30.
461. VASILESCU, Emil, Evoluții contradictorii și incertitudini în investițiile culturale. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 6-7.
462. VASILESCU, Emil, Unii muncesc, alții plătesc "conservări" la "stagnări". În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 25-26.
463. VASILESCU, T., Biblioteci universitare la început de drum. Însemnări din Suceava și Bacău. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 13-14.
464. VERBINSKI, Lucia, Optimizarea dezvoltării colecțiilor prin perfecționarea instrumentelor de lucru. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 40-41.

465. ALEXANDRESCU, Camelia, Fișier de date de autoritate. Obiective, funcții, utilitate. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 29-31.
466. BANCIU, Doina, Noțiunea de "format" între informatică și biblioteconomie. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 27-28.
467. BESCHEA, Olga, Catalogul colectiv național, produs al catalogării partajate. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 59-62.
468. BOROCAN, Ioana; DUMITRĂȘCONIU, Constanța, Două variante de descriere bibliografică și UNIMARC. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 43-45.
469. CÂMPEANU, Florica, Probleme de catalogare propuse și rezolvate de Florica Câmpeanu. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 20.
470. CÂMPEANU, Florica, Cazuri de catalogare rezolvate și comentate. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 28.
471. CIUCUR, Sanda, Seriale. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 22-23.
472. DUȚESCU, Victor, Nume de persoane. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 1, p. 27-30.
473. DRĂGOI, Elena, Fișierul de autoritate între deziderat și realitate. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 160.
474. DUMITRĂȘCONIU, Constanța, Introducere în "controlul de autoritate". În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 306-307.
475. DUMITRĂȘCONIU, Constanța, Descrierea unei monografii multivolum. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 377-378.
476. DUMITRĂȘCONIU, Constanța, Implicațiile informatizării în activitatea de catalogare. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 80-81.
477. DUMITRĂȘCONIU, Constanța; BOROCAN, Ioana, Scriitorii români din diaspora. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 31-32.
478. DUMITRĂȘCONIU, Constanța; TUDORICĂ, Eugenia, ROMARC - format românesc de înregistrare a datelor bibliografice. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 119-121.
479. GEORGESCU, Ruxandra, Catalogul pe titluri de literatură. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 38.
480. IOVA, Mariana, Continuitate și integrare. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 23-25.

481. IOVA, Mariana; MATEI, Dan, Format pentru înregistrarea publicațiilor monografice (I-IV). În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7(I); 8(II); 9(III); 10(IV), p. 178-180(I); 214-215(II); 238-239(III); 279-282(IV).

482. MATEI, Dan; TEODORESCU, Bogdan, Catalogare și clasificare asistate de calculator. Se poate mai repede și mai bine fără fișe mobile ? În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 29.

483. MATEI, Dan; TEODORESCU, Bogdan, Fișiere de autoritate ca entități distincte. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 24.

484. PARUSI, Gheorghe, Biblioteca și catalogarea astăzi. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 31-32.

485. PARUSI, Gheorghe, Biblioteca și catalogarea astăzi. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1996, nr. 4, p. 229-233.

486. TÂRZIMAN, Elena, Aspecte privind corelația între UNIMARC și ISBD. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 96-104.

487. TÂRZIMAN, Elena, Aspecte ale prelucrării automatizate a documentelor și construirii cataloagelor informatizate de bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 258-260.

488. TUDORICĂ, Eugenia, Dscrierea publicațiilor seriale (I-IV). Modalități de aplicare a ISBD(S). În: Biblioteca. Vol. II(I,II); III(III-IV), 1991(I); 1992(III-IV), nr. 7-8-9(I); 10-11-12; 1-2(III); 3-4(IV), p. 41-45(I); 36-37(II);25-27(III); 33-35(IV).

489. TUDORICĂ, Eugenia, Prelucrarea seriialelor pe calculator. Catalogarea seriialelor în sistemul VUBIS la B.C.U. București. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 44-45.

Centre de informare și documentare

490. ANDRONACHE, Ștefan, Proiectarea unui centru de informare în biblioteca publică. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 46-48.

491. BANCIU, Doina, Servicii specializate pentru biblioteci în România. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 14-15.

492. BANCIU, Doina, Centre locale de informare pentru cetățeni. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 36-37.

493. BURIAN, Adina, Aplicații soft pentru Centrul de Informare Comunitară. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 328-330.

494. BUTRIMENCO, A.; LUPU, Ioana, "Numai prin înțelegerea faptului că noi toți avem scopuri comune, indiferent de limba pe care o vorbim, se pot depăși toate greutățile prin care trecem. Interviu cu prof. dr. A. Butrimenco, directorul Centrului Internațional de Informare

- Științifică și Tehnică [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 58-59.
495. DEDIU, Liviu-Iulian, Sisteme informatice de interes local. Proiectul BVAU-INFO. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 14-16.
496. DOBRESU, Felicia, Un centru de documentare și informare dedicat medicinei românești. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 9.
497. DODU, Georgeta, C.I.C. - Potențial și direcții de dezvoltare. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 326-328.
498. DODU, Marius, Strategia promovării C.I.C. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 324-326.
499. IOZAN, Corina, Informațiile Comunitare Europene - suport al Integrării Comunitare. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 362-364.
500. KIRALY, Adriana, Cercetarea intereselor utilizatorilor - etapă indispensabilă constituirii C.I.C. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 179-184.
501. PACHENT, Guenerer, Cooperarea locală între diferite rețele de biblioteci. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 63-64.
502. PERVAIN, Augusta, C.I.C. - strategie tip. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 185-187.
503. ROBU, Ioana, Biblioteca Institutului de Medicină, ca Centru de Documentare Medicală. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 24-25.
504. ȘTEFANCU, Mircea, Centrul Național Român ISDS. Cîteva repere. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 10-11.
505. WATERS, Graham, Inovație în cea mai bună tradiție: o agenție de abonamente se prezintă ea însăși. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 32.

Clasificare - Indexare

506. *** Multilingvism și tezaure de concepte. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 28, 1994, nr. 1, p. 13-17.
507. ACHIRI, Monica, Aspecte privind sinonimia în catalogul de cuvinte-cheie. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 18-21.
508. ANDRIAN, Alex C., Tezaure bazate pe C.Z.U. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 20-21.

509. ANDRIAN, Alexandru, Din nou despre unificarea C.Z.U. și C.Z.D. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 3, p. 155-160.
510. ANDRIAN, Alexandru, Dezvoltarea Clasificării Zecimale Universale (C.Z.U.) (I-III). În: Probleme de informare și documentare. Vol. 27, 1993, nr. 1-2(I); 3(II); 4(III), p. 15-27(I); 101-118(II); 191-205(III).
511. ATANASIU, Pia; TEODORU, Vitalie, Pași către un sistem unitar de ordonare a informațiilor. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 3, p. 141-145.
512. ATANASIU, Pia; TEODORU, Vitalie, Considerații în legătură cu realizarea unui sistem universal de ordonare a informațiilor. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 34-36.
513. BAHNA, Daniela, Corespondența indici C.Z.U. - cuvinte cheie în cadrul clasei 51 - Matematică. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 118.
514. BAL, Cornel, Sistem informatic pentru gestiunea indicilor C.Z.U. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 25, 1991, nr. 4, p. 159-170.
515. BOROCAN, Ioana, Aspecte ale modernizării catalogului sistematic. Clasa 34 - Drept. Legislație. Jurisprudență. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 11.
516. CÂMPEANU, Florica, Elaborarea unui vocabular controlat de matematică în sistemul FOCUS. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 24-25; 34.
517. CÂMPEANU, Florica, Clasificarea lucrărilor de lingvistică, literatură. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 38-40.
518. CLINCA, Georgeta, Clasificarea zecimală universală între revizuire și restructurare. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 11, p. 24-15.
519. CLINCA, Georgeta, Clasificarea Zecimală Universală. Schimbări mai mult sau mai puțin radicale. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 17-19.
520. CLINCA, Georgeta, "Toate acestea mai necesită comentarii?". În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 57-58.
521. CLINCA, Georgeta, Consorțiul C.Z.U. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 23.
522. CLINCA, Georgeta, O schimbare cu multe semne de întrebare. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 10-11.
523. CLINCA, Georgeta, C.Z.U. și perioada de tranziție. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 39.
524. CLINCA, Georgeta, Clasa 8 în viziunea consorțiului C.Z.U. (I-V). În: Biblioteca. Vol. VI,

- 1995, nr. 1(I); 2(II); 3(III); 4-5(IV); 6-7-8(V), p. 12-13(I); 50-51(II); 74-75(III); 138(IV); 211-212(V).
525. COTAN, Ileana, Actualizarea catalogului sistematic. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 139-140.
526. DAMĂN, Dana; ULMU, Păunel, Aspecte ale modernizării catalogului sistematic. Diviziunea 51 Matematică (I-II). În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1(I); 2-3(II), p. 24-27(I); 22-23(II).
527. DRĂGOI, Elena, Logica tabelelor C.Z.U. în ordonarea problematicii logicii. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 236-237.
528. DRĂGOI, Elena, Dificultăți în indexarea clasei 1 - Filozofie. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 46.
529. ENACHE, Ionel, Regăsirea informațiilor științifice cu ajutorul calculatorului, în cadrul unei biblioteci de profil din rețeaua B.C.U. din București. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 23-26.
530. FRÂNCU, Victoria, TSB 14 C = indexarea în varianta Bibliotecii Centrale Universitare. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 307-308.
531. FRÂNCU, Victoria, Utilizarea resurselor și ideea de schimbare. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 80-88.
532. FRÂNCU, Victoria, Indexarea postcoordonată de la deziderat la realitate. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 176-177.
533. FRÂNCU, Victoria, Este Clasificarea Zecimalei Universale tezaurificabilă? În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 81-84.
534. IACOB, Ana Mirela, Aspecte ale modernizării catalogului sistematic în domeniul fizicii. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 34-35.
535. IONESCU, Sanda, Aspecte ale modernizării catalogului sistematic. Diviziunea 337 - Educație, Învățământ, Formare, Instruire, Timp liber. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 22-23.
536. MITCHEL, Joan, Clasificarea zecimalei Dewey. Dezvoltare, caracteristici, agendă de viitor. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 32-36.
537. NICULESCU, Mihai, Accesul la informație prin fișierul tematic. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 4, p. 205-211.
538. NIȚU, Maria, Obținerea informațiilor bibliografice în sistem automatizat. Operativitate și eficiență. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 109-115.

539. NIȚU, Maria, C.Z.U. - limbaj informațional universal. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 46-48.
540. PATRAȘCU, G., C.Z.U. și bibliotecile mici. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 12-13.
541. PETCU, Bogdan, Analizor lexical și gramatical pentru substantive și adjective. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 1, p. 3-6.
542. PROFIR, Eugenia, Aspecte ale modernizării catalogului sistematic. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 34-35.
543. RIESTHUIS, Gerhard A., Evoluții în indexarea pe subiecte. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 364-369.

Clasificare-Indexare

544. VLĂDESCU, George, Tehnica clasificării Colon (I-XIV). În: Biblioteca. Vol. IV(I); V(II-VII); VI(VIII-XIII); VII(XIV), 1993(I); 1994(II-VII); 1995(VIII-XIII); 1996(XIV), nr. 11-12(I); 1(II); 2-3-4(III); 5-6-7(IV); 8-9-10(V); 11(VI); 12(VII); 1(VIII); 3(IX); 4-5(X); 6-7-8(XI); 9(XII); 10(XIII), p. 47-49(I); 23-24(II); 58-61(III); 34-35(IV); 62-65(V); 31(VI); 20-21(VII); 26-27(VIII); 83(IX); 141-142(X); 213(XI); 274(XII); 308-309(XIII); 48-49(XIV).

Colecții documentare

545. BĂDĂRĂ, Doru, Secția Bibliofilie, manuscrise și restaurare din Biblioteca Centrală din București. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 369-373.
546. DĂRJA, Ileana, Un monument de cultură (Batthyaneum). În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 2, 1996, nr. 1, p. 12-18.
547. CHIHAIA, Lăcrămioara, O importantă donație făcută de directorul B.P.Hasdeu Bibliotecii Centrale Universitare din Iași. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 143-145.
548. DIMA, Elena, Valoarea documentară a fondului de carte din biblioteca lui Hasdeu. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 151-152.
549. DOLTEA, Natalia, Fondul de publicații al Mănăstirii Sf. Ilie-Toplița, tezaur al spiritualității românești pe meleagurile harghitene. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 342-343.
550. FĂGUREL, Veluța, Un manuscris inedit de Alexandru Macedonski. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 43-44.
551. FLOREA, Petre, Generalul Gheorghe Adrian, donator la Biblioteca Academiei Române. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 214-215.

552. GÎNGĂ, Marius, Cabinetul de cartografie. Structurare și funcționare. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 2, 1996, nr. 2,
553. ILICA, Diana, Cotroceni-patru secole de istorie și cultură românească. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 33-34.
554. JAKLOVSZKY, Mariana, Farmecul micii istorii. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 3, 1997, nr. 1, p. 20-23.
555. MACSIM, Gh., Cartea-tezaur "Ab urbe andita" de Titus Livius (Veneția, 1520), punte de legătură între biblioteca Stolnicului Constantin Cantacuzino și biblioteca. "N.Iorga" Ploiești. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 53-54.
556. MACSIM, Gheorghe, Fondul monografic local, carte de vizită distinctă a bibliotecii publice. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 24-26.
557. MAIORESCU, Rodica, Catalogul de carte veche străină de secol XVI. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 2, 1996, nr. 2, p. 4-5.
558. MAIORESCU, Rodica, "Livres d'heure" în colecțiile Bibliotecii Naționale a României. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 3, 1997, nr. 1, p. 15-17.
559. MOLDOVEANU, Maria, Capodopere în bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 24-25.
560. MORĂRESCU, Dragoș, Xilogravura transilvană în anul 1784. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 50-51.
561. MORĂRESCU, Dragoș, Ilustrația cărții românești cu xilo și linogravuri reproduse. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 354-355.
562. PAPUC, Liviu, Donațiunea Constantin Hurmuzachi. Biblioteca unui boier moldav la mijlocul veacului trecut. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 42-43.
563. PĂTRAȘCU, G., Organizarea colecțiilor de cărți poștale ilustrate. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 36-38.
564. PLEȘIA, Ana, Valori artistice și documentar-istorice în Cabinetul de fotografii al Bibliotecii Naționale. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 2, 1996, nr. 2, p. 13-16.
565. POPESCU, Marilena, Cărți din colecția familiei Cantacuzino în fondurile Bibliotecii Naționale. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 3, 1997, nr. 1, p. 18-19.
566. POPESCU, Tiberiu Cristian, Poemul "Istoria Țării Românești și a Bucureștilor săracii" într-o variantă autonomă. Cuprinde textul poemului. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 44-48.

567. SCHATZ, Elena Maria, Legiunea română din Italici Documente din colecțiile Bibliotecii Naționale. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 1, 1995, nr. 1, p. 17-20.

568. SCHATZ, Elena Maria, Tipărituri Koberger în colecțiile din România. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 1, 1995, nr. 2, p. 21-24.

569. SCHATZ, Elena Maria, Incunabile "ex bibliotheca Constantini Karadja" în colecția Bibliotecii Naționale a României. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 1, 1995, nr. 1, p. 14-17.

570. SLUTU, Claudia, O bibliotecă cuprinsă într-un catalog. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 80-81.

571. VITCU, Reveca, Donația transilvăneanului Carol Mihalic de Hodociu în patrimoniul Bibliotecii Centrale Universitare din Iași. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 141-142.

Completarea colecțiilor

572. *** 1. Cum ați rezolvat problema colecției locale ? Cum priviți bibliografia locală ? Ce implicații are opțiunea dvs. asupra capacităților umane și materiale ale bibliotecii? (dezbateră revistei). În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 20.

573. ALEXA, Ioan P., Selecția și eliminarea publicațiilor inutile din fondurile uzuale ale bibliotecilor publice. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 200-202.

574. ALEXA P., Ioan, Repartițiile guvernamentale de carte, din nou în actualitate. Reveniri cu alte constatări, propuneri și cerințe de soluționat. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 77-78.

575. BOER, Boglă-Etelka; DÓSA, Csaba, Posibilități de aplicare a legii lui Bradford în managementul de bibliotecă. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 2, p. 71.

576. CREANGĂ, Marian; VASILESCU, Emil, De la un buget centralizat la o investiție (doar amînată)? Convorbire cu d-l Marian Creangă, directorul Bibliotecii Județene "Antim Ivireanul" Vâlcea (interviu de Emil Vasilescu). În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 229-230.

577. DUMITRESCU, Daniela, Periodicele electronice - o alternativă viabilă? În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 3, p. 19-23.

578. FIROIU, Gabriel, Criteriile de selecție în politica de dezvoltare a colecțiilor în raport cu ofertele pieței editoriale. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 116-117.

579. GĂBUREAC, Sergiu, Foamea de spații și plivitul colecțiilor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, p. 122-123.

580. HOLHOȘ, Ioan, Ce facem cu colecțiile bibliotecilor ? Puncte de vedere. În: Biblioteca. Vol.

II, 1991, nr. 4-5-6, p. 23.

581. IANCU, Mioara, Creșterea colecțiilor între realizări și perspective incerte. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 203.

582. IOAN, Alexa P., Prima repartiție guvernamentală de carte. Studiul de caz și puncte de vedere conexe. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 374-376.

583. KOUWENHOVEN, A. O., Bibliotecile și "universul informației": tranziție de la colecțiile complete la cele selective. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 31.

584. LUPU, Ioana, 1000+1. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 3.

585. LUPU, Ioana, Servicii centralizate pentru biblioteci și cooperarea internațională. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 10.

586. MANOLACHE, Julieta, Îmbogățirea prin donații a colecției Bibliotecii de Litere din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare "M.Eminescu" din Iași. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 29-33.

587. MOLDOVEANU, Maria, Mentalități manageriale. Achiziția de carte în bibliotecile publice. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 223.

588. PANAITESCU, Mia; LUPU, Ioana, O activitate - cheie pentru bibliotecă. Convorbire cu dna Mia Panaitescu, șefa Serviciului de completare a colecțiilor din BCU București. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 10-12.

589. PITUC, Veronica, Particularități ale procesului de achiziție (selecție) asistată de calculator a cărților. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 198-200.

590. PORUMBEANU, Octavia Luciana, Aspecte teoretice și practice privind selecția documentelor în bibliotecile contemporane. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 172-183.

591. ȘERBĂNESCU, Gabriela, Dezvoltarea colecțiilor în structura Bibliotecii Universității din Craiova. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 61-65.

592. SIMION, Cătălina, Criterii de selecție în achiziția documentelor în bibliotecile universitare din Marea Britanie. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 164-171.

593. SINCOFSCHI, Aurora, Cercetarea și periodicele electronice. În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 3, p. 24-25.

594. STOIAN, Valeria, Completarea - în permanență completare. O privire critică. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 32-33.

595. TIMCU, George; VASILESCU, Emil, "Comanda de stat"- sursă importantă de susținere a cărților și publicațiilor de valoare. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 64-65.

596. TUDORICĂ, Eugenia, După un an de eforturi din activitatea sectorului de publicații seriale din cadrul BCU București. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 13-14.
597. UNGUREANU, Florentina, Parapsihologie. Colecții ce își reclamă dreptul la existență. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 84.
598. VASILESCU, Emil, Anticariatele-instituții de cultură sau simple întreprinderi comerciale ? În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 57-58.
599. VASILESCU, Emil, Se mișcă (totuși) ceva. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 241.
600. VASILESCU, Emil, Negustorii de carte. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 33-34.
601. VERBINSKI, Mutații relevante în orientarea generală a achiziției de publicații intervenite în ultimii ani. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 13-14.
602. VINCLER, Marieta, Depozitul legal. Evoluția. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 1, 1995, nr. 2, p. 8-10.
603. WATERC, Graham; LUPU, Ioana, Cu Graham Waterc despre afaceri în piața informației și nu numai (interviu realizat de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 30-32.

Conferințe și întâlniri profesionale

604. *** INFO '96. Săptămîna Informării Documentare în România. A cincea reuniune anuală. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 245.
605. ANGHELESCU, Hermina, Bibliotecile și arhivele din România văzute prin prisma bibliotecarilor americani. Note de călătorie de la Conferința Anuală a Asociației Americane pentru Promovarea Studiilor de Slavistică. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 155-157.
606. POPA, Doina, IFLA și bibliotecile viitorului. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 3, 1997, nr. 1, p. 26-27.
607. POPESCU, Dan Radu, Un nou organism profesional. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 42.
608. REGNEALĂ, Mircea, Martor la a 57-a Conferință generală IFLA. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 49-51.
609. REGNEALĂ, Mircea, O conferință a încrederii în viitorul bibliotecilor. IFLA 1992-New Delhi. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 58-59.
610. ROBU, Ioana, Et in Arcadia ego. Al 7-lea congres de biblioteconomie medicală și a 95-a Conferință M.L.A. Washington. 7-12 mai 1995. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6,

p. 158-160.

611. STOICA, Ion, IFLA- Moscova, 1991. A 57-a Conferință. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 66.

612. STOICA, Ion, Accente românești la cea de a 56-a Conferință IFLA, Stockholm 1990. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 4.

613. STOICA, Ion, Actualitate și perspectivă. Note pe marginea unui congres al bibliotecarilor francezi. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 62-63.

614. TĂUTU, Ioana, De trei ori bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 15.

Conservarea-Igiena-Restaurarea colecțiilor

615. ANGHELESCU, Hermina, Proiect britanic de sprijinire a restaurării patrimoniului din România. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 62.

616. CIȘMAN, Maria, Metode moderne de conservare și păstrare a cărților. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 16-18.

617. CONDEESCU, Alexandru, O meditație asupra cărții. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 280-281.

618. DRIG, Liana, Un semnal de alarmă. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 28.

619. ENACHE, Ionel, Editarea și conservarea publicațiilor electronice. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 123-128.

620. GARDINER, Graeme; STEPHERD, Rob, Anglia- sprijină acțiuni de salvare a cărții de patrimoniu din România. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 59-60.

621. NESFĂNTU, Mariana Lucia, Activitatea de cooperare dintre Comisia Europeană de Conservare și Acces (ECPA) și Biblioteca Națională a României. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. 3, 1997, nr. 1, p. 36-37.

622. OPREA, Florea, Protecția bunurilor culturale. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 281-282.

623. POPA, Mihaela, Conservarea colecțiilor, o problemă prioritară. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 36.

624. POPA, Mihaela, Desprăfuirea cărților-operație obligatorie pentru fiecare depozit de bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 31.

625. POPA, Mihaela, Prevenirea și combaterea deteriorării microbiologice a colecțiilor. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 14-15.
626. POPA, Mihaela, Oaspeții nedorți ai colecțiilor. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 13.
627. POPA, Mihaela, Bolile acute ale cărților. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 37.
628. RĂU, Alexe, De la "Memoire du monde" la "Memoria Moldovei". În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 320-322.
629. VARRY, Dominique; LUPU, Ioana, Datoria de a transmite generațiilor viitoare tezaurele bibliotecilor. Interviu cu Dominique Varry (realizat de Ioana Robu). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 10, p. 319-320.

Cultura minorităților naționale

630. FOTOPOULOS, Sotiris; COSTOPOL, Corina, A venit vremea să putem avea acces și deschidere spre cultura noastră elenă. Convorbire cu dl. Sotiris Fotopoulos. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 21-22.
631. IANCOVICI-TIMOCEANU, Petru; VASILESCU, Emil, Vlahii timoceni-români uitați ? Convorbire cu dl. Petru Iancovici-Timoceanu, redactor șef al revistei "Curcubeul timocean"(realizată de Emil Vasilescu). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 8-9.
632. RĂDUCANU, Gheorghe, "Nu-l poți înțelege pe cel de lângă tine, fără să-l cunoști". Interviu cu dl. Gheorghe Răducanu, deputat, Partidul Romilor. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 40-41.
633. TĂRĂȚEANU, Vasile; VASILESCU, Emil, Nu încetăm nici o clipă de a fi români, chiar dacă suntem cetățeni străini. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 98-101.
634. VOSGANIAN, Varujan; COSTOPOL, Corina, Cartea - o coordonă specifică a poporului armean. Convorbire cu dl. Varujan Vosganian, președinte al Uniunii Armenilor din România, membru în Parlamentul României, redactor șef al revistei "Ararat". În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 55-57.
635. VOSGANIAN, Varujan; VASILESCU, Emil, Problemele etniei noastre țin de problemele generale ale țării. (interviu realizat de Emil Vasilescu). În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 11, p. 18-20.

Edituri-Editare

636. *** Implicațiile economiei de piață în relația editură-bibliotecă (colocviu). București, 24 mai 1993. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 1-17.

637. BOLBOAȘĂ, Nicolae; COSTOPOL, Corina, Am reușit să ne adaptăm rapid la noile condiții. Convorbire cu domnul Nicolae Bolboasă, director general Romdidac (interviu de Corina Costopol). În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 319-320.
638. DUMITRESCU, Anca; VASILESCU, Emil, Argumentul nostru - valoarea cărților editate. Convorbire cu dna Anca Dumitrescu, director relații cu publicul, membru fondator al Editurii All (realizat de Emil Vasilescu). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 155-156.
639. E.V. (VASILESCU, Emil), Difuzarea publicațiilor între blocaj și speranță. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 43.
640. GEORGESCU, Ruxandra, Reprezentarea editurilor în cadrul ISBN. În: Biblioteca. Vol. III, 1996, nr. 1-2-3, p. 47-48.
641. HENȚEA, Ioan; GĂLĂȚESCU, Cornelia, Momente semnificative în activitatea editorială din perioada interbelică. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 27-37.
642. ILIESCU, Ion, "Vrem să facem mai mult pentru pătrunderea informației în toate unitățile". În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 32-36.
643. IOAN-FRANC, Valeriu; MOLDOVEANU, Maria, "Biblioteca este un loc sacru". Interviu cu dl. Valeriu Ioan-Franc, directorul Editurii Expert, director al Centrului de Informare și Documentare Economică (realizat de Maria Moldoveanu). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 29-30.
644. MARINESCU, Ion; VASILESCU, Emil, Dificultăți și perspective în editarea cărții. (interviu realizat de Emil Vasilescu). În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-8-10, p. 50-52.
645. MARINESCU, Paul, Dezechilibrele de pe piața cărții. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 203.
646. MOLDOVEANU, Maria, Politica internațională în domeniul cărții. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 11-12.
647. MOSCOVICI, Liviu, Un domeniu mai puțin studiat : activitatea editorială a bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 335-336.
648. NICOLESCU, Cristian; LUPU, Ioana, Editura Niculescu. Interviu cu dl. Cristian Niculescu, președintele editurii (interviu realizat de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 25-26.
649. OLȚEANU, Virgil, Edițiile definitive ale scriitorilor români contemporani apărute la Fundația pentru Literatură și Artă. 1936-1947. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 52-53.
650. OPRÎȘ, Tudor, Bibliotecarul și rolul lui în evaluarea și orientarea producției de carte. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 54.

651. PARIZA, Maria, "Carte Aromână", editura unui grai miracol. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 40.
652. PARUSI, Ioana, Activitatea editorială contemporană și unele probleme ale catalogării cărții. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 32-33.
653. REGNEALĂ, Mircea, Informația electronică în biblioteci. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 129-144.
654. REGNEALĂ, Mircea, Bibliotecile și copyright-ul în epoca informației electronice. Preocupări internaționale. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 138-141.
655. TĂUTU, Ioana, Misterioasa Anaith sau despre "bișnița" editorială. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 52-53.
656. TĂUTU, Ioana, O editură se prezintă prin cărțile ei. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 55.
657. VASILESCU, Emil, Carte frumoasă cinste... În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 51-52.
658. VASILESCU, Emil, Destinul cărții. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 47-49.
659. VASILESCU, Emil, Actualitate și perspectivă în limbile minorităților naționale. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 41-42.
660. VASILESCU, Emil, Valoare, diversitate, improvizatie. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 49-52.
661. VASILESCU, Emil, Editura Paideia-o emblemă a valorii. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 35.
662. VASILESCU, Emil, Problemele cărții în dezbateri internațională. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 12-15.
663. VASILESCU, Emil, O editură specializată-editura Petron. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 56.
664. VASILESCU, Emil, Tîrgul internațional de carte. București, 1994. O manifestare internațională a culturii. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 70-72.
665. VASILESCU, Emil, Argument și avertisment. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 36-39.
666. VASILESCU, Emil, Tîrgul Internațional de Carte - București 1995. De la euforia libertății la dimensiunea axiologică. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 222-224.
667. V.E. (VASILESCU, Emil), "Gaudeamus" de la "de toate pentru toți" la inițiative

specializate. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 27.

Ex-libris

668. MĂLINAȘ, Constantin, Propunerii pentru descrierea uniformă ISBD în ex-libris-ul etichetei. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 87-89.

669. MĂRZA, Iacob, Biblioteca Bathyaneum din Alba-Iulia. Motivul cărții în ex-libris. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, p. 45-47.

Împrumut interbibliotecar

670. POPESCU, Dan Radu, Cooperare și parteneriat. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 142.

671. RAZBA, Maria, Soluționarea cererilor de informare a beneficiarilor prin împrumut interbibliotecar intern și internațional. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 25-27.

Informare-documentare

672. ANGHEL, Gheorghe, Situația și perspectivele dezvoltării organelor de informare tehnico-științifică din România. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 29, 1995, nr. 1, p. 3-4.

673. ATANASIU, Pia; TEODORU, Vitalie, Preferințe ale beneficiarilor pentru diferite sisteme de ordonare a informațiilor. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 38.

674. ATANASIU, Pia; TEODORU, Vitalie, Instrumente de informare documentară folosite de studenți. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 23-24.

675. BANCIU, Doina, Informarea și documentarea din România în viziunea specialiștilor în domeniu. InfoDocRom. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 123.

676. BANCIU, Doina; STĂNESCU, Sorin, Accesul publicului la informații stocate electronic în sistemele de informare și documentare. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 115-117.

677. BOEKHORST, Albert, Documentarea în bibliotecă și studiul informării. Educația și învățământul în Olanda. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 78-79.

678. BULUȚA, Gheorghe, Pagini din istoria bibliografiei românești. În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 3, p. 9-11.

679. CEȘA, Doina, Brevetul de invenție, formă superioară a proprietății intelectuale. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 8.

680. CIUC, I., Biblioteconomie și informare documentară. Standarde în vigoare. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 16.

681. CORAVU, Robert, Strategii de utilizare a operatorilor booleeni în catalogul on-line din sistemul VUBIS. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 63-79.
682. DRAICA, Adina, Repere pentru activitatea viitoare a serviciului bibliografic. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8, p. 16-17.
683. GAGEA, Adriana, Activitatea bibliografică desfășurată de Biblioteca Municipală "Mihail Sadoveanu" București. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 9-10.
684. HORVAT, Săluc, Terminologia din domeniul informării și documentării. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 60-63.
685. HORVAT, Săluc, Terminologia bibliologică în primele dicționare ale limbii române. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 48-49.
686. IACOB, Ana Mirela, Cercetarea bibliografică în domeniul fizicii nucleare. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 13-14.
687. LĂZĂRESCU, Georgeta, Relația progres tehnic-informație și implicațiile la nivelul întreprinderilor industriale. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 1, p. 11-20.
688. MELINTE, Elena, Biblioteca și diseminarea informației. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 184-189.
689. MIHĂILESCU, Alexandrina; TOMA, Doina, Impactul documentariștilor cu noile tehnologii de prelucrare a informațiilor. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 105-108.
690. MOȘU, Andrei; BANCIU, Doina, Unele aspecte ale tratării interacțiunii dintre controlul bibliografic și informarea tehnico-științifică la nivel național. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 3, p. 114-118.
691. MOTOC, Stela, Repere trecute și viitoare în activitatea de informare bibliografică. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 30-31.
692. NAICU, Olimpiu, Demersuri pentru un sistem național de informare și documentare. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 31-33.
693. NAICU, Olimpiu, Centralizare și descentralizare în informare și documentare în condițiile economiei de piață. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 29-30.
694. NAICU, Olimpiu, Demersuri pentru un sistem național de informare și documentare. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 25, 1991, nr. 2, p. 35.
695. ONOFREI, Neonila, Biblioteca astăzi. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 10-11.
696. PODGOREANU, Anca, Bibliografia - un "topos" al informării. În: Buletin ABIR. Vol. 8,

- 1997, nr. 3, p. 12-16.
697. REABOIU, Elena, Biblioteca și cerințele actuale de informare. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 41-45.
698. ROMAN, Eliza, Unele aspecte ale confrunării dintre documentarist și problemele textului. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 4, p. 139-147.
699. ROMAN, Eliza, Un nou aspect al confrunării bibliotecarului cu textul. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 26-27.
700. ȘINCAI, Ana, Aplicațiile informaticii la cercetarea documentară. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 66-71.
701. TEODORESCU, Bogdan, Bănci de date publice. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 3, p. 91-102.
702. TEODORU, Vitalie; ATANASIU, Pia, Considerații asupra desfășurării activității de informare științifică și tehnică. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 24-25.
703. TOIA, Adrian, Un model conceptual al bazei de date la nivel de ramură în știință și tehnologie. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 24, 1990, nr. 2, p. 47-57.
704. TUFIȘ, Anca, Bibliographia Orientalis, reper informativ pentru spațiul etno-cultural dobrogean. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 14-15.
705. VARRY, Dominique; LUPU, Ioana, Unele aspecte ale activității de informare. Cu doamna Dominique Varry, director la Ecole Nationale Supérieure des Sciences de l'Information et des Bibliothèques (interviu realizat de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 253-254.
706. VASILE, Elena, Un ghid al lucrărilor de referință românești în pregătire la Biblioteca Națională. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 9.
707. VASILESCU, Emil, Pe litoral, cartea (nu) este așteptată. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 11-12.
708. VASILESCU, Emil, Un moment al pregătirii intrării în structurile europene. Deschiderea Centrului de Informare Europeană la București. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 2-3.
709. VISINESCU, Victor, Cercetarea bibliografică. Componentă indispensabilă a culturii naționale autentice. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 26-28.
710. VOICANA, Mircea, Sistemul informatic juridic românesc. SJUR. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 25, 1991, nr. 4, p. 182-195.

711. ZALIS, Henri, Funcții ale sintezei bibliografice. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 36.

Învățămînt bibliologic

712. *** Bibliotecarul azi. Învățămîntul de profil și enigmele profesiei (Colocvii) București, 18 decembrie 1992. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 4-17.

713. BANCIU, Doina, Societatea informațională și formarea specialiștilor în știința informării la Universitatea București. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 39.

714. BANCIU, Doina, Cerințe minimale pentru pregătirea specialiștilor în știința informării în societatea informațională. Un punct de vedere. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 145-150.

715. BANCIU, Doina; LUPU, Ioana, Fascinația utilității. Interviu cu dna dr. ing. Doina Banciu, profesor asociat la Secția de bibliologie și știința informării a Universității București (realizat de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 24-25.

716. BOEKHORST, Albert K.; LUPU, Ioana, Nu doar mutații de obiect ci și de metodă în învățămîntul bibliologic. Interviu cu dl. Albert K. Boekhorst (realizat de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 26-27.

717. BOEKHORST, Albert; LUPU, Ioana, Interviu cu dr. Albert Boekhorst. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, p. 13-14.

718. BOGKHORST, Albert; LUPU, Ioana, Interviu cu dr. Albert Bogkhorst. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8, p. 13-14.

719. BULUȚĂ, Gheorghe, Învățămîntul bibliologic și realitatea bibliotecară. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 152-154.

720. CÂMPEANU, Florica, Coordonate ale învățămîntului biblioteconomic american. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 53.

721. CLINCA, Georgeta, Brașov - 10-12 august, o punte de legătură. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 10-11.

722. CRAIA, Sultana, Instrumentele de informare: la ce bun ? În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 261.

723. DAFINOIU, Spiridon, Activitatea de asistență metodologică încotro ? În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 18-19.

724. KOUWENHOVEN, A. O., Școala olandeză de bibliologie la București. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 20-22.

725. LUNGU, Larisa, *Învățământul biblioteconomic. A fi sau a nu fi*. În: *Biblioteca*. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 154-155.
726. MOWAT, Ian, *Învățământul biblioteconomic și de știința informării în Marea Britanie*. În: *Biblioteca*. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 62-64.
727. PĂTRAȘCU, G., *Despre biblioteconomie ca obiect liceal*. În: *Biblioteca*. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 29-30.
728. PORUMBEANU, Octavia Luciana, *Periplu prin biblioteci*. În: *Biblioteca*. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 219-220.
729. RĂU, A. A.; NOVAK, A. N.; GLĂBACI, E. D., *Sistemul de îndrumare metodică a bibliotecilor din învățământul superior și mediu din Republica Moldova*. În: *Biblioteca*. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 50.
730. REISTHUIS, Gerhard I. A., *Școala olandeză de bibliologie la București*. În: *Biblioteca*. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 19-20.
731. SIMONESCU, Dan; BULUȚĂ, Gheorghe, *Dialog pe temă dată. Interlocutor prof.dr.doc.Dan Simonescu (interview realizat de Gh. Buluță)*. În: *Biblioteca*. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 42-43.
732. ȘINCAI, Ana, *Pregătirea profesională a specialiștilor din bibliotecile de învățământ superior*. În: *Biblioteca*. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 15-17.
733. ȘINCAI, Ana, *Pregătirea profesională a specialiștilor din bibliotecile de învățământ superior (1)*. În: *Anuarul ABIR*. 1991, p. 73-83.
734. STOICA, Ion, *Bibliologia și știința informării își câștigă statutul universitar*. În: *Biblioteca*. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 4-5.
735. STOICA, Ion, *Formarea bibliotecarilor. Unele note și opinii prilejuite de o recentă călătorie de documentare*. În: *Biblioteca*. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 31-32.
736. STOICA, Ion; CRAIA, Sultana, *Învățământul bibliologic în actualitate*. În: *Revista Bibliotecii Naționale*. Vol. I, 1995, nr. 2, p. 37-38.
737. TÂRZIMAN, Elena, *Învățământ biblioteconomic într-o lume în schimbare*. În: *Biblioteca*. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 109-110.

Istoria bibliotecii

738. *** *Un secol de lectură publică la Bacău*. *Biblioteca*. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 46-48.
739. ANCA, George, *ONISIFOR GHIBU- idei biblioteconomice*. În: *Biblioteca*. Vol. IV, 1993,

nr. 7-8, p. 50-52.

740. BERCAN, Gheorghe Iosif, Biblioteca Națională a României. Scurt istoric. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 1, p. 5-13.

741. BOGDAN, Maria G., Fundația Carol. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 45.

742. BOJIN, Maria, Istoria bibliotecilor în periodice românești vechi. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 31.

743. BONDOC, Gheorghe, Prolegomene la o viitoare istorie. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 3-10.

744. BUSUIOC, Nicolae, Biblioteca "Gh. Asachi" Iași - 75. Pagini de istorie. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 342.

745. CONSTANTIN-ZAMFIR, Dumitru, File de istorie. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 10-13.

746. CRAIA, Sultana, Divanul sau "gâlceava" teoriei cu practica. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 353.

747. DUMITRESCU, Victoria, Formarea bibliotecilor în România. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 25-30.

748. FAICIUC, Elena, Muzeul Limbii Române - centru național de informare și documentare în profilul filologic, în perioada interbelică. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 3, p. 80-81.

749. MELINTE, Elena, Despre începuturile bibliotecilor în Țările Române. În: Biblioteca. Vol. III, 1996, nr. 4-5-6, p. 140.

750. PĂPURICĂ, D. M., În: Biblioteca. Vol. I ; II, 1990, nr. 6-7-8 ; 8-9-10, p. 39-42 ; 34-39.

751. PETRESCU, Victor, Tradiții ale lecturii publice în Târgoviște. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 51-52.

752. POPESCU, Mihai, Argument pentru o Bibliotecă Militară Națională. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 46-47.

753. REGNEALĂ, Mircea, Funcția educațională a bibliotecilor. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 46-56.

754. REGNEALĂ, Mircea, Funcția estetică a bibliotecilor din antichitate până în Renaștere. În: Anuarul ABIR. 1991, p. 34-42.

755. TĂUTU, Ioana, Un capitol la istoria bibliotecilor românești. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 9.

756. TOMOZEI, Gheorghe, Biblioteca din vis. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 56.

Istoria cărții

757. BĂDĂRĂ, Dan, O carte oferită lui Mihai Sturdza, în colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare București. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 39-41.

758. BĂDĂRĂ, Doru, O carte cu supralibrosul lui Nicolae Mavrocordat. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 43-44.

759. BĂDĂRĂ, Doru, Contribuție la Bibliografia Românească Veche. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 37.

760. BĂDĂRĂ, Doru, O carte regăsită. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 28-29.

761. BĂLĂȘESCU, Sevastia, Muzeul tipăriturilor și al cărții vechi românești. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 33-44, p. 46-47.

762. BONDOR, Ioana, Circulația cărții religioase ortodoxe în localitățile Arcului carpat. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 314-316.

763. BUSUIOC, Nicolae, Salvarea bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 97.

764. COSTOPOL, Corina, Salonul național de carte și publicația culturală. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 15.

765. MATEI, Nina, Contribuții privind activitatea tipografiei "Neamul românesc" ("Datina românească") la începutul secolului XX. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 49-50.

766. MELINTE, Elena, Tipografia arabă de la Mănăstirea Sf. Sava din Iași. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 292-294.

767. MIHAIL, Paul; MIHAIL, Zamfira, Cartea românească veche tipărită în Basarabia. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 44-45.

768. MORĂRESCU, Dragoș, Duca Sotir din Thasos. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 43-45.

769. MORĂRESCU, Dragoș, Ioan Zugrav, În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 168-170.

770. PLOȘNIȚĂ, E., Considerații cu privire la activitatea tipografică a lui Achim Popov la Chișinău. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 31.

771. RAICHICI BOTGROS, Liubița, Mesajul lumii uitate într-un vechi protocol bisericesc din Banat. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 32-33.

772. RĂU, Alexe, Reflexii asupra unei vechi tipărituri românești. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993,

nr. 1-2, p. 46-48.

773. TĂNASE, Alexandru, Începuturile Galaxiei Gutenberg și activitatea diaconului Coresi(I-II). În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4(I); 5-6-7(II), p. 68-69(I); 40-41(II).

774. TĂNASE, Alexandru, Cultura manuscrisului, În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 25.

775. VINȚANU, Nicolae, Zendavesta, În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 44.

Istoria culturii

776. AGACHE, Catinca, Românii în universul francofoniei. Reflecții pe marginea unei expoziții. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 252-253.

777. ANDREI-ORHEIANU, Vlad, Un monument al culturii scrise. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 52.

778. APOSTOLEANU, Corina, Biblioteca - o realitate în existența personajului literar. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 22-24.

779. BULUȚĂ, Gheorghe, Loteria Națională și cultura română. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 295-296.

780. CONȚESCU, Elena, Prima ediție a lui M. Eminescu în Basarabia postbelică. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 250-251.

781. CUCU, Ștefan, Ediții ovidiene rare în colecțiile bibliotecii "Ovidius" din Constanța. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 14-15.

782. DĂSCĂLESCU, Graziela, Un ziar regăsit după un secol de la apariție - Câmpulungul. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 41-42.

783. DENIZE, Eugen, Imaginea lui Columb și a Lumii Noi în cultura română, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 48-51.

784. I.L.(LUPU, Ioana), Memorandum 100, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 8.

785. OLTEANU, Virgil, Publicații românești de avangardă. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 49.

786. RAICHICI-BOTGROS, Liubița, Istoria, negru pe alb. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 10.

787. ROTARU POPESCU, Tamara, "Lectura" - revistă prestigioasă a liceului "Traian". În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 54.

788. SCHATZ, Elena-Maria, Valori deosebite din colecția de incunabile a Bibliotecii Naționale

- a României. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 186-187.
789. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Concepția organicistă a lui Nicolae Iorga. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 36-37.
790. SPĂȚAN, Ioan, "Memorandum 1892" la Biblioteca Academiei Române, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 15.
791. STANCA, Desz; SULICĂ, ILEANA, Înființarea Academiei Române și a bibliotecii sale, în presa vremii. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 14-15.
792. TĂNASE, Alexandru, Trecerea de la revoluția semantică a scrisului la revoluția intelectuală a culturii cărții. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 56-57.
793. TĂNASE, Alexandru, Funcția poetică a cuvântului sau între Hypomnesis și Anamnesis. În: Biblioteca. Vol. II, 1992, nr. 9-10, p. 44-45.
794. TĂNASE, Alexandru, La originile civilizației scrisului. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8, p. 21-23.
795. TĂNASE, Alexandru, Forța creatoare a cuvântului. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 21.
796. TĂNASE, Alexandru, Cultura română de expresie slavonă și paradoxul cultural al românismului (I-II). În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8(I); 9-10(II), p. 53-54(I); 53(II).
797. TĂNASE, Alexandru, Regele Lear și strategia individualismului competitiv. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 49-50.
798. TĂNASE, Alexandru, Introducerea scrisului românesc - o adevărată revoluție culturală. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 68-69.
799. TĂNASE, Alexandru, Românitătea românilor și fondul latin al limbii. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 22.
800. TÂRZIMAN, Elena, Practici biblioteconomice în Evul Mediu. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 343.
801. TĂUTU, Ioana, Supplex Libellus Valachorum 200, În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 8-9.
802. TĂUTU, Ioana, Carte-lectură-bibliotecă în concepția lui Mircea Eliade. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 22-24.
803. VASILESCU, Emil, America 500, In: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 46-48.
804. VASILESCU, Emil, Alegoria exilului, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 24.

805. VASILESCU, Emil, O inițiativă a Casei școalelor. Biblioteca ideală. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 35-38.
806. VASILESCU, Emil, Despre metafizica religiei. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 8-25.
807. VASILESCU, Emil, Geneză și unitate istorică. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 59.
808. VASILESCU, Emil; VATAMANIUC, D., La încheierea ediției integrale a operei lui Eminescu. "Ne-am făcut datoria față de cultura românească". În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 50-52.
809. VINȚANU, Nicolae, Cărțile sacre ale omenirii. Coranul. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 53-54.
810. VINȚANU, Nicolae, Cartea morților. Cărți sacre ale omenirii. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 54-55.
811. VINȚANU, Nicolae, Vedele, În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 46.
812. ZALIS, Henri, O alianță întregitoare, În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 45.
813. ZALIS, Henri, Interpretări deschise, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 38-39.
814. ZALIS, Henri, Sadoveanu - eternul povestitor, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 22.
815. ZALIS, Henri, De la Flaubert la Zarifopol și Vianu, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 51.
816. ZALIS, Henri, Fără paranteze, În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 69.
- Lectură**
817. AVRAM, Felicia, Lectura generației tinere. Structuri și modele. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 328-330.
818. BADEA, Dan, Textul științific - o cenușăreasă a lecturii. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 18-19.
819. BĂNCILĂ, Otilia, Lectura publică în contextul unei comunități multinaționale. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 26-27.
820. BRÎNZAN, Eugenia, Bibliotecarul școlar și îndrumarea lecturii elevilor, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 30.
821. CIOTLOȘ, Ana, Carte pentru minte, inimă și literatură. Biblioteca Comunală Albești din

județul Mureș, În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 250.

822. COBIANU-BĂCANU, Maria, Lectura - preocupare de timp liber a adolescenților. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 10-11.

823. COSTOPOL, Corina, Lectura tinerilor între aspirație și ofertă. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 11-13.

824. ENE, Elena, Valoarea modelatoare a literaturii asupra personalității copilului. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 16-18.

825. FŪLŌP, Maria, Circulația literaturii științifice și tehnice. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 24-25.

826. GLIGOR, Sanda, Societățile de lectură ale elevilor. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 31-35.

827. GUICĂ, Doina, Lecția de lectură a bibliotecarului. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 14-16.

828. HERGHELEGIU, Monica, Nevoia de justificare a criticii literare. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 8-9.

829. HOLHOȘ, Ioan, Timpul liber și biblioteca "primi inter pares", În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 36-37.

830. HORIA, Alexandru, Mutații în sfera lecturii, În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 26.

831. IOIL, Eleonora, Concursurile tematice - un câștig pentru informația copilului. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 9-10.

832. LUPU, Valentina, Contribuția bibliotecii școlare la îndrumarea lecturii de informare a elevilor asupra profesiei dorite, În: Biblioteca. Vol. VI, 1993, nr. 9-10, p. 39-40.

833. LUPU, Valentina, Creativitatea elevilor. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 34-35.

834. MARINESCU, Paul, De la absorbție la presiune pe piața cărții, În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 337.

835. MOLDOVEANU, Maria, Obsolență și inovație. Un model de analiză a serviciilor de lectură. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 22-23.

836. MOLDOVEANU, Maria, Moralitate și lectură (I-II), În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8(I); 9-10(II), p. 15(I); 17(II).

837. MOLDOVEANU, Maria, Modele și cărți. Portretul unei generații. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 6-7.

838. MOLDOVEANU, Maria, Refuzul formalismului, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 5, p. 7-8.
839. MOLDOVEANU, Maria, Lectura și inovația tehnică, În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 18-19.
840. MOSCOVICI, Liviu; FRANTIUC, Sergiu, Statistică și bibliotecă. O evaluare a dinamicii lecturii publice. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 203-204.
841. OROS, Valeriu, Adolescentul la răspântia dintre cultura scrisă și audio-vizuală. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 232-234.
842. PARIZA, Maria, Premiile literare - criteriu valoric în activitatea de informare - recomandare a cititorilor (I-V), În: Biblioteca. Vol. IV(I,II); V(III); VI(IV,V), 1993(I,II); 1994(III); 1995(IV,V), nr. 7-8(I); 9-10(II); 2-3-4(III); 3(IV); 6-7-8(V), p. 55-56(I); 55(II); 70(III); 84-85(IV); 220-221(V).
843. ROTARU-POPESCU, Tamara, Interesele de lectură ale elevilor și folosirea timpului liber. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 52-54.
844. RUSU, Lilia, Unele considerente privind conținutul și organizarea activității de cercetare a lecturii copiilor, În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 33-4, p. 28-30.
845. RUSU, Lilia, Unele considerente privind conținutul și organizarea activității de cercetare a lecturii copiilor, În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 28-30.
846. SACHELARIE, Octavian, Tineretul și motivația lecturii, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 22.
847. SACHELARIE, Octavian, Câteva idei despre succesul literar și valoarea lecturii. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 150.
848. SBURLAN, Cristina, Descoperirea unui univers fascinant, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 23.
849. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Lectura, biblioteca publică și tineretul, În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 8-11.
850. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Carte și lectură în România de astăzi, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 18-20.
851. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Lectură și cititor, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 48-49.
852. ȘINCAI, Ana, Creativitatea - lectura - biblioteca, În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 31-35.

853. TĂNASE, Alexandru, Valoarea intelectuală cognitivă și estetică a cărții, În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 56-57.
854. TĂUTU, Ioana, Carte - lectură - bibliotecă în concepția lui Mircea Eliade, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 42-43.
855. VINȚANU, Nicolae, Revoluție și lectură, În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1, p. 15.
856. VINȚANU, Nicolae, Renașterea lecturii, În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 21-22.
857. VINȚANU, Nicolae, Lectura negativă, În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 14-15.
858. ZALIS, Henri, Urgențe culturale, În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 43.
859. ZALIS, Henri, Fără manual, În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 43.

Legislația bibliotecilor

860. *** Legislația referitoare la Biblioteci în țările europene, În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 27-30.
861. BĂLĂEȘ, Dumitru, Noua Lege a Depozitului legal în structură piramidală, În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 89.
862. CIORCAN, Marcel; LUPU, Ioana, Semnarea unui contract colectiv de muncă-pretext pentru o discuție mai largă cu dl. Marcel Ciorcan, liderul sindical al bibliotecarilor (interviu de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 2-5.
863. CLINCA, Georgeta, O necesitate : legislația bibliotecilor publice, În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 17-18.
864. DONEA, Marilena, Cîteva considerații pe marginea proiectului Legii bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 256-257.
865. VASILESCU, Emil, Biblioteca-cenușăreasă a școlii. Însemnări pe marginea prevederilor Legii învățămîntului cu privire la bibliotecile școlare, În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 11, p. 16-17.
866. VASILIU, Eugen; LUPU, Ioana, Semnificațiile mai largi ale unui contract colectiv de muncă (interviu de Ioana Lupu), În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 3-4.

Management

867. BRAD, Traian, Cum să ne aflăm idealul cultural ? În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 33-34.
868. CHAPMAN, Ronald F., Știința conducerii bibliotecii, În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8,

p. 30-32.

869. CHAPMAN, Ronald F., Știința conducerii bibliotecii, În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 2, p. 55-62.

870. CIORCAN, Marcel, Este nevoie de garanții în numerar pentru gestionarea colecțiilor de bibliotecă ? În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 20-21.

871. COSTACHE, Geta, Economia, marketingul și prețul informației, În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 3, p. 28-30.

872. COSTOPOL, Corina, Managementul în viziunea specialiștilor germani. Seminar internațional în bibliotecă, București, 10-13 octombrie 1997, În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 301-304.

873. GĂBUREAC, Sergiu, Aspecte teoretice privind conducerea bibliotecii publice, În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 307-309.

874. MIRON, Luminița, Autoevaluarea, În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 1, p. 17-18.

875. MOLDOVEANU, Maria, Preocuparea pentru imagine, În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 318-319.

876. PETRESCU, Victor, Considerații asupra managementului de bibliotecă, În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 230-231.

877. POPA, Doina, Curs de "Management de bibliotecă", În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 9.

878. RAICU, Georgeta, Aspecte ale legislației economice interesând bibliotecile. Propuneri de îmbunătățire. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 29-30.

879. RĂU, Alexe, Clasic și modern în managementul de bibliotecă : modelul cibernetic. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 24.

880. RĂU, Alexe, Psihologia managementului de bibliotecă. Studiu istorico-aplicativ. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 3, p. 75-78.

881. REGNEALĂ, Laura, Datele statistice în evaluarea activității bibliotecilor. În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 1, p. 19-23.

882. ȘINCAI, Ana, Câteva considerații asupra marketingului bibliotecar în contextul tranziției. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 28, 1994, nr. 1, p. 23-25.

883. STOIAN, Victoria, Evaluare, estimare, aproximare, măsurare. În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 1, p. 8-14.

884. STOICA, Ion, Unele probleme privind evaluarea în bibliotecile universitare românești. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 12-13.

885. STOICA, Ion, Din nou despre management. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 1-3.

886. TUDOR, Emil, Evaluarea personalului. În: Buletin ABIR. Vol. 8, 1997, nr. 1, p. 15-16.

887. VASILESCU, Emil, Managementul tranziției. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 225-226.

Marketing

888. ELLIOTT DE SAEZ, Eillen; VINTILĂ, Cristina, Marketing-ul de bibliotecă. [traducere de Cristina Vintilă din School Library, Oxford, Vol. 44, nr.1, febr. 1996, p.8-10. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 228-229.

889. FÛLÖP, Maria, Reconsiderare a activității bibliotecare în condițiile apariției marketingului. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 29-30.

890. MOLDOVEANU, Maria, Viziunea de marketing în activitatea bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 65-66.

891. ȘINCAI, Ana, Considerații asupra marketingului bibliotecar în contextul tranziției. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 27-28.

892. VACARIU, Elena, Biblioteca și marketingul educațional. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 10-11.

893. VASILESCU, Emil, Marketingul în biblioteci. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 26-27.

Personalități culturale

894. *** Valentin Silvestru la 70 de ani. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 74.

895. ALEXANDRESCU, Sorin; STOICA, Ion, Un român în Europa. (discuție cu Sorin Alexandrescu, realizată de dr. Ion Stoica). În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 48-53.

896. ALEXANDRU, G. Andrei, Don Mazilio ca "Dramatis personae". În: Biblioteca. Vol. V, 1990, nr. 8-9-10, p. 60-61.

897. ANCA, George, Biblioteca lui Onisifor Ghibu. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 13-18.

898. BĂLĂȘESCU, Sevastia, Sadoveniană: cartea, lectura, biblioteca și scriitorul. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 56.

899. BIȚU, Voichița, Avram Iancu în memoria documentelor Bibliotecii "Astra". În: Biblioteca.

Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 231-232.

900. BULUȚĂ, Gheorghe, Personalități ale bibliologiei românești : Constantin I. Karadja. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 351-352.

901. CÂNDEA, Virgil, Domnul Băiculescu. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 51-52.

902. CIOLTOȘ, Ion, Doamne, câtă nevoie avem astăzi de oameni ca el ! În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 54.

903. COMAN, Ghicu Viorel, Jakob Burkhardt - un clasic al istoriografiei europene. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 42-43.

904. COSMA, Viorel, Dinu Lipatti-75 de ani. Însemnări pe marginea discografiei și bibliografiei. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 42.

905. DRUVA, Fenia, Remember "A.E.Baconsky" în eternitate. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 108.

906. DUMITRU, Silvia, Știri despre bibliotecă în corespondența cărturarului Gh. Sion. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 19-22.

907. FAICIUC, Elisabeta, Rolul lui Sextil Pușcariu - primul rector al Universității românești din Cluj în reorganizarea documentării științifice în capitala Transilvaniei. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 58-61.

908. FAICIUC, Elisabeta, Valoarea documentației a arhivei "Sextil Pușcariu". În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 9, p. 247-249.

909. GOCI, Aureliu, Al.A.Philippide. 90 de ani de la naștere. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 54-55.

910. GURUIANU, Virgil, Grigore Hagi. Omagiu. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 28.

911. HOLHOȘ, Ioan, Atanase Lupu. Evocare la 7 ani. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 53.

912. HORVAT, Săluț, Eminescu în timp. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 42-44.

913. LUPU, Ioana, Un nume pentru istoria bibliotecilor: dr. Nichi Lazăr. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 186.

914. MACSIM, Gheorghe, Nicolae Iorga și Biblioteca Județeană ce-i poartă numele. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 32-33.

915. MAXIM, Gheorghe, Nicolae Iorga - strălucit reprezentant al bibliofiliei românești. În:

- Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 312-314.
916. MOLDOVEANU, I. Șt., Întemeietorul Basil Iorgulescu. Din "Istoricul Liceului B.P. Hașdeu din Buzău. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 20-21.
917. MUNTEAN, George, Simbolul Eminescu. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 219.
918. NEAGU, Fănuș; COSTOPOL, Corina, "Casa mea este o bibliotecă". (interviu de Corina Costopol). În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 22.
919. NICOLESCU, Zenovia, Biblioteca lui Timotei Cipariu. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 218.
920. PALER, Octavian; VASILESCU, Emil, "Îmi place să cred că nu pot trăi fără cărți". Convorbire cu dl. Octavian Paler (interviu realizat de Emil Vasilescu). În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 45-46.
921. PĂPURICĂ, M. D., Din calepinul unui vechi bibliotecar. Atanase Lupu. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 55.
922. RĂU, Alexe, O bibliotecă simbolizînd țara. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 7, p. 16-18.
923. ROSEN, Moses; COSTOPOL, Corina, "Nu sînt autorul vieții-aceia este Dumnezeu-sînt autorul unei cărți". (interviu cu Eminența Sa șef rabin dr. Moses Rosen). În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 38-40.
924. ȘPAC, Ion, Alexie Mateevici. Ecouri de la "Viața Basarabiei". În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 43-45.
925. SPĂTAR, Ioana, Expozițiile Bibliotecii Academiei Române la Chișinău. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 40.
926. STOICA, Ion, Profesorul Dan Simonescu la 90 de ani. O aniversare bibliologică de excepție. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 48.
927. TĂUTU, Ioana, Alexandru Piru. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 50-51.
928. URSU, Ioana, Un erudit modern : Virgil Cândea. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 37-38.
929. VANGHELI, Spiridon; POPTĂMAȘ, Dimitrie, "Eu scriu despre copilul și pentru copilul acela din suflet". Interviu cu scriitorul Spiridon Vangheli (realizat de Dumitru Poptămaș). În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 242-245.
930. VASILESCU, Emil, Un scriitor de cumpănă spirituală. Centenar Vasile Alecsandri. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 53.

931. VASILESCU, Emil, George Coşbuc - promotor al lecturii publice. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 41-46.
932. VASILESCU, Emil, Emil Cioran la 80 de ani. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 59.
933. VASILESCU, Emil, Fenomenul Mircea Eliade. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 44.
934. VASILESCU, Emil, In memoriam Vintilă Horia. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 23.
935. VASILESCU, Emil, Alexandru Ciorănescu - un erudit compatriot. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 52-53.
936. VASILESCU, Emil, Un nume pentru bibliografia națională : George Ciorănescu. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 51-52.
937. VASILESCU, Emil, Emil Turdeanu - medievalistul european. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 54.
938. VASILESCU, Emil, Ștefan Banciu - poet planetar. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 55.
939. VASILESCU, Emil, Andrei Oțetea. Centenar. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 11, p. 22-23.
940. VASILESCU, Emil, La despărțirea de Emil Cioran. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 226.
941. VASILESCU, Emil, Ștefan Augustin Doinaş (75 de ani). În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 170-172.
942. VASILESCU, Emil, Cezar Baltag. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 176.
943. VASILESCU, Emil, Radu Boureanu. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 269.
944. VINȚANU, N., Centenar I.C.Petrescu. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 38.
945. ZALIS, Henri, Satisfacția clasicității. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 49.
946. ZALIS, Henri, Calistrat Hogaș. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 23.
947. ZALIS, Henri, Vladimir Streinu. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 8, p. 22.
948. ZALIS, Henri, Gînduri despre Titu Maiorescu. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 57.

949. ZALIS, Henri, Rilke. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 23.
950. ZALIS, Henri, "Un Creangă trecut prin cultură". În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 69.
951. ZALIS, Henri, Tudor Vianu și problematizarea observațiilor. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 28.
- Personalități de bibliotecari
952. *** Victoria Curcăneanu (14 oct. 1920 - 10 ian 1994). Un nume pentru bibliologia românească [omagiu]. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 62-65.
953. ATANASIU, Pia; TEODORU, Vitalie, 100 de ani de la nașterea lui Shiyali Ramamrita Ranganathan. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 26, 1992, nr. 2, p. 100.
954. BAGDASAR, Ecaterina, Psihologul [Constantin Georgiade]. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 33-34.
955. BICHIS, Rodica, Gabriel Stempel. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 55.
956. BULUȚĂ, Gheorghe, Un creator de sistem. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 2, p. 57.
957. BULUȚĂ, Gheorghe, O viață dedicată cărții. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 177.
958. CRAIA, Sultana, Gheorghe Macsim. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 34.
959. CURCĂNEANU, Victoria; TĂUTU, Ioana, O viață pentru o idee. Interviu cu Victoria Curcăneanu, șef serviciu catalogare-clasificare B.C.U. București [interviu de Ioana Tăutu, preluat din "Biblioteca", 1978, nr. 2, p. 36-39. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 65-66.
960. FLOREA, Petre, Marius Andone. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 267.
961. HANGIU, Maria C., Bibliotecarul [Constantin Georgiade]. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 31-33.
962. HENTEA, Ioan, In memoriam Mihail Triteanu. 1930-1993. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 39.
963. HORVAT, Săluc; LUPU, Ioana, Între bibliologie și Eminescu. Profesorul Săluc Horvat la 60 de ani. În: [Interviu de Ioana Lupu]Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 187-189.
964. IORDACHE, Eugen, Peste 40 de ani în slujba cărții. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 31.
965. LUPU, Ioana, A treia despărțire. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 46-47.

966. LUPU, Ioana, Șefu'. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 5, p. 7.
967. MACSIM, Gheorghe, Testamentul sentimental al unui bibliotecar. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 317.
968. PETRESCU, Mihai, Un nume pentru istoria bibliotecilor: Nicolae Georgescu Tistu. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 16-17.
969. POPESCU, Mihai, Nicolae Densușianu - bibliotecarul Ministerului de război (1884-1911). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 216-217.
970. REGNEALĂ, Mircea, Liderul unei generații. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 58-59.
971. TĂUTU, Ioana, Un nume pentru istoria bibliotecilor: Constantin Georgiade (21 feb. 1898-11 feb.1991). În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 30-31.
972. VLĂDESCU, George; LUPU, Ioana, După 11 ani, George Vlădescu revine în paginile revistei "Biblioteca". [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 1-2, p. 60-61.

Politica față de biblioteci

973. CÂRSTEAN, Stelian, Inspectoratele pentru cultură și cerințele reformei. Clarificări și precizări privind programele culturale propuse de inspectoratele pentru cultură în 1996. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 322-323.
974. LUPU, Ioana, Biblioteca publică înseamnă o șansă pentru fiecare. Interviu cu dl. Adrian Severin, ministru asistent al primului ministru pentru reformă și relația cu Parlamentul. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 11.
975. MOLDOVEANU, Maria, "Sărăcia cumulativă" și obiectivele politicii culturale. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 273.
976. VASILESCU, Emil, Ambiguități și ambiții. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 249.
977. VINȚANU, Nicolae; LUPU, Ioana, Consiliul Național al Bibliotecilor din Învățământ și alte probleme ale bibliotecilor din învățământ. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 8, p. 206-208.

Profesia de bibliotecar

978. ANCA, George, Biblioteca și dimensiunea europeană a educației. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 11-12.
979. ANDRIAN, Alex C., Este respectată profesiunea de bibliotecar? În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 24-25.
980. BICA, Viorica; MOLDOVEANU, Maria, Cinci cuvinte semnificative pentru imaginea

- publică a bibliotecarului. Interviu cu prof. Viorica Bica, bibliotecară la Biblioteca Municipală Făgăraș [interviu de Maria Moldoveanu]. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 305-306.
981. BULUȚĂ, Gheorghe, Tendințe contemporane în universul lecturii publice. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 9, p. 258.
982. CĂRBUNESCU, Simona, Un spațiu de documentare. Cabinetul bibliologic "Dan Simonescu". În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. III, 1997, nr. 1, p. 11-12.
983. CORAVU, Robert, Biblioteca fără ziduri și publicul ei. Bibliotecarul - deschizător de drumuri. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 310-311.
984. COSTOPOL, Corina, Profesiunea de bibliotecar între tradiție și înnoire. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 12-13.
985. COZMA, Niculina, Colocviile Bibliotecii Municipale "Radu Rosetti" Onești. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 1, p. 9-10.
986. DRAGOTĂ, Ioana, Biblioteca, bibliotecarul și creația - variațiuni pe temă dată. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 342-347.
987. DUMITRESCU, Yvonne; LUPU, Ioana, Mândria de a fi bibliotecar la Fundație. Interviu cu dna. Yvonne Dumitrescu, director general adjunct la B.C.U. [București]. [Interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 128-132.
988. ILICA, Diana, Vom fi bibliotecari! În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 16.
989. JOHNSON, Ian M.; VASILESCU, Emil, Să gândim ca adevărați profesioniști! Convorbire cu prof. Ian M. Johnson, decanul Facultății de Biblioteconomie și Știința Informării de la The Robert Gordon University Aberdeen, președintele Secției de educație și învățământ din cadrul IFLA [realizată de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 60-61.
990. LUNGU, Larisa, Bibliotecile publice într-o societate informatizată. Selecție și traducere de Larisa Lungu din EBLIDA - Magazine Informationen Europe, 1997, Vol. II, nr. 2. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 207-208.
991. LUPU, Ioana, Etică și democrație. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 1.
992. LUPU, Ioana, Pasărea Phoenix. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 5, p. 1-5.
993. LUPU, Ioana, Echidistanță. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 12, p. 1.
994. MACSIM, Gheorghe, Un om pentru o profesie. Gheorghe Macsim la 60 de ani. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 143-144.
995. MARINESCU, Nicoleta, Primul recensământ al meseriilor practicate în bibliotecă. În: Anuarul ABIR. 1995, p. 151-154.

996. MARINESCU, Nicoleta, Profesia de bibliotecar, azi. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 226-227.
997. MELINTE, Elena, Despre motivație în bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 11, p. 289-290.
998. MELINTE, Elena, Vântul schimbării. În: Anuarul ABIR. 1996, p. 155-159.
999. MOLDOVEANU, Maria, Creativitatea în bibliotecă(I-II). În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8(I); 9-10(II), p. 25-26(I); 34-35(II).
1000. NALAT, Victoria, Trăirea profesiei și creativitatea bibliotecarilor școlari. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 22.
1001. NESTORESCU, Silvia, Cum pot deveni bibliotecar. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 32-33.
1002. ONOFRAI, Neonila, Pe cine dăm vina? Tagma bibliotecarilor. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5, p. 140-141.
1003. POPA, Silvia, Relația bibliotecă - cititor. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 32-33.
1004. POPESCU, Gheorghe; LUPU, Ioana, Pregătire și pasiune. Interviu cu prof. Gh. Popescu [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 190-194.
1005. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Schiță pentru un profil cultural al bibliotecarilor. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 27-29.
1006. ȘERBĂNESCU, Gabriela, Profesia de bibliotecar și cultura română. În: Anuarul ABIR. 1992, p. 77-81.
1007. SIMON, Elisabeth; COSTOPOL, Corina, Cooperarea internațională - vitală pentru domeniul informațional. Interviu cu dna. Elisabeth Simon [realizat de Corina Costopol]. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 238-240.
1008. ȘINCAI, Ana, Biblioteconomia - azi. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 28, 1994, nr. 3-4, p. 101-105.
1009. STOICA, Dan, Bibliotecarul, împărat și/sau proletar al sfârșitului de mileniu. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 22-23.
1010. STOICA, Ion, Nevoia de cercetare. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 145-147.
1011. TĂUTU, Ioana; CÂMPEANU, Florica, Start spre profesie. Interviu cu dna. Florica Câmpeanu. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 16-17.

1012. VASILESCU, Emil, Reglementări și inițiative pentru reconsiderarea profesiei de bibliotecar. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 18-19.

1013. VINTĂNU, Nicolae, Bibliotecarul școlar - profesor asociat. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 6-7, p. 18-19.

1014. ZĂNESCU, Gabriel; COSTOPOL, Corina, Timpul tinerilor în bibliotecă. O discuție cu Gabriel Zănescu, directorul Bibliotecii Județene Timiș [interviu de Corina Costopol]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 13-14.

Reforma bibliotecilor

1015. *** 1. În ce mod înțelegeți să regândiți și să restructurați în catalogul alfabetic rubricile determinate de vedeta de autor personal Ceaușescu Nicolae și cea de autor colectiv P.C.R. ?
2. Care sînt implicațiile noii atitudini față de autorii considerați asupra modului de clasificare zecimală, respectiv asupra structurării rubricii aferente din catalogul sistematic? [dezbateră revistei]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 11-12, p. 35-36.

1016. *** Care este optica dvs. în legătură cu vechiul fond de circulație limitată...? În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 7-9.

1017. *** Programe internaționale pentru sprijinirea bibliotecilor. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 240-243.

1018. *** PHARE/OSI (Institutul pentru o Societate Deschisă) - Proiectul de Dezvoltare a Bibliotecilor Publice. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 368.

1019. ANCA, George, Democratizarea unui mit. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1, p. 12.

1020. ANCA, George, Biblioteca și dimensiunea europeană a educației. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 69-72.

1021. ANCA, George; LUPU, Ioana, Pornind de la o expoziție. Convorbire cu dl. George Anca, directorul Bibliotecii Centrale Pedagogice [realizată de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 21-23.

1022. ANGHELESCU, Hermina, Bibliotecile scandinave în sprijinul bibliotecilor din România. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 61.

1023. ANGHELESCU, Hermina, Sprijin acordat de S.U.A. bibliotecilor din România. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 63-64.

1024. ANGHELESCU, Hermina, Seminare ale Facultății de Biblioteconomie și Știința Informării în sprijinul bibliotecilor din România. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 12.

1025. ANGHELESCU, Hermina, Biblioteci, arhive & centre de informare în sec. XXI. În:

Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 333-335.

1026. BRAD, Traian, PLDP - o nouă etapă în dezvoltarea Bibliotecii Județene "O.Goga" Cluj. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 285-286.

1027. BRAD, Traian, Programul PHARE pentru biblioteci publice: auditarea personalului privind deprinderile manageriale și pregătirea profesională. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 117-122.

1028. BRAD, Traian; VASILESCU, Emil, "Avem nevoie de un nou mod de gândire și de acțiune". Convorbire cu dl. Traian Brad, președintele Consiliului Directorilor din Bibliotecile Publice [interviu de Emil Vasilescu]. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2, p. 6.

1029. BULUȚĂ, Gheorghe, Educație și cultură. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 8, p. 225-226.

1030. BULUȚĂ, Gheorghe, Bibliologia românească, azi. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 132.

1031. CIOBOTARU, Mihai, Studiu de fezabilitate pentru Biblioteca Municipalei din Onești. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 5-6.

1032. CRAIA, Sultana, Între biblioteca - muzeu și biblioteca vie. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 228.

1033. DRĂGHICI, Rodica, Probleme actuale ale bibliotecii publice. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 40-41.

1034. DRAGOMIR, Florin, Zilele Bibliotecii "Târgoviște" la Chișinău. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 316.

1035. DRĂGULANESCU, Nicolae, Libertate - informație - calitate. În: Probleme de informare și documentare. Vol. 25, 1991, nr. 1, p. 9-10.

1036. HAȚEGEN, Ioan, Mai există FONDUL "S" ? În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 26.

1037. LARSEN, Patricia, Bibliotecile din România și Reforma din perspectiva unui vizitator străin. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 60-61.

1038. LUPU, Ioana, Biblioteca publică la răscruce. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 2-3.

1039. MARTIN, Eugen, Dirijarea procesului inovațional în bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 64-65.

1040. MĂRUNȚELU, Ion; VASILESCU, Emil, Biblioteca românească și avaturile tranziției. Convorbire cu dl. Ion Mărunțelu, Șeful Serviciului Bibliotecii din Ministerul Culturii. În:

Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 196-199.

1041. MATEI, Dan, Prioritățile tehnice ale bibliotecilor românești. Perspectiva unui outsider. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 31.

1042. MATEI, Dan, Informatizarea (ba chiar INTERNETizarea) bibliotecilor: bun prilej pentru o reformă profundă a sistemului de biblioteci din România. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 4-5, p. 110.

1043. MELINTE, Elena, Biblioteca - abordare economică. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 166-167.

1044. MOLDOVEANU, Maria, Biblioteca în contextul reformei învățământului. Pe marginea unei anchete sociologice. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 1, p. 8-9.

1045. MUNTEANU, Dragoș, În loc de concluzii. [Interviu cu Dragoș Munteanu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 246-248.

1046. PETRUȚA, Ivan, Reflectarea în momentul actual a autorilor prolifici "România" și "PCR" în cataloagele alfabetice. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 20.

1047. RĂDULESCU, Teodor, Ipoteze de sociologia lecturii. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 6, p. 157-158.

1048. REGNEALĂ, Mircea, Cooperarea bibliotecară, imperativ al epocii contemporane. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 72.

1049. RUSEA, Lili, O perspectivă asupra serviciilor de referințe. În: Buletin ABIR. Vol. VIII, 1997, nr. 3, p. 26-27.

1050. SCHIFIRNEȚ, Constantin, Carte - cititor - bibliotecă. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1, p. 13.

1051. ȘORA, Mihai; TĂUTU, Ioana, Dialog cu Mihai Șora despre bibliotecari, bibliotecă, lectură și învățământ. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 4-5, p. 4-6.

1052. SPIESS, Ludovic; LUPU, Ioana, Biblioteca - o sursă de deschidere de orizonturi de civilizație, de învățământ și cultură. [Interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 1-2, p. 1-3.

1053. STOICA, Ion, Un destin simbolic și pilduitor pentru bibliotecile ce trăiesc propria lor revoluție. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 1, p. 2-5.

1054. STOICA, Ion, Bibliotecile de învățământ și reforma. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 9-10, p. 33.

1055. STOICA, Ion, Unele probleme ale integrării europene a bibliotecilor românești. În:

Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 5-6-7, p. 56-58.

1056. STOICA, Ion, Unele probleme ale planificării serviciilor de bibliotecă în România contemporană. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 21-22.

1057. STOICA, Ion, Modernizarea - doar o problemă de tehnologie ? În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 3, p. 65.

1058. VĂIDEANU, George; POPESCU, Cristian Tiberiu, "O națiune va trăi dacă va fi puternică". [Interviu cu dl. prof. univ. George Văideanu, realizat de Cristian Tiberiu Popescu]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 2-3, p. 60-61.

1059. VASILESCU, Emil, Disperarea unei profesii cuminți. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 97-98.

1060. VASILESCU, Emil, Reformă și contrareformă. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 12, p. 321-322.

1061. VITIELLO, Giuseppe; LUPU, Ioana, Despre integrarea europeană și schimbare în lumea bibliotecarilor. Interviu cu dl. Giuseppe Vitiello, Consiliul Europei, Direcția învățământ, cultură și sport [realizat de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 6-7-8, p. 244-245.

1062. WESEMAEL, Van Gust; LUPU, Ioana, O cale către democratizare [interviu de Ioana Lupu]. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 4-7.

Relații cu publicul

1063. ANDRONACHE, Ștefan, Ameliorarea animației specifice bibliotecii. Modalități de realizare a activităților complexe. În: Biblioteca. Vol. I, 1990, nr. 8-9-10, p. 28-33.

1064. GĂBUREAC, Sergiu, Generatori de stres în profesia de bibliotecar la relații și activități cu publicul. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 338-341.

1065. IACOB, Anca-Cristina, Sala de referință și categorii de beneficiari. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 9-10, p. 31-32.

1066. IOIL, Eleonora, Teatrul de păpuși-mijloc atractiv de popularizare a cărții. În: Biblioteca. Vol. 1990, I, nr. 6-7, p. 11-14.

1067. LUPU, Ioana, Considerații privind relațiile bibliotecii cu cititorii în condițiile economiei de piață. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 4-5-6, p. 18-19.

1068. MELINTE, Elena, Rolul imaginii în perceperea bibliotecii. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 11-12, p. 362-363.

1069. MIHĂILESCU, Crina, Relațiile cu publicul - o prioritate la Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie "Carol Davila" din București. În: Biblioteca. Vol. VIII,

1997, nr. 11-12, p. 330-332.

1070. MOLDOVEANU, Maria, Biblioteca și comunitățile umane. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 18-19.

1071. MOLDOVEANU, Maria, Politica promoțională în domeniul cărții. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 42.

1072. NĂSTASIE, Daniela, Gradul și disponibilitatea de comunicare în procesul informațional uman. Comunicarea aparentă. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 113-115.

1073. POPA, Dragalina Oprea, Sistemul de referință : funcții academice și utilitare (I). În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 68-75.

1074. ROMAN, Eliza, Bibliotecarul și matematica electorală. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 57-58.

1075. VASILESCU, Emil, Noile centre universitare și nevoia de biblioteci. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 163-164.

Situația și statutul bibliotecilor

1076. *** Politică și bibliotecă, bibliotecă și politică (I-II). Colocviu organizat de revista Biblioteca pe data de 15 februarie 1995. În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5(I); 6-7-8(II), p. 97-108(I); 162-172(II).

1077. GĂBUREAC, Sergiu, Biblioteca publică românească în perioada de tranziție și după. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 34-37.

1078. GOLU, Mihai; LUPU, Ioana, Când informația înseamnă și putere și condiție esențială a progresului. Statutul bibliotecii trebuie regândit (interviu de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 4-7.

1079. IONESCU, Sorin; LUPU, Ioana, Sistemul bibliotecilor de învățământ, un subsistem în ansamblul sistemului învățământului românesc. Interviu cu dl. Sorin Ionescu, secretar de stat în Ministerul Învățământului (interviu de Ioana Lupu). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 1, p. 3-5.

1080. LUPU, Ioana, Timpul bibliotecilor, timpul nostru. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 2-3.

1081. MOLDOVEANU, Maria, Sponsorizarea culturii. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 2, p. 35-36.

1082. NICULESCU, Mihai, Biblioteca lui Hermes. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 54.

1083. STOICA, Dan, Biblioteca tip SF. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 36.

1084. STOICA, Ion, O privire asupra bibliotecilor românești, a statutului actual și a perspectivelor care le așteaptă. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 2-3.

1085. STOICA, Ion, O nouă politică pentru bibliotecile românești. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 1-2.

1086. STOICA, Ion; LUPU, Ioana, Credință, voință și stil. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 1-2-3, p. 54-57.

1087. TODORAN, Eugen; VASILESCU, Emil, Biblioteca și cartea ne dau siguranța unei evoluții firești. Convorbire cu dl.prof.univ.dr. Eugen Todoran, rectorul Universității din Timișoara (interviu de Emil Vasilescu). În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 3-4, p. 20-21.

1088. VASILESCU, Emil, Sindicatele și statutul bibliotecarului. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 4-5-6, p. 127-128.

Sociologia lecturii

1089. AGACHE, Catinca, Biblioteca "Gh. Asachi" în opinia cititorilor ei. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 7, p. 195-196.

1090. ATANASIU, Pia; TEODORU, V., Factori care acționează asupra cerințelor de informare ale principalelor categorii de beneficiari. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 1-2-3, p. 12-14.

1091. BUSUIOC, Nicolae, Lectură și text. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 11-12, p. 357.

1092. DOLTEA, Natalia; MOȘ, Daniela; ANGHEL, Daniela, Imaginea bibliotecii și a bibliotecarului. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 282-283.

1093. DONEA, Marilena, Biblioteca virtuală. Mit sau realitate? În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 286-287.

1094. DRĂGĂNESCU, Gilda Eleonora, Biblioteca, un viitor muzeu? În: Anuarul ABIR. 1990, p. 21-24.

1095. FURTUNĂ, Carmen, Succes și valoare în sociologia lecturii. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 2-3-4, p. 38-39.

1096. GORNEA, Antoneta; PLATON, Matrona; ENACHE, Paraschiva, Lectura adultului sau despre semnificațiile unei stări de fapt. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 6, p. 10.

1097. KIRALY, Adriana, Lectura ca temă de cercetare sociologică (I-IV). În: Biblioteca. Vol. III(I); III(II); IV(III); IV(IV), 1992(I-II); 1993(III-IV), nr. 9-10(I); 11-12(II); 1-2(III); 3-4(IV), p. 21(I); 29-30(II); 20-21(III); 26-27(IV).

1098. LISMAN, Aliona, Cartea de istorie în lectura elevilor. În: Biblioteca. Vol. VII, 1996, nr. 7, p. 169-171.

1099. LUPU, Ioana; COSTOPOL, Corina, Lectura studenților (I-II). În: Biblioteca. Vol. VI, 1995, nr. 4-5(I); 6-7-8(II), p. 146-150(I); 200(II).

1100. MALERU, Tamara, Lectura publică a copiilor : cerințe și oferte. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 8-9-10, p. 30-31.

1101. MOLDOVEANU, Maria, Informație - carte, servicii de lectură (I-V). Profesie și lectură (I); Lectura presei (II); Frecventarea bibliotecilor (IV); Adoleșcenții în bibliotecă (V/1 ; V/2). În: Biblioteca. Vol. V(I-II); VI(IV-V), 1994(I-II); 1995(IV-V), nr. 5-6-7(I); 8-9-10(II); 1(IV); 2(V/1); 3(V/2), p. 18-21(I); 28-29(II); 10-11(IV); 48-49(V/1); 72-73(V/2).

1102. MOLDOVEANU, Maria, Permanența lecturii (I-II). Cu privire la interesele de lectură ale tinerilor. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9(I); 10-11-12(II), p. 34-37(I); 22-25(II).

1103. MOLDOVEANU, Maria, Preliminarii la o diagnoză a lecturii publice. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 3-4, p. 30-32.

1104. MOLDOVEANU, Maria, Influența lecturii asupra creativității umane. Sondaj sociologic în rândul educatorilor. În: Biblioteca. Vol. III, 1992, nr. 11-12, p. 28-29.

1105. MOLDOVEANU, Maria, Lectură și stil de viață. Ce citesc oamenii de afaceri. În: Biblioteca. Vol. V, 1994, nr. 11, p. 21-22.

1106. MOLDOVEANU, Maria, Audiența presei scrise (I-II). În: Biblioteca. Vol. VIII(I-II), 1997, nr. 6(I); 7(II), p. 156-167(I); 194-195(II).

1107. NOVAK, Andrei, Lectura, factor al calității vieții. În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 7-8, p. 27.

1108. POPA, Silvia, Semnificația unui sondaj sociologic. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 10-11-12, p. 26.

1109. SACHELARIE, Octavian, Biblioteca în era calculatorului. În: Biblioteca. Vol. VIII, 1997, nr. 10, p. 289.

1110. SZAKÁCS, Mara, Lectura în adolescență. În: Biblioteca. Vol. II, 1991, nr. 7-8-9, p. 20-21.

1111. TOADER, Maria, Biblioteca și beneficiarii ei. Analiza rezultatelor anchetei de opinie privind activitatea B.C.P. În: Anuarul ABIR. 1990, p. 85.

Standardizare

1112. ATANASIU, Teodor; PERȘINARU, Aurelia, Standarde în acțiune. În: Revista Bibliotecii Naționale. Vol. II, 1996, nr. 2, p. 24-26.

1113. PERȘINARU, Aurelia, Aspecte din activitatea Centrului Român ISSN. În: Revista

1114. ȘUTEU, Marilena, Standardizare. Activitatea Comitetului tehnic 229 "Biblioteconomie, informare și documentare". În: Biblioteca. Vol. IV, 1993, nr. 11-12, p. 20-21.

V. PREZENTAREA ȘI DISCUȚIA DATELOR BIBLIOMETRICE ȘI A ANALIZEI DE CONȚINUT

În urma post-coordonării lor *sintetice* - pentru a ușura prelucrarea statistică a datelor - a rezultat un număr de *cincizeci* de descriptori tematici. Tabelul (Nr.1) redă primii zece, în ordinea ponderii lor în literatură:

Tabelul Nr.1: Distribuția primilor zece descriptori tematici în ordinea descrescătoare a frecvențelor

Nr. crt.	Descriptor tematic	Frecvență	Procent	Procent cumulat
1.	Biblioteci publice	145	12,4	12,4
2.	Biblioteci din alte țări	70	6	18,4
3.	Automatizarea și informatizarea bibliotecilor	62	5,3	23,7
4.	Personalități culturale	58	5	28,7
5.	Reforma bibliotecilor	48	4,1	32,8
6.	Clasificare - Indexare	44	3,8	36,6
7.	Lectura	44	3,8	40,4
8.	Informare - Documentare	41	3,5	43,9
9.	Istoria culturii	41	3,5	47,4
10.	Profesia de bibliotecar	37	3,2	50,6

Din punct de vedere tematic, tabelul de mai sus arată o imagine destul de pestrîță a principalelor teme abordate de literatura bibliologică din periodicele românești de profil.

Prima remarcă care trebuie făcută este aceea că primele zece tematici - adică 20% din totalul descriptorilor - acoperă jumătate (50,6%) din totalul articolelor. Cu siguranță, *Bibliotecile publice* au ajuns apoi pe primul loc în

urma post-coordonării. Se remarcă însă în mod clar interesul statistic al acestei literaturi față de experiența bibliotecilor din alte țări (locul 2). *Automatizarea și informatizarea bibliotecilor* (locul 3) este și ea o temă de actualitate și reprezentată în mod corespunzător în literatură. Preocupările față de *Personalitățile culturale* (locul 4) și de *Istoria culturii* (locul 9) arată statistic interesul - de altfel firesc - al profesiei față de problemele culturale. Iar *Reforma bibliotecilor* (locul 5) este un proces amplu, care atinge toate structurile profesiei aflate în curs de modificare. *Clasificarea și indexarea* (locul 6), cât și *Informarea și Documentarea* (locul 8) sunt aspectele tehnice ale profesiei care, împreună cu *Automatizarea și informatizarea bibliotecilor* (locul 3), au devenit unele dintre domeniile ei cele mai dinamice.

În ceea ce privește problematica *Lecturii* (locul 7), ea atinge însuși sensul și rațiunea de a fi a profesiei. Adică a *Profesiei de bibliotecar* (locul 10), a cărei problematizare pare să fie una dintre preocupările constante și preferate de către autorii articolelor.

Însă: despre *adevăratele* semnificație a acestor cifre statistice, vom afla mai mult numai dacă vom pătrunde mai adânc în analiza lor. Vom face primii pași în această pătrundere analitică cu ajutorul tabelului următor (Nr.2), care redă distribuția frecvenței *pe ani* a articolelor tratând primele zece tematici.

Tabelul Nr.2: Distribuția articolelor în funcție de primii zece descriptorii tematici și după anii de apariție

Nr. crt	An	1997		1991		1992		1996		1994		1996		1996		1996		Total		
		F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	
1	Descrieri tematice																			
1	Biblioteca publica	4	4,1	8	4,5	38	26,2	8	4,5	10	4,3	14	11	33	26	17,9	16	12,4		
2	Biblioteca din Alt. Gen	15	21,4	4	8,6	14	20	5	8,4	5	11,4	4	4,7	8	9	12,9	10	5		
3	Asociațiunile și infirmariile	7	12,3	10	19,4	4	4,5	4	4,5	4	6,7	11	17,7	7	11,3	11	17,7	42	5,9	
4	Presențiali, alinați	5	8,6	-	12,1	10	29,9	5	10,3	8	13,8	5	8,4	2	3,4	8	13,8	58	5	
5	Rețeaua bibliotecilor	14	25,2	4	8,3	1	2,1	3	4,3	4	12,5	5	10,4	3	4,3	12	22	48	41,1	
6	Clasificarea Todoran	7	15,9	3	6,8	6	13,6	2	4,5	5	20,5	5	11,4	9	20,5	3	6,8	44	3,8	
7	Lectura	5	20,5	4	9,1	16	36,4	4	9,1	4	9,1	3	6,8	2	4,5	2	4,5	44	3,8	
8	Informare Diseminare	14	24,1	-	17,1	4	9,8	-	-	3	7,3	2	4,9	7	17,1	4	9,8	41	3,5	
9	Arta scrierii	2	4,7	5	12,2	22	59,7	3	7,3	3	7,3	-	-	3	7,3	3	7,3	41	3,5	
10	Președintele bibliotecar	4	18,5	2	5,4	1	2,7	4	10,8	5	13,6	5	13,6	5	13,6	8	21,6	37	3,2	

Datele acestui tabel arată o variație a frecvențelor, care este de așa natură încât în puține cazuri se pot stabili în cadrul lor *tendințe* sau *trenduri*.

Totuși preocupările față de tematica *Bibliotecilor publice* - deși variază - arată o creștere spre sfârșitul perioadei. În schimb, interesul față de *Biblioteci din alte țări* descrește în interval. *Automatizarea și informatizarea bibliotecilor* rămâne însă - în ciuda variațiilor - o temă constantă în literatură, cu ușoară tendință de creștere. La fel și tema *Personalităților culturale*. În afară de o zvâcnire (29,3%) din 1992, a cărei importanță o vom lua în considerație mai târziu, ea rămâne o temă constantă și cu o ușoară tendință de creștere.

Tematica *Reforma bibliotecilor* arată însă o distribuție cu totul particulară în timp. După un vârf de entuziasm în 1990 (29,2%), ea descrește brusc și rămâne - în ciuda unor variații - la un nivel scăzut până în anul 1997, când crește iarăși la 25%. Având în vedere *importanța* acestei teme, considerăm că este necesar ca atât noi, cât și cei care ne urmăresc să căutăm explicația acestui fenomen.

O primă *ipoteză* explicativă ar fi aceea a dependenței acestei literaturi de factorii *externi* și, în mod special, de cei ai condițiilor *politice*. Astfel, primul an post-revoluționar și primele alegeri libere ofereau condiții prielnice pentru problematizarea reformei, în general, și a bibliotecilor, în special. Brusc după aceea, literatura de profil s-a poziționat pe o *stare de așteptare* și de expectativă, așteptând de la factorii politici creionarea și stabilirea strategiilor. Poate de aceea în 1992 - anul următoarelor alegeri - s-au produs cele mai puține articole pe această temă generală și centrală, în schimb tot în acest an (1992) sunt publicate cele mai multe articole pe teme "culturale", oarecum ne-implicante, cum sunt cele ale *Personalităților culturale* (29,3%) și ale *Istoriei culturii* (53,7%), care nu ating totuși miezul întregii structuri a profesiei. După alegerile de la sfârșitul anului 1996, în anul 1997 problematica revine din nou în centrul preocupărilor literaturii. Acest fapt ne-ar putea atenționa deja - tot ipotetic - despre o accentuată lipsă de *autonomie mentală* a literaturii de profil, căci probabil nimeni nu va susține că tematica reformei bibliotecilor între timp a pierdut din importanță și actualitate. Numai că, se pare că literatura nu și-a asumat-o în mod autonom și constant la nivelul importanței sale existențiale.

Clasificarea și indexarea prezintă și ea fluctuații - probabil autogene - fără a indica însă o tendință identificabilă în timp. *Lectura* însă, ca temă de abordare generală, pare să arate o tendință ușoară dar constantă de descreștere după - iarăși - anul 1992 (36,4%).

Informarea și documentarea, împreună cu *Istoria culturii* sunt singurele din primele zece tematici care dispar complet din literatură în unul din anii studiați (1993, respectiv 1995). *Informarea și documentarea* arată o netă descreștere în perioada anilor 1990-1993); revenind în 1994 și continuând cu fluctuații - a căror explicație ar merita studii mult mai aprofundate - până la sfârșitul intervalului. În schimb, *Istoria culturii* crește substanțial în secvența 1990-1992, stabilindu-se apoi la o valoare constantă de 7,3%.

Tematica *Profesiei de bibliotecar* este prezentă în articolele literaturii de profil, prezentând o tendință de descreștere în perioada 1990-1992 (respectiv 18,9% și 2,7%), revenind cu o creștere moderată care se stabilizează în intervalul 1994-1996 (13,5%), crescând brusc apoi în 1997 (21,6%).

În concluzie, se poate spune că literatura bibliologică românească din periodicele ei de profil, *nu prezintă tendințe* considerabile de modificare (evolutive sau involutive) în privința tematicilor ei cele mai importante din perioada supusă analizei de către studiul nostru.

Această concluzie poate desigur surprinde și trebuie, cu siguranță, să ne avertizeze căci - repetăm - perioada de care ne ocupăm, este în mod sigur cea a unei *șanse istorice*, iar majoritatea tematicilor identificate ca fiind preponderente în literatură, sunt într-adevăr importante pentru "prinderea" acestei șanse...

Dincolo de aceasta, cel mai important avertisment critic îl constituie destinul - deja analizat - al tematicii *reformei bibliotecilor*. Pare să fie un lucru hotărât că literatura de profil a profesiei nu dispune de un concept și de un proiect organic și autonom al reformării instituțiilor sale și de aceea, nici *articulațiile* ei tematice principale nu se pot orienta - treptat și evolutiv - către construcția ei problematizatoare. Poate aceasta explică și faptul că, paralel cu aceasta - probabil inconștient - tematica *Profesiei de bibliotecar* este totuși în mod permanent și aproape obsesiv susținută...

* * *

Nu ne putem însă opri la aceste concluzii. Dimpotrivă ele ne împing să adâncim și mai mult analiza noastră și să vedem la ce *nivel* sunt tratate - adică asumate - temele principale ale acestei literaturi. În această investigație ne vom folosi de următorul tabel (Nr.3), care corelează temele principale ale acestei literaturi cu *descriptorii de gen*.

Tabelul Nr.3: Distribuția articolelor în funcție de descriptorii tematici (primii zece) și după descriptorii de gen

Nr. crt.	Descriptorii de gen	Cronică		Sinteză documentară		Comentarii		Dezbateri		Studiu		Eseu		Total	
		F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P
1.	Descriptorii tematici Biblioteci publice	59	40,7	1	0,7	80	55,2	4	2,8	1	0,7	-	-	145	12,4
2.	Biblioteci din alte țări	28	40	1	1,4	40	57,1	-	-	1	1,4	-	-	70	6
3.	Automatizare și informatizare	10	15,4	1	1,5	45	69,2	2	3,1	4	6,2	-	-	65	5,3
4.	Personalități culturale	12	20,7	-	-	45	77,6	-	-	1	1,7	-	-	58	5
5.	Reforma bibliotecilor	10	20,8	-	-	30	62,5	8	16,7	-	-	-	-	48	4,1
6.	Clasificare-Indexare	5	11,4	1	2,3	25	56,8	2	4,5	11	25	-	-	44	3,8
7.	Lectura	1	2,3	1	2,3	37	84,1	2	4,5	3	6,8	-	-	44	3,8
8.	Informare-Documentare	6	14,6	1	2,4	25	61	1	2,4	8	19,5	-	-	41	3,5
9.	Istoria culturii	5	12,2	-	-	32	78	-	-	1	2,4	3	7,3	41	3,5
10.	Profesia de bibliotecar	7	18,9	1	2,7	22	59,5	6	16,2	1	2,7	-	-	37	3,2

O simplă privire aruncată asupra acestui tabel relevă deja preponderența "cronicilor" și a "comentariilor" în tratarea temelor principale.

Tematica *Bibliotecilor publice* este tratată în proporție de 96% prin cronici, sinteze documentare și comentarii. Numai 2,8% din articolele de autor, puteau fi considerate "dezbateri" și numai 0,7% studii. Iar la tratarea *Bibliotecilor din alte țări* dezbaterile lipsesc complet, ceea ce trebuie să ne surprindă, căci în mod ipotetic trebuie admis că problematizarea bibliotecilor străine se putea transforma în chip foarte firesc în dezbaterile posibilităților și a direcțiilor de evoluție a bibliotecilor noastre în raport cu diferitele curente occidentale.

Este la fel de surprinzător că o tematică atât de actuală, de centrală și de tehnică cum este *Automatizarea și informatizarea bibliotecilor* este tratată, totuși, și ea, în proporție de 86% prin cronici, sinteze documentare și comentarii. Deși aici dezbaterile au o prezență - palidă - de 3,1%, iar studiile de 6,2%

Iar procentul de peste 98% a cronicilor și a comentariilor la tematica *Personalităților culturale* precizează foarte clar natura atracției pe care literatura de profil o manifestă față de temele "culturale". Mai ales în cazul articolelor publicate pe aceste teme de către revista *Biblioteca* este dificil să nu lansăm - către dezbateri viitoare - ipoteza că în această literatură mai supraviețuiește un spirit de "culturalizare" superficială, de masă, a cititorilor, adică a bibliotecarilor.

La tematica *Reforma bibliotecilor* ponderea cronicilor și a comentariilor este de aproximativ 83%. Însă lipsesc în întregime sintezele documentare - atât de importante, fiindcă ele ar înștiința despre experiențe similare. Lipsa totală a studiilor nu face decât să întărească ipoteza noastră anterioară despre lipsa concepțiilor autonome de reformă. Însă procentul de 16,7% a *dezbaterilor* pe această temă constituie totuși un semnal pozitiv.

Clasificarea și indexarea este tematica cea mai intens studiată a acestei literaturi, cu procentul de 25% a studiilor din totalul articolelor de autor dedicate acestui domeniu. Pe această scară ea este urmată în tabel de tema *Informării și documentării* cu un procent de 19,5%.

* * *

Dominația netă a genurilor "cronicii" și a "comentariului" nu caracterizează însă doar temele principale, ci această preponderență stăpânește în întregime literatura bibliologică din revistele de profil. Tabelul următor (Nr.4) ilustrează elocvent această situație.

Tabelul Nr.4: Distribuția articolelor după descriptorii de gen

Nr. crt.	Descriptor gen	Frecvență	Procent	Procent cumulată
1.	Comentariu	710	60,8	60,8
2.	Cronică	291	24,9	85,7
3.	Studiu	78	6,7	92,4
4.	Dezbatere	66	5,7	98,1
5.	Sinteză documentară	18	1,5	99,6
6.	Eseu	5	0,4	100

Tabelul indică foarte clar că această literatură este dominată de comentarii (60,8%), care împreună cu cronicile și cu sintezele documentare, constituie un procent cumulată de 87,2% din totalul articolelor de autor. Procentul extrem de redus al studiilor (6,7%) și al dezbaterilor (5,7%) este de-a dreptul îngrijorător și pune apăsător sub semnul întrebării valoarea mentală și cea epistemologică a acestei literaturi. Oricât am admite posibilitatea intervenției factorilor subiectivi în constituirea acestor procente, este totuși imposibil ca ele să fi influențat în mod decisiv proporțiile atât de net detașate.

Înainte însă de a detalia această chestiune este cazul să vedem care sunt totuși temele *cele mai dezbătute* în această literatură. În acest scop am construit următorul tabel:

Tabelul Nr.5: Temele cu cele mai ridicate frecvențe a dezbaterilor

Nr. crt.	Frecvența	Tematica
1.	11	Sociologia lecturii
2.	8	Reforma bibliotecilor
3.	6	Profesia de bibliotecar

4.	4	Biblioteci publice, Completarea colecțiilor, Învățământ bibliologic
5.	5	Biblioteci specializate, Legislația bibliotecilor

Atât tabelul, cât și întreaga problematică a prezenței dezbaterilor în această literatură necesită considerații și explicații suplimentare. În primul rând trebuie precizat că, dacă avem în vedere *sensul deplin* al termenului "dezbaterii", așa cum el a fost definit ca fiind un *tip generic* al nivelului de tratare a unei problematice de către un articol de autor oarecare, atunci în *realitate* numărul dezbaterilor din articolele revistelor românești de profil este *mult mai redus* decât procentul cu care acest descriptor figurează în evidențele noastre statistice.

În realitate, în această literatură *nu există polemică*, în ea nu se confruntă public idei, proiecte și argumente. Ea este dominată de o surdă și suspectă unanimitate de tristă amintire. La fel trebuie remarcată și lipsa spiritului critic, exercițiul rațiunii critice fiind redus la nivelul lamentațiilor și a jabelor adresate guvernanților... De aceea, indexatorii acestui studiu au trebuit să includă sub acest descriptor pe de o parte doar voci solitare și timide care de fiecare dată rămăneau fără ecou, actul lor devenind un gest inițiator *semnalând* doar importanța problemei respective pentru sfera publică a profesiei. Tot aici au fost indexate, pe de altă parte și câteva *anchete* de natură *cvasisociologică*, care dincolo de enunțarea problematicii, s-au rezumat la publicarea datelor obținute.

Analiza datelor cu privire la temele cele mai *studiate* - adică a aceloră la care studiile au cele mai ridicate frecvențe, ne poate conduce, deși în alte direcții - și ea la observații la fel de importante și decisive. Următorul tabel (Nr.6) a fost construit chiar în acest scop.

Tabelul Nr.6: Tematicile având cele mai ridicate frecvențe a Studiilor

Nr. crt.	Frecvență	Tematica
1.	11	Clasificare-Indexare
2.	8	Informare-Documentare

3.	7	Colecții documentare
4.	6	Bibliometrie, Istoria bibliotecilor, Sociologia lecturii
5.	5	Istoria cărții
6.	4	Automatizarea și informatizarea bibliotecilor, Centre de informare, Completarea colecțiilor
7.	3	Lectura

Acest tabel arată în primul rând faptul că o parte din *studiile* acestei literaturi s-au născut în tematici mai specializate, deci unde literatura bibliologică beneficiază de aportul unor *specialiști* (informaticieni, matematicieni, ingineri, sociologi etc.) a căror specialitate este *alta* decât biblioteconomia (clasică). *Ei* sunt, deci, în primul rând capabili de a produce *studii* în această literatură.

În al doilea rând, frecvența relativă oarecum ridicată a studiilor în domeniul cum ar fi: *Colecții documentare, Istoria bibliotecilor, Istoria cărții* etc., care sunt deci domenii tradiționale ale bibliologiei, ne sugerează ipoteza că ele au fost scrise de acei bibliotecari care pe parcursul carierei lor *nu s-au îndepărtat de specialitatea lor inițială* (de istorici, filosofi, oameni orientați sau re-orientați sociologic etc.) având tăria - sau șansa - de a menține contactul cu ea. Și ei sunt *capabili* să producă studii în această literatură.

Aceste aspecte însă ar merita analize mult mai aprofundate. Căci se ridică întrebarea dacă frecvența scăzută a dezbaterilor și a studiilor în această literatură nu se datorează oare *orientării redacționale* a puținelor reviste de care dispune această profesie³. Sau dacă, mai degrabă, ea nu exprimă o anumită dominație mai generală, impusă de un anumit curent puternic de lideri de opinie, care nu lasă loc și "altor voci" în sfera publicațiilor profesiei? Sau, dacă nu cumva chiar acesta este nivelul *real* al acestei profesii?

³Împreună cu nivelul lor mental și epistemologic, unele publicații mai prezintă (cf. notei nr. 1) și problema difuzării lor. Faptul că, de exemplu, unele publicații ABIR nu se găsesc nici în cadrul filialelor sale teritoriale, dar nici la depozitul legal, poate ridica întrebări serioase atât cu privire la *sensul* lor, cât și la consecvența editării lor.

Iată câteva întrebări fundamentale care solicită studii și dezbateri, dar care, în pofida permanenței prezentei teme - *Profesiei de bibliotecar* - lipsesc din literatura de profil. Or, repetăm, studierea și dezbaterea lor serioasă, responsabilă și publică este de o importanță vitală pentru nivelul și starea acestei profesii.

Aceasta este și concluzia hermeneutică principală a studiului nostru. De altfel, autorii acestei investigații sunt convinși că acea imagine a literaturii bibliologice românești din publicațiile periodice de profil, care li s-a creionat pe parcursul analizelor, este *reală*. Sunt însă la fel de convinși și de faptul că ea *nu este necesară!!!* Că profesia noastră dispune - încă și deja - de suficiente capacități creatoare pentru autentificarea ei. Numai că, "ceva trebuie schimbat". Adică *totul* trebuie orientat *valoric* și numai după *valori* și competențe.

În final, credem că studiul nostru ilustrează convingător utilitatea, importanța și valoarea metodologiei expuse la începutul lui. Subliniem că esența și ductul ei rămâne hermeneutica. Ea desigur poate și trebuie să fie încă nuanțată și extinsă. Este necesară, de exemplu, extinderea ei *comparatistă*. Atât în interior, cât și în exterior.

În interior ar fi foarte importantă analiza acestei literaturi în perioada 1985-1989, pentru a putea vedea ce s-a *schimbat* într-adevăr și în mod real în ea și continuă să supraviețuiască tacit în adâncurile sale. Iar analiza literaturii perioadei 1968-1972 ne-ar conștientiza poate mai profund pierderile noastre ceaușiste.

Cu siguranță că și interesul tematic al acestei literaturi față de bibliotecile din *alte țări* ar câștiga mult în consistență, dacă - cu aceeași metodologie - s-ar studia și *alte* literaturi bibliologice. Și nu ne referim în primul rând la "marile literaturi", aflate în topul turistic profesional, ci la cele din jurul și din zona noastră, care sunt și ele în situația de a asuma probleme *asemănătoare* cu cele cu care ne confruntă existența noastră.

II. ORIZONTURI: FORMAREA INIȚIALĂ ȘI CONTINUĂ

FORMAREA ÎNȚĂLĂ ÎN BIBLIOTECONOMIE. CAZUL COLEGIULUI DE LA CLUJ-NAPOCA.

Ionuț COSTEA,
Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca

Introducere. Biblioteca a fost o *sinecură*, dar și un spațiu de regrupare a valorilor puse altfel în fața "expulzării" și marginalizării și prin aceasta a scufundării în timp într-o autosuficiență rurală. Exilul interior pe care regimul politic comunist l-a ordonat și controlat în rândul tinerilor intelectuali (aici nu mă refer la ingineri) a făcut ca orașele și mai ales cele importante, centre universitare, determinante pentru susținerea unei cariere culturale, să devină cetăți inexpugnabile.

Cu toate că nu ne propunem recuperarea bibliotecii într-o asemenea dimensiune, am considerat necesară această precizare lămuritoare asupra calității profesiei, a imaginii pe care aceasta o induce, nu în ultimul rând ca premiză în înțelegerea și explicarea oportunității promovării unui învățământ de specialitate.

Aceste pagini vor încerca o analiză a conținutului procesului de învățământ biblioteconomic, prin discutarea cazului particular al Universității "Babeș-Bolyai" din Cluj. Excursul va propune o abordare comparativă cu preocupări similare din spații învecinate geografic și prin "trecut", și o raportare la evoluțiile dezvoltate în învățământul Occidental. Asemănările și deosebirile, diferențele de perspectivă, defazajele, ritmurile evoluției sunt câteva dintre coordonatele pe care se dorește a se insista.

1. *Premise profesionale și legislative.* Literatura de specialitate din anii '90, precum și dezbaterile din mediile academice din acest deceniu, remarcă o maximă disponibilitate pentru discutarea și analizarea conținutului și perspectivelor formării inițiale în bibliologie și științele informării¹.

¹*Bibliotecarii în Europa Occidentală*, în "Biblioteconomie. Studii traduse și prelucrate", XXXII(1996), 3, p. 8-20 (în continuare publicația va fi citată sub forma "Biblioteconomie"); M. Müller, *Pregătirea în biblioteconomie (bibliologie). Învățământul biblioteconomic*, în "Biblioteconomie", XXVIII(1992), 1, p. 107-119; Jadwiga Kolodziejska, *Învățământul universitar bibliotecar în Polonia*, în "Biblioteconomie", XXIX(1993), 1, p. 74-91; Danuta Konieczna, *Pregătirea și perfecționarea bibliotecarilor în Polonia*, în "Biblioteconomie", XXIX(1993), 4, p. 71-80; Barbara Budynska, *Învățământul biblioteconomic postliceal*, în "Biblioteconomie", XXXII(1996), 3, p. 21-24; Jan Walasz, *probleme noi ale bibliotecilor poloneze în perioada de*

Societatea contemporană, dimensionată și ca o "eră informațională", presupune la o permanentă evaluare a competențelor și a "destinului profesional" a celui care colectează, ordonează și diseminează informația. Această "conștiință de sine" a epocii este doar una dintre motivațiile ce fundamentează și explică preocupările mai sus pomenite. "Scurtarea distanțelor" și compatibilizarea diverselor instituții etc, angajate în dialog sunt, de asemenea, printre factorii implicați în această reevaluare. Paradigmele formative dezvoltate în varii spații geografico-culturale, cu grade diferite de integrabilitate, vor trebui să ia parte într-o mai mare măsură la "concertul" științei și culturii contemporane. Limitele generale ce se impun pregătirii de bază în școlile de biblioteconomie au în atenție identificarea cunoștințelor, deprinderilor și competențelor fundamentale ale profesiei și factorul de natură interdisciplinară a domeniului precum și de specializările ulterioare în domeniul informațional².

Știința și cultura au fost totdeauna moștenite, păstrate, aprofundate sau depășite, procese care au presupus ceea ce într-un limbaj modern numim un "echipament" științific și cultural: biblioteca. Și, prin ea, prețul unui miracol: prin vitregia timpurilor conservarea valorilor civilizației umane³.

Născută în epoca manuscrisului, biblioteca a însoțit apariția industriei tiparului și a difuzării sale comerciale, pentru a deveni astăzi, după ce producția imprimată s-a triplat în ultimii 20 de ani, principalul instrument de acces în lumea cărții, ca suport clasic, a informației. Societatea contemporană

tranzizie, în "Biblioteconomie", XXXII(1996), 4, p. 90-96; Jan R.M. Mowat, *Învățământul Biblioteconomic și Știința Informării în Marea Britanie*, în "Biblioteconomie", XXVIII(1992), 2, p. 111-123; Ornella Foglieni, *Comment le services de bibliothèques vont changer dans le cadre de la multimedialité et du réseau global. Un rôle nouveau pour un bibliothécaire nouveau*, IFLA General Conference, Copenhagen, 1997, 13p. dact.; Hans-Peter Thun, *Sistemul bibliotecilor în Republica Federală Germană*, (II), în "Biblioteca", VII(1996), nr. 1/2/3, p. 82-86; Katherin Feinstein, *Formarea bibliotecarilor pentru tineret și copii în cadrul universitar*, în "Biblioteconomie", XXXI(1995), 4, p. 27-28; Camille Cote, *Formarea bibliotecarilor și alfabetizarea*, în "Biblioteconomie", XXXI(1995), 4, p. 5-7.

² Jan Mowat, *Pregătirea pentru activitatea de biblioteconomie*, Prelegere ținută la Cluj în 27 februarie în cadrul Conferinței *Noi tendințe în biblioteconomie și știința informării*.

³ Winston Roberts observă ca o constantă în multitudinea preocupărilor din revistele occidentale pentru problemele de biblioteconomie că în viitor meseria de bibliotecar nu-și va schimba "misiunea culturală", apud. Sultana Craia, *Meseria de bibliotecar din perspectiva specialiștilor*, în "Biblioteconomie", XXXI(1995), 3, p. 101

validează trei tipuri generale de biblioteci: de învățământ și cercetare; de patrimoniu (naționale și regionale); de lectură publică.

Explozia informatizării din societatea contemporană impune o diversificare a mijloacelor non-convenționale de informare. Prelucrarea informației și procesul de diseminare al acesteia presupune o specializare și perfecționare din ce în ce mai accentuată. Actulmente, numai biblioteca validează 34 de profesii⁴. Aceste renovări au dus la o modificare a științei bibliologiei, ea devenind din știința cărții știința scrisului, a comunicării⁵. Ca și biblioteca supusă transformărilor în spațiul rapidelor evoluții ale tehnologiei și a lărgirii orizontului de așteptare al utilizatorilor, bibliotecarul este obligat să-și asume noi responsabilități. Concomitent abilitățile și competențele achiziționate la începutul carierei, în timpul formării inițiale, nu mai reprezintă o bază suficientă peste 10 sau 20 de ani mai târziu. Modificările din peisajul societății contemporane necesită o reevaluare permanentă a profesiei și profesioniștilor. Formarea continuă devine una dintre componentele esențiale a profilului personalității contemporane⁶.

Acestui context al hiperspecializării generale din domeniul bibliologiei și științelor informării trebuie să-i atașăm în mod necesar unele coordonate proprii societății românești. Evoluând în limitele comunismului proletcultist și naționalist, biblioteca, spațiul de formare a profilului intelectual și moral marcat de ideologia dominantă, s-a plasat în anexa politicii culturale a regimului. Epurată și atent controlată la nivelul fondurilor și al personalului,

⁴ vezi studiul Florinei Iliș din acest volu p. ; cf. Christine Gerard, *Competența profesională*, "Biblioteconomie", XXXI(1995), 4, p. 29-31.

⁵ Jean Meyriat, *Problematica actuală a bibliologiei*, în "Biblioteconomie", XXX(1994), 4, p.58-66.

⁶ "La fel cum proiectul clădirilor, sau după cum recipientele trebuie regândite când scala măsurilor se modifică, tot așa trebuie re-proiectate viețile. Multe dintre conceptele noastre de bază folosite pentru definirea sensului de a fi ori a proiectului de viață trebuie să-și schimbe însemnătatea. Munca. Locuința. Iubirea. Angajamentul... Continuitatea și discontinuitatea sunt trăsăturile centrale ale realității în care noi trăim.", Mary Catherine Bateson, *Composing a Life*, New York, 1990, apud. Miriam Pollack, Karen Brown, *Learning and Transition in the Careers of Librarians*, Paper presentation for Section on Education and Training, IFLA 63rd General Conference, Copenhagen, 1997.

biblioteca are de recuperat unele dimensiuni profesionale promovate și validate de sistemele de bibliotecă, în particular, de informare, în general, dezvoltate în societatea Occidentală.

Particularitățile menționate, în Transilvania se dezvoltă prin coagularea unor sensibilități originare în peisajul multiethnic și multiconfesional. Răspunzând acestei realități procesul de învățământ propus are în atenție satisfacerea consolidării culturilor minorităților naționale prin asistență intelectuală în limba maternă. Prin această inițiativă secția se "aliniază" politici generale susținute de Universitatea "Babeș-Bolyai"⁷.

Nu în ultimul rând funcționarea unui învățământ bibliologic la universitatea din Cluj actualizează mai vechi preocupări, din perioada interbelică, inițiate de profesorul Ioachim Crăciun⁸.

Între aceste coordonate secției de biblioteconomie îi revine misiunea de a forma și a perfecționa în sistemul vaselor comunicante ale științei și culturii contemporane românești și universale specialiști cu un profil profesional, intelectual și moral comparabil ca performanțe cu specialiștii pregătiți în marile centre universitare din lume.

Obiectivul prioritar al Colegiului de biblioteconomie este formarea specialiștilor în domeniul gestiunii, optimizarea accesului și diseminarea informației în condițiile unei societăți moderne.

Specialistul este format în mod prioritar pentru a avea competențe de ordin metodologic în cele trei direcții (gestiune, acces și diseminare). În al doilea plan accentul în domeniul metodologic este pus pe modulul de informatizare a bibliotecii și pe structurile integrate de biblioteci.

Optimizarea accesului și informația integrată prin cataloage centrale sau cataloage on-line restructurează raportul dintre bibliotecar și utilizator (cititor) în avantajul celui din urmă.

Conform planului de învățământ proiectat bibliotecarul, specialistul în științele informării dobândește pe lângă profilul general de specialitate competențe și în zone de specialitate restrânse: achiziții-completarea fondurilor, catalogare-clasificare, relații cu publicul.

În egală măsură, bibliotecarul și specialistul în științele informării, poate să desfășoare o activitate și de formare sau de abilitare a cititorului în zona bibliotecii moderne.

⁷ Andrei Marga, *Academic Reform. A Case Study*, Cluj University Press, 1997, p. 80-93

⁸ Cornelia Gălătescu, *Contribuții bibliologice și cercetări de arhivă*, Cluj-Napoca, 1995

Direcția bibliologică din structura secției se regăsește în programele de studii care au drept scop instruirea în știința cărții și a instituțiilor specializate ale cărții în care există un raport echilibrat între domeniul erudit (Istoria culturii românești, Istoria cărții și tiparului, Istoria bibliotecilor, Limbi clasice) și cele de strictă apécialitate (Biblioteconomie generală, Catalogare și clasificare, Completarea colecțiilor etc) și în a două direcție de studiu, știința informării presupune: baze de date informatizate, indexarea, limbaje și programe informatizate specifice bibliotecilor, managementul informației.

Supusă unor astfel de coordonate generale formarea inițială comportă diverse opțiuni cu repere distincte nu doar la nivel național, ci și regional. Conturată ca formă de învățământ în perioada interbelică, ea este supusă unor continue renovări, presată de permanente căutări, provenite și din ritmurile accelerate ale schimbărilor tehnologice din societate și o permanentă adaptare a structurilor universitare. Reperele principale ale dezbaterii se conturează asupra unor interogații: cum trebuie să fie ilustrat impactul tehnologiei în învățământul bibliologic? care este ponderea orientării culturale în formarea inițială a specialistului din acest domeniu? care este raportul optim dintre componenta de bază a curriculei și direcțiile de specializare? etc. În contextul învățământului românesc aceste aspecte capătă o relevanță sporită, cu toate că dialogul și dezbateră în literatura românească de specialitate nu a avut în atenție decât sporadic⁹ o astfel de problematică. Apropierile și familiarizarea cu astfel de chestiuni se disting doar prin încercări de prezentare a unor modele (polonez, englez, francez, american), dar nu s-a abordat încă o confruntare cu resorturile propriului nostru sistem de învățământ bibliologic în ciuda faptului că au apărut deja în peisajul românesc mai multe "școli". Să nu se înțeleagă că am propune o "concentrare" sau afirmarea unui "monopol" al învățământului de biblioteconomie, dimpotrivă socotim că fiecare universitate își asumă "de una singură" responsabilitatea și opțiunea, care de altfel face parte din "codul genetic" a identității sale. Utilă ar fi însă, pentru toți în aceeași măsură, o dezbateră publică asupra principiilor, conținutului și organizării învățământului bibliologic, a contextului legislativ în care funcționează.

O caracteristică a învățământului bibliologic din România este incontestabil inconsecvența de la nivelul organizării. Prin normele legislative

⁹ *Argumente, realități și perspective privind învățământul universitar de biblioteconomie și știința informării în România*, în "Biblioteca", 1995, 9; Gh. Buluță, *Învățământul bibliologic și realitatea bibliotecară*, în "Biblioteca", 1997, 6, p. 152-154; Larisa Lungu, *Învățământul biblioteconomic. A fi sau a nu fi*, în "Biblioteca", 1997, 6, p. 154-155.

în vigoare se acceptă funcționarea unor școli de biblioteconomie, de trei ani, dar nu autonome, ci încadrate direcțiilor de studii tradiționale, filologie sau istorie. De asemenea, a fost impusă ca specializare, fără a avea în schimb o consacrare finală, absolventul neobținând recunoașterea pregătirii sale, bibliologia și științele informării, dezvoltată în cadrul filologiei. Aceste "deghizări" conduc, în final, la o alunecare în discursivitate a obiectivelor și misiunii proiectate.

Din această perspectivă se impune elaborarea unor normative care să stabilească drepturile și obligațiile absolventului colegiului de biblioteconomie, cu alte cuvinte lămurirea statutului său profesional¹⁰. În prezent încadrarea sa se face într-un mod similar cu a absolventului de studii medii. Este rostul asociațiilor profesionale mai ales să-și definească concepția cu privire la statutul profesiei și să ofere astfel Ministerului Educației Naționale, al Culturii, al Cercetării, și nu în cele din urmă al Ministerului Muncii și Protecției Sociale un cadru al angajamentului profesional și social pentru absolventul unei astfel de structuri universitare numită ca "învățământ superior de scurtă durată", nivel colegiu altfel spus, dincolo de enunțarea acestor sintagme. Absența acestei opțiuni coerente în chiar sânul comunității bibliotecarilor, încadrarea într-o confuzie generală, este cauza principală care generează nesiguranța și instabilitatea profesiei.

Aronizarea specializării dinspre facultățile de filologie sau istorie ascunde de fapt tocmai această inconsistență legislativă, și, desigur, o "pretinsă predispoziție" către/dinspre astfel de opțiuni a studenților. Concomitent faptul generează o judecată evaluativă impunând o abordare într-un mod tradițional a obiectului de studiu. O astfel de structură este ilustrată și de modelele școlilor de biblioteconomie din țările vecine (Ungaria, Polonia). Prin urmare, receptarea dificultăților precizate provine dintr-un "trecut comun", propriu spațiului central și est european. În Ungaria, modernizarea profesiei, se plasează în afara spațiului învățământului bibliologic, catedrele universitare, fiind încă marcate de perspectiva tradițională, disciplina regăsindu-se în relație cu filologia (vezi exemplul universității din Szeged sau al Universității Etvos Lorand din Budapesta)¹¹.

¹⁰ În acest sens vezi și Larisa Lungu, *op. cit.*

¹¹ Csapó Edit, *Közeptávú képzési koncepció*, Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, május, 1994, p. 19-26; Csoma Eva, *Könyvtárosképzés Magyarországon*, Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, május, 1994, p. 26-32; Suppné Tarnay Györgyi, *Ami a képből kimaradt. Könyvtárosképzés a Kossuth Lajos Tudományegyetemen*, Könyv, Könyvtár, Könyvtáros, október, 1994, p. 59-63; *A debreceni*

Spațiul polonez remarcă o dinamică specifică, direcția de bibliologie fiind supusă în anii '70 la o segmentare. S-a instituit, pe de o parte, un modul umanist cu o comprehensiune înspre filologie și istorie, iar pe de altă parte, s-a creat un model matematic alimentat dinspre științele exacte. Această distincție operată a produs în anii '90 o flexibilizare a sistemului de învățământ superior, permițând funcționarea unor cursuri complete și fără frecvență, a specializărilor pentru anii 3 și 4 din toate facultățile și masterat pentru toți absolvenții de învățământ superior¹².

"Descoperirea" acestor congruențe din spatele "cortinei de fier" descrie un nivel similar de abordare în domeniu formării inițiale în bibliologie, conturarea unui univers cultural și social, în ultimă instanță, cu propensiuni asemănătoare dacă nu chiar identice, transferând la nivelul unei identități de conduită intelectuală proprie consolidarea celor două sisteme politice concurente, "societatea proletară" și lumea occidentală.

O condiție *sine qua non* pentru promovarea unui învățământ bibliologic optim, competitiv în țara noastră, impune în primul rând conturarea unei legislații în baza căreia această direcție de studiu să capete un cadru autonom cu nivele diferite de pregătire (studii universitare de "lungă și scurtă durată", masterat cu deschidere spre toate specializările, doctorat) și funcții de specializare multiple.

Reforma instituțională, marcând consacarea unui învățământ "etajat", cu nivele diferite de pregătire, delimitate ferm profesional și din punct de vedere al angajamentului social nu-și poate găsi împlinirea decât în normativele legislative. În primul rând valoarea profesiei de bibliotecar din perspectiva studiilor medii sau universitare nu trebuie să rămână criteriu unic de recuperare dinspre nomenclatorul profesiilor. Biblioteca generează un spectru profesional mai amplu cu necesități de instruire configurate care solicită crearea contextului instituțional formativ. "Perfecționarea la locul de muncă", formulă mentală "moștenită" la o atentă analiză ascunde în sine lipsa calificării, a profesionalismului, producându-se în fapt o golire de conținut,

könyvtárosképzési konferencia ajánlásai, "Könyvtári figyelő", 1995, 1, p. 63-65.

¹² Jadwiga Kolodziejska, *op. cit.*, p. 74-92; pentru Ungaria vezi Szalóntai Zita, *Az öt éves debreceni informatikus-könyvtáros képzés egy volt hallgató szemével*, "Könyvtári figyelő", 1995, 1, p. 58-62.

cum de altfel se petrec lucrurile și cu alte sintagme uzitate de fostul regim comunist din România. Formarea continuă se dezvoltă din dinamica profesiei, dar ea presupune o cunoaștere a acesteia la un anumit nivel de performanță.

Consolidarea unei structuri a învățământului bibliologic din România presupune proiectarea unor cicluri distinte de pregătire corelate cu cerințele profesiilor solicitate de biblioteca sfârșitului de mileniu (colegiu, licență universitară, masterat cu deschidere spre toate specializările universitare).

2. *Impactul social.* Din perspectiva ecoului pe care o astfel de specializare l-a regăsit în societatea românească insistăm asupra întâmpinărilor ofertei Universității din Cluj și în discutarea rezultatelor celor care au arătat disponibilitate pentru această, încercând surprinderea joncțiunii dintre orizontul de așteptare și realitatea nemijlocită a procesului de învățământ.

Motivația orientării înspre biblioteconomie se conturează la început ca un "refugiu" sau ca o "recuperare" a candidaților respinși la proba orală eliminatorie a Facultății de Litere. O anchetă întreprinsă în actualul an trei arată că peste 70% au suferit un astfel de eșec, sau chiar repetat. Pe de altă parte această componentă se menține și în condițiile în care examenul de admitere la colegiu a devansat în sesiunea septembrie 1997 pe cel de la litere, prin posibilitatea candidaților de a se înscrie la mai multe facultăți. Drept urmare patru candidați declarați admiși s-au retras, continuându-și studiile la o altă facultate (Jurnalistică, Litere). Astfel, se poate socoti fără nici o rețineră, că apropierea de biblioteconomie este determinată în majoritatea cazurilor de regăsirea probelor de concurs (limba română/maghiară și limba modernă) la fel ca în situația Facultății de Litere sau Jurnalistică, și nu se bazează pe o sensibilitate cultivată deliberat. Desigur nu putem exclude și prezența unor cazuri particulare care ar trebui să fie orientate de o astfel de predispoziție, mai ales în situația alegerii biblioteconomiei ca o a doua facultate. Și aici, întâlnim, în destule situații o presiune a conjuncturii (neacomodarea cu activitatea didactică, dorința de a prelungi facultatea etc.).

Întrebarea ce se conturează în mod firesc în urma observațiilor de mai sus vizează identificarea segmentului de populație care va opta pentru biblioteconomie în condițiile unei admiteri cu alte criterii decât examenele tradiționale. În contextul social al României actuale o astfel de întrebare nu-și are încă rostul, societatea românească neprezentând capacitatea economică în măsură să absoarbă dintr-o dată generația livrată de către licee. Învățământul universitar românesc își va păstra încă o perioadă de timp componenta de "asistență socială" pentru tineri. De asemenea, prin eliminarea confuziei legislative se va consolida o opțiune susținută de validarea socială a profesiilor dezvoltate în cadrul bibliotecii.

Din punctul de vedere a impactului social se remarcă o creștere a interesului pentru studierea biblioteconomiei atât în ceea ce privește ecoul descris geografic, de la Cluj și împrejurimi, spre zone tot mai îndepărtate (Maramureș, Hunedoara, Harghita-Covasna), cât și pe coordonata temporală, unde se constată o creștere numerică a candidaților de la an la an (88 în 1995, 136 în 1996 și 156 în 1997). Raportată la grupele de studiu (limba română sau limba maghiară) se surprinde o evoluție spre echilibrarea solicitărilor. Astfel, de la un raport de 3\0,8 în 1995, un an mai târziu, în 1996, rezultă un raport de 4,5\3, în timp ce în 1997 întâlnim o proporție de 4,5\4,5. În majoritate covârșitoare acești candidați (aproximativ 95%) sunt absolvenții unor licee cu profil umanist.

La fel, ilustrând o anumită percepție socială asupra bibliotecii și concomitent reflectând situația reală a personalului, 90% dintre candidați sunt de sex feminin, iar din totalul populației studențești din cei trei ani 94,3% reprezintă procentul segmentului feminin. Ca vârstă se observă o acaparare din ce în ce mai mare a proaspeților absolvenți, tendință secundată de creșterea performanțelor la examenul de admitere de la 6,94 în 1995 la 8,40 în 1997. Pe de o parte această "întinerire" a populației studențești se explică printr-o mai mare disponibilitate din partea universităților (număr de locuri și specializări a crescut, chiar numărul universităților a sporit considerabil). Pe de altă parte lipsa de perspectivă din societatea românească îi "expulzează" pe proaspeții absolvenți de licee spre universitate, percepută încă în termenii mitologiei consacrată până în 1989, ca spațiu de validare socială și nu ca un timp de achiziții profesionale pentru conturarea profilului intelectual.

3. Personal didactic. Secția are ca suport didactic, corpul profesoral al Facultății de Istorie și Filosofie, Departamentul Istorie, pentru linia de studiu cuprinzând disciplinele din pachetul de istorie, cadrele didactice de la Facultatea de Litere, privind modulul lingvistic, și nu în ultimul rând personalul didactic avansat pentru disciplinele de biblioteconomie de către principalele biblioteci universitare și publice din Cluj.

În efortul de compatibilizare și de convertire a sistemului nostru de învățământ în cel similar al universităților de profil din lume, și anume, prin instituirea unităților de credit cât și pentru a garanta o formare de ținută se va promova politica de constituire a unui colectiv propriu de cadre didactice. La ora actuală, direcția de studiu de biblioteconomie cuprinde trei cadre didactice titulare iar în anul următor, prin concurs, se va realiza o creștere de încă 3 cadre didactice. Programul didactic se desfășoară cu sprijinul cadrelor didactice de la Facultatea de Istorie și Filosofie precum și din cadrul mai larg al Universității "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca. Pentru disciplinele de bibliologie

cadrele didactice provin din personalul specializat al Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga" și din Biblioteca Universitară a Universității de Medicină și Farmacie. Politica Universității este de a repartiza disciplinele facultăților de profil. În timp, pentru disciplinele de bază, fundamentale, secția își va titulariza specialiști proprii. Este necesar a surprinde că fiecare domeniu de cunoaștere îmbină perspective, paradigme și dimensiuni diferite dependent de domeniul profesional aplicat vizat. Astfel, biblioteca, un spațiu de ordonare și diseminare a informației pentru o gamă variată de sensibilități științifice, sau ca un loc pentru "zăbavă", dar urmărind întotdeauna activități formative pentru personalitatea umană, reclamă o autonomizare a spațiului său profesional, bibliotecarul diferențiindu-se de istoric, filolog sau geograf. Între bibliotecar și un absolvent al unei facultăți dintr-un domeniu oarecare al cunoașterii sunt diferențe marcante sub aspectul deprinderilor și al abilităților în vederea intermedierei informației. Bibliotecarul nu va exclude specialistul, dar ritmul modernizării din domeniul științelor informației (diversificarea canalelor și tehnicilor de recuperare și transmitere a informație) impune într-un mod imperativ secundarea specialistului de către un personal exersat în câmpul informării. Biblioteconomia, impusă ca domeniu autonom în a doua jumătate a veacului trecut, iar științele informării abia în ultimele două decenii, prin ritmul alert al dezvoltării societății contemporane, crează posibilitatea surprinderii unei accentuate diversificări a specializărilor¹³.

Surprinderea ariilor profesionale din care sunt recrutate cadrel didactice ale învățământului biblioteconomic de la Cluj lasă să se întrevadă trăsăturile sale predominante, caracterul empiric și ancorarea formării inițiale într-o perspectivă culturală prioritară.

Încercarea de a aronda corpului profesoral, pentru a îmborspăta mental și a asana din punct de vedere științific discursul didactic, a oferi studenților paradigme formative diverse și nu în ultimul rând pentru a renunța la "îndiguirea culturală impusă de spațiul etnogenezei", profesori consultanși din Occident, a găsit la nivel administrativ obstacole insurmontabile. Argumentele științifice și didactice nu au relevanță în fața unor funcționari încurajați permanent de sistemul birocratic.

4. *Conținutul procesului de învățământ.* Curricula a fost redimensionată, compatibilizat la nivelul direcțiilor generale de abordare (în sensul orientării culturale) cu facultățile și colegiile similare din Marea Britanie, Germania, SUA. În ciuda acestui fapt se detașază net de acestea,

¹³ Jean Miyriat, *op.cit.*, p. 58-66.

efectele desincronizării consacrand o mentalitate și o valoare epistemologică proprie învățământului bibliologic românesc. Conținutul acestui învățământ, cel puțin în cazul celui de la Cluj, va suferi modificări, în anii care vin, în vederea consolidării sistemului de credite transferabile. Actualmente sistemul de credite transferabile a determinat, pentru disciplinele cu durata de un an, introducerea unei verificări la finele primului semestru dezvoltând astfel o "hemoragie" a notelor, un student fiind obligat să depășească într-o sesiune 8-10 examene. Reforma curriculară preconizată va modifica chiar din anul academic viitor structura planului de învățământ, conținutul și într-o anumită măsură, sperăm, calitatea acestuia. Consolidarea autonomiei universitare va produce o personalizare a procesului de învățământ condiționat de piață de muncă, dar și de resursele financiare disponibile. Prin urmare "alinieria" învățământului biblioteconomic de la Universitatea "Babeș-Bolyai" cu cel din alte centre universitare din țară, și desigur din lume, se va produce principial, în măsura ofertei unui modul formativ ce se supune tot mai intens compatibilizării europene și mondiale, și în ilustrarea unei profesii conturată ca orizont în aceeași termeni pretutindeni.

Procesul de învățământ, cuantificat în planul de învățământ propus, are ca obiectiv general crearea unui profesionist apt pentru a face față modernizării procesului de gestionare și diseminare a informației, de integrare a bibliotecilor în sistemul contemporan de circulație a informației. În vederea atingerii acestui scop se urmărește canalizarea discursului didactic printr-o amplă abordare a domeniilor generale și de specialitate. Realizarea curriculumului presupune desfășurarea procesului de învățământ pe parcursul a patru ani de studii având următoarea structură:

	Activități didactice		Sesiuni de examene			Practică	Vacanță		
	Se m. I	Sem. II	iar na	vara	restanțe		iar na	pri mă var a	v ar a
Anul I	14	14	4	4	2	3	2	1	8
Anul II	14	14	4	4	2	3	2	1	8
Anul III	14	14	4	4	2	3	2	1	8

Numărul de ore pe săptămână pentru fiecare an de studiu rezultat este:

	Sem. I	Sem. II
Anul I	23,5	23,5
Anul II	23,5	23,5
Anul III	23,5	24

Din ansamblul procesului de învățământ se desprind trei direcții principale de orientare a discursului, coerent articulat la nivelul anilor de studii.

O primă direcție o constituie cursurile și seminariile ce au în atenție pregătirea generală a studiiilor cantonate pe însușirea unor cunoștințe de cultură și civilizație românească și universală care să marcheze fondul orizontului intelectual a viitorului bibliotecar, o personalitate lipsită de comoditatea unui simplu funcționar, capabil să impună o atitudine vizavi de educare, carte și informarea cititorului. Acest tip de pregătire se distribuie de-a lungul celor trei ani de studiu cu o concentrare în mare măsură în anii I și II.

Cea de-a doua direcție, reprezentată de cursurile și seminariile de specialitate, derivă din arhitectura tradițională a organizării și desfășurării muncii specifice din cadrul bibliotecilor, dar în același timp se supune impactului ritmurilor de recompunere a peisajului intelectual din lumea contemporană. Discursul didactic se compune la acest nivel dintr-o perspectivă teoretică, desfășurată în cadrul cursurilor, dar este consolidată și de o latură practică regăsită în seminarii și nu în ultimul rând în practica profesională desfășurată în semestrele 2, 4 și 6. La chestionarea curriculum-ului se poate observa cuprinderea acestui gen de discipline mai ales în anii II și III.

A treia direcție rezultă din urmarea cursurilor și seminariilor de informatică. Acest modul reprezintă firul roșu al unui proces didactic modern, concentrat asupra funcțiilor informației în societatea contemporană. Comunicarea fiind un atribut de maximă importanță pentru bibliotecă, însușirea limbajelor informatizării concură la structurarea unor abilități indispensabile bibliotecarului. Cursurile și seminariile din această grupă de discipline se disting în toți anii de studiu (I, II, III), dar ponderea lor pe ansamblu rămâne nesemnificativă în ciuda enunțului privind importanța unei atari competențe în contextul actual și viitor. Nu atât lipsa specialiștilor în domeniile informaticii și științei informării, sau precara dotare materială, determină, în ultimă instanță, această carență a învățământului bibliologic, cât

mai ales încheștarea într-o mentalitate tradițională, o inerție care deși subminată, continuă încă să determina anumite atitudini. Reforma currucumului, aflată la orizontul învățământului universitar românesc în general, va urmări în cazul bibliologiei consolidarea acestui tip de angajament, mai cu seamă că cele mai importante biblioteci din Cluj (B.C.U. "Lucian Blaga", U.M.F., Biblioteca Județeană "Octavian Goga") promovează de câțiva ani o politică managerială deschisă unor astfel de preocupări.

Repartizarea acestor direcții de studiu pe ani în număr de ore pe săptămână este ilustrată în următorul tabel:

	Discipline de istorie		Discipline de biblioteconomie		Discipline informatică	
	Sem. I	Sem. II	Sem. I	Sem. II	Sem. I	Sem. II
Anul I	11,5	11,5	6	4	-	2
Anul II	11,5	11,5	5	5	3	3
Anul III	8	8	13	13	3	3

Din tabloul disciplinelor propuse studenților se desprinde o perspectivă tradițională pregnantă, este o capcană rezultată din promovarea unor practicieni ca formatori, ilustrată și de cazul francez din anii '50, unde, socotește Denis Pallier, învățământul bibliologic "era empiric, făcut de prcticieni, cu dominante legate de tradiții și de începutul standardizării (bibliografie, catalogare)"¹⁴. Conturarea unor discursuri paralele, cultural și tehnologic, este o capcană generată de "modernizarea" teoretică determinată de o practică ancorată masiv în imobilism. Acset tip de discurs didactic, formativ, dinspre două registre, se va dovedi optim în măsura în care se va reuși corelarea perspectivei teoretice, ce nu poate fi decât culturală, cu metodele prin care se exersează. Drept urmare, în formarea inițială, se poate considera ca o premisă faptul că obiectul de studiu al bibliologiei și științei informării se regăsește constant în durata lungă, în timp ce metodele didactice (supuse presiunii conjuncturii din perspectiva dinamicii obiectului și metodelor disciplinei, a factorilor incidentali cuprinși în relația profesor-student) sunt

¹⁴Denis Pallier, *Istoria și evoluția meseriei de bibliotecar*, în "Biblioteconomie", XXXI(1995), 4, p. 57.

dispune ritmului timpului scurt. Această perspectivă are ca fundament și validează orizontul cultural, care trebuie să primeze în fața unui pragmatism în sine situat la nivelul științelor administrative sau ale științelor informării dezvoltate în ultimele două decenii¹⁵.

O altă constatare surprinsă din consultarea procesului de învățământ este rigiditatea acestuia. În cazul colegiului unde absolventul obține o diplomă de bibliotecar-arhivist, curricula nu prevede nici o deosebire în pregătirea distinctă în cele două profesii. Consolidarea acestor profesii la limita secolului al XIX-lea sau în cel mai bun caz la nivelul din perioada interbelică se motivează și printr-o deficiență legislativă, asupra căreia deja am stăruit. Această rigiditate nu se prezintă doar prin contopirea a două profesii, cea de bibliotecar și cea de arhivist, ci și prin lipsa flexibilității de opțiune în cadrul specializărilor sedimentate în domeniu. Spre exemplu Universitatea Catholică din Milano, cu un curriculum conturat în limitele unei formări cu accente dinspre o disciplină tradițională oferă studenților o calificare în trei direcții: gestionarea bunurilor de patrimoniu, documentariști și arhiviști. Mai performant este cazul Universității din Northumbria care promovează la nivelul învățământului superior două specializări, o diplomă în informație și management de bibliotecă, iar cealaltă în informație și managementul comunicației. De asemenea, sunt reprezentate aici patru module pentru învățământul postuniversitar, cu obiective precis conturate.

5. *Cercetarea științifică.* În cei doi ani de funcționare a Colegiului de Biblioteconomie unul dintre obiectivele majore asumate de corpul profesoral l-a constituit definirea cadrului de afirmare profesională prin realizarea unor proiecte de cercetare științifică, atât la nivelul colectivelor de lucru cât și prin susținerea cercetării individuale. Cadrele didactice, titulari și asociați, au colaborat la reviste și publicații de specialitate ("Studia UBB", Seria Historia, "Philobiblon") și de asemenea au definitivat anumite proiecte prin elaborarea și tipărirea unor cărți de autor sau în colaborare.

Preocuparea de cercetare remarcă surprinderea unor direcții precum istoria cărții, a bibliotecilor, personalități culturale sau orietarea spre

¹⁵ Guy Pelachaud, *De la scrisul tipărit la scrisul informatizat. Drumuri prin memorie*, în "Biblioteconomie", XXXI(1995), p. 85-86: subliniază că miza nu este doar de ordin tehnologic "ci, mai cu seamă în plan cultural, social și instituțional". Nu bibliotecarul este pus în discuție, ci biblioteca însăși având de-a face cu o explozie a informației și o implozie a sensului.

documentare-bibliografii. Se poate constata o angajare a investigațiilor dinspre o perspectivă filologică sau istorică ceea ce marchează profesiile de bază ale cadrelor didactice. Raportul dintre disciplina predată și orientarea sensibilității de cercetare ne situează în fața unor demersuri "paralele", în special în ceea ce privește discursul didactic în domeniul bibliologiei. De aici provine "orizontul căzut" al disciplinelor de bibliologie unde efortul didactic se bazează pe experiența cotidiană profesională, empirică.

Preocuparea pentru bibliografii speciale, formarea continuă, management de bibliotecă, raportarea la experiența occidentală, reforma bibliotecilor românești constituie repere mai apropiate de profesie, de conturarea unui discurs didactic problematizat, fundamentat și validat de opinii științifice conturate în urma unei cercetări personale.

Concomitent cu aceste inițiative au fost organizate de către cadrele didactice ale facultății noastre două seminarii internaționale în colaborare cu instituții similare din SUA și Marea Britanie.

Primul dintre aceste seminarii a avut loc în toamna anului 1995, având ca temă *Perfecționarea procesului didactic în predarea biblioteconomiei și a științelor informării*, cu participarea a 8 cadre didactice ale facultății din Austin (Texas).

Cel de-al doilea seminar a avut loc în primăvara anului 1996, discuțiile fiind concentrate asupra temei: *Noi tendințe în biblioteconomie și știința informării*, printre participanți numărându-se și cadre didactice de la facultăți similare din Edinburg și Newcastle.

În urma acestei întâlniri s-a pus baza unei viitoare colaborări dintre facultatea noastră și cea din Newcastle în vederea realizării unor mobilități studențești și a cadrelor didactice (visiting professor) precum și structurarea unui proiect comun de masterat ce va fi susținut de ambele facultăți la Cluj, proiect integrat în cadrul programului SOCRATES angajat de Universitatea "Babeș-Bolyai".

De asemenea cadrele didactice ale facultății sau colaboratorii au beneficiat de participarea la numeroase conferințe naționale și internaționale (Tel Aviv, Frankfurt, Montpellier etc.), precum și de burse oferite de British Council pentru stagii de pregătire în Marea Britanie.

Consolidarea structurilor didactice va crea posibilitatea promovării unor proiecte de anvergură, coordonate de profesori ai facultății noastre.

6. Baza materială. Secția de Bibliologie și Știința Informării își va desfășura activitatea în spațiul oferit de Facultatea de Istorie și Filosofie, Catedra de Istorie Medie și Istoriografie, a Universității "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca.

Paralel secția beneficiază în întregime de: sediul catedrei (încăpere, cu birouri, bibliotecă) și trei săli de clasă. De asemenea se asigură acces și folosință a laboratorului de informatică a Facultății de Istorie și Filosofie, care dispune de o rețea formată din 10 calculatoare. Din punct de vedere al logisticii procesului de învățământ menționăm sprijinul Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga" materializat în două săli de clasă și posibilitatea desfășurării unor activități cuprinse în procesul de învățământ cu aparatura și spațiile bibliotecii (Laboratorul de informatică).

Este asigurată o bibliotecă de specialitate a secției de bibliologie cu acces pentru studenții proprii și de asemenea studenții au acces la bibliotecile Facultății de Istorie și Filosofie precum și la facultățile cu un profil înrudit și nu în ultimul rând pot consulta colecțiile Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga", unde la sala de Colecții speciale li s-a organizat o "mini-bibliotecă" cu materiale și publicații de primă importanță pentru cursurile și seminariile din planul de învățământ.

* * *

Vacuum-ul normativ și lipsa de înțelegere a disciplinei determină și susține o dezvoltare "deghizată" sau transformarea profesiei într-una de "mâna a doua", lăsată la îndemâna filologilor și istoricilor, ca o activitate auxiliară.

Impactul social amplu pe care-l putem surprinde în ultimul timp nu se bazează pe o reală disponibilitate a societății spre profesiile bibliotecii, ci mai degrabă, în urma unor atente analize, se datorează funcționării ca "supapă socială", de integrare a tinerilor absolvenți.

Corpul profesoral, în special cel angajat în structurile disciplinelor de specialitate se remarcă printr-o canalizare excesivă în practică, fără a se putea impune într-un orizont teoretic formativ, operațional. Ilustrativ din acest punct de vedere este "apetitul" pentru cercetarea științifică, în general, neconcludentă, fără performanțe, cadrând de altfel cu nivelul impus de revistele românești de bibliologie din ultimii ani. Accentuând însușirea unor metode de lucru, învățământul devine imitativ, lipsindu-l pe student de inițiativă și motivație profesională.

ȘCOLILE DE BIBLIOTECONOMIE ȘI ȘTIINȚA INFORMĂRII. UN PUNCT DE VEDERE

Ana Maria CĂPĂLNEANU
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

"There is an endless need for education and training."
IFLĂ Reports to the Council, 1991

Profesia de bibliotecar este o profesie dinamică iar schimbările determinate de progresele care au avut loc în ultimele decenii impun în permanență noi calități și competențe profesionale. Pentru a le dobândi, faza de specializare asigurată de un cadru academic orientat în această direcție devine indispensabilă. În acest context, și datorită faptului că învățământul superior biblioteconomic românesc a re-demarat de câțiva ani, problemele legate de modul în care decurge acest proces de instruire în țară, față de cel de pe alte coordonate geografice, mi-au trezit un deosebit interes. Articolul care urmează trasează o paralelă între aceste două sisteme și structuri diferite. Am recurs, în acest sens, la informațiile pe care le-am cules și la constatările pe care le-am făcut în câteva dintre vizitele la universități din vest, pentru a vedea ce s-ar putea face, acum, la început de drum, ca generațiile pregătite în școlile românești de biblioteconomie să se plaseze la un nivel profesional competitiv și să devină buni specialiști în domeniu.

1. Informația este un element vital în lumea în care trăim. Producția și consumul de informație au devenit fundamentale într-o societate în permanentă schimbare și adaptarea la această cerință devine coercitivă. Informațiile trebuie căutate, regăsite, selectate și puse în relație, demers care precede orice activitate, intelectuală sau de altă natură. Capacitățile de producere, stocare, organizare și regăsire a informației au crescut exponențial odată cu dezvoltarea tehnologiei specifice, fapt ce are un impact deosebit asupra practicii zilnice în manipularea informației. Dezvoltările în domeniul tehnologiei informaționale sunt tot mai cuprinzătoare iar aplicațiile multiple din domeniu dau un sens tot mai concret a ceea ce se numește, cu destulă forță, "explozie informațională". Nu numai în învățământ, știință, cercetare, artă, politică dar și în viața de zi cu zi, participăm direct la actul receptării de informație, în confruntarea noastră permanentă cu nevoia de comunicare.

Implicată direct prin însăși misiunea ei în fluxul informațional, biblioteca este, de asemenea, supusă schimbării, schimbare care, în mod paradoxal, pare să devină un element de constanță al acestor vremuri. Ea se poate constata în ceea ce privește funcțiile exercitate, natura colecțiilor și a instrumentelor de informare, căile de prelucrare și accesare a informațiilor, tipul de servicii oferite și calitatea asistenței oferite de specialiști în procesul informării. Nu este indiferent modul în care utilizatorul poate beneficia, într-un timp convenabil, de întreg potențialul informativ deținut de o instituție de informare și documentare și, în același timp, de posibilitățile de a utiliza informația aflată la distanță. Bibliotecarii, ca specialiști în domeniu, trebuie să dețină capacitatea de adaptare din mers la dinamica profesiei și o permanentă deschidere spre nou.

Consumatorul de informație se confruntă, în prezent cu multiple probleme cărora trebuie să le facă față: producția de informații în creștere, numărul extrem de mare și divers de medii de informare, dezvoltarea de noi tehnologii de regăsire, posibilitatea de a recurge la un număr crescând de surse aflate la distanță, etc. În această conjunctură, derularea corectă și normală a activității de informare se poate realiza mai eficient în prezența și cu asistența unui personal cu înaltă calificare. Dacă extindem analiza și la celălalt pol al activității din instituțiile de informare și documentare - la colectarea și prelucrarea informației, la organizarea ei în așa fel încât să fie cât mai accesibilă și la producerea de instrumente de informare care să faciliteze regăsirea ei - rezultă un tablou complex al abilităților profesionale pe care le deține un bun specialist din domeniu.

Dobândirea și dezvoltarea acestor însușiri reprezintă un proces care poate decurge numai în condiții de instruire, educare și specializare. Dacă o preocupare serioasă în acest sens aduce cu sine posibilități noi de emancipare sub aspect profesional și de formare de competențe noi în vederea utilizării informației, o neglijare a zestrei profesionale cu care fiecare tânăr bibliotecar intră în activitatea cotidiană aduce după sine o reală descalificare cu efecte nocive multiple.

2. În planificarea direcțiilor de instruire din cadrul școlilor moderne de biblioteconomie este necesară o concepție realistă referitoare la atributele pe care se presupune că trebuie să le dețină un specialist, și care nu poate, sub nici o formă, să eludeze câteva aspecte de bază. În primul rând, el trebuie să știe să recunoască și să formuleze nevoile generale și specifice de informare, după care să identifice sursele potențiale, cele mai potrivite, unde se pot ele regăsi. Trebuie să fie capabil să dezvolte cele mai eficiente strategii de căutare și să cunoască tehnologiile relevante care îi pot folosi acestor operațiuni. În

continuare, un bun specialist trebuie să fie capabil să evalueze și să organizeze informațiile regăsite pentru a le comunica celor interesați și să creeze instrumente specifice de facilitare a accesului la informație. Prin urmare, intervenția lui este critică și se bazează pe o cât mai bună cunoaștere a domeniului informațional.

Un alt element care joacă un rol important este cunoașterea și buna administrare a cadrului instituțional în care bibliotecarul își desfășoară activitatea. El trebuie dețină cunoștințe fundamentale de management, să cunoască modul de funcționare a bibliotecii, ca structură informațională complexă și sistemică, cu departamente aflate într-o strânsă relație de dependență. De asemenea, are nevoie de cunoștințe de marketing informațional, un domeniu modern și relativ nou, care recunoaște informației caracterul de marfă la care se aplică tot mai mult principiile cererii și ofertei ale economiei de piață.

Această profesie este una dintre cele mai dinamice și, întrucât însăși "substanța" ei este în continuă evoluție, instruirea în domeniu necesită un continuu proces de adaptare, restructurare și regândire. Toate aceste prefaceri determină schimbări de mentalități și comportamente profesionale care trebuie abordate cu responsabilitate în cadrul activității de pregătire a noilor specialiști din domeniu. Sintetizând, aș putea spune că un "specialist în știința informării", este cineva capabil să recunoască faptul că informația este necesară, să aibă abilitatea să localizeze, evalueze și utilizeze, în mod eficient, informații oferite de o varietate de surse; altfel spus, cineva care intervine în mod decisiv în gestionarea și în transferul de informații.

3. Obiectivele programelor de învățământ de biblioteconomie și știința informării trebuie să fie concepute, orientate și dezvoltate având în vedere aceste direcții majore. Faptul că am insistat în mod special asupra aspectelor care țin mai degrabă de zona pragmatică a domeniului, de tehnologia modernă, de informatică, de știința conducerii sau de marketing, nu înseamnă că ar trebui neglijate domeniile tradiționale, umaniste din formarea bibliotecarilor ori particularitățile de ordin socio-cultural ale diferitelor grupuri sociale sau zone geografice. Desigur, calitatea de umanist a bibliotecarului, cu o largă perspectivă culturală, adică postura în care el a fost perceput cu preponderență de societate de-a lungul istoriei, nu trebuie să dispară. Dar nici nu trebuie să încremenim în tradiție sau să cultivăm cu părținare componentele filologice sau istorice ale școlilor de biblioteconomie de acum câteva decenii.

Repunerea în drepturi a învățământului biblioteconomic la nivel universitar din România, în 1990, reprezintă un moment important în cadrul profesiei. Desigur, dificultățile de natură conceptuală, structurală și

organizatorică nu au fost încă depășite și acest lucru este normal și de înțeles. Absența îndelungată a unui cadru statuat, destinat învățământului biblioteconomic este greu de depășit într-un timp relativ scurt. Însă deceniile care au trecut au adus un progres important și decisiv în cadrul profesiei care este tot atât de important să fie reflectat, dacă nu chiar să constituie baza de pornire pentru noua structură, modernă a școlilor actuale de biblioteconomie și știința informării. Nu cred că cea mai bună formulă ar fi reînnoirea procesului de instruire la nivel academic acolo unde a fost el întrerupt în anii '70 și derularea lui ca și când această discontinuitate nu ar fi existat. Vorbim despre un domeniu care permite arderea etapelor și asimilarea rapidă a noilor direcții de acțiune determinate de imensele progrese făcute între timp. Această abordare ar face posibilă re-demararea de la un alt nivel a activității de învățământ biblioteconomic.

Ar mai fi un aspect de care ar trebui să se țină cont. Fiind incluse din punct de vedere administrativ și funcțional în cadrul mai larg al catedrelor cu specialități conexe -- filologie, istorie -- facultățile și colegiile de biblioteconomie poartă amprenta acestora, discipline proprii lor având o pondere, după părerea mea, prea mare, în defavoarea disciplinelor de specialitate. Este limpede că o eventuală organizare ca entitate academică independentă a școlilor de biblioteconomie și știința informării ar fi deosebit de dificilă la ora actuală, din toate punctele de vedere (didactic, financiar, logistic, administrativ, etc.). Totuși, ea ar fi binevenită și rămâne ca în perspectivă să se rezolve și această problemă.

4. Întorcându-mă la Cluj după o vizită de trei săptămâni la Universitatea Northumbria din Newcastle și având încă vie în minte experiența avută în urmă cu câțiva ani la Universitatea Illinois din Urbana-Champaign și la Universitatea Catolică din Washington, m-am întrebat mereu care este esența diferenței atât marcante dintre felul cum se desfășoară procesul de învățământ de specialitate în lumea vestică și cel de la noi. Bineînțeles, nu mă refer aici la decalajul tehnologic evident și la posibilitățile materiale importante de care dispun instituțiile academice din vest comparativ cu cele din România. Acest argument ar fi valabil dacă ne-am referi numai la numărul extrem de mare de școli de biblioteconomie care funcționează în cadrul universităților din vest, la multiplele niveluri -- universitar, postuniversitar și doctoral -- la care există acces, la gama largă și extrem de variată de cursuri -- fundamentale și opționale -- care se oferă în cadrul școlilor respective. Ar explica, de asemenea și modul în care se desfășoară instruirea practică în

cadrul seminariilor și sesiunilor de lucru în laboratoare cu înzestrare tehnică complexă, cu posibilități individuale de acces permanent la calculatoare și la tot ceea ce presupune un acces nelimitat la informație. O astfel de tentativă ar necesita un studiu separat, axat în mod special pe această temă.

Există, însă, aspecte care nu țin neapărat de finanțare și bugete, de înzestrarea tehnică și informațională, de logistică și bază materială. Ar fi prea simplu să încercăm să punem totul în sarcina acestor decalaje care sunt evident în defavoarea noastră și care ar părea, la o analiză superficială, că explică sau justifică diferențele despre care vorbeam. Zona în care nu suntem dependenți de toți acești factori impuși din alte considerente -- economice, sociale, chiar istorice -- ține de concepția care stă la baza structurării programelor de învățământ, de metodologia didactică utilizată, de comunicarea interpersonală și de relațiile profesor/student, de viziunea asupra calităților profesionale care se dorește a fi dezvoltate la studenți pentru a-i pregăti să evolueze cât mai bine după angajare, odată ce studiile au fost terminate.

În vest, programa este extrem de flexibilă. În general, există un nucleu de discipline obligatorii pentru toate secțiile și departamentele școlii de biblioteconomie ale unei universități, care oferă informații generale și fundamentale pentru viitorii specialiști, urmând ca în următorii ani de studiu, pe baza cursurilor opționale multiple și extrem de variate, să existe posibilitatea unei specializări ulterioare. Discipline ca stocarea și regăsirea informației, utilizarea informației, management și tehnologia informației -- cu prezentarea temelor în special din perspectiva utilizatorului -- sunt obligatorii, ca bază a procesului de instruire. Există apoi, pentru cei interesați, posibilitatea studierii aprofundate a unor domenii mai înguste ale activității în biblioteci, arhive, centre de informare și documentare, cum ar fi informația pentru afaceri, drept, artă, informația biomedicală și sanitară, literatură pentru copii, publicații de referință și sisteme de informare, publicare și editare, arhive, stocarea și diseminarea informației, gestionarea înregistrărilor, etc. În general, această structură se păstrează atât la nivel universitar cât și la nivel postuniversitar. O paletă atât de vastă de posibilități de instruire presupune, desigur, și un personal didactic de specialitate adecvat care să poată asigura acoperirea orelor de predare, seminarizare și îndrumare tutorială. Toate aceste cursuri și module sunt acreditate de organisme și asociații profesionale specializate și sunt evaluate, revizuite și reactualizate periodic.

Faptul că numărul de cursuri care formează programele analitice ale școlilor românești de biblioteconomie este încă destul de restrâns se datorează unor multiple cauze reale, între care factorul economic și carența de cadre

didactice de specialitate pot fi dintre cele mai importante. Totuși, dacă ideea restructurării programelor academice în vederea compatibilizării lor cu cele din universitățile vestice este unanim acceptată, trebuie, de asemenea, acceptată necesitatea adaptării lor la nivelul impus de progresul din ultimele decenii. Este nevoie de dezbateri și discuții numeroase pentru a face loc unor noi tematici, fără a neglija, în același timp, cursurile tradiționale. În anii '90, astfel de dezbateri au produs în străinătate, modificări remarcabile în structura programelor analitice, sub multiple aspecte. Unele școli de biblioteconomie și-au modificat chiar denumirea departamentelor și secțiilor, pentru a fi mai aproape de noua orientare a cursurilor oferite; altele au renunțat la însuși termenul de bibliotecă sau biblioteconomie pentru a sugera extinderea tot mai vastă a zonei acoperite de științele informării care includ bibliotecile dar nu se mai referă doar ele.

5. Un alt aspect care mi se pare că joacă un rol decisiv în rezolvarea problemelor de profesionalizare -- și aici am din nou în vedere diferențele despre care vorbeam -- este cel referitor la învățământul postuniversitar. Nevoia de dublă specializare se impune tot mai pregnant datorită cantității imense de informații și documente care trebuie prelucrate și gestionate. Persoane cu o pregătire superioară, din orice domeniu -- științe umaniste, tehnice, medicale, artă, etc. -- trebuie să aibă posibilitatea unei supra-specializări în biblioteconomie și știința informării, într-un cadru destinat cursurilor de masterat. După unul sau doi ani de studii postuniversitare, pot obține abilitățile și competențele profesionale amintite mai sus, după standardele aplicate pe plan internațional și cu rezonanță directă și multiplă atât în activitatea curentă din bibliotecă, în activitatea didactică din școlile de biblioteconomie cât și în activitatea de cercetare.

Problema determinată la noi de lipsa timp de mai mult de două decenii a posibilității de specializare la nivel academic și care a avut ca unul dintre efectele cele mai dureroase - diluarea rezervelor de cadre capabile să pregătească noile generații de specialiști, s-a resimțit în mod acut la reînființarea învățământului academic de biblioteconomie și știința informării. Nevoia de "educare a educatorilor" care să fie la curent cu progresele remarcabile din această zonă de activitate, și-ar găsi astfel împlinirea. În același timp, absolvenții facultăților de biblioteconomie ar putea să-și continue studiile în vederea specializării ulterioare prin cursuri de masterat și, eventual, pentru cei interesați, prin doctorat.

O altă categorie de beneficiari ai cursurilor postuniversitare de biblioteconomie și știința informării ar fi bibliotecarii activi, cei cu pregătire superioară în alte domenii, dintre care mulți au deja experiență și un nivel

performant de cunoștințe de specialitate. Sunt sigură că mulți dintre aceștia ar aprecia posibilități noi de perfecționare la nivel postuniversitar în domeniul în care profesează.

6. Zona în care diferențele despre care vorbeam mai devreme mi se par foarte pregnante, ține de modul în care se desfășoară activitatea de transmitere a cunoștințelor către studenți, de metodologia de predare, fixare și evaluare, de calea prin care se face înzestrarea lor cu deprinderile necesare. Mă refer aici la metodele învățământului interactiv care se aplică în mod predominant în învățământul superior din străinătate și mai puțin la noi.

Acolo, studentul este încurajat să devină mai direct și mai puternic implicat în activitatea didactică, să fie mai interogativ și deplin angajat în procesul de comunicare a cunoștințelor. Se încurajează în mod deosebit dialogul, dezbaterile deschise de idei în care studenții sunt obișnuiți să-și expună public argumentele, într-o suită logică. Acesta este un mod de abordare decisiv într-o bună și eficientă activitate didactică și ar reprezenta o alternativă valabilă pentru modul tradițional de predare. Practica de a ține prelegeri în timpul orelor de curs, timp în care studenții ascultă în mod pasiv și notează automat ceea ce li se predă, urmând ca apoi să memoreze mecanic cursurile, nu este eficient și productiv. Dacă ei sunt supuși unui stil maieutic de a ajunge la cunoștințe, dacă sunt incitați la dialog și dezbateri și dacă li se pretinde o participare directă, activă și susținută pe parcursul lucrărilor, rezultatul este spectaculos. Studenții trebuie învățați cum să învețe, cum să comunice, cum să-și administreze cel mai bine bugetul de timp de care dispun. De asemenea, ei trebuie să știe să-și prezinte lucrările, proiectele, punctele de vedere cu încredere în capacitatea lor de a face față unei confruntări de idei sau prezentări publice.

De exemplu, la Universitatea Northumbria din Newcastle, am avut ocazia să asist, în cadrul sesiunii de vară, la câteva ședințe de examinare a cunoștințelor studenților. La începutul anului universitar, studenții fuseseră împărțiți în grupe de câte patru, cărora li s-a repartizat câte o temă de cercetare -- teme dintre cele mai actuale și fierbinți -- pe care ei urmau s-o dezvolte într-un proiect de an. Sesiunile la care am participat erau destinate prezentării acestor proiecte, în fața a doi dintre profesorii de curs. Nivelul la care s-au prezentat studenții la această sesiune de examinare a fost impresionant, mai ales că atât proiectul cât și suportul multi-media au fost realizate de către ei înșiși, la un înalt nivel calitativ, profesionist. De altfel, am constatat că studenții au abilități de muncă pe calculator deosebit de performante, aspect important de menționat cu atât mai mult cu cât cunoștințele de tehnologie informațională nu sunt predate pe parcursul

studiilor, în unități de curs speciale. Este adevărat că la înscrierea la universitate, îi se pretind deja cunoștințe practice în această direcție, cunoștințe care se folosesc masiv la toate cursurile și lucrările de pe parcursul anului. De asemenea, există posibilitatea selectării cursurilor opționale, foarte numeroase și variate de tehnologie informațională. Revenind, modul în care s-a derulat prezentarea proiectelor de către studenți este similar felului în care decurge interviul pe care fiecare absolvent trebuie să-l susțină la angajare, cea ce le acordă un atu plus în competiția acerbă pentru obținerea unui loc de muncă.

Întreaga activitate de evaluare a cunoștințelor se face multidirecționat, selectându-se formele cele mai potrivite în funcție de specificul cursului. În general, se acordă o mare importanță simulării de situații reale, pentru a estima capacitatea studenților de a aplica pe viu cele învățate pe parcursul anului. Adiacent, se utilizează o varietate de metode de examinare -- rapoarte anuale și/sau semestriale, portofolii personale, prezentări individuale și în grup, studii de caz, referate, eseuri, disertații și nu numai examene scrise sau orale, care au un grad aproximativ de relevanță. Se solicită, de asemenea studenților să-și analizeze într-un eseu propria activitate de pe parcursul semestrului/anului. Toate aceste metode de evaluare pot fi cu siguranță aplicate și la noi iar rezultatele ar reflecta mai fidel gradul de asimilare a cunoștințelor de către studenți.

Practicarea metodelor și strategiilor didactice moderne, extrem de eficiente, nu presupune un efort deosebit, obstacole de nesurmontat ci doar interes și preocupare din partea profesorilor pentru a le exersa și apoi a le stăpâni. Metodele alternative la clasicele cursuri și prelegeri teoretice -- activitățile pe grupe de studenți, dezbateri colective cu un bogat suport multimedia, simulări și studii de caz, etc. -- sunt, din păcate, mai puțin aplicate în învățământul românesc. În același timp, chiar dacă lucrurile se vor schimba rapid în acest sens, studenții noștri ar avea nevoie de un efort deosebit de adaptare, având în vedere faptul că perioada de școlarizare preuniversitară nu excelează prin aplicarea metodologiei didactice interactive, prin dezvoltarea cu prioritate a capacităților creative ale elevilor sau prin cultivarea relațiilor interumane bazate pe o comunicare reală.

Am încercat să identific aici câteva dintre zonele mai importante ale învățământului românesc de biblioteconomie și știința informării care ar necesita o intervenție directă, rapidă și eficientă din partea celor chemați să o facă. Am convingerea că atât noile generații de studenți cât și bibliotecarii cu experiență merită o astfel de șansă.

FORMAREA CONTINUĂ ÎNTRE NEVOIE ȘI REALITATE

Viorica SÂNCRĂIAN
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

"Cu cât oamenii sunt mai luminați, cu atât sunt mai liberi..." , sunt mai liberi de a gândi, de a accepta, a dori și a aprecia învățarea. Această reflecție a lui Voltaire este quintesența și imboldul ideal pentru susținerea cu tărie a nevoii dar și a plăcerii de învățare: în profesie ea înseamnă formare continuă, intra și interinstituțională. Folosim noțiunea de "**formare continuă**" pentru ceea ce am numit dintotdeauna "reciclare" sau perfecționare. Termenul este deja validat în vocabularul profesional: Formarea continuă este acțiunea de asigurare permanentă a unui nivel de competențe profesionale performante pentru activitatea curentă și de perspectivă, prin forme organizate de instruire.

A vorbi însă despre această activitate în termeni generici, echivoc, fără analiză și concretizare în programe contravine regulilor eficienței. Evoluțiile recente cer înnoirea peisajului administrativ al bibliotecilor care sunt obligate să tindă spre europenizare, mondializare, pentru a înfrunta noul mod de gestionare a informației. Mai întâi, noțiunea de *modernizare*, de înnoire a serviciilor către public "implică a se țină cont de **utilizator** și pretind efortul de a-i satisface cât mai bine informarea și cercetarea, accesul prompt și rapid la imensa cantitate de informație.

Universitarii (studenți și cadre didactice) - public specific și quasi captiv al bibliotecilor universitare - sunt acum mai numeroși și socialmente mai diversificați; cursurile sunt și ele mai variate, filierele universitare profesionalizate se diversifică. Cază și/sau consecință - practicile universitare și culturale ale studenților dar și ale altor tipuri de utilizatori, evoluează și nu sunt echivalente cu ce au fost ele în materie de frecvență a bibliotecilor.

Dezvoltarea a ceea ce s-a convenit să numim "noile tehnologii" constituie și ea un factor de schimbare. Prezența lor în biblioteci, mai ales în cele universitare, răspund nevoilor multiple de acces la informație (cataloge on-line, bănci de date, CD-ROM) și permit realizarea diferitelor funcții tehnice ale bibliotecilor; apoi, la un moment dat, cea mai elementară aplicație a informatizării va fi utilizarea ei pentru îndeplinirea funcțiilor de gestionare a informației. Dar o viziune prea tehnicistă a dezvoltării consecutive a "științelor informației" poate provoca efecte regretabile în biblioteci prin unilateralitatea formării "profesioniștilor informației". În contextul marcat de globalizarea cunoștințelor și internaționalizarea schimburilor de informații se

impune adaptarea la "piața mondială a formării" -fie că este europeană sau americană-, la modele care și-au dovedit funcționalitatea, adaptându-le specificului intern. Să ne propunem depășirea schimburilor clasice bibliotecar/cititor prin structurarea unui corp profesional capabil și dispus să-și modifice în același timp practicile de lucru pentru a se deschide altora noi, valabile oriunde. Mobilitatea, multilingvismul (în opoziție și completând engleza care se consacră ca limbaj internațional), noile tehnologii și formarea continuă participă și permit fiecare noul raport bibliotecar/utilizator.

În perioada -îndelungată- de neexistență a învățământului biblioteconomic, pentru bibliotecarii ajunși în biblioteci din diverse specialități și domenii de activitate, devenirea de bibliotecar trebuia să însemne o a doua specializare. În timp ce în anii '70, '80 și chiar mai devreme, bibliotecile occidentale derulau proiecte de informatizare și noi metode standard de prelucrare a documentelor, *realitatea* umană și administrativă a bibliotecilor noastre permitea drept "formare inițială", pregătirea concursului de ocupare a postului pe baza unei bibliografii - aceeași de-a lungul multor ani și repetată apoi pentru multiple promovări - și un scurt stagiu de inițiere. Ceea ce urma să formeze de fapt bibliotecarul era stagiul la locul de muncă unde intervenea formarea, bunilor tehnicieni pe anumite segmente de activitate, în limitele rutinei, a închistării și izolării profesionale.

Devenirea de bibliotecar dintr-o altă specialitate ar putea fi un avantaj extraordinar, cu condiția ca într-adevăr să evoluăm spre noua profesie, apoi paralel cu ea. Aici intervine necesitatea conștiinței identității profesiei, rolul învățării, al formării continue, activitate care nu se poate nici evita, nici neglija; ea nu va avea nici coerență, nici rezultate pozitive dacă se face la întâmplare, cu atât mai mult cu cât se clădește fie pe lipsa totală a formării inițiale, fie pe o formare nespecifică, formală. Ideal ar fi ca formarea continuă să urmeze unei solide formări inițiale prin care personalul învață practica profesională, dar construindu-și în același timp *identitatea profesională*; apoi formarea continuă situează cunoștințele și abilitățile pe alte niveluri urmărind evoluțiile în profesie, nevoile și realitatea instituției, calitățile și disponibilitățile dar și atitudini și nevoi personale (de exemplu pregătirea unui concurs sau nevoia de acțiune).

Calitatea demersului, factorul esențial al reușitei acestui tip de proces, include politica managerială a instituției, de formare continuă, ea să exploateze și să motiveze cunoștințele, experiențele, calitățile personalului, să le cunoască pentru a le folosi.

Un alt factor este *calitatea formatorilor*. Nici o altă rațiune decât strict profesionalismul cadrelor de formare nu trebuie să primeze, altfel

compromitem din început rezultatele. Dacă formatorul este acceptat după alt criteriu decât expert și novator al profesiei, rezultatul demersului va fi îndoielnic. Calitatea de specialist atestat ca formator include performanță dar și talent pedagogic, iar capacitate de a asuma o asemenea muncă, și această funcție de formator e bine să aibă recunoaștere instituțională. Altfel rămâne impresia că este doar o ocazie de a avea un plus de lauri și încurajează diletantismul.

Este nevoie de o *politică națională de formare continuă*? O structură centrală, capabilă să aibă o politică națională poate să repereze și să grupeze necesitățile de formare profesională, experiențele valoroase ale profesioniștilor meseriei și să constituie un corpus de programe, cursuri, aplicații - există deja în biblioteci nuclee de asemenea intenții.

Ele pot fi "bune" numai dacă sunt rezultatul unor *analize și dezbateri*, altfel riscă să fie incomplete în conținut sau sub nivelul unui standard înalt posibil. Un program național de formare continuă destinată personalului bibliotecilor universitare, lansată și armonizată de profesioniști, sub egida Ministerului Educației, cu măsuri bugetare importante, poate țese și garanta legătura între recunoașterea unei formări și identitatea profesională.

Metodele de formare înnoite, mai active, ținând cont de accelerarea cunoștințelor peremptorii, formează profesionism real și pregătesc personalul pentru schimbări viitoare în profesie și în afara ei, capacitatea de a capitaliza și alte cunoștințe de-a lungul activității. Calitatea profesioniștilor include voința de performanță, capacitatea de a conduce propriul proiect (traiect) profesional și propria activitate de schimbare, într-un cuvânt: inițiativă; este vorba de a avea (a forma) profesioniști, nu veleitari.

Formarea continuă este un efort important, personal și instituțional, el trebuie considerat ca un instrument al schimbării, atât în exercitarea profesiei cerută de noile tehnologii, în relațiile umane, cât mai ales în plan *mental*. De aceea nu poate fi o activitate oarecare ci, ca orice sistem de învățare, trebuie să fie un proces organizat, cu structuri, planuri, programe, evaluări și aprecieri. O asemenea organizare este bine percepută de personal și devine un real "instrument de lucru" eficace. Oamenii vor înfrunta tot mai mult dificultățile pieței muncii: pentru a face față competiției bibliotecarul care consacră un segment din timpul său are nevoie și pretinde să aibă în schimb o formare reală.

Politica națională și implicarea organismelor centrale, nu are nici o legătură cu spiritul de centralizare sau descentralizare. Nu este vorba de dirijare, impunere, nici neapărat de coordonare, ci de asigurarea coerenței, a viziunii generale și a evoluțiilor simultane; se adoptă astfel un punct de vedere

unitar în stabilirea modulelor de formare continuă pe termen lung pentru formarea specialiștilor considerați a fi necesari.

În contextul autonomiei instituționale formarea continuă trebuie și poate fi mai întâi concepută local, cu abilitate, în așa fel încât să cuprindă un număr cât mai mare de personal și să fie cât mai adaptată nevoilor locale. Multe acțiuni nu sunt specifice decât anumitor biblioteci, altele se grupează zonal și pot grupa mai multe instituții etc. Acestea sunt formările pe teme "clasice", generale sau specializate și se adresează majorității personalului. Alte activități se adresează unui public mai restrâns (ex. directori de biblioteci, etc) sau sunt absolut noi și legate de politici noi.

Formarea continuă pornește totdeauna de la realitățile profesionale și are ca scop progresul în specialitate. La noi intervine "specificul situației" în care un proiect de formare trebuie să ia în considerație (analiză, măsurare, concluzii) mentalități bine ancorate în vechi (tradiție?), cât și cum anume să fie ele modelate, schimbate. Barierele mentale trebuie studiate, știute, conștientizate, astfel se reperează personalul (individul) cu conștiință și *autonomie profesională*, cu *inițiativă* și *disponibilitate*. Când ele vor fi acceptate ca *valori* (în comparație cu harnic, blând, cuminte, supus, neieșind din aria biroului propriu), atunci într-adevăr vom fi pe pragul de pe care putem gândi depășirea tehnicismului și funcționarismului profesiei, "am transforma în bibliotecari, oameni care lucrează deja biblioteci".

Schimbările și evoluțiile activităților tehnice sunt la îndemâna fiecărei biblioteci să le adopte (echipament, cooperare profesională între servicii, prezentări, demonstrații, lectură de specialitate, grupe de lucru...), nici costurile nu sunt neapărat un impediment, dar, ce, de ce și cât mai trebuie să fie un "bibliotecar", sunt chestiuni mai complexe și acest lucru trebuie avut în vedere și în formarea continuă. Iată câteva direcții absolut necesare și "normale, firești", care pe lângă abilitățile performante în activitățile specifice nu trebuie să lipsească din profilul bibliotecarului: relații umane în muncă: comunicare pe toate nivelurile și direcțiile (tipuri și modalități), organizarea și folosirea timpului de lucru, redactarea unui proiect, participarea la o reuniune -înută, limbaj, gest, parteneriat, cunoașterea literaturii profesionale, contribuție la crearea ei...

Două tipuri de cauze pot fi piedica cea mai importantă a realizării perfecționării:

- exterioare: -i nstituția nu pretinde și nu motivează perfecționarea;
 - nu cunoaștem posibilitățile existente de perfecționare și nu exploatăm *propriile* posibilități (lipsa de comunicare și publicitate)
- interioare: - autosuficiența /supraestimarea sau dimpotrivă - pasivitatea.

Toate sunt la fel de importante și în legătură strânsă, dar mai periculoase sunt cele din a doua categorie. Ele generează "pasul pe loc", lipsa spiritului de acțiune și inițiativă, rămânerea în "conul de umbră", perpetuarea bibliotecarului profesionist *simulant*.

Cultura profesională a bibliotecarului se realizează și se actualizează prin perfecționare permanentă; schimbările continue induse de evoluțiile rapide de tehnici și echipamente ne obligă s-o facem. Din neglijarea perfecționării permanente adesea rămânem la jumătăți de măsură iar aceasta este și mai grav atunci când nici nu ne dăm seama, sau nu recunoaștem acest lucru. Amânările și întârzierile dau efecte la fel de negative.

Formarea continuă trebuie acceptată ca necesară și posibilă și trebuie realizată. În noua relație bibliotecar/utilizator, impusă de realitatea tehnică actuală a bibliotecilor, "ieșirea din umbră" a bibliotecarului se impune fără amânare.

Auzim de multe ori că tinerii au sarcina de fi avangarda schimbării, de a se antrena sau de fi antrenați în efectuarea ei. Deocamdată realitatea *nu* ne confirmă această speranță firească; avangarda o constituie cei pe care exigența proprie față de activitatea lor și sentimentul de apartenență la instituție îi stimulează spre profesionalism și evoluție.

Cum se realizează formarea continuă? situație ideală / situație reală, soluții, propuneri. Într-o situație ideală formarea continuă este o adevărată *instituție* care unește într-un proiect comun mai multe compartimente ale educației și culturii, biblioteci universitare, școlare, publice, alte structuri documentare, având ca obiectiv asigurarea formării inițiale (pentru bibliotecari venind din alte specialități) și organizarea stagiilor, planurilor, programelor, formelor de realizare a perfecționării permanente precum și formarea personalului folosit în acest scop.

Nu avem încă acest fel de organizații și organizări dar avem sau putem crea posibilități mai simple și realiste prin care să evităm întârzieri greu de recuperat.

Logica de perfecționare a bibliotecarilor vizează cele două direcții amintite mai sus:

- adaptarea activităților specifice la noile sisteme de lucru: automatizarea, evoluția suporturilor de stocare a informației și accesarea ei; fie că este vorba de administrarea internă (achiziție, prelucrare, stocare, conservare) sau de transmiterea informației, informatizarea influențează și modifică activitățile, pretinde revizuirea organizării și a muncii. În acest segment al evoluției bibliotecarii pot fi profesioniști "a nivelu" prin mijloace de formare proprii ale instituției;

- completarea profilului intelectual și moral al bibliotecarului profesionist.

Forme de realizare:

Este la îndemâna oricărei biblioteci să organizeze:

- stagii scurte pe tipuri de activități
- întâlniri profesionale tematice;
- ateliere de lucru,
- reperarea, difuzarea de materiale documentare, articole de specialitate de ultimă oră;
- mese rotunde, dezbateri, seminarizări

Pentru oricare din ele, participanților li se indică cu claritate: scopul și obiectivele fixate, programul și natura activităților efectuate, încadrarea profesională de care va beneficia în urma stagiului, ce eventuale sarcini suplimentare sau auxiliare li se vor cere, cum urmează să valorifice instituția noile competențe.

Delegarea de responsabilitate pentru organizarea, urmărirea și evaluarea formării permanente este elementul de garanție al reușitei demersului. Așa se obține viziunea de ansamblu asupra elementelor constitutive: tematică, conținut, participare, personal formator, finalitate, nevoi ulterioare, colaborări interinstituționale cât și al aspectului organizatoric. Altfel, realitatea ne confirmă, avem acțiuni sporadice sau diluate, cu finalități neconturate, experiențele de multe ori valoroase nu se traduc în concretizări de care să profite personalul și profesia.

Și mai grav este faptul că instituția nu cunoaște și nu evaluează corect și suficient profesionalismul angajaților săi și deci nu folosește judicios potențialul profesional și uman.

Un "dosar" de perfecționare este corect numai dacă cuprinde o piesă numită "raport de stagiu" și este eficient numai dacă acesta nu rămâne o simplă piesă ce completează raftul. Segmentul de management al perfecționării în biblioteci ajunge astfel la nivelul importanței sale firești.

Bibliotecile de învățământ superior sunt cadrul bun de formare continuă sub toate aspectele sale. Ele concentrează activități, personal și experiențe iar colaborarea crează o bază pe care se poate clădi o structură corectă de formare continuă.

Comunicarea curentă prin toate formele ei de realizare începând cu telefon, fax, corespondență, *afișaj*, *publicitate*, e-mail și terminând cu o broșură (foaie, buletin?) de comunicare asigură interesul și implicarea personalului și facilitează urmărirea acțiunilor.

În același timp să nu uităm să avem în vedere evoluțiile de competențe profesionale din celelalte tipuri de biblioteci și să realizăm

colaborarea cu ele. Eficiența participării la perfecționare este dată de gradul în care personalul devine apt să îndeplinească cu performanță maximă funcțiile *cerute* de locul său de muncă dar și modul în care devine apt să îndeplinească funcții *viitoare*, să aibă idei novatoare pentru organizarea activităților specifice, să le argumenteze și să le susțină.

III. PERSPECTIVE

BIBLIOTECI UNIVERSITARE ROMÂNE IN PROGRAME
INTERNATIONALE ALE CCE
- TEMPUS -

Viorica SÂNCRĂIAN
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

Evoluția extraordinară a tehnologiilor informației și comunicării devine în viziunea Uniunii Europene sinonimă cu mutații economice și sociale atât de profunde încât ele au fost denumite "a treia revoluție industrială". Ea se repercutează direct asupra societății care devine o societate informațională. Contextul acestui produs -informația-, se răsfrânge asupra unui mare număr de profesii și în primul rând asupra aceleia care are rolul însuși de a furniza "informația".

ȚĂRILE EST EUROPENE NU TREBUIE SĂ RĂMÂNĂ DEPENDENTE
DE DIFUZORII DE INFORMAȚIE DIN OCCIDENT

Prin mari proiecte-pilot, Uniunea Europeană își propune ca Europa să-și îndelplinească rolul important ce-i revine ca furnizor de informație pe plan mondial.

Deficiențele tehnologice din țările Europei de Est au determinat schimbul inegal de informații cu aceste țări, în ambele sensuri, deficiență pe care noua arhitectură și politică europeană este interesată să o elimine. Pregătirea europenilor pentru societatea informațională este o sarcină prioritară în care urmărirea informației și perfecționarea profesională au un rol central. Dezvoltarea societății informaționale trebuie considerată global pentru toată Europa. Din 1990 Comisiei Europene din cadrul Comunității Europene îi revine sarcina de a coordona și sprijini crearea structurilor necesare, funcționale pentru transferul și gestionarea eficace a informațiilor și documentelor științifice, juridice, economice și culturale. Prin dezbateri la nivel de Comisie Europeană și sefi de state și guverne ale UE (denumită înainte Comunitatea Europeană) s-au pus bazele pentru finanțarea unor proiecte de tehnologizare a structurilor informaționale incluzând aici țările Est Europene care rămâneau într-o dependență foarte strânsă de difuzorii de informație străini și mai ales nord-americani, cu costuri prea ridicate.

Tehnologizarea structurilor documentare din aceste țări cere apoi existența pe plan local a specialiștilor informației, a bibliotecarilor bine

formați și capabili de a repera, a obține și a prelucra informația cu relevanță, până la a o îmbogăți și redifuză în universități, laboratoare de cercetare, instituții.

Astfel Comisia UE (CUE), numită la început Comisia Comunității Europene (CCE), a elaborat, coordonează și urmărește Programele PHARE de asistență din partea UE pentru reconstrucția economică din țările Europei Centrale și de Est, cu sediul la Bruxelles; în cadrul lor programele TEMPUS (Trans European Mobility Scheme for University Project - Proiect de Schemă de Mobilitate Trans Europeană pentru Universități) vizează învățământul superior, restructurarea universitară. Ele au fost create pentru a ajuta Universitățile din Europa de Est "să se occidentalizeze", să-și creeze structuri instituționale și administrative de nivel european. Bruxelles cere organismelor care intră în programele internaționale să-și definească strategia europeană, recomandă ca acestea să fie susținute și de finanțări exterioare lor.

Participarea Bibliotecilor Universitare la programele CE -TEMPUS I, apoi TEMPUS II, se înscrie în strategia europeană a Universităților vizând obiective ca:

- modernizarea bibliotecilor -informatizarea
- modernizarea funcției de informare-documentare
- eficientizarea structurilor instituționale
- promovarea atitudinii de participare a personalului, perfecționarea profesională la standardele noi
- dezvoltarea spiritului european.

toate acestea trebuind să ducă la obiectivul general - restructurarea instituțională.

Această strategie poate fi deservită de instrumente deja create (laboratoare de informatică, școli de biblioteconomie, parteneriat la proiecte universitare ale CUE) și altele necesare (echipă de reflecție și acțiune, echipă de relații interinstituționale, echipă de cercetare).

Programele TEMPUS sunt un cadru excelent de deschidere internațională pentru bibliotecile universitare. Pe lângă beneficiul de tehnologie ele sunt constitutive de coeziune socială și profesională și consolidare a legăturilor între biblioteci.

Prin TEMPUS I unele biblioteci române au câștigat tehnologie informatică și experiențe semnificative care trebuie să direcționeze pozitiv evoluția lor; completate de politica proprie de dezvoltare au contribuit la

inițializarea echipării informatice a bibliotecilor universitare. Prin ele s-au inițiat contacte interbibliotecare și relații reciproce între profesioniști, care sunt baza elaborării altor proiecte sau proiecte. Bibliotecarii au dobândit o viziune cu totul diferită asupra profesiei, al rolului său real în societate.

PROGRAMUL TEMPUS II PENTRU BIBLIOTECI A DEBUTAT SUB SEMNUL EVOLUTIEI

Bibliotecile au parcurs deci 3 ani care au creat deschiderile necesare evoluției. A urmat necesitatea firească, aceea de a continua dezvoltarea, a reuși să folosim cât mai bine noile echipamente, a regândi și subordona toate activitățile scopului principal - valorificarea performantă a fondurilor în folosul utilizatorilor: acest lucru este posibil doar prin reorganizarea departamentelor bibliotecilor, formarea personalului în vederea unei administrări înnoite, a folosirii performante a materialelor și a repercutării noilor aptitudini și cunoștințe în folosul colegilor. Noile necesități apărute ne-au condus spre propunerea celui de-al 2-lea proiect intitulat "*Restructurarea administrării bibliotecilor universitare. Formarea formatorilor*" care se înscrie în obiectivul nr.2 propus de programele Tempus "*Restructurarea și îmbunătățirea administrării universităților în domeniile: ... infrastructura universitară (Biblioteci de ex.)*", obiectiv acceptat ca prioritar în strategia universităților din România.

Proiectul a fost conceput și a debutat sub semnul evoluției: conștientizarea faptului că bibliotecile noastre trebuie să meargă pe o altă cale, că ele trăiesc, că profesia noastră este în plină mutație. Intr-adevăr, noile echipamente tehnice pun în altă lumină rolul nostru și trebuie să avansăm paralel cu ele.

Proiectul are extindere cuprinzând 4 biblioteci universitare: BCU Cluj, BCU Iași, BUT Iași și BU Sibiu. Partenerii străini, prin fidelitate pentru contacte personale anterioare, sunt: Montpellier- Universitatea Paul Valéry respectiv BIU în calitate de coordonator, CNUSC (Centre National Sud de Calcul), CRDP (Centre Régionale de Documentation Pédagogique) și Biblioteca Universitară din Barcelona.

Astfel după 2 variante de proiect concepute începând din 1993, adaptate și îmbunătățite în urma călătoriei de studiu la fața locului a D-nei M. Pezeril, atunci directoarea BIU Montpellier, în calitate de expertă, respinse ca fiind concurente cu altele având același obiectiv, am definit a 3-a propunere de proiect cu **obiective** precise:

- reorganizarea funcțională a circuitului documentelor, restructurarea organizațională și spațială, formarea cadrelor în folosirea tehnicilor de organizare a bibliotecilor; management de reorganizare;
- formarea personalului pentru o administrare modernă, utilizarea noilor tehnologii și difuzarea noilor abilități și cunoștințe;
- constituirea rețelei bibliotecii centrale cu filialele și completarea informatizării, echipament complementar;
- inițializarea informatizării la BU din Sibiu.

A INSERA REFLECȚIILE DESPRE ROLUL BIBLIOTECILOR ȘI AL DOCUMENTĂRII ÎN SERVICIUL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI SUPERIOR ȘI AL CERCETĂRII, ÎN DEMERSUL GLOBAL AL UNIVERSITĂȚII, ESTE O MIZĂ STRATEGICĂ

Obiectivele proiectului, dincolo de informatizare-modernizare a bibliotecilor universitare, își propun crearea unor veritabile structuri de difuzare a informației. Realizarea lor în cele 4 biblioteci românești constituie o miză pentru deschiderea spre o nouă etapă de schimbări. Este vorba nu numai de sprijinirea dezvoltării învățământului și a cercetării în universități dar și de stăpânirea în România a informațiilor produse de potențialul intelectual, de cercetători și prelucrate de bibliotecari, valorificarea producției editoriale autohtone, pentru că bibliotecile noastre adăpostesc un ansamblu patrimonial științific de o extremă importanță, o bogăție care este foarte puțin valorificată. Altminteri va exista riscul de a vedea pe mai departe Universitățile, învățământul și cercetarea depinzând de informațiile externe (baze de date și cataloage on-line). Trebuie stabilite sinergii evidente cu alte organisme documentare de tip universitar sau de cercetare din țară mai ales în ce privește o politică coerentă de catalogare, acces la informație și, dacă e posibil, pentru o politică de achiziție de documente străine concertată. Abia în acel moment vom putea aborda nivelul superior de evoluții actuale pe care le trăiesc bibliotecile occidentale în prezent. Această miză este strategică, de aceea bibliotecile au nevoie de implicarea și sprijinul moral și material al universităților în demersul lor de europenizare. *A neglija bibliotecile universitare care sunt nucleul diseminării informației strategice în această perioadă de reformă, de puternică evoluție, este o lacună în dispozitivul modernizării universităților.* Acceptarea de către universitari a sintagmei americane conform căreia O UNIVERSITATE ESTE O BIBLIOTECA, ar determina o atitudine mai implicativă-efectivă a lor în accelerarea finalizării eforturilor de a crea biblioteci moderne, funcționale la standarde înalte.

Bibliotecile universitare nu evoluează pentru sine, nu se modernizează de dragul modernizării ci pentru a deveni structuri documentare performante în sprijinul utilizatorilor săi, în sprijinul învățământului și al cercetării.

Obiectivele o dată stabilite, noile necesități reperate, ele au condus la organizarea propriu zisă a derulării proiectului, la stabilirea conținutului activităților și a componenței grupurilor incluse în ele, conferindu-se întregului demers și un dinamism comun.

Atât pentru bibliotecile mari (BCU CLUJ și BCU IASI) cât și pentru cele mici (BUT Iași și BU Sibiu) eforturile sunt dirijate spre progresul în profesie, mai multă performanță, mai bună adaptare către utilizatori, mai bună organizare a bibliotecilor.

Pentru asigurarea coerenței maxime, și a unei reflecții prealabile corecte, pentru o mai bună adaptare a activităților la nevoile bibliotecilor beneficiare, de la început a fost instituit un grup de coordonare cuprinzând câte un reprezentant al partenerilor străini și un coordonator al partenerilor români, echipă care va asigura pregătirea și urmărirea derulării programelor cât și evaluarea pe etape sau finală. Acest mod de organizare s-a apreciat a fi de altfel foarte eficient.

Efortul important angajat în această formă în 1995, în profitul celor 4 biblioteci române este în plină derulare: s-au achiziționat echipamente și 34 de bibliotecari au profitat de stagii profesionale însumând 154 săptămâni, în Franța și Spania. Selecția în vederea participării la stagii s-a făcut cu multă responsabilitate conform unor criterii ferm stabilite și subordonate realizării maxime a obiectivelor proiectului; s-au constituit astfel în biblioteci, echipe de profesioniști care acoperă diversele tipuri de activități specifice, cu calități noi capabile să asigure evoluțiile ce decurg din proiect.

Programul stagiilor efectuate în cele 3 etape de mobilitate au cuprins module prin care stagiarii să câștige competențe în organizarea sau reorganizarea activităților în vederea mai buneii exploatarei a fondurilor și a serviciilor mai performante pentru utilizatori. O oarecare suplețe în planning a permis ușoare flexibilități persoanelor interesate în a participa și la alte activități de bibliotecă decât cea principală. Fiecare stagiar, cu competența sa, cu sensibilitatea proprie și preocupările personale, a căutat să rețină maximul de detalii, de informații, să sesizeze interesantul, să reperate soluțiile la diverse probleme în biblioteci de talia celor vizitate și să poată profita de ele în propria realizare profesională și a instituției proprii. Confruntarea cu experiențe diferite de ale noastre, amorsate de prezentarea organizațiilor foarte diferite de ale noastre s-a relevat a fi fecundă: s-a văzut imediat că în ciuda diferențelor de situații, anumite probleme sunt comune: a subordona eforturile

nevoilor utilizatorilor, a raționaliza și prioriza problemele, nevoia de a elabora proiecte, a stăpâni strategiile de folosire mai eficace a mijloacelor (umane și materiale), a profita la maxim de competențele din instituția proprie și de experiențele altora, a îmbunătăți primirea publicului (pliante, signalistică, formarea utilizatorilor), a fi la curent cu evoluția profesiei, toate acestea dublate de evoluția mentalităților - iată mari capitole comune. Abordarea lor este însă diferită și diferențele situează instituțiile noastre pe niveluri diferite.

CONDUĂTORUL BIBLIOTECII ESTE VÂRFUL IERARHIC AL COMPETENȚEI MANAGERIALE, EL TREBUIE SĂ PARTICIPE ȘI SĂ DEA DIRECȚIA POZITIVĂ DEMERSURILOR

A ne strădui să eliminăm bucle de evoluție profitând de experiențele bibliotecilor evaluate, situându-ne problematicile pe treapta lor de evoluție pare a fi o utopie: ca să ne confortăm nedisponibilitatea sau efortul prea mare acuzăm adesea limitele legislative, bugetele austere și altele. Este evident că acestea nu pot fi deloc neglijate și ne limitează efectiv elanuri și inițiative. Dar este la fel de adevărat că elaborarea unui plan de perspectivă, federarea unui mare număr de voințe în jurul proiectelor, o reflecție profundă asupra posibilităților de realizare ar conduce spre rezultate concrete, mai modeste sau de anvergură. Acestea vor necesita elaborarea altor proiecte mai mici, în mai multe etape, de data aceasta în funcție de limitele arătate mai sus: financiare sau legislative sau de alt fel: timp, energii, disponibilități, perseverențe de care dispunem în echipe sau individual. Le numesc pe acestea "proiecte de deschidere". Ele sunt elaborate de ceea ce am numit "grup de reflecție" care trebuie să constituie o bună platformă de gândire asupra evoluției bibliotecii. Acordul, implicarea și sprijinul directorului sunt indispensabile în tot acest demers. El este vârful ierarhic al competenței manageriale și profesionale, și trebuie să fie întotdeauna disponibil să asculte, să analizeze, să clarifice și să dea direcția pozitivă demersurilor; pierderea problemelor de sub control ca și nerespectarea ierarhiilor generează crearea clanurilor care sunt opusul grupului de lucru și extrem de contraproductive. Exercițiul cooperării printr-o atitudine foarte atentă cu personalul, adoptând crearea spiritului de *echipă* nu de *clan*, contribuie la evitarea sau eliminarea lor.

Proiectele de deschidere sunt un prilej deosebit pentru această atitudine; ele debutează cu multe reuniuni interne, însemnând definirea ideilor subordonate planului general de anvergură, constituirea echipelor de proiect și a responsabilităților individuale din cadrul lor, estimarea timpului necesar pentru realizarea lor, constrângerile cu posibilitatea și modalitatea eliminării

lor, răsfângerea asupra altor sfere (servicii, persoane); comunicarea continuă și corectă în cele 2 axe - pe categorii dar și cu persoane din interiorul unei categorii, are ca rezultat cunoașterea potențialului profesional de care dispune biblioteca și deci folosirea judicioasă a lui, cunoașterea calităților individuale ale persoanelor și un bun suport pentru evaluarea lor. Bogăția unei biblioteci o constituie persoanele care o compun - calificarea și motivarea lor, capacitatea de a-și exprima toate posibilitățile prin muncă, sunt cele mai bune garanții ale eficienței lor. Prin prisma acestei observații este evident faptul că politica de administrare a personalului este foarte importantă și aceste servicii trebuie să funcționeze prin influența și prestigiul justificate de importanța misiunii lor.

Astfel de proiecte sunt pe de o parte subordonate proiectului major de evoluție, pe de altă parte vor genera altele ca de ex. nevoia de formare -ea se simte deja în mod evident.

Un deziderat necesar a fi prezent în orice realizare este consensul. El este precar și fragil, este acceptare nu impunere și deci se construiește anevoie. Un proiect de grup nu poate fi viabil fără consens. Totuși de multe ori o hotărâre votată de consiliul de administrație este votată ca o aplicare directă a instrucțiunilor oficiale. Acest tip de proiect corespunde mai mult unei acțiuni formale decât unei dorințe interioare.

Orice proiect de organizare riscă să oscileze între două extreme: - dacă voința de redactare și realizare a lui este puternică poate să apară graba, lipsa de suplețe în parcurgerea etapelor sau chiar eliminarea unor etape ceea ce se va traduce printr-un proiect impus subgrupurilor: proiectul este "mărginit", riscă să fie respins de personalul care nu se va recunoaște în el.

Distanța între speranțele puse și realitatea dirigistă va provoca probabil frustrare, agresiune, indiferență sau respingere. Dacă primează dorința de a respecta o metodă riguroasă și minuțioasă de analiză și cooperare pentru a redacta un proiect colectiv, apare riscul de lentoare în consultări, în exprimările fiecăruia și de a nu ma ajunge niciodată la realizarea lui.

Se va căuta deci un echilibru pentru că un proiect, oricât de bun ar fi, nu va prezenta interes și șanse de reușită decât dacă va fi ancorat în mediul care îl cere: în primul rând conducerea instituției să fie convinsă de necesitatea lui iar al doilea element este "climatul" care se creează în sprijinul lui; la fel de important este elementul extern -pentru cine se face demersul, care va fi beneficiul utilizatorilor prin realizarea lui.

PUTEM SĂ ACCELERĂM EVOLUȚIA BIBLIOTECII - TREBUIE SĂ OFERIM ACEASTĂ ȘANSĂ INSTITUȚIILOR NOASTRE

În urma analizelor făcute prin prisma constatărilor "francezilor" cu ocazia vizitării bibliotecilor române și a experiențelor noi ale stagiariilor români în bibliotecile franceze și catalane s-a acceptat unanim ideea de "schimbare" nu din punctul de vedere al cuiva ci al nevoii. Astfel aliniem bibliotecile noastre fluxului actual al "reformei". Am depășit deja faza de a schimba fundamental ceva de dragul schimbării și vrem schimbarea din dorința și necesitatea de a face să progreseze lucrurile, din coștientizarea realității că evoluția se întâmplă oricum și nu vom putea sta alături de ea, cel mult vom întârzia.

O reformă nu o pot face câteva persoane sau persoane care se opun ideii - instituția trebuie să facă reforma: în primul rând trebuie acceptată ideea de reorganizare, apoi să identificăm oamenii capabili și dispuși să lucreze în această direcție sub presiunea timpului și în condițiile stresului cotidian. Schimbarea este inevitabilă, ea trebuie mental acceptată de indivizi - avem nevoie de participare individuală, nu colectivă-impusă, avem nevoie de eliminarea întârzierii pentru că timpul ne sancționează, pentru că la nivelul mentalităților riscul de resemnare apare foarte ușor. Să avem în atenție faptul că bibliotecile își au adepții stagnării, al tradiționalismului, al partizanilor profesiei pentru profesie (profesia ca artă) care acuză scăderea rigoriei - iată tot atâtea bariere de înfruntat. Nu mai este suficientă consemnarea ideilor, pot afirma chiar că nici nu am avut înainte de acest proiect Tempus, în bibliotecă, expuneri, consemnări sau dezbateri de idei reformiste foarte clar formulate sau o analiză de mare perspectivă cu tot ce include ea: costuri, profesioniști, mentalități, sau dacă au existat, oricum nu au cooptat întraga competență disponibilă din instituție. Suntem acum în situația favorabilă de a putea accelera această fază, de a profita de experiențe îndelungat străbătute de bibliotecile partenere vizitate, de a elimina faze intermediare foarte costisitoare și a profita de performanțele lor.

Este șansa pe care trebuie s-o oferim instituțiilor noastre, profesiei, apreciind și clădind fundamentul pe și pentru competitivitate.

Putem să promovăm starea de a nu ne mulțumi să stăm la birou, să ne facem foarte meticulos și cu precizie sarcinile pe care "așa le-am moștenit", să nu ne clinească nimeni din ceea ce știm foarte bine să facem indiferent de utilitatea sau eficiența acelei operații - iluzia că suficiența de a lucra cu precizie înseamnă profesionalism și ne apără de schimbare, trebuie definită ca element al stagnării; să promovăm dezbaterile ideilor noi, să

analiza, și argumentarea lor, selecția și aplicarea lor; să nu ne fie teamă de nou, dacă simțim că avem un mic adevăr de spus, să-l transformăm într-un adevăr mare, să mergem înainte chiar dacă avem certitudinea că doar o mică parte din el se va realiza.

Am învățat să fim deschiși, lucizi, să știm pe ce lume trăim, să fim exigenți, să vedem ce putem face mai mult și mai bine și mai cu folos bazându-ne pe înțelegerea corectă a relațiilor, pe comunicare - acesta este spiritul occidental cu care am revenit în bibliotecile noastre și pe care vrem să-l emanăm în jurul nostru.

Pot părea acestea idei prea revoluționare. Este posibil să fie așa dar faptul că ele există, că descătușează spirite, inițiază dezbateri, incită dorințe de "mise à niveau" în profesie, este deja un lucru bun, constituie deja un element component al "schimbării", o treaptă din metoda de scenarizare a reorganizării, de reperare a "înțepenirilor" și accelerare a deblocărilor.

COLABORAREA - IMPERATIV AL EVOLUȚIEI

Ca fază imediat următoare sperăm să se contureze consensul asupra necesității colaborării între servicii, între serviciile centrale și filiale, reperarea și cooptarea persoanelor competente, cooperante și dornice să lucreze la crearea și etapizarea unor astfel de "dosare" de perspectivă, detașând pașii mici de realizare a lor. În momentul stabilirii "pașilor mici" ideile vor pierde din aliura de "revoluționare" și vor deveni fezabile, sper că vor câștiga o acceptare și o participare mai largă.

Socializarea acțiunilor, satisfacțiile morale, motivează oamenii și îi fac mai disponibili.

Deși bibliotecile prin esență sunt instituții de comunicare, remarcăm o accentuată lipsă de colaborare. Absența comunicării duce la risipirea inițiativelor și elanurilor constructive. Ierarhizarea și punerea în valoare a nevoii de comunicare am simțit-o pe ea însăși ca o valoare, alături de colegii francezi sau spanioli; a salva și utiliza această valoare este dacă nu o datorie, cel puțin un instrument de a fundamenta evoluțiile noastre; însă a vorbi frumos despre valori nu ajunge, trebuie să pătrundem, să fim în aceste valori. Ne-am imaginat sau speriat că modernizarea va însemna izolarea în fața calculatorului sau individualizarea activităților ca să constatăm că, dimpotrivă ea obligă la cooperare și -fără exagerare- umanizează: nu numai nevoia ci și dorința de a fi în colaborare cu colegii de breaslă va fi mai mare. A acționa și mai ales a gândi pozitiv, a exploata competent profesionalismul este baza tuturor reușitelor.

Comunicarea schimbă raportul individ-individ și individ-organizație. Ea este un mod de cunoaștere a potențialului pe care se bazează instituția, raportarea coerentă la aceste valori și posibilitatea creării unei strategii de comunicare. Această strategie se poate concretiza în dinamica dintre comunicarea unui proiect și proiectul de comunicare, în interior și exterior, acestea înscriindu-se într-o politică generală de comunicare a instituției.

TREBUIE SĂ FIM O "ECHIPĂ" NU SUMA A "N PERSOANE"

La încheierea stagiilor s-au făcut evaluările globale și individuale atât de către stagiar cât și de către coordonatorii și partenerii străini; fiecare stagiar a obținut un certificat de competență pentru activitățile în care s-a format sau perfecționat. O simplă privire asupra lor dovedește eficiența capitolului de mobilitate din cadrul Programului și situează bibliotecile noastre în fericită ipostază de a avea un nucleu compact, performant, apt și dornic de a determina progresul în muncă și organizare, de a crea un dinamism comun în această lume a informației.

Un asemenea nucleu a fost denumit în terminologia biblioteconomică "echipă (grup) de reflecție și acțiune" (groupe de réflexion et de travail): un ansamblu de persoane integrate într-un obiectiv special propus de organizație, cu capacități de organizare și cu posibilitate de implicare profesională performantă, dornici și capabili să trăiască din interior relația pentru a determina derularea bună a acțiunii propuse.

Constituirea unei astfel de echipe este necesară pentru faptul că în dezvoltarea lor bibliotecile au devenit instituții foarte complexe; ele nu mai sunt doar niște servicii tehnice care asigură achiziția, prelucrarea și servirea documentelor ci sunt adevărate organizații vii în continuă schimbare și adaptare la exigențele societății informatice; această multitudine și complexitate de probleme nu mai pot intra în atribuția unei persoane: echipa este cea care trăiește viața instituției din interiorul ei, cunoaște atitudini și comportamente, adună, ordonează apreciază și folosește ideile simple, reale, practice, descongesează de responsabilități, temperează agrisivitatea; având o privire deosebită asupra oamenilor și situațiilor, asigură coeziune, motivare, capacitează dorința de îmbogățire a spiritului de libertate de gândire și acțiune, de cunoaștere și satisfacție profesională. Un grup "bun", bine constituit, echilibrat și dinamic, va ști să conducă spre analize și evoluții, spre recunoașterea -mai repede sau mai tardiv- a nevoii de formare.

FORMARE INIȚIALĂ - FORMARE CONTINUĂ

Conceptele de "formare inițială - formare continuă" nu mai constituie o noutate în limbajul profesional al bibliotecarilor. Ceea ce nu este încă suficient este cadrul, structura de organizare, consecvența și conținutul lor, motivarea personalului pentru a întâmpina nevoia de formare. Din experiențele cu care am luat contact am văzut că acest tip de activitate primează, apreciindu-se faptul că orice reușită se bazează pe performanțe, pe profesionalism.

O preocupare de "a fi la curent" organizată atât mai simplu și amiabilă rezultate mai bune decât cursuri sofisticate, academice. Orice bibliotecă trebuie să aibă un "punct de informare profesională", o "sală de formare", ținute la zi, plăcute și primitoare, un loc de discuții profesionale atrăgător. O persoană care are responsabilitatea urmăririi acestei activități este garanția creării și păstrării climatului profesional corect.

La nivel de costuri, fără a le neglija, (vezi efortul financiar de multiplicare de documente, timpul de identificare a nevoilor, pregătirea activităților, cheltuieli de transport, etc.), acesta nu trebuie să constituie motiv de respingere a formării; avantajele nu se pot măsura în cantitate, noțiunea de economie (prin respingerea sau neglijarea formării) este falsă chiar sau mai ales cu constrângerile existente. Investind în modernizare trebuie să ajungem să formăm și să menținem competențe care să valorifice modernizarea. Obișnuindu-ne "să învățăm" ne vom adapta nevoilor și vieții profesionale.

IN LOC DE CONCLUZII

Am sintetizat aspectele, conținutul și profilul profesional ce decurge din programul Tempus II pentru bibliotecile noastre și sunt convinsă că am asentimentul întreg al colegilor cu care am derulat acest program. Reușita o datorăm tuturor participanților, efortului celor care au organizat stagiile noastre. Ambianțele, primirea, calitatea găzduirii, a condițiilor de locuit, gruparea activităților pentru a evita dispersarea și distanțele, mape cu materiale îndrumătoare, atmosfera primitoare a locurilor vizitate, atenția deosebită a gazdelor pe tot parcursul timpului, au dat nota foarte agreabilă stagiilor. Conținutul activităților, înaltul profesionalism al personalului care a asigurat formarea, interesul general și particular al participanților, dialogul dinamic, ne-au îmbogățit cunoștințe și abilități. Dorim și sperăm ca ele să fie cunoscute, recunoscute și exploatate ca atare și să aibă continuare în realizări concrete.

SCHIMBUL INTERNAȚIONAL DE PUBLICAȚII ÎNTRU DEZIDERAT ȘI POSIBILITĂȚI DE REALIZARE

Octavian PETRAȘCU
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

Condițiile actuale din spațiul nostru geografic, dictate de tranziția societății spre un nou sistem social-politic și economic, impun necesitatea unei adaptări dinamice și pe tărâmul evoluției științei, culturii și învățământului. În acest sens bibliotecile, constituind o verigă indispensabilă a acestor componente ale vieții sociale, vor trebui să facă față noilor condiții în vederea realizării menirii și rolului pe care le au în informare, cercetare, învățământ, educație și, implicit, de pârgă de legătură în cadrul interdependenței obiective dintre cele două laturi ale societății: materială și spirituală.

Adaptarea despre care vorbesc se răsfrânge și asupra activității schimbului internațional de publicații din cadrul bibliotecilor abilitate. Acestei probleme trebuie să-i acordăm atenția cuvenită, fapt care rezultă din însăși importanța schimbului, ca fiind una din manifestările unității internaționale. Ele constituie un mijloc de comunicare și de contacte, contribuind la lărgirea cooperării internaționale, atât de prețioasă pentru înțelegerea reciprocă dintre națiuni și pentru dezvoltarea științei, tehnicii și culturii mondiale. Schimbul de publicații cu străinătatea este o activitate îndeobște cunoscută, urmărindu-se o cât mai judicioasă difuzare pentru a asigura cunoașterea și aprecierea activității științifice și culturale autohtone în cercuri cât mai largi și competente, dar și accesul la informare în spațiul propriu geografic. Menținând ideea importanței efectuării schimbului internațional de publicații printr-un serviciu special aparținând bibliotecii, consider că nu sunt întemeiate opiniile potrivit cărora în viitor un echipament tehnic informațional ar putea înlocui în exclusivitate varietatea problematicii serviciului menționat, întrucât nu se poate exclude factorul uman implicat în transmiterea valorilor spirituale pe care le însumează o apariție editorială. Se impune însă, în vederea optimizării activității de schimb internațional, găsirea continuă a unor soluții care să faciliteze mod pragmatic eficiența serviciului.

Pentru biblioteci importanța activității de schimb constă cu precădere în faptul că ea este o sursă serioasă de completare curentă și retrospectivă a colecțiilor și de valorificare a surplusului de exemplare. Prin schimb se poate obține material documentar care nu există în comerț sau nu este cuprins în

sursele bibliografice. Un avantaj care nu este de neglijat este și acela că această activitate permite procurarea pe cale nonvalutară a unor publicații necesare. Cu toate avantajele arătate, nu trebuie pierdută din vedere nici obligativitatea acordului mutual al părților. Această înțelegere se realizează printr-un schimb de scrisori fără caracter oficial, dar care au, în mod onorabil, valoare de contract, principiul de bază fiind recunoașterea sa de către ambele părți care au convenit să-și doneze reciproc publicațiile.

Principalii factori care determină la un moment dat orientarea serviciului de schimb internațional în privința volumului de publicații și a selectării partenerilor de schimb sunt:

- necesități de completarea colecțiilor;
- profilul bibliotecii;
- cerințele beneficiarilor bibliotecii referitoare la domeniile de cunoaștere și la limbile în care apar publicațiile;
- posibilitățile materiale de achiziționare a publicațiilor destinate schimbului.

Acești factori se modifică în timp în funcție de evoluția societății, determinând în consecință modificări în problematica activității de schimb internațional.

Referindu-mă la Serviciul de schimb internațional din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga" din Cluj-Napoca, este evident faptul că acest serviciu a evoluat și a progresat în mod continuu, cu excepția perioadei celui de-al doilea război mondial. El a luat ființă în anul 1923 la propunerea profesorului Emil Racoviță, în ședința din 24 octombrie, același an, a "Comisiei Bibliotecii Universității", la scurt timp după organizarea "Biroului de Schimburi Internaționale pentru România, cu sediul la Institutul Meteorologic Central din București. Prima mențiune statistică referitoare la realizările acestui serviciu apare în Anuarul Universității pe anul 1929-1930, din care rezultă că în acea perioadă Biblioteca Universității din Cluj era deja în legătură cu 125 universități și alte institute științifice din întreaga lume și a primit 103 pachete cu anuare, teze doctorat și 124 volume tipărituri. Activitatea de schimb a bibliotecii clujene a luat amploare după cel de-al doilea război mondial, serviciul său specializat trecând pe cont propriu, fără intermediul Biroului Central, la schimburi directe cu partenerii săi, având cadru legal asigurat. Prin consultarea documentelor statistice întocmite de-a lungul perioadei postbelice la Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga",

se poate observa cu ușurință și evoluția, în general progresivă, a schimbului internațional, practicat de această bibliotecă, dar și unele fluctuații determinate de evoluția relațiilor politice ale țării noastre cu alte state în urma evenimentelor social-politice petrecute pe plan internațional.

Dar este sesizabil și faptul că în anul 1973 scade brusc numărul de țări cu care biblioteca avea relații, așa încât, în 1974 acestea sunt cu 10 mai puține ca în anii precedenți, iar în continuare această scădere evoluează în mod treptat până în 1988, ajungându-se în acest an la 50 țări, față de 79 în perioada 1967-1973. Acest lucru se explică prin aceea că în 1973 B.C.U. Cluj a ieșit de sub tutela universității, revista "Studia", care era și atunci publicația de bază destinată schimbului, a început să fie cumpărată de la universitate și biblioteca a sîstat trimiterea ei la instituțiile din "țările în curs de dezvoltare", care nu trimiteau nimic în schimb, deci, de fapt, nici nu erau parteneri. Cu toate acestea s-au găsit în această perioadă alți noi parteneri din țări cu care s-au continuat relațiile de schimb. Fenomenul fluctuației este mai pregnant la schimburi cu parteneri din statele central și est-europene în perioada schimbărilor regimurilor social-politice din aceste state și se reflectă prin diminuarea numărului de publicații schimbate, dispariția unor titluri de periodice primite și apariția altora noi, iar în cazul Jugoslaviei sistarea schimbului și reluarea lui după normalizarea relațiilor cu noile state din secesiunea iugoslavă. Cu toate acestea, în ansamblul schimbului, au crescut an de an atât numărul de parteneri, cât și numărul de publicații. În perioada de după 1989 se constată o orientare netă a Serviciului de schimb internațional spre lărgirea relațiilor prin dobândirea de noi parteneri, intensificarea schimbului prin oferte și prin solicitări de publicații nou apărute, dar este de luat în seamă și interesul manifestat de colectivul acestui serviciu pentru îmbunătățirea organizatorică a activității pentru modernizare și, în special, pentru automatizare.

În prezent biblioteca noastră a ajuns să întrețină relații de schimb cu 1397 parteneri din 72 de țări, fiind expediate anual peste 5.000 de volume și primindu-se cca.5500 volume publicații (3400 cărți și 2100 periodice).

Între publicațiile oferite și trimise ponderea cea mai mare o are revista "Studia Universitatis Babeș-Bolyai", cu toată diversitatea seriilor sale (Mathematica, Physica, chimia, Biologia, Geologia, Geographia, Sociologia-Politologia, Jurisprudentia, Oeconomica, Psychologia-Paedagogia, Historia, Philologia, Theologia, Educativ artis gymnasticae), revistă solicitată în mod deosebit, fapt care permite menținerea relațiilor constante de schimb. Dar biblioteca. Dar biblioteca mai dispune și de alte lucrări elaborate de cadre didactice ale universității, precum și de cărți și periodice din producția

editorială curentă pe care le expediază în străinătate. Principalii parteneri străini cu care Biblioteca Centrală Universitară din Cluj realizează un schimb permanent și eficient de la care obține un material documentar adecvat profilului nostru, sunt în primul rând universitățile, respectiv bibliotecile universitare, dar fructuoase sunt și relațiile cu alte instituții științifice, precum: academii, societăți științifice, asociații profesionale, institute de cercetare, muzee, biblioteci publice și naționale, organizații internaționale. În mod deliberat este stabilit și caracterul publicațiilor primite, elementul decisiv fiind conținutul lor, care este în acord cu profilul de completare a bibliotecii, corespunzând totodată și activității desfășurate de Universitate. Au prioritate periodicele de strictă specialitate, dar se primesc și reviste de profil general, literar-artistic și tehnic, precum și lucrări științifice ca: teze de doctorat, lucrări ale congreselor sau lucrări de sinteză (dicționare, lexicoane).

Suntem fericiți că putem menționa între țările cu care avem legături și Republica Moldova, în care întreținem relații frățești cu următoarele biblioteci: Biblioteca Națională a Republicii Moldova, Biblioteca Universitară Chișinău, Biblioteca Universității de Stat "Alec Russo" din Bălți, Biblioteca Facultății de matematică Chișinău, Biblioteca Științifică Centrală a Academiei de Științe, Biblioteca Academiei de Arte, Academia de Studii Economice, Academia de Poliție, Biblioteca Universității Pedagogice de Stat "Ion Creangă", toate acestea din urmă din Chișinău, instituții cu care dorim în mod expres să continuăm și să dezvoltăm relațiile noastre.

În general se constată și în perioada actuală o evoluție apreciabilă a activității Serviciului de schimb internațional din cadrul Bibliotecii Centrale Universitare "Lucian Blaga" din Cluj-Napoca, dar, așa cum am arătat la început, tranziția produce mutații de natură economică, lucru resimțit din plin în domeniul în cauză, prin diminuarea bugetului alocat. Ca urmare, această instituție depune eforturi pentru găsirea și punerea în aplicare a noi soluții de reducerea cheltuielilor specifice schimbului. Cum costul abonamentelor la ziare și reviste și taxele de expediții, cu toate că s-au mărit, pot fi acoperite din fondurile existente, a rămas de completat sau de substituit deficitul pentru achizițiile prin cumpărare de noi publicații, precum și pentru extinderea automatizării. Așa că, prin strădanie, s-au găsit modalități care au început să prindă roade, de implicare a celor care ar putea contribui la menținerea activității de schimb: atragerea unor sponsori, sensibilizarea editurilor și a autorilor în vederea unor donații, constituirea unor colaborări cu societăți comerciale, care, prin donații, pot contribui la realizarea unor economii;

demersuri la factorii decizionali în vederea constituirii unei legislații care să asigure gratuitatea sau, cel puțin, diminuarea acheltuielilor aferente expedițiilor de publicații.

În cadrul aspirațiilor de mai bine se înscrie și inițiativa editării de către B.C.U. "Lucian Blaga" din Cluj-Napoca a revistei Philobiblon, al cărei prim volum 1-2/1996 a apărut la începutul anului 1997, publicație destinată în primul rând schimbului internațional. Vizând obiective programatice, pragmatice și promoționale, Philobiblon se definește drept un cadru de impunere profesională pentru bibliotecarii Serviciului de schimb internațional. Propunându-și să fie o revistă de cultură majoră, urmărește valorificarea internațională a potențialului științific și spiritual al universității clujene.

Toate acestea ne alimentează speranța că stă în posibilitățile noastre depășirea greutăților și că nu trebuie să prelungim la nesfârșit neputința.

O POSIBILĂ EVOLUȚIE A INDEXĂRII TEMATICE SPRE TEZAURELE SPECIALIZATE

Monica LAZĂR
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

Bibliotecile universitare din România începeau în ianuarie 1996 un program de introducere a indexării tematice și de standardizare a acesteia prin elaborarea unui vocabular controlat al cuvintelor-cheie. Deși nu toate dificultățile de ordin conceptual, metodologic și de organizare au fost depășite, rodul acestei colaborări a plasat aceste biblioteci pe primul nivel al indexării tematice, având drept instrument de lucru un mini-vocabular al cuvintelor-cheie.

Creșterea numărului de înregistrări în bazele de date ale acestor biblioteci și uneori inconsecvența aplicării principiilor indexării tematice a documentelor au adus în atenția bibliotecarilor nevoia controlului acestui vocabular și, mai mult, nevoia structurării acestuia, dezvoltării unei semantici relaționale care să îmbunătățească rapelul la regăsire a informațiilor (rapel = termen tehnic de indexare definit ca raportul sau procentajul tuturor documentelor care au legătură cu o cerere de interogare și care sunt regăsite în fapt).

În acest context, bibliotecarii-colaboratori la acest proiect au obligația de a adopta prin traducere în limba română termenii vocabularului, dar și de a indica subordonarea ierarhică, trimiterile de tipul "vezi și", de asemenea, de a identifica non-descriptorii (termenii sinonimiei).

Toate aceste elemente prefigurează deja un viitor vocabular controlat. Calitatea validării termenilor propuși și prelucrarea automatizată a acestor informații poate conduce, în viitor, chiar la elaborarea unui modern tezaur politematic în limbă română.

Dar acest proces, în plină desfășurare, este anevoios și foarte pretențios.

Responsabilitatea traducerii, formulării descriptorilor și a selecției non-descriptorilor în diferite domenii științifice este foarte mare, chiar dacă bibliotecarii-colaboratori sunt specialiști în domeniile respective sau prelucrează de mult timp informație științifică.

Dificultățile sunt numeroase: există limite lingvistice și culturale, limite impuse de evoluția cercetării și aplicării științelor în România, politizarea anumitor termeni, absența totală a termenilor necesari definirii

conceptelor moderne, mai ales în științele sociale și filosofie. La aceste dificultăți se adaugă absența unei concepții unitare privind chiar procesul indexării tematiche, importanța structurării unui tezaur și compatibilitatea slabă a clasificării zecimale universale, utilizată de peste 60 de ani în bibliotecile universitare din România, cu indexarea tematică. Cele două sisteme de clasificare a informațiilor sunt mai degrabă complementare, atât în ceea ce privește principiile care au stat la baza construirii lor, cât și a rezultatelor utilizării lor, apreciate în termeni de eficiență, de avantaje și dezavantaje.

Deci, opțiunea coordonatorilor programului național de indexare de a dezvolta un vocabular al cuvintelor-cheie plecând de la structura și termenii CZU (clasificare zecimală universală) nu a redus dificultățile indexării, ci le-a amplificat.

Experiența bibliotecilor universitare europene care au trecut, la rândul lor, prin acest proces indică două căi:

1. traducerea, adaptarea și prelucrarea LCSH (Library of Congress Subject Headings);
2. utilizarea LCSH ca instrument de referință și elaborarea, în limba națională respectivă, a unor tezaure specializate pe domenii științifice sau de mare interes.

Dacă prima cale este foarte costisitoare în timp și resurse, presupunând existența unui colectiv de bibliotecari specializați sau documentaliști într-un centru național orientat spre realizarea unor astfel de proiecte, cea de-a doua pare mai apropiată de condițiile și posibilitățile bibliotecilor universitare din România și poate valorifica atât potențialul de cunoștințe profesionale ale bibliotecarilor, cât și efortul depus până în prezent în cadrul programului de indexare.

Programul național de indexare ar putea fi orientat relativ ușor, colaborările fiind repartizate pe domenii științifice spre elaborarea unor tezaure specializate, care ar răspunde mai bine nevoilor de indexare ale publicațiilor științifice, priorități de achiziție pentru bibliotecile universitare. Totodată, tezaurele specializate ar conduce, într-o perioadă relativ scurtă de timp, la o mai bună valorificare a informațiilor științifice ale fondurilor specializate, grupate azi în bibliotecile anumitor facultăți.

Elaborarea tezaurelor specializate poate fi gândită ca a doua etapă a indexării, după alcătuirea unui vocabular controlat al cuvintelor-cheie și înainte de elaborarea unui tezaur politematic modern în limba română.

În unele țări europene ideea tezaurelor specializate a "prins" în domenii nu neapărat științifice, ci de mare interes sau modernitate, pentru care limba națională respectivă nu avea o terminologie consacrată sau compatibilă cu terminologia internațională: economic, finanțe, drept, afaceri, bursă sau sociologie, educație, administrație.

Procesul alcătuirii unui tezaur specializat ridică unele probleme: extinderea colaborării bibliotecarilor, de această dată pe o anumită specialitate și, de asemenea, achiziția unui program/soft competent să opereze cu exigențele și structura unui tezaur specializat.

Metodologia elaborării unui tezaur specializat va fi prezentată prin propunerea alcătuirii unui *tezaur specific afacerilor*. De ce afaceri? Pentru că este un domeniu de mare interes, care reunește terminologie economică, financiară, juridică, politică, de management, marketing și publicitate.

Cuvintele-cheie specifice, în curs de traducere și adaptare, vor fi baza de pornire, adăugându-se treptat și alți termeni de specialitate din revistele de profil și rapoartele de activitate ale diferitelor organizații economice naționale și internaționale.

În plan metodologic, selecția termenilor/cuvintelor-cheie ridică prima mare problemă a tezaurului: lexicul.

Lexicul tezaurului are ca prim principiu de selecție *justificarea literară*.

Un termen este considerat ca având justificare literară dacă depășește pragul unei anumite frecvențe în literatura de specialitate. Al doilea principiu al selecției termenilor este consacrarea prin utilizare a unui anumit termen sau *justificarea uzajului*.

În domeniul afacerilor respectarea celor două principii de selecție a termenilor nu este ușoară. Afacerile sunt un domeniu relativ nou în România și, deși avem o tradiție culturală europeană, majoritatea termenilor specifici afacerilor au fost preluați din literatura americană, SUA fiind patria marilor teoreticieni și practicieni ai managementului și marketingului.

Preluarea a fost operată într-o primă etapă de către teoreticieni, termenii fiind adaptați realităților economice și politice ale României în socialism. Multe concepte, metode și tehnici au rămas nedefinite în limba română.

Deschiderea politică și schimbarea condițiilor de desfășurare a activității economice au permis practicienilor, într-o a doua etapă, preluarea unor termeni noi care au îmbogățit vocabularul afacerilor, dar care nu au încă o justificare literară.

Rolul bibliotecarului specialist este să urmărească evoluția acestor termeni până la consacrarea lor și doar după aceea să decidă introducerea sau excluderea lor din vocabular.

Rolul bibliotecarului specialist este să urmărească evoluția acestor termeni până la consacrarea lor și doar după aceea să decidă introducerea sau excluderea lor din vocabular.

Rolul tezaurului constă în combinarea eficientă și neutră a termenilor vocabularului, asocierea, ierarhizarea, formarea legăturilor între clasele de echivalență și regruparea termenilor în câmpuri semantice.

Semantica tezaurului afacerilor are în vedere principii comune tuturor tezaurelor specializate. Prin semantică cuvintele-cheie ale vocabularului devin *descriptori*, termeni selectați dintr-un ansamblu de alți termeni echivalenți pentru reprezentarea fără ambiguitate a unei noțiuni sau a unui concept care apare în conținutul unui document sau într-o cerere de interogare a unei baze de date.

Regruparea descriptorilor pe domenii este structurată pornind de la două constatări:

1. - afacerile sunt centrul de interes, iar economia, finanțele, dreptul, contabilitatea și fiscalitatea sunt domeniile;
2. - căutările/cererile de interogare ale utilizatorilor sunt de două naturi:

- a. descriptive;
- b. instrumentale.

Repartizarea descriptorilor se poate face în ordinea descrescătoare a priorității semantice:

1. - afaceri;
2. - finanțe;
3. - economie;
4. - drept;
5. - contabilitate;
6. - fiscalitate.

Interogarea bazei de date poate fi segmentată astfel:

1. - spre descriptiv (conjunctură, eveniment);
2. - spre instrumentul de analiză sau instrumentul normativ.

Această posibilă segmentare a cererii utilizatorilor introduce noțiunea de fațetă a tezaurului. Domeniul afacerilor și domeniile conexe pot fi intersectate cu două fațete:

1. - activitatea ----> descriptiv
2. - tehnica -----> instrumentul de analiză și cel normativ;

Repartizarea descriptorilor pe domeniile enunțate pune o problemă de echilibru sau de ponderare: pe de o parte, contabilitatea și fiscalitatea sunt goale de conținut dacă se elimină conceptele financiare și economice, iar pe de altă parte, dreptul va rămîne substanțial chiar și fără capitolele pure de afaceri, finanțe și economie.

O posibilă soluție ar putea fi încrucișarea a trei noțiuni:

1. - prioritățile semantice ale afacerilor, finanțelor și economiei;
2. - fațetele "activitate" și "tehnică";
3. - semantica fiecărui domeniu din cele șase amintite.

Rezultă în acest mod repartizarea finală a descriptorilor în 9 domenii, care sunt numite, în tehnica indexării, câmpuri semantice (fig.1).

Tot o problemă de semantică a tezaurului sunt și relațiile dintre descriptori, care definesc *semantica relațională*.

Între descriptorii tezaurului există relații *ierarhice*, *generice* și *specifice*, relații asociative (descriptorii asociați) și relații *sinonimice* (non-descriptori).

Un *descriptor generic* este, potrivit standardelor internaționale de indexare, un descriptor care desemnează o noțiune/un concept care înglobează alte noțiuni, mai "fine"/mai de detaliu, care sunt *termenii specifici* ai tezaurului.

În mod reciproc, un termen specific este un descriptor care desemnează o noțiune inclusă într-o noțiune mai largă, numită termen generic.

Relațiile ierarhice de la termenul generic la termenul specific permit situarea descriptorilor într-un anumit câmp semantic și înlătură, de asemenea, ambiguitățile.

Vârful ierarhiei este termenul care definește câmpul semantic, după care urmează termenii generici. Descriptorii care formează tezaurul au un singur termen generic și unul sau mai mulți termeni specifici.

Ierarhia unui tezaur de acest fel coboară cel mult pe cinci sau șase nivele, foarte rar pe zece sau mai multe.

Relațiile ierarhice dintre termenii generici și cei specifici sunt reprezentate, în general, cu ajutorul unor scheme cu săgeți.

Relațiile asociative nu sunt în mod obligatoriu reciproce. Relația nu este reciprocă când o interogare după un termen asociat conduce prin trimitere la un termen specific.

Este aproape inevitabil ca un descriptor să nu apară în două câmpuri semantice.

În acest caz va fi completat de un calificativ care desemnează câmpul semantic de apartenență al descriptorului respectiv:

Societăți comerciale (Drept)

Societăți comerciale (Activitate de afaceri)

De asemenea, două omonime vor fi completate de un calificativ care desemnează domeniul de apartenență al descriptorului, în scopul de a le diferenția:

Camera de Comerț și Industrie (Cluj)

Camera de Comerț și Industrie (Paris)

Relațiile sinonimice sau *relațiile de echivalență* sunt la fel de importante ca relațiile ierarhice. Doi sau mai mulți termeni se află într-o relație de echivalență dacă se referă la același concept. Acești termeni formează o clasă de echivalență. În mod obișnuit, unul dintre termeni este preferat și devine descriptor, iar trimiterile se fac între el și ceilalți termeni numiți non-descriptori.

Descriptor: Bursă

Non-descriptor: Piață liberă, Bursă de valori mobiliare, Piața valorilor mobiliare, Piața financiară.

Pentru a-și îndeplini rolul, tezaurul specializat are, în general, o anumită formă de prezentare. Prima parte prezintă câmpurile semantice și fațetele, a doua parte este o listă alfabetică a descriptorilor, cu sistemul trimiterilor, notelor explicative, relațiilor ierarhice și fațetelor, urmate, după caz, de o listă pe fațete a descriptorilor.

Calitatea unui tezaur este dată și de modul în care sunt reflectate diferite curente, jargoane profesionale, particularități politico-geografice într-un anumit context socio-cultural.

Utilizatorul trebuie să poată interoga o bază de date prin orice cuvânt din tezaur, iar acesta, prin structura și organizarea sa, trebuie să-l conducă de la non-descriptor la descriptorul echivalent.

În tezaurele specializate este foarte importantă nota explicativă care precizează data primei consacării a descriptorului, apartenența lui (domeniu, limbă, țară) și evoluția acestuia. Deci, un tezaur specializat este aproape un dicționar de specialitate.

Funcțiile pe care un tezaur specializat trebuie să le îndeplinească sunt următoarele:

1. - controlul utilizării descriptorului la nivelul descrierii documentului;

2. - interogarea bazei de date într-un limbaj natural pe care tezaurul îl traduce într-un limbaj controlat;

3. - facilitarea "navigării" în cadrul unei căutări prin întrebări specifice sau generice;

4. - facilitarea completării unei căutări prin investigații asupra termenilor asociați;

5. - asigurarea unei bune înțelegeri a fiecărui termen oferind câmpul semantic al acestuia, la care se adaugă, după caz, nota explicativă.

Tezaurele specializate nu sunt simple produse intelectuale, ele reflectă, la un moment dat, stadiul de dezvoltare și nivelul aplicării unui domeniu, sprijinind nemijlocit atât procesul de indexare, cât și de regăsire eficientă a informației.

IV. IPOSTAZE

ÎNCEPUTURILE LEXIGRAFIEI ENCICLOPEDICE ROMÂNEȘTI

Mihai Alin GHERMAN
Biblioteca Academiei
Filiala Cluj-Napoca

Se susține îndeobște că primele dicționare enciclopedice românești au apărut la mijlocul secolului al XIX-lea; ca urmare a tendințelor de modernizare a culturii noastre. O încercare a lui Alexandru Gavra făcută pe schema unui **Conversationslexicon** german a fost urmată doar la finele secolului al XIX-lea de **Enciclopedia romana** a lui Diaconovici. Toate aceste afirmații sînt valabile atîta vreme cît se iau în considerare doar lucrările tipărite, căci lexicografia manuscrisă anticipează cu mult aceste lucrări. "Lexicoanele" slavo-române conțin, de exemplu, o serie de nume biblice cărora li se dau echivalentul românesc, lucrarea lui Mihail Halici-tatăl, **Anonimus caransebesiensis** conține multe nume geografice în special din zona Caransebeșului (de unde i-a fost dat și numele) etc.

Dar prima lucrare cu caracter evident enciclopedic este **Dicționarul latin-român** al lui Teodor Corbea¹. Redactat "din plata părintelui Mitrofan"², el are ca sursă ediția a doua a **Dicționarului latin-maghiar** scris de învățatul renașcentist maghiar Albert Szenci Molnár. Urmarea sursei s-a făcut, însă, selectiv, Corbea ignorînd unele articole din sursă, dar dezvoltînd cu interpretări personale altele, însăși selectarea unui articol este semnificativă, însemnînd că el a considerat importantă prezența unui anume articol în textul românesc.

Alcătuindu-și lucrarea după percepțiile lexicografiei medievale și renașcentiste, avînd ca sursă dicționarele lui Calepinus și Frisius, Szenci Molnár concepe dicționarul său atît ca un instrument de echivalare lexicală, cît și ca o sursă de informație, acesta avînd, astfel, atît un caracter lingvistic cît și enciclopedic. Pe urma sa, Corbea alcătuiește și el lucrarea sa cu o dublă destinație: instrument de echivalare în limba română a lexicului latin, dar și

¹ Păstrat în colecțiile de manuscrise românești a Bibliotecii Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române.

² Este vorba despre Mitrofan, episcop de Buzău între 1691-1702; limitele episcopatului acestuia sînt și elementele de datare a lucrării lui Corbea.

ca lucrare de informare enciclopedică.

În corpul dicționarului lui Corbea se întîlnesc curent pasaje în care partea enciclopedică este preponderentă față de cea lingvistică³:

Xanthii, g.m.pl. năroade în Liția

Xanthippus, g.m. un om purtători de război înțelept lațedemonean

Xanthius, g.m. un bărbat tare boețienesc

Xantho, g.f. dumnezăiță de mare

xanthos, g.m. o piatră scumpă indienească

Xanthus, g.m. gîrlă mare a ținutului Troas; item: un istoriceari de la Lidia;

item: un poetic; item: un cal mare al lui Hector

Xeni, g.m.pl. casa de baie în Roma

Xeniae, g.f. pl. idem

xeniolum, g.n. dărișor de oaspeți

xenium, g.n. dar de dat oaspetelui

Xenius, g.m. numele lui Iupiter la greci

Xenocles, g.m. un oratori mare adramitusean

Xenocrates, g.m. un filosof din Halțedonia, care au fost ucenic lui Plato

xenodochium, g.n. casă primitoare de oaspeți

Xenon, g.m. un zugrav siționesc, ucenicul lui Neoclis

Orizontul cunoștințelor lui Corbea (ca și al lui Suenci Molnár) este cel medieval și de la începutul Renașterii: lumea era considerat ca fiind formată din trei continente: Europa, Asia și Africa (*Aphrica, g.f. a treia⁴ parte a acestui pămînt; Asia, g.f. una dintre ceaste trei părți ale lumiei* etc.). În ceea ce privește spațiul geografic descris, el este mai mult unul care aparține geografiiilor Antichității: *Acra, ae, g.f. un sat lîngă aleșteul Meoșiei; Abacena, ae, g. foem. oraș în Siliția; iarăș: nume unui oraș din Mediaba [!]; Abae, orum, g.f.pl. num. oraș al ținutului Foșei; Abala, g.f. oraș al traglodeanilor nu dăparte de la Marea Roșie; Abdera, g.f. oraș lîngă mare al Trației, în care s-au născut Democritus. Cîteodată, însa, informația lui Corbea, preluată după sursa maghiară, se referă la Europa secolului al XVII-lea: Noriberga, g.m. oraș mare al Țării Nemțești, care cu frumoasa zidire, cu bogăția, cu neguțători, cu fealiuri de fealiuri de lucruri scumpe și cu oameni meșteri iaste vestit și nu o mint. Acesta, în toată Evropa, în Țara Nemțască alte orașuri biruind, cu Vineția frîncească [!] să priceaște. acest*

³ Textul scris cu literă latina, chiar dacă apare în cuvinte românești, a fost transcris cu litere grase.

⁴ Scris: trea.

oraș nu numai Țării Nemțâști ci și toții Evrope în mijloc iaste; **Argentina, g.f. et Argentoratum** tare oraș al Țării Nemțești lângă apa Rhenus, în ținutul Alsației. Acolo ca acela înalt turn iaste și bisearecă înfrîmșețată, cît în Europa altă bisearică sau turn aseamine acestora nu iaste. Iaste iarăș acolo o academie vestită, în care de demult mulți înțelepți oameni s-au învățat, unde și eu, care această carte am scris (adecă Albertus Molnaru) trei ani și jumătate am lăcuit în vreamea copilăriei.

Aceeași observație este valabilă și în ceea ce privește limitele cronologice ale informației vehiculate de dicționar: preponderent dedicat Antichității, dicționarul lui Corbea aduce informații și despre persoane din Europa medievală sau chiar renescentistă: **Beatrix, g.f. o muiare⁵ rimlenească; iarăș: fămeaia lui Matiiș crai; biserus vel bisextus** sărirea lui Matiiș, adecă în tot anul al patrute înainte învărtejitoare zî; Mai mil; t chiar, aflăm în dicționar informații despre Venerabilul Beda (**Beda, g.m. în Țara Angliei au fost dascal învățător de Scriptura Svîntă**) și Orlando di Lasso (**Lasus, g.m. cel mai dintîi care au scris de muzică**).

Dar informația preponderentă este cea a lumii antice. Sînt menționate nume de locuri din Grecia (**Alabastrus, g.f. rîu al Eolisiei în Asia cea Mică; Anticragus, g.m. munte al Liției; Athenae, g.f.pl. orașul Athina al Țării Grecești; Attica, g.f. ținut al Țării Grecești în care iaste Athina; Corinthus, g.m. oraș grecesc în Arcadia**; dar și toponimie minoră greco-latină: **Cleone, g.f. oraș nu departe de Corinth; Cenchreae g.f. țarmure de corabie la Corinth etc.**), Italia (**Abellinum oraș al Campaniei; Acerae,orum oraș al Italiei de cătră Umbria; Aciris, g.m. un rîu al Italiei, pă care parte o au numit Țara Grecescă cea Mare; Acis, is, et -idis, g.m. rîu al Siliției, care din muntele Etna ca o săgeată să săgeată afară etc.**); din Persia (**Adarupolis, g.f. oraș al Persiei; Chalame, g.f. oraș în Persis, acum îi iaste numele Etoisifos**), India (**Abisari, alias Bissari ținutul Indiei; Acestius, g.m. rîu al Indiei lângă care Marele Alixandru orașul Buțefala au zidit; Bersabe, g.f. oraș a Indiei; Cajenas, g.m. rîu de la India etc.**), Sarmatția (**Cimmerii, g.m.pl. seminții de la Asia între aleșteul Meoției și între Marea Euxinum; Bycus, g.m. rîu al Sarmatiei în Evropa; Anariacae, vel -ci seminții lângă Marea Caspium; Agarum, g.n. munte al Sarmatiei**), Egipt (**Abotis, g.f. oraș al Eghipetului; Acrolochias munte din Eghipet; Aegyptus, g.f. Țara Eghipetului; biblos, g.m. un lemn din Eghipet, pă cojile a căruia în chip de hîrtie au scris, din lemnu-i**

⁵ Scris: **muia**.

corăbii au făcut).

Un fenomen interesant este încercarea de a echivala toponime antice cu realitățile geografice contemporane lui: (*Acronius, Acronius Lacus* orașul Constanța, tava prin care cură apa Rhenus; *Adrama* riu al Hssiei în Țara Nemțescă; *Aenus, g.m.* gîrlă a Țării Nemțești; *Abnuba* munte în Țara Nemțescă, din care Dumărea să pornească; *Daci, g.m.pl.* rumâni, dar *Dacia, g.f.* Țara Dației; *Hadrianopolis, g.f.* oraș în Țara Bulgărească; *Macedonia, g.f.* ținut vestit cu pămîntul larg al Evropei între Trația, Epirus și Dalmația, acum turcii îl biruiescu și-l chaimă Albania).

Universul cultural este datorat lecturii și cunoașterii marilor texte ale Antichității: *Iliada* și *Odissea* induc în mod special un număr considerabil de nume (*Dardanus, g.m.* fiul lui *Iupiter* și al *Electrei* de pre care *Dardania* apoi s-au numit *Troada*; *Diomedes, g.m.* craiul *Etoliei* și în războiul *Troadei* hătngi mare al grecilor sau elinilor; *Epeus, g.m.* numele aceuia care au făcut calul cela mare de lemn de la *Troada*; *Helena, g.f.* fata lui *Tindarus*, muiarea lui *Menelau*, pentru a cării frîmseațe s-au pierdut *Troada*; *Ithaca, g.f.* ostrov la Marea Ionium în care au domnit *Ulises* etc.), dar aceiași lucru îl putem constata și în legătură cu *Eneida* (*Egesta, g.f.* oraș *șiilienesc* care l-au zidit *Eneas*; *Lavinia, g.f.* fata împăratului latinilor, muiarea lui *Eneas*; *Numicius, g.m.* gîrlă a Țării Italienești, în care s-au găsit trupul mort al lui *Eneas* și în care s-au omorît pre sine sora *Didei* cu numele *Anna*) sau tragediile grecești (*Oedipus, odis vel -pi* fiul împăratului *Laius* de la *Thebas*, care basnele lui *sfinx* le-a descurcat, de pre acesta tot gășitoriul al întrebărilor întunecate *Oedipus* să chiamă; *Pylades, g.m.* iubitiul credincios priatin al lui *Orestes*; *Medea, g.f.* fata împăratului *Oeta* al *colchuseanilor*, muiarea lui *Iason*; *Antigone, g.f.* fata împăratulu *Oedipas* de la *Thebuss* etc.)

Personalitatea lui *Alexandru cel Mare* a fascinat atît lumea Evului Mediu cît și a Renașterii (*Alexander* marele împărat *Alixandru Machidon*; *Acestius, g.m.* riu al *Indiei* lîngă care *Marele Alixandru* orașul *Butefala* au zidit; *Alexandria, g.f.* nume la 3 orașuri pre care *Marele Alixandru* le-au zidit; *Alexandropolis, g.f.* oraș al *parthuseanilor* pre care *Alixandru* l-au zidit; *Bairon, g.m.* un istoriceari care lucrurile *Marelui Alixandru* le-au scris; *Bersane, g.f.* o văduo din *Damasc*, pre care *Marele Alixandru* foarte o au iubit), dar informația antică este concurată de cea preluată din celebra carte populară *Alexandria*, astfel încît *Bucephalus* este numit precum în romanul popular (*Bucephalus, g.m.* calul *Marelui Alixandru, Ducipal*).

Dincolo de aceste detalii, *Dicționarul latin-român* al lui *Teodor Corbea* contine informații extrem de importante despre lumea și cultura antică.

Fără a face diferențe între cultura elină și cea latină (să nu uităm că pentru multă vreme accesul la textele Antichității grecești au fost asigurate de traduceri latine), el definește un nume impresionant de personalități ale culturii greco-latine. Filosofi minorii, precum *Archelaus, g.m. nume al unui filosof din Athina și al altor oameni mari; Aristo, g.m. un filosof de la Coia; Critolaus, g.m. filosof mare de la Athina; Xenophanes, g.m. un filosof ȧelafonic; item: un poetic din Lesbos, scriitori de veașuri; Anaxarchus, g.m. înțelept de la Abdera, care întru învățatură lui⁶ Democritus au urmat; Anaximander, g.m. soțul înțeleptului Thales; Aristippus, g.m. un înțelept de la Ȧirenia, ucenicul lui Socrates; Aritstoxenus, g.m. înțelept de la Tarentum, ucenicul lui Aristotel; dar și Aristoteles, g.m. Aristotel, foarte înțelept om, cap învățătorilor⁷, dascal; Heraclitus, g.m. un filosof nepărăsit plîngători cu acest împotrivic nărav au fost pre toți rîzătorii Democritus), Socrates, g.m. un filosof vestit în Athina, Pythagoras, g.m. un filosof care au învățat mult în orașul Samus al ținutului cu numele Magna Greția al Ȧerei Italienești și tăcearea mîlcomă prea bine o au marturisit a fi; Plato, g.m. un filosof mare vestit în Athina, Democrit, etc. își găsesc definiții în dicționarul lui Corbea. În cadrul dicționarului sînt definite chiar celebre cărți de filosofie (*Metaphysica, g.n.pl. cărțile lui Aristotel în care învață de lucruri pespre fire; Meteora Aristotelis* cartea lui Aristotel în care de înălțate lucruri să priceaște; *physica, g.n.pl. cărțile lui Aristotel de fire*; dar și toponime culturale: *Lyceium, g.n. un loc în Athina unde au fost școala lui Aristotel; Academia* un loc mic lîngă Athina, în care Plato au învățat; iarăș: o școală mare; precum și foarte multe noțiuni de filosofie (*ethica, orum, g.n.pl. parte a filosofiei învățătoare de obiceiuri sau de năravuri; dialectica, g.f. învățatură a dereapteii dișputului; logica, g.f. ochire drept a fieștecăruia lucru și cu bună rînduială, spre zicearea afară învățătoare învățatură sau mod al învățături despărțitori răul de la cel adevărat sau adevăratul de la cel voiclean sau cu meșterșul pricitoare învățatură*,*

Numărul scriitorilor despre care vorbește Corbea este de-a dreptul impresionant. El amintește nenumărați poeți greco-latini (*Aegemon, g.m. un poetic elin; Aeschirion, g.m. scornitori de veașuri de la Metilen; Alcaeus, g.m. un poetic liricusean; Archilochum, g.m. un poetic din ostrovl Parusului, care mai întii au scris stîhur iamburi; Bavius, g.m. un poetic neînvațat, pizmaș lui Virgilius; Callias, g.m. nume a unui poetic și al unui*

⁶ Scris: nui.

⁷ Șters: meșter.

hătnoi mare au fost; Callimachus, g.m. nume al unui poetic și al unui înțelept; Calvus, g.m. nume al unui poetic de demult; Canius, g.n. un poetic priatin lui Marțialis; Xenorobus, g.m. un poetic comicus; Creophilus, g.m. poetic din Șamuș; Corinna, g.m. un poetic; Cornificius, g.m. nume al unui poetic; Cratinus nume al unui poetic de demult), dar și Homer (Homerus, g.m. numele unui poetic elin vestit și înțelept), Horațiu (Horatius, g.m. un poetic liricusean și satirisean); Vergiliu etc.

Găsim amintiri mulți istorici precum Titus Livius (*Livius, g.m. un istoriceri vestit, care de lucrurile făcute rimlenești cu împodobire au scris*), Tacitus (*Tacitus, g.m. oratori mare al împăratului Adrian, căruia ploecra-iaste Cornelius*), Herodot (*Herodotus, g.m. un istoriceari grec*), Cleoxene (*Cleoxenus, g.m. istoriceari însămnători de făcutele lucruri persești*) etc. Cunoscut și în cultura veche românească datorită *Esopiei*, Corbea acordă o importanță corspunzătoare lui Esop (*Aesopus, g.m. o vorbă izvoditori phryx pilosophus au fost, adecă frighienești multe bane scornitori, cu spatele ghibos, cu capul strîmb înțelept*).

O surpinzătoare atenție deosebită este acordată scriitorilor de tragedii (*Accius, g.m. un vestit înțelept scriitori de la [!] traghedia; Aeschylus un poetic scornitori de traghedii; Alcimenes, g.m. un poetic de la Megaria, scriitori de traghedii; Cleophon, g.m. poetic de la Anthina scriitori de traghedii*), bineînțeles în cadrul dicționarului fiind definiți și ceilalți doi marii autori tragici grecești Sofocle și Euripide. Mai interesant ni se pare preluarea ca articole de dicționar a unor personaje ale tragediei antice: *Danae, g.f. fata împăratului Acrisie; Danaides, g.m. featele lui Danaus; Danaus, g.m. împărat al arghivuseanilor care au avut cinzeci de feate*. Întilnim numele a unor autori obscuri de comedii (*Amipeas, g.m. un poetic din Athina, scriitori de comedii; Afranius, g.m. un poetic scriitori de comedii letenești; Anaxandrides, g.m. un poetic elin comicus; Archedicus, g.m. numele unui înțelept scriitori de comedii; Aristonymus, g.m. poetic făcători de comedii și purtători de grije la camera carților lui Filadelfus; Batton, g.m. un poetic scriitori de comedii; Chaeremon, g.m. un poetic înțelept scriitori de comedii; Damoxenus, g.m. un scriitori de comedii în Athina*), dar și Aristofan (*Aristophanes, g.m. un înțelept comedias al ostrovului Rhodus, din orașul Lindus răsarit*). Și mai interesantă ni se pare existența unei reale culturi teatrale: *comicus, g.m. scornitori de comedii; comicus, a, um de comedie sau comediesc, ă; commoedia, g.f. comedie, joc ca acela în care adevărare feate toate ale aceștii lumi obiceiuri și năravuri ca într-o oglindă le arată înaintea; comoedică în chip comedesc; comoedus, g.m. jucători de comedii*).

Medici (*Aesculapius* fii al lui *Apolon*, care meștersugurile de doftorii le-au îmbunat; *Albatenius*, g.m. un înțelept doftor de demult), matematicieni (*Archimedes*, g.m. un înțelept vestit măsurători de pământ), geografi, oratori (*Alcinus*, g.m. un orator vestit în Țara Grecească), naturaliști (*Aristomachus*, g.m. înțelept care dă pă albine și de pă ținearea albinelor carte au scris), muzicieni (*Clinias*, g.m. înțelept următori de *Pitagora* și muzicaș), astronomi (*Berosus*, g.m. un înțelept de la *Haldeia*, care foarte bine au știut spre umblarea stelelor; *Cleostratus*, g.m. un înțelept de demult, care învățătura de întoarcerea ceriului o au înmulțit, o au sporit) etc. întregesc repertoriul orizontului cultural al lui Teodor Corbea.

Imaginea asupra culturii literare a lui Corbea este întregită de notarea unor nume în aparență minore preluate din *Ovidiu* (*Battus*, g.m. nume al unui păstori la *Ovidius*; *Baucis*, g.f. o muiare săracă, ad *Ovidium* etc.), *Horatiu*, *Virgiliu* etc. Mai mult chiar, în corpul dicționarului lui Corbea găsim articole dedicate unor nume de persoane sau locuri legendare poetice (*Atlas*, *antis*, g.m. un munte înalt în *Mauritania*; iară: la poetici, un uriaș mare care ține ceriul în spate; *Averna*, g.n.pl. un aleșteu în ținutul *Campaniei*, pre care i-au zis poeticii a fi poarta iadului) sau chiar citarea unor forme lexicale specifice diferiților autori (*Iabusus*, a, id est utendo consumtus, a *Plaut.*; *apella* fără piiale, jidov; *Horat. credat judaeus apella*; *asser*, is, ui vădescu, stătuiescu (cum aș face un lucru și acesta să fie de la mine⁸ stătuie); *asserui me fugique cateme* (*Ovidius*); *expeculati a Plauto dicuntur qui peculio sunt exhausti* etc.).

Dicționarul lui Teodor Corbea este cea mais amplă lucrare lexicografică din cultura noastră veche, avînd peste 37.000 de cuvinte-titlu latine și peste 200.000 de cuvinte românești. Ținînd cont că aproximativ o pătrime din aceste articole au caracter enciclopedic, definind nume de persoane sau de locuri, dar și noțiuni, îl putem considera și ca primul dicționar enciclopedic românesc. Orizontul cultural care se oglindește în această lucrare lexicografică ne îndreptățește să îl considerăm pe Corbea ca unul dintre cele mai importante persoanlități ale spiritualității românești de la sfîrșitul secolului al XVII-lea și începutul celui următor, comparabil cu stolnicul *Constantin Cantacuzino* sau cu *Dimitrie Cantemir*.

⁸ Șters: de demult.

În amintirea lui Ion Bitzan,
artist nevoit prin scris.

NEVOINȚELE SCRISULUI

Doru RADOSAV
Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca

“Lamentamur non apparere labores nostros” (Horațiu – “Ne plângem că nu sunt apreciate muncile noastre”) pot fi adjuocate drept cuvintele ce deschid seria unor reflecții asupra scrisului în cultura românească premodernă, focalizate mai ales asupra modului în care cel ce scrie se raportează “stricto sensu” la actul scrierii.

Înainte de a fi pasiune sau exercițiu intelectual în sine, scrisul înseamnă trudă, efort, nevoie, în sensul că el traversează asprimea unei munci chinuitoare din punct de vedere intelectual și fizic. Întrucât scrisul s-a petrecut în epoca premodernă, în majoritatea cazurilor în cadrul culturii și literaturii religioase, din perspectivă teologală scrisul a fost perceput drept o nevoie, adică o activitate care încorporează asceza, supunerea voluntară sau involuntară la o “încercare” în sens religios. Toate acestea s-au petrecut în tăcerea și răbdarea monahală, care, în cele din urmă, “îmbunătățesc” și califică un comportament și spirit creștin.

Cu prevalență, aceste nevoi sunt asociate scrisului sau copierii cărților religioase. Nenumăratele însemnări ale copiștilor, plasate în finalul cărților, transmit o lamentație privind eforturile scrisului, reclamând recunoașterea publică a muncii prestate.

Pe de altă parte, copierea cărților, ca activitate intelectuală, a făcut obiectul unor preocupări și meditații ale umaniștilor europeni, de primă mărime. Astfel, Francesco Petrarca, pasionat colecționar de manuscrise, abordează în Dial. XLIII problematica copierii manuscriselor, pe care o intitulează “De copia librorum”¹. Același Petrarca, într-o scrisoare adresată, în 1366, lui Giovanni da Certaldo, vorbește despre un tânăr ucenic al său, Malpaghini, deosebit de dotat intelectual, care transcrie sau copiază lucrări literare “nu cu scrisul acela împodobit și pompos, care este propriu scriitorilor”, ci cu un

¹ A. Marino, *Biografia ideii de literatură*, vol. I, Ed. Dacia, Cluj - Napoca, 1991, p. 160.

scris simplu, cu o caligrafie corectă și clară, astfel încât “litera înseamnă lectură”². Erasmus de Rotterdam, într-o lucrare specială, dedicată copierii cărților (el înțelegea, în primul rând, prin copiere transcrierea unor pasaje, care însoțesc lectura ca adnotații) își arată admirația față de textele copiate (extrase din cărți), ce sunt asemenea aurului cules din râuri, “copia aurei fluminis instar exuberans”. După cum “non cuius homini contigit adire Corinthum”³ (nu fiecărui om îi este dat să ajungă la Corint), aceste copii pot fi realizate doar de puțini oameni, de cei care dețin abilitățile și “virtuțile divine” pentru acest tip de activitate intelectuală.

Însemnările copiştilor de manuscrise evidențiază o serie de clișee sau constante aferente nevoișelor scrisului. O primă constantă este cea care consacră starea de umilitate a copistului. Ipostaza de umilitate este motivată atât în sens laic, cât și religios. În sens laic, umilitatea este indusă de finalitatea muncii de copiere a cărților, și anume prin faptul că erau destinate uzajului social. Din perspectiva “sociologiei literare”, scrierile - copii sunt adresate oamenilor simpli, adică celor care fac parte din standardul definit de “humilitas” sau “rusticitas”, în antiteză cu edițiile tipărite “grandiloquus” sau “gravis”⁴, corespunzătoare unei categorii sociale și intelectuale mai înalte. Pe de altă parte, copişti de manuscrise sunt considerați adevărați “lucrători ai cărții, umili auxiliari ai memoriei scrise” sau “artizani modești ai celei mai mari aventuri a spiritului uman” care este cartea. Conform opiniei savantului francez, A. G. Hamman, supraviețuirea operelor vechi și transmiterea lor până în ziua de astăzi sunt victoria “umililor infanteriști ai culturii: scribi, tipografi, conștiincioși sau gălcevitori, călugări sau clerici, ei sunt cei care au salvat patrimoniul nostru cultural”⁵.

“Cu spatele îndoit, cu gâtul răsucit, cu ochii uzați, copistul depune o adevărată muncă de sclav. Scrisul este, așadar, peste tot un lucru umil.”⁶ Există, prin transmiterea antichității, o nobilitate a scriitorului și o umilitate a scribului sau a copistului. În antichitate, scriitorul (omul de litere) rareori scria, el, mai ales, dicta. Scrisul era munca sclavului.

În sens religios, umilitatea este determinată de autoproiecția copistului față de textele sfinte, față de mesajul divin încorporat în ele. Copistul se

² F. Petrarca, *Scrieri alese*, București, 1992, p. 370.

³ Erasmus de Rotterdam, *De copia verborum ... Comentarii duo*, Bazel, 1514, f. 1.

⁴ A. Marino, *op. cit.*, p. 116.

⁵ Pierre Chaunu, *Au coeur religieux de l'histoire*, Perren, Paris, 1986, p. 79.

⁶ *Ibidem*, p. 80.

numește pe sine drept “păcătos”, “nevrednic”, “robul lui Dumnezeu”, care a scris “cu mână de jărână ce va putezi”. Copistul, ca om, este, așadar, o consecință a păcatului adamic, filogenetic: “Că n-au scris heruvimi sau au împodobit serafimi, ci au scris minte întunecată de tot felul de păcate”⁷ (1778).

Limitele fizice și intelectuale ale copistului sunt limitele omului obișnuit, iar neputința a fost substituită de nevoiță: “... m-am nevoit a-l lucra ... știind neputința și slăbiciunea firii noastre ...”⁸ (1809). În prelungirea aceleiași umilități, copistul adresează consecvent o rugăciune de iertare către cititorii cărților pentru greșelile de scriere. Din însemnările de la sfârșitul cărților poate fi extras un corpus de rugăciuni, specifice copistului, care, în linii mari, evidențiază aceeași topică: “Dumneavoastră, cinstiților și de bun neam boieri și pravoslavnici creștini, cu multă plecăciune și smerenie vă rugăm unde veți afla în cartea aceasta niscarevași alunecări și greșeli, au din cuvinte, au din slove, au din greșeala mea, nu huliți ... nu blestemați, ..., ci iertați și îndreptați cu duhul blândețelor ca și pe dumneavoastră să vă ierte Domnul Dumnezeu”⁹(1762).

Condiția de umilitate a copistului este determinată, de foarte multe ori, de supunerea acestuia unui canon al scrisului, unei epitimii, a unei pocăințe prin scris, detectabilă mai ales în spațiul monastic. Astfel, unele manuscrise “se copiau din porunca egumenilor de mănăstiri și a vlădicilor vechi. Copierea unui manuscris era îndeplinirea unei epitimii bisericești, poruncită de duhovnic celor ce veneau la dâșnii pentru săvârșirea tainei ispovedaniei. Acești duhovnici alegeau, fără îndoială, pentru copierea unor asemenea opere, pe cei mai buni caligrafi”¹⁰.

Nevoințele exersate în tăcere sunt o altă dimensiune a umilității specifice pietății creștine. Silențiozitatea trăirii religioase a fost consacrată prin reflexii teoretice în plan teologal și prin exemple din sfera comportamentului religios. Astfel, Avva Arsenie auzea în permanență un glas care-i porunceau:

⁷ G. Ștrempel, *Copiști de manuscrise românești până la 1800*, vol. I, București, 1959, p. 176.

⁸ M. Moraru, C. Velculescu, *Biografia analitică a cărților populare laice*, partea a II-a, București, 1978, p. 481

⁹ G. Ștrempel, *op. cit.*, p. 174.

¹⁰ Șt. Gr. Berechet, *Importanța însemnărilor slavo - române de pe manuscrisele vechi*, în *Arhiva. Organul Societății istorico - filologice*, XXXVIII, Iași, 1931, p. 450.

“Fugi, taci, liniștește-te”, iar călugărul Fer Bruno, întemeietorul ordinului cartusianilor, a fost reprezentat iconografic “cu degetul arătător al mâinii drepte așezat pe buze, simbol al tăcerii”¹¹.

Scrisul în tăcere, care denotă, așadar, o stare specifică umilității, revine, de multe ori, în însemnările copiștilor. La 1829, logofătul Hurezanu lasă una dintre cele mai frumoase și sensibile mărturii despre tăcerea scrisului sau abținerea în tăcere, datorită nevredniciei celui care scrie: “... Dacă vrednic nu sunt, nu fac începere, ci petrec într-o adiafonie, necăstigându-mi împotriva auziri în pricina scrisului din toate acestea. Eu am petrecut în sine tăcerea [s.n.]”¹². Asumarea tăcută a scrisului devine antitetică cu retorica etalării nevoițelor care stă sub semnul lamentației. Pe de altă parte, încheierea în tăcere a operei de copiere a cărților religioase are valențele unei formule sentențioase de tipul “finis coronat opus”: “Am scris eu, care mai jos iscălii, am scris acest scris și am tăcut [s.n.] ... Matei Monahul ... 1774”¹³.

Nu în ultimul rând, starea de umilitate a scrisului este indusă de presentimentul morții. Copistul, la sfârșitul scrierii, enunță leitmotivul “mâinii de țărână”, adică mâna celui care a scris se transferă prin extincție în anonimatul materialității, pe când scrisul va rămâne. Se pune în evidență tensiunea dintre temporalitatea autorului și eternizarea prin scris, privite și ca un act de devoțiune, care, în esența ei, apelează o stare de umilitate, subiacentă transmiterii peste timp a textului și mesajului biblic¹⁴.

Strădania scrisului, evaluată din perspectivă creștină sau teologală drept nevoiță, beneficiază de descrieri amănunțite, în care complexele și complexitatea scrierii pot configura o adevărată “fiziologie”, aferentă unei munci care alternează între efortul intelectual și cel fizic. Toate acestea sunt transpuse în clișee descriptive sau livrești, care aduc la suprafață intimitatea lucrului copiștilor de manuscrise. Într-o însemnare din 1669 de pe un Ohtoih se poate depista un astfel de clișeu: “... trudit-m-am după puterea mea, nevoitu-m-am din toată inima și m-am osârduit îndelungată vreme și abia putut-am să dobândesc ceea ce am dorit ... Făcutu-am pentru mine această de Dumnezeu însuflețită carte, numită ohtoih ...”¹⁵. Se pot găsi în această

¹¹ N. Steinhardt, *Dăruind vei dobândi*, Ed. Dacia, Cluj - Napoca, p. 290.

¹² E. Moraru, C. Velculescu, *op. cit.*, partea a I-a, p. 238.

¹³ E. Mosora, D. Hanga, *Catalogul cărții vechi românești din colecțiile B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj. 1561 - 1830*, Cluj - Napoca, 1991, p. 15.

¹⁴ D. Radosav, *Sentimentul religios la români*, Ed. Dacia, Cluj - Napoca, 1997, p. 142 - 143.

¹⁵ Șt. Gr. Berechet, *op. cit.*, p. 456.

însemnare elementele efortului scrisului, corespondente capacităților fizice, sufletești și intelectuale ale copistului: truda - echivalentă cu puterea, nevoița - cu inima, osârda - cu perseverența în timp. Tripticul trudă - nevoiță - osârdie reprezintă, în egală măsură, tot atâtea trepte spre dobândirea împlinirii unui "lucru dumnezeiesc" precum este cel al scrierii cărților religioase.

Alte însemnări transpun într-o notă plină de lamentație eforturile punctuale ale nevoințelor scrisului, într-un repertoriu detaliat, care descompune "fiziologia" scrisului: "sunt mărturii vrednice de crezare pentru plata osteneții scriitorului, căci multe neputințe și slăbiciuni cuprind trupul lui: ochii uneori sã păinjenesc, căutând, socotind și numărând mulțimea cea fără de număr a slovelor. Mâna dreaptă slăbește și condieul; după cap îl doare pentru multa plecare a grumazilor; spatele îl dor pentru multa plecare gârbovindu-se; picioarele îi amorțesc, răvenindu-se de pământ; pieptul carile se reazimă de masa pre care scrie, ca cu cuțite săgetat și cuprins iaste; capul turburându-i creerii când îl rădică în sus se făcu ca un amețit; scaunul carele tuturor știut iaste că ori cine când șade pre scaun odihân câștigă, iară scriitorul nu odihnă, ci zămorăre trupul dobândește; tot trupul, până nu se întinde, nu sã îndreptează"¹⁶ (Mitrofan, ieromonah, 1804).

Etalarea amănunțită a eforturilor scrisului reclamă în plan secundar precauțiile copistului față de posibilele greșeli ale copierii, iar, pe de altă parte, ponderează admirația și prețuirea celui care urmează să lectureze textul realizat.

Un model al nevoințelor scrisului monastic este personificat de renumitul stareț Paisie Velicicovschi de la mănăstirea Neamț. Un biograf al starețului reconstituie eforturile de scriere ale acestui călugăr învățat și, deopotrivă, reformator al vieții monastice românești din secolul al XVIII - lea: "Numai dacă luăm în seamă că toată partea dreaptă a trupului starețului până în tălpi era acoperită de rană, așa că el nici nu se putea culca pe partea asta și încă e de mirare cum putea suporta așa muncă. *ezând îngheboșat pe patul său, era îngropat în cărți ... Tot aicea erau lumânări aprinse ... Iar starețul, îngheboșat ca un copilaș mic, scrie toată noaptea, uitând și de slăbiciunea sa și de ranele sale și de nevoia de somn și de odihnă ..." Efortul scrierii și al traducerii îl soliciță total, iar întreruperea din această activitate îl resuscită

¹⁶ G. Ștrempele, *Catalogul manuscriselor românești*, vol. II, 1983, p. 410.

doar cu prețul altul efort, așa cum reiese din propria-i mărturisire: “Pentru mine nu-i muncă mai grea decât când traduc și sunt nevoit să dau răspuns la vreo întrebare. Atunci, până-mi desprind mintea de carte, sunt tot acoperit de sudoare”¹⁷.

Depășind cu mult nivelul unui simplu copist de manuscrise, Paisie Velicicovschi ajunge la adevărate performanțe caligrafice în transcrierea cărților: “În tinerețe, de pildă, el a prescris cartea Sf. Avva Doroftei cât este ea de mare, dar el a îngrămădit-o pe 24 de foițe de hârtie, pe fiecare păgiuță erau 70 de rânduri de scrisoare obișnuită, subțire ca firul de păr și literele nu se lăteau, ci erau vizibile și curate, iar caietul avea sus, jos și pe laturi margine liberă, așa cum se cuvine. Când un ucenic, mirându-se, întrebă pe stareț cu ce peniță a scris această carte, poate cu pană de păun ? Starețul răspunde: Nu ! Cu pană de găscă”¹⁸. Același stareț, într-o reflecție plină de seninătate, elaborată spre sfârșitul vieții, echivalează nevoințele scrisului cu cele ale propriei vieți, ajunsă la amurg, timpul scrisului nefiind altceva decât transpunerea fără echivoc a derulării propriei sale vieți în timp: “^ai această carte o am scris la vremea bătrâneților, trecut peste 60 de ani ai neputincioasei vârștii mele, când și vederea și mâna și mintea să împuținează și să slăbește”¹⁹.

Lumea celor care scriu își etalează patetic atât strădaniile și eforturile care urmau să binemerite de la cei care foloseau cărțile copiate, cât și temperanțele, care, uneori, însoțesc activitatea copistului. Astfel, într-o însemnare din 1782, se arată: “... m-am îndemnat și, din cuvânt în cuvânt, am trecut-o într-această carte, cu mâna mea, ca oricine ar citi, nu să se minuneze că am scris-o [s.n.] ..., numa să-și treacă vremea cu cetania ei, de va fi minte întreagă, să cunoască și să înțeleagă ...”²⁰. Copistul, în consonanță cu imperativele religioase ale nevoințelor, încearcă să convingă de preeminența mesajului creștin, duhovnicesc, al scrierii sale, acesta nefiind un exercițiu intelectual în litera lui, ci în spiritul său. Esențial este sensul creștin degajat din scrierea propriu - zisă: “... ^ai te rog, iubitele cititor, nu prețui hârtia sau cerneala sau cea puțină osteneală a ticăloșiei mele, că prețuindu-le acestea, puțin dar vei afla, ci privește cu ochii minții ca într-o oglindă la fagurii

¹⁷ Nicodim, Patriarhul României, *Paisie, starețul mănăstirii Neamțu din Moldova*, ed. a II -a, Neamț, 1943, p. 287.

¹⁸ *Ibidem*.

¹⁹ G. Ștrempele, *Copiști ...*, p. 18.

²⁰ *Ibidem*, p. 179.

duhovniceștilor desfătări care se cuprind într-această duhovnicească oglindă ..."²¹ (1741). În acest caz, nevoința dedusă din concretețea actului scrierii vizează derizoriul sau deșertăciunea în fața sublimității mesajului divin; copistul este, de foarte multe ori, conștient că dimensiunile nevoinței sale sunt proiectate în gestiunea și arbitrajul divinității: "Că eu, fraților, mult m-am nevoit, precum știe Stăpâna cărții acesteia, adevă Maica Domnului Hristos"²² (1742).

Scrisul și nevoințele sale transmit în arriere-planul lor o serie de informații care particularizează caracteristicile unei lumi letrizate din epoca premodernă.

Tempul scrierii dimensionează efortul concentrat și, deopotrivă, abilitățile celor care scriu. De obicei, o carte se copia în câteva luni, de la 1 - 2 luni până la 5 - 7 luni. În medie, 250 de file de manuscris erau realizate de un "copist talentat în 3 - 4 luni"²³. Pe de altă parte, uneori, timpul scrierilor a devenit timpul oamenilor. Moartea nu a întrerupt scrisul, scrisul continuă, succesiunea generațiilor conferind o dimensiune seculară scrisului. Succedaneu și generațional, scrisul se perpetuează în dimensiunea temporală a lumii, atât cât a fost ea și cât va fi ea, "generatim per saeculam". Moartea unui copist în exercițiul scrierii transmite sarcina scrisului unui alt copist, uneori din aceeași familie: "Și această carte o au rescris-o popa Ioan din Aștileu și nu o au pututu găta. Că au venitu porunca lui Dumnezeu, care poruncă nici unui om pe această lume să nu i se poruncească, de s-au isprăvitu. Și o am scris-o eu, feciorul celu mai mic al lui popa Ioan, de unde au mărăduit [rămas - n.n.] negata ..."²⁴ (1729).

Scrisul din scris conferă reduplicarea modelelor, a izvoarelor și elaborează metascierea: "*Scrisu-o-am* de pe izvod ce era *scris* de ieromonahul Neculau, arhimandritul, ce *scrie* că au *scrisu-o* de pe o biblie a lui Șerban Vodă din Țara Muntenescă când au fost în Țara Leșească"²⁵ (1756).

Alteori, scrisul este continuat de un ucenic al unui copist mai în vârstă. Nevoințele și truda copistului ucenic sunt similare cu cele ale ucenicului pus la rigorile muncii de către maestrul său. Nu întâmplător, copistul Popa Luca, ucenicul lui Ioan Popovici Muncăceanul, din secolul al

²¹ *Ibidem*, p. 216.

²² *Ibidem*, p. 40.

²³ *Ibidem*, p. XXXVII

²⁴ *Ibidem*, p. 217

²⁵ G. Ștrempel, *Copiști...*, p. 166

XVIII-lea, își clamează nevoințele princare a trecut în notele acute ale unei ieremiade: "Osebit condeiuul meu, scrie ce-am pățit eu. O, truditul de mine ! O, amărătul de mine, cât m-am trudit, amărătul de mine ! Mai bine m-aș fi dus la școală în țară, o, mișelul de mine, că m-aș fi făcut înger în cântare .

.. "26

Scrisul sub epitimie, poruncă - canon, a fost un scris nevoit, crispat. Au rămas, însă, nenumărate mărturii despre scrisul ca zăbavă, scrisul ca plăcere, scrisul deliberat. Astfel, o însemnare din 1782 menționează: "Acest Hronograf, Cartea Impăraților..., am scris-o iarăși eu în zilele Măriei Sale Constantin Șuțiu Voievod, care șezându fără treabă [s.n.] am scris-o eu, Nicolae Logofăt²⁷. În aceeași zăbavă a scrisului se plasează și exercițiile de scriere în sine, privite ca amuzament: "Ioan Pestișanul, dascălu la Slatina fiind, am scris într-această cărticică ca să-mi încerc condeiuul, să văz, poate scrie ceva."²⁸ În același repertoriu al scrisului necrispat pot fi așezate și însemnările copiştilor care își cer răsplata

muncii în tonalitatea unei convivialități populare: "Și am scris eu, Popa Anghel, pentru că mâna va putezi, iar slova se va pomeni, amin. Să beți și pentru mine un păhar de vin [s.n.]."²⁹ (1790) Ironia și buna dispoziție a unor copişti atenuează din gravitatea nevoințelor scrisului. La 1752, copistul cărții lui Dosoftei, "Viața sfinților", notează: "Ispitii această condică ca să vedem cum scrie iar mâna ... Iar o muscă veni și să pusă pe condei și strică slovele, iar eu prinsei muscă și o pusei la falangă și-i dedei tri sute la talpă."³⁰

Inabilitățile intelectuale ale copistului, greșelile de scriere sunt remarcate cu insistență în însemnările manuscrise, ca un leitmotiv ce revine în următoarea formulare: "Fiind prost și neînvățat ... am nevoit până am ispitit"³¹. Pe de altă parte, activitatea copistului din perspectiva unei ierarhii monahale era periferică, în comparație cu activitatea de ritual, cu participarea la săvârșirea liturghiei. La 1736, un călugăr, Serafim, mărturisește: "Această sfântă carte ... nefiind eu vrednic cu nici un chip de *slujbă* [liturghie - n.n.] ... fără cât cu această puțină începătură de poslușanie ... am scris eu,

²⁶ Fl. Dudaș, *Cazania lui Varlaam în vestul Transilvaniei*, Timișoara, 1979, p. 96

²⁷ G. Ștrempelel, *Copiști...*, p. 168

²⁸ *Ibidem*, p. 175

²⁹ *Ibidem*, p. 7

³⁰ E. Mosora, D. Hanga, *op.cit.*, p. 23

³¹ G. Ștrempelel, *Copiști...*, p. 197

Serafim³² Tot în maniera unui leitmotiv sau a unui clișeu este invocat harul divin ce patronează scrisul copistului. Pilda talantului haric este pusă la baza scrisului, a priceperii în a scrie. Pornind de la povestea talantului, relatată de Apostolul Matei și interpretată de Sf. Ieronim și Sf. Ioan Gură-de-Aur, copiii se consideră beneficiarii talanților, care "sunt darurile ce se dau de Dumnezeu oamenilor"³³. În ordinea aceluiași clișeu se pot adjuca și formulele de ieșire din nevoințele scrisului: motivul corăbiei care ajunge la mal asemenea scriitorului care ajunge la sfârșitul scrierii sau cel al cerbului însetat, care ajunge, în cele din urmă, la izvoare.

Copistul, cu o mentalitate eminentemente religioasă, își pune întreaga operă în devoțiunea și venerația lui Dumnezeu. Astfel, într-o sugestivă însemnare din secolul al XVIII-lea, se menționează: "Laudă - 'ție, Doamne, cu îngerii dau când sfârșim aceste trei părți într-această carte ... Primește de la un păcătos, când slujesc 'ție, într-această lume ... să fie pururea cinstit și laudat numele Tău, iar eu de la inimă te mărturisesc cu condeiul meu [s.n.]"³⁴. Alături de această proiecție plină de pietate a scrisului există și exemple în care ireverențiosul, licențiosul își fac loc în cadrul însemnărilor manuscrise. Astfel, într-o însemnare din 1835, se menționează: "... mi s-a întâmplat de am citit și eu, robul lui Dumnezeu, Tudorache Logofăt, ..., la scoarță [copertă - n.n.] scrisă lucru necuviincios, care cu anevoie este la cineva i-o va ceti scrisul acela, mai bine ar fi fost de nu s-ar fi născut acel om de au scris ..." ³⁵. Sub semnul licențiosului sunt plasate și însemnările sau exercițiile de scriere neavenite pe filele cărților religioase: "Cine va îndrăzni de va mai scrie în cărțile sfintei biserici și să știe că acela pre cheltuiala lui va pune cele stricate la cărți, căci pe ele nu se scriu aceste însemnări"³⁶.

Scrisul și nevoințele scrisului transmit particularități ale psihologiei copiştilor, diferențiate atât ca vârstă, cât și ca sex, configurând un adevărat gender writing. Copistul - bărbat, așa cum s-a arătat mai sus, își marchează în mod emfatic nevoințele și strădaniile scrisului. Femeile - copişti, în special călugărițele, sunt mai detașate, trec cu seninătate peste nevoințele scrisului: "Scrisu-s-au această carte ce se cuprinde într-ânsa capetele Sfântului Grigore Sinaitul ... de nevrednica schimonahia Micdonia ... și s-au scris la

³² *Ibidem*, p. 290

³³ *Ibidem*, p. 232

³⁴ D. Radosav, *op.cit.*, p. 77

³⁵ E. Mosora, D. Hanga, *op.cit.*, p.91

³⁶ V. Leu, *Banatul între arhaic și modern*, Reșița, 1993, p. 32

anul 1796 și cine va citi să se roage pentru păcătoasa scriitoare ..."³⁷. Copistul - copil își evidențiază, în principal, starea de umilitate pronunțată în fața celor maturi: "Fiindu-mi poruncit, mie, nevrednicului între cei mici, ..., am scris eu, Stroe copilul ... "³⁸ (1700). Există, de asemenea, în cazul copiștilor - copii, menționată o adevărată stare de jubilație infantilă a descoperirii scrisului, a miracolul scrierii: "Să se știe că aici am scris eu, Cârștian, copil ot Dobrești. Și am scris ca să-mi văză și altul slova mea cum e: frumoasă ... "³⁹ (1745).

În contextul aceleiași diferențe ale scrisului - gen, se poate evoca și scrierea afectuoasă, reconstituită pe canalele folclorice. În dialogul recitat sau cântat de un cuplu de îndrăgostiți se face apel la redactarea unor scrisori care încorporează un vocabular al inimii, al afectivității. Astfel, tânăra îndrăgostită să-i trimită o carte (scrisoare) scrisă nu cu cărbune ("că de-acela îi mult în lume") sau cu cerneală ("că aceea-i multă-n țară"), ci o scrisoare scrisă cu argințel ("că de-acela îi pușintel"), iar aceasta "cine-o prindă s-o citească/lacrimile să-l pornească"⁴⁰. Există, așadar, în acest scris, o nevoință a inimii, a sensibilității afectuoase.

În proximitatea scrisului, dincolo de etalarea nevoințelor și rigurilor unei munci nu de puține ori chinuitoare, sunt provocate și o serie de meditații care pornesc de la scris, dar care au drept obiectiv cartea, învățătura și biblioteca. Copierea manuscriselor germinează în a doua jumătate a secolului al XVIII - lea dinspre impulsuri iluministe o lume în care învățătura, cartea și biblioteca devin cuceriri și preocupări ale spiritului uman, îmbrăcate încă în haină religioasă. Astfel, lectura aleatoare a cărții "livadă duhovnicească" a lui Ioan Moshos determină copierea ei: "Citind la această carte și văzând lucru preacuvios, m-am îndemnat și o am scris ... 1777" . Pornind de la acest îndemn intelectual inspirat de lectură se trece la elogiul învățăturii și al bibliotecii, perimetrare scrisului și cititului: "Nu iaste mai cuvios și vrednic de laudă decât a iubi oarecine învățătura, a avea osărdă la cele folositoare. Precum împăratul Eghiptului, Ptolemeu Filadelful, fiind foarte cu mare

³⁷ G. Ștrempelel, *op.cit.*, p. 149

³⁸ *Ibidem.*

³⁹ *Cartea veche românească în colecțiile Arhivelor Statului*, p.56

⁴⁰ L. Costin, *Cântece*, în "Șezătoarea", vol. XXIV, Folticeni, 1929, p. 15-16

osârdie întru stăpânirea sa ca să lase vreo pomenire vrednică de laudă, după sfârșitul vieții sale ... au strâns o sumă mare de cărți ca la patruzeci de mii, cu tot felul de învățături...⁴¹.

Se poate concluziona că scrisul, cu nevoițele lui, și-au găsit starea de grație, de împăcare cu truditul scrierii, între copertile unei cărți încheiate și în spațiul unei biblioteci mereu deschise și neîmplinite.

⁴¹*Ibidem*, p. 238

ISTORIA UNEI ISTORII: C.SUCIU,
Dicționarul istoric al localităților din Transilvania

Ionuț COSTEA,
Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj-Napoca

Recuperarea lui C.Suciu de către istoria istoriografiei românești are, fără îndoială, importante puncte de sprijin în activitatea și opera acestuia¹. Reconstituirea recentă a biografiei cercetătorului sau urmărirea destinului tezei sale de doctorat susținută în 1922 și revizuită în câteva rânduri mai apoi, sunt primele semne ale unei atari reconsiderări.

Profesor și pedagog prin excelență, dar în egală măsură un cercetător în ale istoriei, C.Suciu s-a exersat mai cu seamă în a doua sa tinerețe în studii de medievistică. Angajat din 1949 la Institutul de Istorie din Cluj, integrat colectivului ce avea ca obiectiv elaborarea corpusului de documente latinești, C.Suciu a făcut cunoștință cu o problematică fertilă. Întâlnirea sa cu documentele medievale va fi ilustrată prin comunicări și articole (contribuția sa la studierea imaginii lui Iancu de Hunedoara în istoriografia maghiară, un excurs amănunțit ce inventariază scrierile istoricilor unguri de la cronică până la ultima abordare a acelei tematici, cea a lui L.Elekes), și nu în ultimul rând prin elaborarea operei sale de căpătâi, *Dicționarul istoric al localităților din Transilvania*. Adresându-se în primul rând specialiștilor, istoricilor și filologilor, *Dicționarul* lui C.Suciu rămâne, deși au trecut aproape trei decenii de la apariție, o lucrare de geografie istorică, singulară în istoriografia română. Motivațiile sunt cel puțin două. Pe de-o parte conceperea unor astfel de instrumente de lucru reclamă o bună stăpânire a utilajului istoricului, dublată pe de altă parte de o perspicacitate monumentală. Or, C.Suciu, umblat la școlile ungurești dinainte de 1918, cunoscător al limbii germane, absolvent de istorie-latină, doctor în istorie (1922) a fost în măsură să-și asume o astfel de tentativă. Dincolo de suportul profesional, tenacitatea sa a izvorât și din înțelegerea însemnătății lucrării la care trudea. Sugestivă apare o mărturisire dintr-o scrisoare adresată acad. Al.Graur în 1961: "Aștept cu nerăbdare terminarea acestei lucrări, care m-a pus la o muncă încordată, asemănătoare celei a altor autori de dicționare de mare anvergură. Mă gândesc la mărturisirile bucureștenilor Candrea și Adamescu din prefețele la dicționarul

¹ *Enciclopedia istoriografiei românești*, București, 1978, p.306

lor enciclopedic "Cartea Românească", sau la destăinuirile maestrului M.Sadoveanu din "Mărturisiri" (p.193) cu privire la munca extraordinară depusă de profesorul Al.Philippide de la Iași la dicționarul limbii române proiectat de Academie². Comparația pe care Suciu o face în pasajul citat nu apare prin nimic riscantă.

Orice incursiune în biografia intelectuală a cercetătorului nu este lipsită de sugestii, dar cea mai în măsură să ni-l recomande este cartea sa.

Paginile de față nu-și propun sondarea laboratorului istoricului decât atât cât relația dintre manuscris/tipar o permite și o pretinde. Cu alte cuvinte, excursul de față începe de acolo de unde munca istoricului s-a încheiat și unde se deschide lupta pentru lumina tiparului. Este o perioadă lungă, de aproape un deceniu, timp în care lucrarea și-a schimbat forma și pe alocuri conținutul.

Dicționarul se înscrie în prelungirea unor contribuții ale istoriografiei ardeleni (maghiară, germană, românească) preocupată mai ales de elaborarea lucrărilor de referință. Având modele în cercetarea istoricilor maghiari (D.Csánki) lucrarea este sincronă cu alte demersuri din același spațiu cultural (G.Györffy). Apropierile nu sunt doar formale, legate de preocupări similare, ele se regăsesc în problematica abordării, în modul de receptare a realităților trecute și, de asemenea, în perspectiva organizării materialului istoric. Convergențele întrezărite se circumscriu unui spațiu intelectual al Europei Centrale cu resurse de raportare comune.

Orizontul *Dicționarului* lui Suciu, subiectul acestor pagini, se recompune, având ca surse exploatarea corespondenței sale din care un număr de aproximativ 60 de scrisori au în atenție lucrarea menționată. Printre cei care i se adresează sau care primesc scrisori de la C.Suciu (întotdeauna redactează pe ciornă, ori păsterază o copie) sunt fie implicați direct în tipărirea lucrării (Al.Graur, V.Curtipăceanu, Hilda Mazilu), fie doar din cei rugați să se intereseze de soarta sau evoluția ei (E.Petrovici, Șt.Pascu). Lectura acestei corespondențe deschide o perspectivă nouă pentru apropierea de cartea lui C.Suciu. Astfel pot fi evidențiate mai multe etape în evoluția manuscrisului din laboratorul istoricului la ceea ce se cheamă *bun de tipar*.

O primă constatare ce se impune este identificarea anilor 1957-1959 ca un timp al tatonărilor, a căutării unei edituri. Se regăsesc acum discuții purtate cu Alexandru Vasile de la Editura Științifică, cele două oferte către

² Biblioteca Centrală Universitară "Lucian Blaga" Cluj-Napoca, Colecții speciale, Fond Coriolan Suciu, scrisoare din 17 apr. 1961

această editură, ambele respinse. Tot aici, după o recomandare a acad. Emil Petrovici, Editura Academiei se arată interesată de o astfel de lucrare.

Expunerea de motive³ care a însoțit oferta din 1957 insistă asupra faptului că regimurile politice ce s-au succedat în Ardeal au schimbat denumirile localităților nemulțumite de o rezonanță sau alta, din această cauză rezultând un grad mai mare de dificultate în identificarea promptă a așezărilor.

Lucrarea tipărită la Sibiu la începutul secolului de către Silvestru Moldovan și Nicolae Togan cuprinde doar vechile denumiri. De asemenea, scrierea lui Martinovici și Istrate, tipărită la Cluj, cuprinde vechile denumiri românești și doar pe cele vechi ungurești.

Celelalte indicatoare și nomenclaturi (1930, 1932, 1954, 1956) se opresc numai la denumirile contemporane. Aceste instrumente păcătuiesc mai departe, punând în circulație o nomenclatură nu de puține ori greșită.

La acel moment, prin *Dicționarul* său, C.Suciu își propune "remediarea acestui neajuns". Lucrarea sa urma să cuprindă trei părți: 1) partea generală cu denumirile actuale și cele vechi; 2) partea româno-maghiară, cu numirile ungurești și numirea actuală românească; 3) partea a treia românească.

Volumul are în atenție în jur de 14 mii de numiri la data redactării memoriului, fiind întocmit până la litera H. Autorul se angaja ca să termine lucrarea până la sfârșitul anului 1958.

Demersul cercetătorului clujan nu găsește la instituția la care s-a adresat atenția ce și-o dorea. În răspunsul editurii din noiembrie 1957, lapidar, se precizează că lucrarea "nu poate fi contractată". Autorului i se sugerează că Editura Academiei ar putea fi interesată de tipărirea ei⁴.

C.Suciu va avea din nou o propunere către aceeași editură în martie 1959⁵. Timpul scurs de la acțiunea anterioară a adus modificări în arhitectura cărții. Cercetătorul pomenește în scrisoarea sa de patru părți, însumând aproape 17000 de denumiri, ceea ce ar însemna aproximativ 40 coli de tipar. De această dată C.Suciu insistă pe faptul că lucrarea nu a intrat în planul de cercetare al Institutului de Istorie, unde era angajat doar cu o jumătate de normă.

³ *Ibidem*, Cluj, 12 sept. 1957

⁴ *Ibidem*, București, 11 nov. 1957.

⁵ *Ibidem*, Cluj, 31 martie 1959.

Încă o dată răspunsul editurii a fost negativ, lucrarea neîncadrându-se în "profilul editorial"; sugerarea contactării Ed. Academiei este din nou adusă în discuție⁶.

Intenția lui C. Suci de a se adresa Academiei poate fi surprinsă în aprilie 1959⁷, într-o scrisoare către profesorul Emil Petrovici. El mărturisește că se afla aproape de capătul muncii, mai având de urmărit doar localitățile dispărute din "fostul comitat Timiș".

Sensibilizată pe aceste canale, Editura Academiei îi va solicita lui C. Suci "o ofertă detaliată" care să descrie "conținutul lucrării, bibliografia și data predării la editură"⁸. Solicitarea astfel formulată avertizează că istoricul nu luase legătura cu instituția de profil a Academiei, redactorii editurii cunosc vag, numai din recomandări verbale lucrarea lui Suci, pe care o numesc "repertoriu toponimic pentru Transilvania în evul mediu".

În comparație cu descrierea anterioară, cea din iulie 1959⁹ va menționa și o a patra parte cuprinzând localitățile dispărute. La bibliografia prezentată atunci se mai adaugă volumele din *Documente privind istoria României* și celelalte colecții de documente la care face doar aluzie acum și le va preciza abia într-o scrisoare din anul următor: "Nu m-am oprit la anul 1350, dată până la care merge colecția noastră de 6 volume de documente tipărite, ci am utilizat și utilizez pentru satele din Fundus Regius cele patru volume de *Urkundenbuch* a colecției Zimmermann, care mergând până la 1347, pentru satele din secuime, cele patru volume din Szekely Oklevéltár (până la 1695), iar pentru satele din comitate, pe lângă cele trei volume din Csanki, monografiile comitatelor (Petri, Kadar, Jako, Maksai, Pesty, Marki, Lotreanu, Filipașcu, Belay ș.a.) care merg, unele, până la sec. al XIX-lea"¹⁰. Termenul de finalizare a lucrării este stabilit acum la trei luni după încheierea contractului, data avansată inițial de 7 nov. 1959 neputând fi onorată din cauza serviciului de dactilografie.

⁶ *Ibidem*, București, 9 apr. 1959.

⁷ *Ibidem*, Cluj, 27 apr. 1959.

⁸ *Ibidem*, București, 8 iulie 1959.

⁹ *Ibidem*, Cluj, 31 iulie 1959.

¹⁰ *Ibidem*, Cluj, 3 martie 1959.

În aceeași lună Editura Academiei se arată interesată de problematica lucrării, caracterizată "interesantă și utilă". În schimb, din pricina unor "motive de plan" editura nu putea încheia contractul în următoarele 8 luni, adresa sugerând încheierea lui "după prezentarea manuscrisului"¹¹.

Interesată de tipărire, editura va sonda permanent evoluția dactilografierii lucrării. Pentru a înlătura greșelile nedorite C.Suciu se angajează singur să-și scrie la mașină lucrarea. În decembrie 1959 autorul scria: "Este dactilografiată partea a II-a (localitățile dispărute), dând un număr de 448 pagini; partea a III-a (maghiară-română) 206 pagini; partea a III-a (germană-română) 31 pagini și din partea I (localități existente - literele A și B, 179 pagini. Autorul aproximează redactarea a încă 6-7 sute de pagini pe care socotea că: "Nădăjduiesc că pe la sfârșitul lunii martie 1960 să isprăvesc această muncă grea și migăloasă, care mă frământă de un deceniu, și care, în anii din urmă m-a pus la grea încercare"¹².

Redactarea pare să-i ofere lui C.Suciu surprize și dintr-o scrisoare adresată lui Șt.Pascu, aflat la București la începutul primăverii lui 1960, aflăm că deși a mai adăugat 500 de pagini celor din 22 decembrie 1959, ajungând la litera G, "până la litera Z vor mai ieși câteva sute de pagini", lucrarea devenind "un adevărat dicționar istoric, o mică enciclopedie a localităților din Transilvania"¹³.

Următoarea relatare pe care o găsim despre *Dicționar* o avem datată abia la începutul anului 1961. Pe baza ei se poate considera dactilografierea încheiată și manuscrisul aflat deja în posesia editurii. Adresa acesteia îl avertiza pe C.Suciu că Institutul de Istorie din Cluj avea unele reticențe "din care reiese că în forma actuală manuscrisul nu poate fi publicat"¹⁴. Confruntat cu astfel de obiecții, autorul va lua legătura cu acad.C.Daicovicu, directorul Institutului din Cluj și împreună vor stabili anumite "modificări, completări și reduceri" necesare pentru îndreptarea manuscrisului. Transformările la care urma să fie supusă lucrarea sunt relatate de Suciu într-o scrisoare din 6 febr. 1961 și vor avea atenție: "1. se vor introduce modificări

¹¹ *Ibidem*, București, 18 iulie 1959.

¹² *Ibidem*, Cluj, 22 dec. 1959.

¹³ *Ibidem*, Cluj, 3 martie 1960.

¹⁴ *Ibidem*, București, 11 ian. 1961.

operate de noua lege administrativă din 24 dec. 1960; 2. în partea I se vor face trimiteri de la formele documentare la denumirea contemporană a localităților; 3. părțile III și IV se vor contopi cu partea I; 4. se va omite expunerea evenimentelor legate de datele documentare"¹⁵. Dacă se pot găsi motivații cu privire la punctele 2, 3 și 4, asupra primului insistă C.Suciu însuși într-o scrisoare adresată directorului Editurii Academiei. Primind manuscrisul pentru a-l reface solicită procurarea unui exemplar din noul Indicator alfabetic al localităților din R.P.R., referirile sale fiind făcute după Buletinul Oficial unde s-a publicat repartizarea comunelor pentru secțiile de votare¹⁶. Operarea acestor modificări înseamnă în fapt o repunere în discuție nu doar a structurii, a aspectelor formale, ci și modului de prezentare a informației, a conținutului. Dintr-o istorie a localităților din Transilvania, așa cum nu fără entuziasm o prezenta Suciu în martie 1960, ea devine un dicționar schematic, dar nu lipsit de valoare, o valoare probată de-a lungul anilor.

Intenționând să încheie contractul de editare C.Suciu transmite editurii aprecierile sale legate de dimensiunile lucrării, estimată la aproximativ 1800-2000 ½ gini dactilografiate și data când va fi terminată în noua formă, luna mai a anului 1961¹⁷.

Lucrarea, una "de longues haleine", care i-a solicitat cercetătorului "o muncă încordată" va fi gata în noua formă la sfârșitul lunii iulie. Astfel, la 2 august 1961, C.Suciu este în măsură să înainteze manuscrisul cu recomandarea acad. C.Daicoviciu Editurii Academiei¹⁸.

Predarea manuscrisului nu a însemnat însă și încheierea contractului, operațiune tergiversată. Din lipsa banilor la început, apoi din cauza călătoriei în Franța a acad. Al.Graur, a cărui semnătură era necesară pentru validarea contractului, actul nu va fi stabilit, determinându-l pe Suciu să se intereseze

¹⁵ *Ibidem*, Cluj, 6 febr. 1961.

¹⁶ *Ibidem*, Cluj, 17 apr. 1961.

¹⁷ *Ibidem*, Cluj, 18 febr. 1961.

¹⁸ *Ibidem*, Cluj, 2 aug. 1961.

de soarta sa printr-o scrisoare către Vasile Curtipăceanu, șeful redacției de istorie a Editurii Academiei¹⁹.

În decembrie Suciul află din surse neoficiale că lucrarea sa a fost acceptată la Secția de istorie a Academiei, pe baza recomandării lui C. Daicoviciu și prin urmare contractul nu va putea fi amânat încă mult timp²⁰. Îl va primi la Cluj la 9 febr. 1962²¹. Conform acestuia lucrarea va avea 45 de coli de tipar și-i va aduce un venit de 18.000 lei autorului, în două tranșe, prima constând în 80% din suma totală la acceptarea manuscrisului, iar restul la predarea primei tranșe din tiraj către centrul de difuzare. Tot în drepturile de autor intrau și 30 de exemplare pe care Suciul urma să le primească gratuit. Contractul va stabili un tiraj provizoriu de 3000 exemplare și angajamentul editurii să publice cartea până în 1964. Interesantă este distincția, în termenii actului, între *predare* și *acceptare*. Acceptarea intervine dacă după 120 de zile nu a fost emis un refuz sau propunerea unor modificări, ceea ce condiționează și data de editare. Cu tot avizul pozitiv al Academiei, lucrarea lui Suciul va fi supusă unui nou control, lectorii ei fiind în toamna lui 1962 Șt. Pascu și Zs. Jako²². Ei vor concluziona că *Dicționarul* este foarte util "pentru materialul documentar important ce-l cuprinde și că, deci, publicarea ei este necesară". Concomitent cu aceste aprecieri referenții vor oferi câteva sugestii autorului (în legătură cu bibliografia, contopirea celor două părți: localități existente și dispărute, urmărirea tuturor așezărilor până la o dată fixă, indicarea numelor oficiale ale localităților pentru sec. al XIX-lea și perioada interbelică, eliminarea unor informații de prisos, indicarea împărțirii administrative în care se găsea localitatea respectivă la data pomenită). Observațiile au fost direct aduse la cunoștință lui C. Suciul, el precizându-și punctul de vedere în scris. Autorul acceptă revizuirea modului de prezentare a bibliografiei, dar nu va fi de acord cu contopirea celor două părți, lucru convenit cu Daicoviciu deja și acceptat de editură. La fel, nu va proceda la menționarea împărțirii administrative când este pomenită o localitate, acest lucru fiind dificil și de lungă durată, "date fiind multele schimbări intervenite

¹⁹ *Ibidem*, Cluj, 20 nov. 1961.

²⁰ *Ibidem*, București, 11 dec. 1961.

²¹ *Ibidem*, București, 22 febr. 1962.

²² *Ibidem*.

în împărțirea administrativă în ultimele 3 secole..."²³. Din nou refăcută, lucrarea va fi iar supusă, în toamna anului 1963, lecturii celor doi profesori clujeni. Ei găsesc că C.Suciu a luat în considerare "cele mai multe dintre observațiile cuprinse în referat și de cele marginale de pe text". Corespunzătoare din punct de vedere științific, referenții recomandă apariția sa "cât mai urgentă", fiind un instrument indispensabil cercetărilor istorice și filologilor²⁴.

Tot în acest interval de timp lucrarea a fost completată cu date furnizate de scrieri de specialitate apărute la Budapesta, printre care se remarcă cea a lui Gyorffy Gyorgy despre geografia istorică a Ungariei în epoca Arpadienilor²⁵.

Odată depășit acest prag al acceptării, lucrarea trebuia inclusă în planul editorial al anului 1964. Demersurile lui C.Suciu pot fi regăsite într-o scrisoare către președintele de atunci al Academiei R.P.R., prof.Ilie Murgulescu, a cărui aprobare era necesară. Explicându-i evoluția lucrării și a "perseverenței șincaniană" solicită în interesul științei "cuvântul de aprobare"²⁶. Se pare că insistența sa nu a avut efectul scontat și un an de zile nu mai observăm nici o referire la *Dicționar*. Abia în febr. 1965, într-o scrisoare adresată lui V.Curtipăceanu, ea este din nou amintită²⁷. Simptomatic pentru această etapă este raportarea lui C.Suciu la timp. Dacă până acum uitase numeralele ("de zece ani", "de un deceniu", "de o duzină de ani") în 1965 timpul este marcat printr-o locuțiune: "amar de vreme".

Evenimentele iau din nou o altă turnură. Cu toate că și Șt.Pascu îi confirmase lui C.Suciu cuprinderea dicționarului în planul editorial al anului 1965²⁸, dar acesta era un plan care mai avea nevoie de aprobarea președintelui

²³ *Ibidem*.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ *Ibidem*, Cluj, 17 oct. 1960.

²⁶ *Ibidem*, Cluj, 20 febr. 1964.

²⁷ *Ibidem*, Cluj, 20 febr. 1965.

²⁸ *Ibidem*, Cluj, 28 martie 1965.

Academiei. La numai două luni, o rudă apropiată din București, îi scria că în urma unei doscuții cu V.Curtipăceanu a aflat că lucrarea fusese propusă spre publicare Preziidiului Academiei în 1966²⁹.

Reintegrat în timpul exorcizant al oamenilor ("mai bine de un deceniu"), în pragul vârstei de 70 de ani, C.Suciu a ezitat până la sfârșitul lui iunie, când s-a decis să se adreseze acad. Al.Graur³⁰. Prezentarea cazului său este întregită cu o încercare de sensibilizare intelectuală a prof.Al.Graur. Astfel *Dicționarul* devine un *finis conorat opus*. În locul apelului la autoritatea acad.Emil Petrovici și Andrei Oțetea, primul coleg în 1922 cu C.Suciu la Sorbona, iar al doilea cunoștință tot de la Paris ("pe când luam masa împreună la restaurantul Marmorosch-Bkank din Paris"), cercetătorul clujean alege adresarea directă către Al.Graur, care a "frecventat, poate ceva mai târziu decât noi, aceleași săli de cursuri ale bătrânel universității fondate în 1257 de Robert de Sorbon...". După numai cinci zile Editura Academiei îl anunță oficial pe C.Suciu că lucrarea sa face parte din planul editorial pe anul 1966³¹.

În septembrie *Dicționarul* cunoaște o nouă revizuire pentru a concorda cu denumirile utilizate de nomenclatorul din 1964, ca în luna noiembrie C.Suciu să aibă de-a face cu reducerea textului la cele 45 coli prevăzute anterior³².

Primul volum al cărții (literele A-N) îi va fi înapoiat autorului în martie 1966, sugerându-i-se să sublinieze în prefață situația deosebită din Transilvania, metoda de alcătuire și importanța lui pentru istoriografia română³³. Corectat, manuscrisul se va reîntoarce la editură în aprilie. Aceeași soartă au avut și celelalte părți ale lucrării, ultima ajungând la Cluj în iunie. În vară se va încheia un nou contract, fiind vorba de două volume

²⁹ *Ibidem*, București, 7 mai 1965.

³⁰ *Ibidem*, Cluj, 25 iunie 1965.

³¹ *Ibidem*, București 1 iulie 1965.

³² *Ibidem*, București, 29 sept. 1965.

³³ *Ibidem*, București, 22 martie 1966.

și nu unul singur cum fusese convenit inițial³⁴. Pentru a obține drepturile bănești ce-i reveneau, C.Suciu a trebuit să facă dovada că lucrarea sa nu a făcut parte din planul de cercetare al Institutului de Istorie din Cluj, prin prezentarea unei declarații și a unei adeverințe care să certifice acest lucru, demersuri realizate în iunie 1966³⁵. De acum înainte, până la publicare, C.Suciu se va confrunta cu probleme de natură formală (literale, aranjarea în pagină etc.).

Toamna, la sfârșitul lui septembrie, se mai ivise o problemă. Copia lucrării, care fusese trimisă la Cluj împreună cu originalul pentru a obține avizul științific, se pare că a rămas la Institutul de Istorie, după cum scria redactorea *Dicționarului*, Hilda Mazilu³⁶. Astfel, urmărind destinul manuscrisului, din 1962, C.Suciu arată că nu a mai văzut de atunci acel exemplar doi, el aflându-se în posesia Editurii Academiei, în forma inițială³⁷.

Cartea se afla deja în spalturi la mijlocul lui octombrie, corectura înaintând greoi, motivează V.Curtipăceanu, datorită absenței autorului din București³⁸.

Îndelung așteptat, *Dicționarul* a văzut lumina tiparului în 1967, vol.I și 1968, vol.II, dar din păcate, autorul său nu mai era printre cei vii.

Urmărirea îndeaproape a destinului lucrării lui C.Suciu atrage atenția asupra câtorva etape importante în evoluția manuscrisului de pe masa autorului la ceea ce se cheamă bun de tipar.

O primă constatare ar fi identificarea anilor 1957-1959 ca un timp al tatonărilor, a căutării unei edituri. Se întâlnesc aici două oferte către Editura Științifică, respinse amândouă, și în sfârșit găsim interesul Editurii Academiei față de o astfel de lucrare.

Altă etapă este cuprinsă între primirea ofertei de către Editura Academiei și încheierea contractului și acceptarea manuscrisului de editură (1963). Au fost anii de restructurări în arhitectura cărții, cât și în conținutul

³⁴ *Ibidem*, București, 9 iunie 1966.

³⁵ *Ibidem*, Cluj, 18 iunie 1966.

³⁶ *Ibidem*, București, 1 oct. 1966.

³⁷ *Ibidem*, Cluj, 5 oct. 1966.

³⁸ *Ibidem*, București, 15 oct. 1966.

ei. Se pot stabili două intervenții hotărâtoare în forma inițială a manuscrisului, una sub îndrumarea lui C.Daicoviciu, iar cealaltă la sugestiile prof. Jako și Pascu, referenți pentru Editura Academiei.

Ultima etapă o putem socoti cea cuprinsă între 1963 și includerea *Dicționarului* în planul editorial pentru anul 1966, un timp marcat de neliniște, cu demersuri intelectual efective.

În ultimă instanță în toți cei nouă ani de așteptare, alinare și suport moral a fost înțelegerea importanței pentru cercetare a unui astfel de instrument de lucru. Ilustrativă este relatarea lui C.Suciu într-una din epistole, unde scria că "Acad. Emil Petrovici îmi arată o scrisoare primită de la un profesor al universității Humboldt din Berlin, care-i cerea un dicționar cu ajutorul căruia să se poată descurca la identificarea localităților din Transilvania³⁹. Aceeași idee se desprinde și din rândurile adresate lui V.Curticeanu în 1965: "Un exemplar dactilografiat din prima redactare a lucrării mele, pe care mai anii trecuți, rugat de unii colegi de la Institutul de Istorie, li l-am pus la dispoziție pentru consultare, îmi spune tov.Sabin Belu că deja s-a făcut ferfeniță, de mult ce a fost răsfoit de cei interesați"⁴⁰.

La sfârșitul acestor sumare remarci atenția este reținută asupra unui fapt. Distanțându-se de perspectiva senzaționalului, corespondența din jurul cărții lui C.Suciu recuperează un destin intelectual exemplar, pe acela al omului de știință.

³⁹ *Ibidem*, Cluj, 20 nov. 1963.

⁴⁰ *Ibidem*, Cluj, 20 febr. 1965.

NUMELE TRANDAFIRULUI SAU DESPRE IEȘIREA DIN LABIRINT

Florina ILIȘ
B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj-Napoca

"Autorul s-ar cuveni să moară după ce a terminat de scris. Ca să nu tulbure drumul textului"¹, mărturisește Umberto Eco, mărturisire ce ar putea să ne deruteze, mai ales atunci când provine dintr-un text ce încearcă să explice întocmai cum a fost scris romanul *Numele trandafirului*. Dincolo de încercarea lui Umberto Eco de a oferi câteva posibile chei de interpretare ale romanului său, aceste *Marginalii și glosse la Numele trandafirului* sunt într-un fel sau altul și o precizare adresată cititorului care se vede pus dintr-odată în fața unui adevărat labirint de semnificații pe care acest text ar putea să le dezvăluie la o lectură mai atentă.

Rămânând în orizontul sugestiilor de lecturi multiple pe care le avansează în *Marginalii și glosse* Umberto Eco, dar și răspunzând provocării sale de a trece dincolo de aceste bine plasate repere hermeneutice, vom situa o primă apropiere de *Numele trandafirului* sub semnul Postmodernismului.

1. *Numele trandafirului dintr-o perspectivă postmodernă.*

Desprinzându-se din umbra Modernismului, astăzi Postmodernismul a reușit să-și atragă de partea sa nu numai proprii săi teoreticieni, dar să și convingă scriitorii că rețeta postmodernă funcționează. Între ceea ce însemna în 1980 Postmodernismul, data apariției *Numelui trandafirului* și ceea ce ni se dezvăluie astăzi, nu se poate vorbi de o diferență de viziune, cât de una de atitudine.

În cele din urmă Postmodernismul a izbutit să-și consolideze poziția câștigată, nu numai prin efortul teoretic al unor critici de primă mărime (J.Fr.Lyotard, Ihab Hassan sau Linda Hutcheon), dar și prin valoarea reală a unor opere a căror apartenență la Postmodernism este indiscutabilă. "Instabilitatea semantică" a termenului "Postmodern", evocată de Ihab

¹ Umberto Eco, *Marginalii și glosse la Numele Rozei*, în "Secolul XX", nr. 8-9-10, 1983, p.89

Hassan², își dezvoltă o nouă dimensiune atunci când dezbaterile teoretice privitoare la Postmodernism, ieșind din sfera strict estetică, se prelungesc înspre cultural, social și chiar politic, definindu-se în "condiția postmodernă"³. Dacă paradigma postmodernă a fost impusă cu precădere la nivel epistemologic, discursul literar va consacra în cele din urmă mutația la nivel estetic cu toate consecințele acesteia în cultura contemporană.

În ce măsură *Numele trandafirului* era un roman postmodern la data apariției sale ne sugerează oarecum și autorul său: "Răspunsul postmodernului dat modernului consistă în recunoașterea că trecutul, de vreme ce nu poate fi distrus, pentru că distrugerea lui duce la tăceré, trebuie să fie revizitat: cu ironie, fără candoare"⁴. Această afirmație a lui Umberto Eco atinge una dintre cele mai importante trăsături ale Postmodernismului, prezentă de altfel și în binecunoscuta "catenă" a lui Ihab Hassan, și anume *ironia*⁵. "Vizitarea" trecutului, păstrând o atitudine ironică asupra acestei acțiuni pur estetice, are și menirea de a delimita și de a justifica cu strictețe "deja trăitul", printr-o detașare studiată. "S-a spus totul", pare să afirme Postmodernismul, ceea ce însă poate reprezenta noul este maniera în care putem spune astăzi ceea ce se știe deja. Accentul cade pe *maniera*, pe modul în care se recompune un discurs deja cunoscut și unul din multiplele moduri de a-l concepe este cel ironic. Acest principiu îl adoptă și Umberto Eco în *Numele trandafirului*. Deși, punându-se la adăpost, după cum afirmă el însuși, așezându-și povestirea la al patrulea nivel de comunicare, înăuntrul a trei narațiuni⁶, Umberto Eco este prezent în text mai mult decât lasă să se înțeleagă subtila sa strategie narativă, și acest lucru este vizibil mai ales în construcția romanului. Desfășurându-se pe parcursul a șapte zile, acțiunea din *Numele trandafirului* este segmentată în timp, în funcție de ceremonialul religios al vieții de obște dintr-o mănăstire benedictină. Ajuns la sfârșitul vieții sale de

² Ihab Hassan, *The Postmodern turn. Essays in Postmodern Theory and Culture*, Ohio State University Press, 1987, p.87

³ Jean-Francois Lyotard, *La condition postmoderne. Rapport sur le savoir*, Paris, 1979

⁴ Umberto Eco, *op.cit.*, p.103

⁵ Ihab Hassan, *op.cit.*, p.170

⁶ Umberto Eco, *op.cit.*, p.91

"păcătoș", Adso, naratorul, ne povestește despre un alt timp, cel al tinereții sale, pe care și-l amintește cu o precizie uimitoare. Această siguranță cu care Adso fixează în timp evenimentele narate pare paradoxală și oarecum străină cronicarului medieval. Percepția asupra timpului în lumea medievală se răsfrânge prin istoria biblică, timpul în Evul Mediu trebuie să fie un timp orientat, cu acces direct la mântuire⁷, un timp controlat cu strictețe de Biserică. Abia începând cu secolul al XIV-lea se poate vorbi de un timp divizibil, măsurat de orologii⁸, care se sustrage controlului imediat al Bisericii. Mănăstirile rămân însă multă vreme tot sub semnul timpului sacru al serviciului liturgic, viața religioasă implicând "continua trăire a timpului casnic"⁹. Chiar dacă va participa prin forța împrejurărilor la un timp istoric, profan, ancorat într-un prezent asumat, Adso din Melk rămâne totuși în spirit un călugăr medieval, a cărui memorie privind evenimente plasate cu atâta rigurozitate în timp nu pare să-l caracterizeze. Această memorie mărturisește indirect prezența scriitorului, cel care ține în mâini "cartea orelor". În Evul Mediu "cartea orelor" slujea la măsurarea timpului, paginile sale erau numerotate, iar lectura lor ritmică cu voce tare indica scurgerea timpului. Ritmul frazelor din *Numele trandafirului* este controlat, asemănător lecturii uniforme din "cartea orelor". Identificăm astfel în text două grade diferite ale timpului, a căror încercare de suprapunere transpare la nivel formal, și anume un timp divizibil, aflat sub dominația istoriei, un timp neobișnuit Evului Mediu și un timp al naratorului care contopește trecut, prezent, viitor, cu tendința firească textului medieval de a-l obiectiviza, înglobând istoria¹⁰. Cronologizarea timpului mărturisește prezența directă a autorului, Evul Mediu păstrând o atitudine de nepăsare față de cronologii¹¹, iar tendința de obiectivizare a timpului manifestată de naratorul propriu-zis al sentimentelor din *Numele trandafirului* caracterizează indiscutabil cronicarul medieval.

⁷ Jan Patocka, *Essais herétiques sur la philosophie de l'histoire*, Paris, Editions Verdier, 1981, p.80

⁸ Jacques Le Goff, *Imaginarul medieval*, Edit. Meridiane, București, 1983, p.55

⁹ Georges Duby, *Arta și societatea. 980-1420*, Edit. Meridiane, București, 1987, p.150

¹⁰ Paul Zumthor, *Încercare de poetică medievală*, Edit. Univers, București, 1983, p.55

¹¹ *Ibidem*.

Această polarizare a timpului în text nu pare să fie întâmplătoare. În *Nota* publicată la începutul romanului, Umberto Eco insistă asupra strictei împărțiri a zilei pe orele canonice, în intenția de "a-l orienta pe cititor"¹². "Orientarea" cititorului, care se lasă prins în jocul subtil al lui Eco de a "vizita trecutul" se face sub semnul unei ironii binevoitoare, prin infuzia în text a timpului divizibil, dominat de ora exactă, un timp însă motivat de prezența cititorului postmodern care, indiferent de așteptările sale, este profund marcat de concepția modernă asupra timpului.

Un alt aspect al ironiei dozată cu subtilitate de Eco, pentru a păstra aparența cronicii medievale, rămâne totuși neobservabil până în finalul romanului. Acesta se referă la ironia amplificată prin candoarea naratorului. Umberto Eco nu pierde prilejul de a atrage atenția asupra unui fapt pe care se pare, nici critica nu-l observase sau nu-i dăduse prea multă importanță, și anume asupra inocenței pure a unui narator care participă la evenimente a căror înțelegere îl depășesc: "Să fac să se înțeleagă totul prin cuvintele cuiva care nu înțelege nimic"¹³, afirmă Eco. Aici se ascunde netăgăduit adevărata ironie a trecutului pe care Eco nu se sfiște s-o mărturisească. Dacă cititorul este un adevărat naiv și se lasă la rândul său dominat cu ușurință de inocența naratorului, gradul de înțelegere al textului se va limita, firește, la a urmări desfășurarea pură a evenimentelor. Când cititorul reușește să se detașeze de text, participând liber la jocul semiotic propus de Eco, perspectiva sa postmodernă de lectură va fi una privilegiată. Ironia la puterea a doua definește această profundă manieră de abordare a textului postmodern, favorizând cititorul conștient de intenția lui Eco de a sugera prin diverse strategii narative veridicitatea manuscrisului medieval.

Tot de poetica postmodernă ține de altfel și inserarea în *Numele trandafirului* a numeroaselor citate, care la un moment dat își pierd apartenența recunoscută la un text anterior, dobândind în construcția romanului o dimensiune ascunsă, vădit obscură, solicitând în permanență atenția cititorului. Umberto Eco recunoaște el însuși că scriind, de exemplu, scena de dragoste din bucătărie, petrecută între Adso și fata fără nume, a construit-o din citate din mistica medievală, fără a mai putea recunoaște căru

¹² Umberto Eco, *Numele trandafirului*, Edit. Dacia, Cluj-Napoca, 1984, p.10

¹³ idem, *Marginalii și glose*, p.95

text aparțin fiecare: "când acum cineva mă întreabă ale cui sunt citatele și unde se sfârșește unul și unde începe celălalt, nu mai sunt în măsură s-o spun"¹⁴.

Funcția citatului în text se revelează printr-o abordare care se poate face venind din cel puțin două direcții. În primul rând, Evul Mediu, ignorând autorul ca personalitate distinctă, ca un creator individual de texte, nu cunoaște nici noțiunea de plagiat. Medievalistul Paul Zumthor constată că "schimbările de la text la text sunt constante, prin imitare sau copiere"¹⁵. Tehnica citatului nu funcționează în Evul Mediu după criteriile cunoscute, a cita în Evul Mediu nu înseamnă pur și simplu a face referință la un alt text, cât mai degrabă a pune în evidență o situație consacrată, identică, în măsura în care o împrejurare dată corespunde acestui model. Și din acest punct de vedere Adso, cronicarul din *Numele trandafirului* aparține cu adevărat timpului său.

În al doilea rând, însă, Postmodernismul recuperează funcția creativă a citatului mizând pe caracterul referențial al limbajului, subordonând într-o manieră ironică orice experiență trăită unei experiențe anterioare, bine cunoscută dintr-un alt text asupra veridicității căruia se lasă însă o umbră de îndoială. Acest raport instabil, dintre citat și textul propriu-zis, susține în practica postmodernă fenomenul intertextualității, dobândind o valoare pozitivă. În *Numele trandafirului* funcția postmodernă a citatului transpare mai ales la nivelul întregului text, socotit ca fiind un citat continuu dintr-un presupus manuscris medieval, care citează la rândul său. Așadar, un citat din citate, un citat la puterea a doua.

Fără a ne propune cu orice preț să dezvăluim toate elementele de practică postmodernă din *Numele trandafirului* nu putem trece cu ușurință peste pledoaria din final a lui Adso pentru un anume fragmentarism ce erupe din textul literar. Ajungând după foarte mulți ani la ruinele mănăstirii, Adso reușește cu trudă să adune în doi saci de călătorie fragmente, bucăți de pergament, file de manuscris din ceea ce a mai rămas după puternicul incendiu din bibliotecă. Ceea ce ne dezvăluie în final Adso este că adevărata operă de artă nu există, fragmentele singure, disparate, insuficiente însă pentru a reconstitui unitatea originală a operei, ar putea avea viabilitate doar atunci când de dedesubtul lor ar transpare cuvinte din adevăratul text al lumii.

¹⁴ *Ibidem*, p.97

¹⁵ Paul Zumthor, *op.cit.*, p.47

În final, așadar, Adso depășește percepția naivă, inocentă, pe care i-o impune Umberto Eco pe parcursul romanului, afirmând o viziune postmodernă nu numai asupra textului, construit din fragmente, dar și asupra lumii pe care se pregătește s-o părăsească, afirmând tainic: "Las scrierea aceasta, nu știu pentru cine, nu mai știu întru ce: stat rosa pristina nomine, nomina nuda tenemus"¹⁶. Citatul latin din *De contemptu mundi* a lui Bernardo Morliacense, trimitere dezvoltată de Umberto Eco¹⁷, pune sfârșitul romanului sub semnul unei poetici a tăcerii, cumulată de literatura postmodernă la tăcerea lumii¹⁸. Nu întâmplător ultimele cuvinte ale romanului dezvoltă un citat, care cheamă din nou alte texte, asupra cărora se lasă însă tăcerea. Nu este o întâmplare nici faptul că primele cuvinte din Prolog trimit la un text consacrat, textul Sacru al Bibliei. Dacă la început se afla Cuvântul, în final totul ne conduce spre "dumnezeirea tăcută și nelocuită, unde nu există operă și nici imagine", spre tăcerea absolută. Între Cuvântul și Tăcerea lui Dumnezeu, Textul lumii.

Înainte de a încheia aceste observații referitoare la postmodernitatea romanului *Numele trandafirului* evidențiem o ultimă trăsătură pregnantă pe care Postmodernismul o imprimă acestui text, trăsătură care ține, din punctul de vedere al cititorului, de o nedisimulată plăcere provocată de lectură. Umberto Eco a mizat firește pe această dorință deschisă a Postmodernismului de "a-și reduce" cititorii cu orice preț, de a-i face să le "placă"¹⁹ ceea ce citesc, regăsind odată cu intriga și "plăcutul"²⁰.

2. Numele trandafirului sau despre o lume posibilă

În *Limitele interpretării* Umberto Eco pornește de la premiza că o lume posibilă se manifestă ca un "construct cultural", fiind declanșată de fapt din interpretarea "ce se conturează în cursul interacțiunii de cooperare dintre

¹⁶ Umberto Eco, *Numele trandafirului*, p.495

¹⁷ idem, *Marginalii și glose*, p.87

¹⁸ Liviu Petrescu, *Poetica postmodernismului*, Edit. Paralela 45, Pitești, 1996, p.117

¹⁹ Roland Barthes, *Romanul scriiturii. Antologie*, Edit. Univers, București, 1987, p.205

²⁰ Umberto Eco, *Marginalii și glose*, p.102

text și Cititorul Model"²¹. Lumea posibilă este, așadar, acel spațiu interstițial configurat de percepția cititorului asupra lumii textului, printr-o interpretare vizibilă. Propunând patru cazuri de lumi narative, Umberto Eco validează construirea unor universuri alternative, coerente, al căror grad de "verosimilitate" în raport cu lumea reală diferă de la un model la altul, în funcție de logica narativă a fiecărei lumi construite. Lumea concepută în *Numele trandafirului* poate fi indiscutabil confruntată cu ceea ce Eco definește ca fiind "lumi posibile care par verosimile și credibile"²².

Definind romanul ca un "fapt cosmologic", Umberto Eco nu rupe definitiv cu tradiția mimetică a romanului european: "Tocmai "construind" biblioteca mi-am dat seama că a scrie un roman nu este în primul rând un fapt lingvistic, ci un fapt cosmologic. Trebuie să construiești o lume posibilă, chiar în sensul fizic, care să funcționeze. Apoi, lucrurile se întâmplă aproape de la sine, după logica acelei lumi"²³. Acest punct de vedere se apropie mai mult de ambiția romanului realist de a concura lumea reală, printr-o lume alternativă, decât de Postmodernism, care compune o lume narativă, din fragmente de lumi narative, suprapusă imperfect peste lumea reală. *Numele trandafirului* ni se dezvăluie în acest sens ca un univers în sine, configurat după legile unei "lumi posibile și verosimile", situat astfel în bună vecinătate cu romanul realist, dar a cărui construcție urmărește însă îndeaproape o tehnică postmodernă, depășind în acest fel modelul narativist.

3. *Numele trandafirului - și construcția lumii sale*

Umberto Eco definea încă din 1962 opera de artă ca fiind "deschisă unei serii virtual infinite de lecturi posibile, fiecare din ele făcând opera să retrăiască potrivit unei perspective, unui gust, unei execuții personale"²⁴, aducând astfel în atenția criticii conceptul de "operă deschisă". În acel

²¹ idem, *Limitele interpretării*, Edit. Pontica, Constanța, 1996, p.225

²² *Ibidem*, p.236

²³ *Dialog cu Umberto Eco*, de Tatiana Slama-Cazan în "România Literară", XVI(1983), nr. 50, p.21

²⁴ Umberto Eco, *Opera deschisă*, Editura pentru Literatură Universală, București, 1969, p.46

moment începea prin umberto Eco procesul de subminare a centrării operei, instaurându-se astfel "un model nou de structurare a operei"²⁵, care va conduce înspre abandonarea conceptului de "operă" în favoarea celui de "text". Des-centralizarea "operei" deschide în literatura postmodernă cel puțin două perspective compoziționale: prin pulverizarea centrului unic se ajunge fie la un univers narativ configurat în funcție de o pluralitate de centri mici, fie la o organizare dispersată a textului după modelul "rizomului"²⁶, văzut ca formă de reprezentare a spațiului în postmodernism.

Astfel, *Numele trandafirului* se construiește ca o configurație de centri multipli, centri dispuși însă într-o polaritate activă, raport ce susține tensiunea echilibrată a textului.

Se distinge o primă pereche de poli pe care i-am definit ca fiind *biblioteca și labirintul*, în funcție de care personajele își stabilesc propriile lor coordonate. Umberto Eco însuși dă o explicație a raportului dintre bibliotecă și labirint. "Labirintul bibliotecii mele rămâne încă un labirint manierist"²⁷ Construcția bibliotecii se supune principiilor de bază ale construirii labirintului, iar strategia de descifrare a secretului acesteia se desfășoară ca o adevărată inițiere, respectându-se în întregime legile labirintului. "Desacralizat" începând cu secolul XVI, labirintul ne apare în Manierism mai mult decât o atitudine a omului în fața complexității lumii, labirintul se constituie astfel ca metafora însăși a lumii. Omul trăiește în labirint, se află închis acolo. Cum ar putea să domine haosul lumii?! Prin "calcul, matematică și simbol"²⁸.

Biblioteca din *Numele trandafirului* este construită pe un principiu matematic, dezvăluind în final o "artă combinatorie" extrem de complicată, ce utilizează atât litera, cât și numărul. Dacă secretul de construcție a bibliotecii se bazează pe o combinatorie de tip manierist, modul de dispunere a cărților în bibliotecă urmărește concepția medievală asupra lumii. În Evul Mediu orice tip de construcție corespunde unei translații sacre, fie a Ierusalimului ceresc,

²⁵ Liviu Petrescu, *op.cit.*, p.94

²⁶ Ihab Hassan, *op.cit.*, p.91

²⁷ Umberto Eco, *Marginalii și glose*, p.100

²⁸ Paolo Santarcangeli, *Cartea labirinturilor*, vol. II, Edit. Meridiane, București, 1974, p.134

fie a lumii însăși, dobândind astfel o orientare. Rânduiala cărților din Biblioteca Abației confirmă ordinea geografică a lumii: "[...] când am pus cu totul la punct planul nostru, ne-am convins că biblioteca era într-adevăr făcută și împărțită după imaginea lumii pământești. La mieznoapte am găsit ANGLIA și GERMANIA, care pe peretele de apus se legau cu GALLIA, ca să dea apoi în apusul cel mai îndepărtat de HIBERNIA și spre partea de miezăzi de ROMA (paradisul clasicilor latini) și de YSPANIA. Veneau apoi la miezăzi LEONES, AEGYPTUS, care spre răsărit se transformau în IUDAEA și FONS ADAE, între răsărit și mieznoapte, de-a lungul peretelui, ACAIA, o bună sinecdocă, cum s-a exprimat Guglielmo, ca să vorbească de Grecia, și, în sfârșit, în cele patru camere era un mare belșug de poeți și filosofi ai antichității păgâne"²⁹.

Constructorii medievali ai bibliotecii au urmărit ca planul lor să corespundă unei orientări sacre, ulterior însă biblioteca își pierde orientarea dovedindu-se a fi, înainte de toate un labirint, un joc al minții propus spre dezlegare. Pentru prima dată cuvântul "labirint" apare în text în sintagma "labirintul de cărți", sintagmă ce aparține Abatelui mănăstirii. Acesta va insista asupra ideii bibliotecii văzute ca un labirint al minții: "Labirint al minții, ea este și un labirint pământesc. Poți să intri, dar nu poți să mai ieși"³⁰. Biblioteca și-a pierdut astfel orice atribut sacru, fiind socotită o construcție al cărei plan secret urmărind niște reguli necunoscute, solicită pentru descifrarea lui, în primul rând, intelectul. Relevant în acest sens este faptul că dezlegarea misterului labirintului s-a făcut dinafară și nu dinlăuntrul său. Nedumerit, Adso își întreabă maestrul cum e posibil acest lucru. Răspunsul lui Guglielmo, profund influențat de mișcarea ockhamistă stăruie în subsidiar asupra uneia dintre ideile de bază de la care pornește mișcarea nominalistă, și anume aceea a neputinței cunoașterii lui Dumnezeu cu ajutorul metafizicii, a gândirii speculative. Se pot cunoaște din afară așadar doar: "Lucrurile făcute de mâna omului, pentru că refacem în mintea noastră etapele maestrului artist. Nu lucrurile din natură, pentru că nu sunt opera minții noastre"³¹.

²⁹ Umberto Eco, *Numele trandafirului*, p.320

³⁰ *Ibidem*, p.40

³¹ *Ibidem*, p.218

Ca o construcție artificială a gândirii noastre taina labirintului poate fi astfel descifrată la modul intelectual, este ceea ce va încerca și va duce la bun sfârșit Guglielmo. Pentru Adso însă labirintul este conceput mai degrabă în sens medieval, ca o "specie de sub-lume"³², în care "Minotaurul se află în centrul infernului, este un demon; labirintul înseamnă a rătăci în eroarea care duce la ruină sigură, dacă nu intervine la timp Hristos-Tezeu"³³. Nepregătit, intrând de unul singur în labirint, Adso își ratează mântuirea. El se teme și se întoarce grăbit. Nu întâmplător la ieșirea sa precipitată din labirint are loc scena senzuală din bucătărie, cu fata fără nume. Nepurificat, aflat încă sub domnia simțurilor, neînțelegând, Adso își pierde accesul la mântuire.

Taina labirintului va fi dezlegată de Guglielmo la cea de-a treia intrare în bibliotecă, la sfârșitul celei de-a șasea zi și începutul celei de-a șaptea. Traseul parcurs până la atingerea centrului trebuia să fie unul inițiativ, presărat cu capcane: oglinda care arată monștri (în Evul Mediu oglinda era "frecvent reprezentată ca instrument al diavolului"³⁴), lampa în care ard ierburi halucinogene, vântul care șuieră prin gurile de aerisire ale pereților, la acestea se mai adaugă interdicția de a intra în bibliotecă, precum și disponerea labirintică a camerelor cu cărți. Fără parcurgerea acestui traseu inițiativ eroul nu va ajunge niciodată să cucerească adevăratul centru, existența acestor piedici ce trebuiesc trecute face parte din legea labirintului.

Mărturisind că a construit biblioteca după modelul unui labirint manierist, Eco afirmă totodată că "lumea în care Guglielmo își dă seama că trăiește e deja structurată sub formă de rizom: sau e structurabilă, dar nu e niciodată definitiv structurată"³⁵. Cele două capitole în care au loc discuțiile aprinse între membrii diferitelor comunități religioase cu privire la sărăcia lui Isus fac tot mai prezentă lumea din afară, structurată sub formă de rizom, lume ce intervine violent în lumea mică a mănăstirii, înglobând-o. Și această înfățișare sub formă de rizom a lumii nu e deloc specifică Evului Mediu, omul

³² Paolo Santarcangeli, *op. cit.*, p.101

³³ *Ibidem*, p.102

³⁴ Jurgis Baltrusaites, *Oglinda*, Edit. Meridiane, București, 1981, p.202

³⁵ Umberto Eco, *Marginalii și glosse*, p.100

medieval trăia într-o lume centrată, orientată, fie din punct de vedere religios, fie social. Lumea lui Guglielmo este lumea noastră contemporană, lumea-razom e o metaforă a spațiului desprinsă din Postmodernism³⁶.

Intrarea lui Guglielmo în labirint dezvăluie dorința ascunsă a acestuia de a centra lumea în care se află (nu întâmplător discursul lui Guglielmo în fața legaților dezvoltă o concepție privind "guvernarea lumii"). Intenția sa eșuează în final, anihilarea Monstrului nu conduce neapărat la anihilarea haosului lumii.

O a doua pereche de poli care susține tensiunea interioară a textului corespunde celor două personaje complementare: *Guglielmo* și *Jorge*. Guglielmo face parte din ordinul franciscan, este un discipol al lui Roger Bacon și bun cunoscător sau chiar prieten cu Occam, îndeplinind astfel calitățile de care avea nevoie Umberto Eco pentru personajul său, adică: "să fie dotat cu un puternic simț de observație și cu o sensibilitate deosebită pentru interpretarea indiciilor"³⁷. Guglielmo trebuia să interpreteze semnele în așa fel încât rezultatele acestei interpretări să-l conducă spre afirmarea și cunoașterea particularului, cunoaștere care să se sprijine nemijlocit pe experiență. Taina labirintului va fi descifrată de Guglielmo dând credit absolut semnelor, prin deducții logice, respectând firește și binecunoscutul principiu ockhanist al "economiei de gândire". Un exemplu elocvent despre modul în care funcționează judecata lui Guglielmo îl întâlnim la începutul textului când doar prin observarea cu atenție a unor indicii ce puteau scăpa oricui, Guglielmo oferă detalii exacte despre calul dispărut din Abație. Raționamentul însă pe care Guglielmo își clădește teoria cu privire la aflarea adevărului, este totuși un raționament greșit. De cel puțin două ori, când rațiunea lui Guglielmo părea să fi ajuns într-o fundătură, Adso este cel care oferă inconștient soluții fără de care mersul investigației și-ar fi pierdut sensul, astfel încât Guglielmo ajunge să exclame: "Dragă băiete, este a doua oară astăzi când prin gura ta vorbește înțelepciunea, prima dată în somn, a doua oară acum, în stare de veghe"³⁸. În final Guglielmo recunoaște el însuși că a ajuns la dezvăluirea adevărului condus de un "raționament fals" în

³⁶ Ihab Hassan, *op.cit.*, p.91

³⁷ Umberto Eco, *Marginalii și glosse*, p.93

³⁸ idem, *Numele trandafirului*, p.455

încercarea sa inutilă de a da un sens lumii: "M-am purtat ca un încăpățânat, urmând un raționament fals, când trebuia să știu bine că în univers nu există nici un raționament"³⁹.

Dacă pentru Adso centrul lumii sale e Dumnezeu, pentru Guglielmo care în firească logică ockhanistă îl situase pe Dumnezeu în afara lumii, centrul ar fi putut să fie atins prin rațiune. Când rațiunea însă se sprijină pe premise false pentru a ajunge la cunoașterea adevărului, atunci fie acest adevăr nu e decât alternativa logică a erorii, fie rațiunea se dovedește a fi incapabilă să descopere adevărul într-un univers nesupus legilor raționii umane: "Este greu să te învoiești cu ideea că nu poate să existe o rânduială în univers, pentru că ar supăra libera voință a lui Dumnezeu și atotputernicia lui"⁴⁰.

Nu întâmplător Umberto Eco a ales ca model pentru labirintul său modelul manierist, deoarece în labirintul de tip manierist centrul poate fi ratat⁴¹. Guglielmo eșuează în dorința sa de a centra o lume care e concepută în afara oricărui centru și a cărei periferie se află într-o mobilitate continuă, lumea-"rețea", o lume în care orice căutare sfârșește în cele din urmă printr-o întâlnire cu celălalt eu, eul din oglindă. În plan simbolic confruntarea lui Guglielmo cu Jorge este o confruntare cu sine însuși. Jorge îl aștepta pe Guglielmo în bibliotecă, acesta știa cu cine are să se întâlnească. Jorge, încărcat de ani, și pe deasupra orb, se dovedește a fi în final Monstrul ce apăra cu atâta strășnicie Biblioteca, chiar cu prețul unor vieți omenești. "Tu ești diavolul!"⁴² se adresează Guglielmo lui Jorge. Un diavol născut însă din prea multă credință, dintr-o dragoste nemărginită de Dumnezeu, un diavol care crede că-l protejează pe Dumnezeu dacă tăinuiește cea de-a doua parte a *Poeticii* lui Aristotel, în care Filosoful vorbește despre comedie, carte care i-ar putea învăța pe oameni că și râsul face parte din firea lor. Tema râsului revine contrapunctiv pe tot parcursul romanului, de altfel nici nu putea fi concepută o mănăstire medievală în care să nu se lege cel puțin o dezbatere având ca temă râsul. Pornind de la Ioan Chrysostomas care îi învăța pe

³⁹ *Ibidem*, p.488

⁴⁰ *Ibidem*.

⁴¹ Gustav Rene Hocke, *Lumea ca labirint*, Edit. Meridiane, București, 1973, p.176

⁴² Umberto Eco, *Numele trandafirului*, p.472

creștini "cum că Cristos nu ar fi răs niciodată"⁴³ până la Sf. Benedict care statornicea ca regulă pentru călugări interdicția răsului, Evul Mediu adoptă în privința răsului o atitudine ambiguă. Poziția lui Jorge în ceea ce privește răsul este cât se poate de vehementă: "Răsul zgâlție corpul, strică trăsăturile feței, îl face pe om să semene cu maimuța"⁴⁴. Diavolul considerat ca o parodie a lui Dumnezeu, maimuța sa⁴⁵ ar putea prin răs să pună stăpânire pe om. Dar în același timp tot prin răs, învățând din cartea lui Aristotel, omul s-ar putea elibera de frica de diavol, dominându-o. În cele din urmă însă cartea a doua a *Poeticii* lui Aristotel dispare odată cu Jorge, prin distrugerea cărții, Jorge crezând că-l apără pe Dumnezeu, fiindcă atâta vreme cât omul mai rămâne pradă spaimelor sale ar mai putea căuta adăpost în credință. Demonstrându-i însă că această carte despre comedia din *Poetica* lui Aristotel ar putea fi reconstituită din alte cărți, Guglielmo face inutil sacrificiul pe care Jorge credea că-l îndeplinește în numele credinței sale. Inutilă e și cântarea lui Guglielmo într-o lume construită numai din cărți. Focul din bibliotecă mistuie această lume de texte, clădită numai din cuvinte al căror sens devine tot mai neînțeles, o lume ce părea că se izolează de Dumnezeu nu numai prin cortina semnelor dar și printr-o credință oarbă, posesivă.

Secolul al XIV-lea, prin William Ockham, accentuează separarea care se anunța deja între filosofie și teologie⁴⁶, ruptură ce părea definitivă. Abia eliberată de cărjele credinței, rațiunea mai învăța încă în secolul al XIV-lea să se sprijine pe propriile-i picioare. Încrederea nemărginită a lui Guglielmo în rațiune și în adevărul semnelor îl va ajuta în cele din urmă să descifreze taina labirintului, dar nu-i va putea dezvălui adevăratul sens al lumii în care trăiește. Adso, a cărui credință pare neatinsă de focul dezbaterilor filosofice ce răscoleau timpul său, se arată mereu nedumerit de toate câte se întâmplă, părând să nu înțeleagă nimic din cele ce povestim. Hazardându-se la o "încheiere teologică", Adso îl va întreba în final pe Guglielmo: "A afirma

⁴³ Ernst Robert Curtius, *Literatura europeană și Evul Mediu latin*, Edit Univers, București, 1970, p.487

⁴⁴ Umberto Eco, *Numele trandafirului*, p.131

⁴⁵ Jean Chevallier, Alain Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, Editions Laffont, Paris, 1991, p.353

⁴⁶ Etienne Gilson, *Filosofia în Evul Mediu*, Edit. Humanitas, București, 1995, p.589

deplina atotputernicie a lui Dumnezeu și deplina lui libertate față de propriile sale alegeri, nu este tot una cu a demonstra că Dumnezeu nu există?"⁴⁷ Răspunzându-i tot printr-o întrebare, Guglielmo bate în retragere, asemeni lui Ockham, ajungând la punerea în cauză a ideii înseși de Dumnezeu: "Cum ar putea un înțelept să comunice mai departe știința sa dacă ar răspunde la întrebarea ta?"⁴⁸ Naivitatea lui Adso marchează însă o profunzime nebănuită. Această inocență a celui care se miră în fața lumii, părând că n-o înțelege, îi permit lui Adso să vadă lucruri firești pe lângă care cei învățați au trecut, crezând că le știau dinainte. În final, atunci când timpul povestirii se suprapune peste timpul povestitorului se pare că nu mai e nimic de spus. Cuvintele lui Adso din Melk tind să se piardă în "tăcerea mută", eliberând astfel cuvintele nespuse dintre cuvinte, care la rândul lor vor chema alte cuvinte.

Mesajul simplu pe care Adso îl dezvăluie în final este acela că nu există moarte înaintea eliberării de cuvinte. Și cum e posibil acest lucru? Adso din Melk nu mai știe, sau a spus deja și n-a sesizat nimeni...

⁴⁷ Umberto Eco, *Numele trandafirului*, p. 488

⁴⁸ *Ibidem*, p.489

Lista autorilor

Ana Maria Căpâlneanu, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Ionuț Costea, Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj, Str. M.Kogălniceanu, 1

Marius Dodu, Biblioteca Județeană "O.Goga", Piața Ștefan cel Mare, 2

Mihai Alin Gherman, Biblioteca Academiei Române. Filiala Cluj, Str. M.Kogălniceanu, 12

Florina Iliș, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Istvan Kiraly, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Monica Lazăr, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Angela Marcu, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Octavian Petrașcu, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Doru Radosav, Universitatea "Babeș-Bolyai" Cluj, Str. M.Kogălniceanu, 1

Ioana Robu, Biblioteca "V.Bologa" a Universității de Medicină și Farmacie Cluj, Str. Avram Iancu, 9

Viorica Sâncrăian, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Adriana Szekeley, B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj, Str. Clinicilor, 2

Sally Wood-Lamont, Biblioteca "V.Bologa" a Universității de Medicină și Farmacie Cluj, Str. Avram Iancu, 9

Culegere computerizată: Daniela Popan
Tehnoredactare: B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj
Multiplicare: B.C.U. "Lucian Blaga" Cluj
Apărut septembrie 1998
Tiraj: 500 exemplare